

Bibliotheca

*Palatina
Düsseldor-
piensis.*

Donné à la

M. Brewer

Dup

Donné à la Bibliothèque Electorale
Par

M. Brewer comme adjoint Greffier à Munsterciffel.

Dusseldorf le 19. 7bre 1771.

Constantin
Herffler

201

Handwritten signature or text, possibly "H. G. No. 7/10".

DEMOSTHENIS ORA-
torum Græciæ principis Opera,
quæ ad nostram ætatem per-
uenerunt, omnia,
unà cum

VLPIANI RHETORIS COMMENTARIIS, E
Græco in Latinum sermonem conuersa, per HIERONY-
MUM VVOLFIVM Oetingensem: & in quinque diuisa
partes, quarum singulæ quid contineant,
statim à Præfatione re-

Ant. Wylter. D. Vlc. iur. Harff.
peries

INTERPRES AD LE-
ctorem.

Ipse parens Latij sermonis Barbarus esset,
Funderet Actæo si sua uerba foro.
Quid nos miraris, quos educat horrida tellus,
Perdere Græca rudi scripta polita stylo?
Quisquis Athenarum uult degustare lepores,
Quisquis Hymettei flumina mellis amat:
Acer inexhaustas penetret Demosthenis ædes,
Quas habitant Musæ, Gratia, Suada, Venus.
Has loquor, in ueteri quas Palladis incolit urbe,
Quas bene Cadmeæ perpoliere notæ.
Sin iter ignotum, longum, graue, territus horres,
Nec subeunda putas tanta pericla uiæ:
Crede mihi, cura non discruciaris inani,
Et licet hanc subeas hospes amice casam:
Impiger è uiuo qua nuper cespitate structa
Vuolsius, hospitibus consuluisse studet.
Splendor abest, fateor, neq; surgit in æthera uertex:
Est tamen assidui grande laboris opus.
Forsan & hic, uelut optata recreatus in umbra,
Mcenia Cecropidum me duce clara petes.

Cum Cæs. Maiest. & Christianis. Galliarum regis
gratia & priuilegio ad quin-
quennium.

H. Merdloch

BASILEAE, PER IOAN-
nem Oporinum.

20f
[1549]

AD NOBILEM VIRVM, IOANNEM
 Iacobum Fuggerum, Kirchbergæ & Veiſſenhorni dominum, ingenio, do-
 ctina, uirtute ornatissimum, Hieronymi Vuolfij, in Demosthe-
 nem, Latinum à se factum, Præfatio.

VOTIES, IOANNES IACOBE FVGGERE, uir ornatissime, uitæ meæ cogito studiorumq; rationem: fato quodam rapi mihi uideor ad hoc literarū genus, in quo multos iam annos, nescio quàm feliciter, sedulò quidem certè uersor, & diligenter. Cum enim puerum olim nulla discēdi occasio, nullæ parentum & amicorum cohortationes inuitarent, sed potius plurimī deterrerēt: natura tamē ita mihi fuit insitus & infixus incredibilis quidam græcarū literarum & poeseos amor, ut in magnis, & ferè perpetuis, cum fortunæ, tum ualeitudinis incommodis, nunquam hætenus à semel instituto studiorum cursu potuerim ullis rationibus dimoueri. Quàm prudenter in eo fecerim, non dico: & si quid peccatum est, satis graues erroris mei pœnas do, qui ex adamatis literis, nihil fero præmij, præter labores & molestias: neq; ullum prospicio portum, in quo post diurnas ueluti tempestatum iactationes, tandem cōsistere liceat, cum hætenus quidem ab alio exilio (quid enim aliud dicam, perpetuas peregrinationes?) subinde fuerit in aliud abeundum. Siue igitur ea Fortunæ, præpotentis doming, siue simplicitatis meæ culpa sit: ferendum est, nō culpandum, quod iam mutari non potest: & miserijs meis hæc fingenda consolatio, stationem hanc mihi diuinitus esse attributam, atq; in ea strenuè pro parte uirili elaborandum. Id quod in hunc usq; diem facere non desisto, maiore omnino contentione (si quid amicorum reprehensionibus credendum est) quàm uires ac ualeitudo mea patiuntur. Cum enim docendi prouincia me plus satis exerceat: quicquid reliqui temporis dat, id uniuersum, genio sæpe defraudato, legendo, meditando, scribendo consumo. Quod cur faciam, si quis me roget, illud uerissimè respondebo, me sine magna animi molestia non aliter posse facere: siue quia sic assueui, & natus fortasse sum ad ærumnas: siue quòd (ut Plinius dicere solebat) omne perire tempus existimo, quod studijs non impendatur. Ac potuissem quidē & haud scio an debuissem, hanc sedulitatem in alio uitæ genere consumere, quod plus & fructus haberet, & dignitatis. Sed quia serum est post facta consilium, Spartam que mihi obtigit, ornare studeo. Anno igitur superiore, in publicum edidi Isocratem à me conuersum: qui etsi propter necessariam festinationem & alias incommoditates, non sic emendari potuit, ut uel mihi ubiq; satisfaceret: ea tamen liberalitate amplissimi & prudentissimi Senatus Norimbergensis (cuius honorificis de me iudicijs non minus debeo, quàm munificentie, ac semper debebo) eo candore doctorum est exceptus, ut me non adeò pœnitere debeat illius lucubrationis, quam nunc succisuiis horis se

Fortuna et in-
 stitutum auto-
 ris.

Omne tempus perit quod iudicijs non impenditur.

Isocratis con-
 uersio.

Conuersio
Demosthenis.

Conuersiones
utiles græcæ
linguæ studio
suis.

Dulcius ex ip-
so fonte bibun-
tur aquæ.

Veterum scri-
pta meliora
nouis.

cundæ editioni adornare conor: ut tantorum uirorum fauore, & erudi-
torum approbatione dignior aliquanto uideatur. In quo autore cum ty-
rocinium nõ inauspicatõ fecissem, ac maius opus aggrediendi tempus a-
desse uideretur: non magnopere sum aduersatus Ioannis Oporini, doctif-
simi uiri, mihiq; amicissimi iudicio, qui Demosthenem latinum iam mul-
tis annis flagitari à studiosis indicabat. A quo opere eo minus abhorre-
bam, quòd iam pridem eius autoris non modò quasdam orationes inge-
nij exercendi gratia conuerteram, sed & locutiones minus peruulgatas,
& sententias omnes insigniores, in peculiare uolumen contuleram: & as-
siduitate diligentia fretus, me nauare aliquid atque efficere posse spera-
bam, quod boni & docti uiri approbaturi essent. Neque tamen non pro-
uidebam maleuolorum quoq; calumnias, & importuna sciolorum iudi-
cia: quæ tam multa, tam uaria, tam inter se discrepantia sunt, ut ea perse-
qui & refutare sit infinitum. Delibanda tamen pauca mihi sunt, ut mei mi-
hi consilij ratio nonnulla constitisse uideatur. Ac primùm eorum sollicitu-
do, qui metuunt, ne adulescentes conuersionibus freti græcas literas ne-
gligere incipiant, ita mihi uidetur inanis, ut studiosos adulescentes nulla
ratione magis incitari posse ad græcas literas discendas existimem, quàm
si prospiciant se fidelium interpretum auxilio, quasi compendiaria uia, si-
ne magnis molestijs & difficultatibus ad elegantissimæ & eruditissimæ
linguæ, iucundissimam simul & utilissimam cognitionem peruenturos.
Quos enim prius, fortasse nec à præceptoribus, nec copia librorum satis
instructos, desperatio retardabat: nõ fiducia interpretationis, difficilimū
quenq; scriptorem in sua lingua suscipere legendum audebunt: & eam si-
bi felicitatem gratulabuntur, quòd, quæ in latino sermone rudiora sunt,
& longè infra excellentiam ipsorum autorum, ea non mutilata, nõ inqu-
nata, non deprauata, non imminuta, sed integra, pura, correctæ, solida, ut
ab autore ipso publicata sunt, cognoscant. Quod certè tanti refert, ut op-
tabilius esset, omnes ijs esse ingenijs, ea industria, ea felicitate, ut trium lin-
guarum coniuncta scientia, omnes res cognitu necessarias & utiles, siue
ad pietatis cultum, siue ad rempub. gubernandam, siue ad mores forman-
dos, siue ad rem domesticam constituendam & curam ualetudinis perti-
nentes, non ex inquinatis interpretum riuulis, sed ex limpidissimis ipso-
rum autorum fontibus haurirent. Sed uidemus eam ignauiam nostri se-
culi, & fastidium in summa discendi copia, ut hoc optare audaciæ, sperare
impudentiæ esse uideatur. Quare non improbandum erit eorum studi-
um, qui in id operam dant, ut præstantissima ueterum monumenta, pos-
sint etiam à mediocriter literatis, aliquo modo intelligi. Id que nonnulli
sunt (græues profectò & eruditi uiri) qui non paulo utilius esse putent, q̃
quod nunc complures sibi studio habent, ut hinc inde malè confutis qua-
si centonibus, nouos, eosq; nugaces plerumque libellos (pauci enim ue-
rè docti & eloquentes sunt, ad quos hæc reprehensio nihil pertinet) con-
cinnent, & cramben non bis, sed sexcenties repetitam apponant. Quæ
quid efficiunt aliud, quàm ut uarietate præceptionum ingenia distrahan-
tur, & bibliothecis in immensum exaggeratis, neglectis libris melioribus
deteriores

deteriores non raro celebrentur? Plures ferè nunc sunt (ut de alijs taceã) *Isagogæ miles.*
 artium dicendi methodi, quàm ipsarum artium studiosi. Quãtò autem esset præ
 stabilius, Aristotelem & Ciceronem eruditissimos commentarijs illustratos, stu
 diosè legi, ac edisci? Quãtò qui sua compendia eò retulerunt, ut illis recti
 us intelligendis seruiant: eos profuisse plurimum, nemo non intelligit & fa
 tetur. Atque eandem etiam eruditissimam interpretationum rationem esse cen
 seo: & ego in Demosthene conuertendo, eò respexi, non modò ut à rudib. *Demostheni
 cæ conuersio
 nis scopus.*
 græcarum literarum legeret, sed ut cum græco autore cõferri mea posset in
 terpretatio, & ei per omnia (quãtum liceret) exquisitè respõderet: ac nihil
 malim, quàm ut (quod in multis autoribus factum esse uideo) cum latinis ex ad
 uerso græca coniungerent. Nõ quòd uim illam, & (ut Græci uocant) *de
 uolũta* Demosthenicæ orationis, & Atticæ uenerem, & numeros oratorios
 ulla ex parte me consecutum sperem. Quod quis sibi arroget (his quidem
 temporibus) nisi prorsus amore sui nimio & admiratione cæcutiat? sed
 quòd sententias sententijs appendere summa fide sum conatus, ad eamque
 rem & tempus (quanquam id sanè iusto breuius) & diligentiam adhibui,
 quàm fieri potuit attentissimam. Quod ipsum in hoc autore consequi, quàm *Demosthenes
 totus conuer
 sus à nemine.*
 sit arduum, ex eo apparet, quòd in tanto græcæ linguæ interpretum nume
 ro, nemo hæctenus totum Demosthenem conuertendũ suscepit: alij pro
 fessi nescio quid (neque enim tam facile est præstare magna, quàm polli
 ceri) distulerunt: alij ea ediderunt, quæ qualia sint, aliorum esto iudicium.
 Neque enim mihi propositum est, quenquam uel tacita cogitatione per
 stringere: laudare quidem eos, qui in aliquot orationibus explicandis egre
 giam operam nauarunt, cuperè, & pro officio deberem, qui id ipsum quòd
 ego sum conatus, si uellent, longè luculentius præstarent, nisi assentatio
 nis suspiciõnem pertimescerem. Nunc dum alij uel cessant, uel quæ scripse
 runt, Horatijs secuti consilium, in nonum annum premunt: hunc labo
 rem imponi mihi passus sum, partim hortantibus, partim susceptum o
 pus approbantibus eruditissimis non paucis. Non equidem sum omnium au
 dacissimus, nec sine omni deliberatione & uirium mearum æstimatione *Subsidia inter
 pretis.*
 tantum opus sum aggressus (quo quid queat esse turpius?) aut me unum
 id efficiendi facultatem habere credidi, de quo complures alij desperas
 sent. Sed duabus rebus fretus præcipuè fui: tolerantia laborum, quibus
 in honesto proposito non facile succubere soleo: & mediocri multorum an
 norum græcæ linguæ usu, & exercitatione. Præterea mihi Demosthenem le
 genti, & sæpius relegenti, non tantum inesse difficultatis uidebat, quantum *Facilitas De
 mosthenis.*
 plerique persuasum habent: & si qua difficultas sit, eam pendere partim ab
 ignoratione linguæ græcæ, quæ iam nõ auctoris culpa est, sed lectoris: par
 tim ab exemplarum deprauatione, de qua nos quoque non iniuria conqueri
 mur. Nam cum oratorẽ hunc nostrum sic certè loqui oportuerit, ut à cerdo
 nibus, à nautis, ab agricolis (hoc enim eius fuit auditorium) intelligeret: pu
 tauit, me, quãtò in media Germania natum, assidua tamen optimorum græ
 cæ linguæ scriptorum lectione id esse consecutum, ut Demosthenes (toties
 præsertim relectus) nihilo mihi esset obscurior, quàm alicui nauiculario, aut
 agricolæ, qui quotannis eum semel atque iterum pro concione dicentem, osci

Prudens dubi-
 tatio. tanter audiuiſſet. Ea tamē excipio inſt: tuta ueterū, de quib. nihil certi no-
 bis eſt traditum: & codicū mendas, quæ certè maximam difficultatis opi-
 nionem pepererunt. Ego uerò ad eam ſuperandam quibuſdam artibus
 ſum uſus, quibus me profeciſſe aliquid exiſtimo. Vna hæc eſt, quòd mihi
 non perſuadeo me quicquam ſcire, quòd neſcio: quo uitio, multi, niſi mul-
 tum fallor, laborant. Locos igitur ambiguos & dubios in omnem uerſo
 partem, & quàm attentiffimè cum toto genere Demotheſicę orationis,
 aliorumq; bonorum autorum confero: diligenter inquirō, an aliqua uer-
 ba deſint, redundant, uitiata ſint aut tranſpoſita: ſi plura exemplaria habe-
 re poſſum, confero: ſi quem locum ab alijs citatum, declaratum, aut con-
 uerſum eſſe memini, conſulo. Atque in hac quidem parte, non parum
 adiutus ſum BERENARDI FELICIANI doctiſſimi uiri diligentia,
 Feliciani edi-
 tio. qui curauit ut exemplar Demotheſis ex officina Franciſci Brucioli Ve-
 neti, quòd Heruagius nuper æmulatus eſt, multis in locis correctius ha-
 beremus. Quanquam is quoq; noſtræ indiſtriæ permulta & inueſtigan-
 da reliquit, & diuināda, quæ in noſtris Annotationibus indicata, eruditi
 Inquiſitio di-
 ligens. lectoris iudicio commitemus. Altera eſt, quòd, ſi difficultas nō corrupti
 exemplaris eſſe, ſed uel uerborū, uel ipſarum rerum uidet: nullius me la-
 boris, nullius operę piget, in conſulēdis & euoluēdis optimis quibuſq;
 tum ueterum tum recentium, græcorum & latinorum cōmentarijs: nec
 doctos etiā uiros, ſi occaſio datur, ſciſcitari erubeſco. Atq; utinam lauda-
 bilis illa ueterum conſuetudo, qua illi opera ſua, priuſquam in publicum
 ederentur, in conſeſſu doctorum, liberè candidèq; iudicantium, pronun-
 ciabant, reduceretur. Nam ea ratione infinitæ & uerborum & rerum ine-
 ptia uitarentur. Nemo enim tam acutus eſt, nemo tam uigilās, quin aliàs
 incogitantia, aliàs ignorantia, & cæco amore ſui hallucinetur. Sed cum
 ut alia multa, ſic hoc quoq; bonum ætati noſtræ deſit: uno contentus fui,
 Recitationes
 ueterum. SEBASTIANO CASTALIONE, homine acerrimi ingenij, egregia tri-
 um linguarum cognitione (id quòd ipſius monumenta et declarāt, & de-
 clarabunt, neque ullo alio præcone indigent) candore & humanitate ſin-
 gulari, & meliore fortuna & liberalis patroni benignitate digniſſimo:
 qui qua eſt facilitate, pro amicitia noſtra non recuſauit conferre mecum
 ad græcum exemplar magnam Demotheſicarum orationum partem,
 & de multis ſermonis uitijs me admonuit, quæ ego, fretus autoritate re-
 centium ſcriptorum, quorum ab ineunte ætate plus ſatis fui ſtudioſus, an-
 tē pro uitijs non habebam: nunc admonitus, pleraq; facile cauere poſſe
 uideo. Denique, ubi me hæc omnia præſidia deſtituunt, non uideo cur
 non in æqui lectoris humanitate ſpem ueniæ certiſſimam repositam ha-
 bere debeam: tametiſi confitear, me uelut in ſalebris hætere. In quo ego
 ſuauius interdum eorum ridere ſoleo puerilem arrogantiam, qui inſciti-
 am ſuam ab acutis lectoribus deprehēdi, quàm ingenuè ipſi cōfiteri ma-
 lunt. Quasi uerò propterea ſis reprehendendus, ſi poſt adhibitā omnem
 diligentiam, quædam ignorariſ: aut ullus omnino ſit autor, uel minimus
 Ignoratio cum
 uenia. in utraque lingua, de cuius locis aliquot non ſit homini prudenti, & iudi-
 cium non præcipitanti, dubitandum? Quid de Demotheſe dicemus,
 Lapsus facilis
 in Demothe-
 ne. qui

P R A E F A T I O.

qui præter loca deprauata complura, tam acutus, tam breuis, tam rotundus, tam lubricus est, ut ego quidem ijs ignoscam, qui eius sententiam alibi non sunt assecuti: & ignoscendum mihi putem, si in tam longo opere aliquando somnus obrepserit, diurnitate laboris & uigiliarum defatigato: in magna præsertim temporis breuitate, multis que incommodis. Nam cum præter cætera mala & negocia, quæ nõ pauca nec opinati obiecta sunt, docendi labor me quaternas singulis ferè diebus horas detineret: cum non ut Demosthenes in subterraneo specu abditus latèrem, sed in loco turbulētissimo uersarer: adeò ut interdū penè obsurdescerem strepitu & clamoribus hominum: non pluribus tamen mensibus (id quod conuictores mei, & familiares non pauci norunt) totum latinè conscripsi Demosthenem ab initio usq; ad finem, quàm qui in tot occupationib. ad diligenter pellegendum requirantur. Quare beati isti & ociosi, qui, si unam atque alteram Demosthenis, aut Isocratis, aliorum ue scriptorum oratiunculam, longiore etiam spacio quàm elephanti pariūt, elucubratam ediderint, dii sibi uidentur: iniqui in me iudices esse non debent. Ego enim, si fortuna pateretur, eorum tarditatē imitari facile possem, ipsi meam properationem fortasse non imitarentur. Neque hæc ostentationis causa dico (neque enim nescio, non tam celeritatis esse laudem, quàm bonitatis) sed ad ueniã facilius impetrandam uolo pertinere. Cur enim non malim solidam potius laudem expetere, mora lōgiore interposita: quàm iustæ reprehensionis nimia festinatione dare locum: Necq; profectò ualde metui, ne quis hanc uelut adorem mihi præriperet. Non enim is est Demosthenes, qui se legi ab omnibus, nedum conuerti patiatur. Et qui id possent in Italia, Gallia, Germania, atque alijs nationibus, in quibus literarum studia florent, complures eruditi, maioribus occupati rebus hoc negligūt. Sed duæ me res uehementer incitarunt: una est, ac præcipua, ualitudinis (quam per seruitutem & inopiam satis curare non licet) perpetua ferè imbecillitas, quæ in hoc opere laborantem non semel in desperationem uitæ coniecit. Sic quæ res alios segniores ad laborem solet reddere, ea mihi ingens calcar addidit, metuenti, ne cœptum opus in medio ueluti cursu, immatura morte abrumperetur. Deinde uerebar (non ignarus fati mei, me nusquam ferè diutius consistere patientis) ne mihi aliò abeundum, & tota ratio studiorum (id quod in peregrinationibus, multis de causis accidere solet) perturbanda ac mutanda esset. Hęc igitur incredibilem ardorem primo quoque tempore conuersionis absoluendę, in animo meo excitarunt. Itaque neque noctes neque dies conquieui, repudiatis omniũ uoluptatum illecebris, propulsatis uarijs difficultatibus, ante quam ad optatum finē cœpti operis peruenissem. Quod quum à studiofis & bibliopolis uehementer flagitari cognouissem, non differendã diutius editionem esse censui. Quid enim uetat hominibus interim & prodesse, et gratificari: Nam si uita mihi benignitate numinis contigerit aliquando tranquillior (de quo non despero) ac diuturnior, quam polliceri mihi per ualitudinem uix audeo: semper erit emendandi & exornandi locus. Neque hoc sic accipi uelim, quasi me sensus alios allaturum esse putem

Interpretis in
commoda.

Causæ festina
tionis.

tem

tem (dedi enim operam, ne in ea re foecordiae accusarer) sed quod genus orationis multis in locis limari & splendescere cura & diligentia poterit. Sic neque iacturam ullam facient, qui nunc legent (sensus enim Demosthenis, quoad eius à me fieri potuit, germanos habebunt) et qui posteriorem editionem emerint, id comodi capient, ut dictione minus horrida magis delectentur. Hic igitur labor meus, qualis qualis est, equidem opto ut studiosis hominibus, profit, siue doctis siue rudibus graecarum literarum. Vtrisque sane consultum uolui, ac toties & legi & relegi Demosthenem, toties meam conuersionem cum ipso autore contuli, toties emendauit, toties in singulas propè syllabas censoria seueritate inquisiuit: ut ignoscendum mihi esse putarem, si me aliquid prestitisse profiterer, quod alios minus diligentes & attentos praeterisset: ac sperarem, tum latine duntaxat doctos graecum codicem non magnopere desideraturos: tum in graecis literis non satis exercitatos, conuersionis meae uelut adminiculis, ad ipsum autorem pellegendum, tanquam riuulo non in amœno duce ad fontem limpidissimum atque uberrimum, facile peruenturos. Ego certè, cum primum Demosthenem meo Marte (nec enim diu magistrorum opera uti mihi licuit) legere coepissem: quanta animi alacritate, quanta exultatione accepturus fui conuersionem summi oratoris, hac mea nihilo meliorem, aut aliquanto etiam deteriores. Nam ut ullius boni auctoris interpretatio sit exemplari melior, aut aequè bona, fieri fortasse non potest, ego quidem nequaquam id mihi arrego: sed quoties rem cum re confero, & animo meo perpendo, tantum interesse uideo inter meam & Demosthenicam orationem, quantum interfuit inter Demosthenem dicentem & scribentem, hoc est, inter uiuentem & mortuum. Neque enim dubium esse debet, eam fuisse non modò dexteritatem & artem, sed suauitatem etiam & uehementiam, eam uim, eum impetum actionis & pronuntiationis Demosthenicæ: ut nec ullis comprehendi literis, nec à nobis in hac (quantacunque uulgo putetur) eloquentie nostratis barbarie, uel intelligi uel cogitari satis ab ullo possit. Hoc testatus est ipse etiam Demosthenes: qua de re praestat audire Ciceronem, qui praeeptioni decori, libro de Oratore tertio, haec uerba subiicit: Sed haec ipsa (inquit) omnia perinde sunt, ut aguntur: actio inquam in dicendo una dominatur, sine hac summus orator esse in numero nullo potest: mediocris hac instructus, summos saepe superare. Huic primas dedisse Demosthenes dicit, quum rogaretur, quid in dicendo esset primum: huic secundas, huic tertias. Quo mihi melius etiam illud ab Aeschine dictum uideri solet, qui cum propter ignominiam iudicij celsisset Athenis, rogatus à Rhodijs, legisse fertur orationem illam egregiam, quam in Ctesiphontem contra Demosthenem dixerat: qua perlecta, petitum est ab eo postridie, ut legeret illam etiam, quae erat contra à Demosthene pro Ctesiphonte edita: quam cum suauissima & maxima uoce legisset, admirantibus omnibus, Quàto, inquit, magis admiraremini, si audisset ipsum? Quo satis significauit, quantum esset in actione, qui orationem eandem, aliam esse putaret, actore mutato. Haecenus Cicero. Quod si tantus orator Aeschines, quo idem Cicero nihil

Interpretis diligentia.

Discrimè graeci & latini Demosthenis

Actio & pronuntiatio magna pars eloquentiae.

P R A E F A T I O.

hil diuinius cogitari posse asserit: quem inimicus Demosthenes à magnitudine uocis *μεγαλοφωνότατος* appellat, imparē se fatē eloquentiē Demosthenicæ: quid de mutis literis est dicendum, quæ solum inuentionem & dispositionem reddunt integram, sed elocutionem, quæ sine pronuntiatione suum tueri nomen haud potest, dimidiam. Itaque longè falluntur, qui legendis Ciceronis & Demosthenis aliorumq; oratorum scriptis, totam heroum illorum eloquentiam comprehendisse putant: multo in-
 ptiores sunt, qui se illis, una atque altera oratiuncula nitidulis uerbis & sententiolis, lucubratione multorum annorum quamuis bellè concinnata, non modò pares, sed superiores etiam, si dijs placet, esse opinant. Longè, longè inquam alia res est, quàm uulgius hominum existimet, eloquentia. Cuius etiam præstantissima quæq; scripta, quid aliud sunt, quàm uita & spiritu carentia, eaq; mutila simulacra. Esto, ut in corpore humano, caput & summa pectoris, quæ Apelles in celebrata illa sua Venere politissima arte perfecit, reliquam partem corporis inchoatam reliquit: sic inuentio & dispositio reliquis orationis partibus, si res ipsa spectetur, non uulgi applausus, qui multum à iudicio doctorum disidet, antecellat: tamen ut illa ipsa Venus multo haud dubiè fuisset admirabilior, si manus etiam & pedes ac cætera membra omnia pari elaborata artificio accessissent: sic ea quoq; eloquentia multo præstabilior est, quæ non dimidiatam duntaxat elocutionem habet, hoc est, uerborum & sententiarum ornamenta, sed perfectam, quæ sententijs & argumentis inuentis atque ordine collocatis, non mutas figuras literarum, sed uocem, uultum, gestum, & motum totius corporis artificiosum ac decentem accommodat & adiungit. Neque hæc in orationibus modò, sed in poematis etiam, ac multo magis, animaduerti possunt. Virgiliū enim (ut non ignobilis grammatici uerbis utar) pronuntiasse maxima suauitate accepimus, & miris lenocinijs: ac Iulium quendam Montanum dicere solitum, inuolaturū se quendam Virgilio, si & uocem posset, & os, & hypocrisim. Eosdem enim uersus eo pronuntiante bene sonare: sine illo, inarescere quasi mutos. Quid iam de conuersionibus est dicendum: quæ cum (ut ita dicam) simulacri si
 mulacra, & umbrarum umbræ sint, an fieri ullo modo possit, ut (quod paulo antè dixi) optimo exemplari pari & bonitate & fide optima respondeant, equidem nescio. Vt enim nationis, sic etiam linguæ cuiusque peculiaris & alicubi prorsus inimitabilis est Genius, diuersi mores, diuersa instituta, & sæpe contraria, quæ necesse est etiam suo quodam orationis genere explicari, quæ suis uerbis iucundè, alienis molestè dicuntur. Quod si pro hsdem similia uelis substituere, maxima tamen erit nihilominus in ea similitudine dissimilitudo. Sed ut hoc Ciceronis diuinitati ingenij & meritæ autoritati fortasse concessum fuit, atque alijs eiusdem ætatis, qua & græca & latina lingua maximè floruerunt, præstantissimis uiris: ita nobis, qui utriusque fragmenta in scriptis habemus reliqua, qui magnis difficultatibus conflictamur, illud satis opinor esse debet, si sententias bona fide, eodemq; ordine appenderimus, & genus orationis facile & mundum adhibuerimus: in quorum utroq; non parua certè est difficultas.

Dimidiata librorū eloquentia.

Virgiliana pronuntiatio.

Conuersionū difficultas.

β Sed

Sed in eloquendo quàm intelligendo longè maior. Quare ualere eos iubeo (nam ob paucitatem & ignauiam minor eorum esse debet autoritas) qui à græcarum literarum interpretibus ubiq; splendorem Ciceronianum, hoc est, aquam è pumice petunt. Quasi uerò eadem sint tempora nostra, quæ Ciceronis: & non illud quoq; sit operæ precium, adiuuare studiosos homines, ut primùm per interpretem, ut cūq; ita latinè balbutientem audiāt Demosthenem, ut tum in littore balbutiebat antequam ἤνελ φίζωμ ῥῆ, ῥῥῥητος δὲ μίνομ, lapillis adhuc linguæ subiectis: post etiā expedite, & magna uī in frequentia populi Atheniensis Atticè concionantem audituri? Quòd si nefas esse putant contaminari malè describendo Demosthenem: primùm ab eis postulabo iure optimo, ut ea quæ reprehendūt, ipsi meliora faciant: deinde rogabo, cur in omnibus scholis eius sententias latinis exponi uerbis æquo animo patiantur? Quod si utile esse concedunt, sicut utilissimum esse adeò negare non possunt, ut nulla ratione alia græca hoc tempore doceri commodius possint: quæ inuidia est, si quis cōuersionem eiusdem autoris in publicum ediderit, eum proscindere & calumniari? Quanquam contaminatum à me esse Demosthenem, negare & posse & debere uideor. Etsi enim Ciceronianæ imitationis præclaram laudem nec mihi arrogo (non enim, ut ille ait, cuiuis homini cōtingit adire Corinthum) neque cuiquam inuideo: illos ipsos tamen, quibus maior ingenij uis & fortunæ fauor contigit, parum facere candidè puto, addam etiam imprudenter & temerè, si nitore uerborum omnia metiantur, de sententiarum ueritate & grauitate parum laborantes. Quas ego me sanè spectasse præcipuè nō dissimulo, sic tamen ut uerba nō negligerem. Nam

Dictionis genus. utramq; difficultatem (de quibus paulo antè memini) tum intelligendum eloquendi, assiduitate diligentie superare studui: & dictione uti uolui, quæ nihil haberet salebrosum, aut barbarum, nihil affectatum, aut insolens: sed & latina, & facili ad intelligendum, & ad uerba Demosthenis quàm proximè accedente. Necessariò tamen interdum usurpanda fuerūt quædam minus in ea notione trita fortasse ueteribus, quia tum meliora non occurrebant. Qua de re cum plura dicturi simus in nostris Annotationibus (quas utinam fortunæ iniquitas ita me perficere pateretur, ut ad græcè legendum Demosthenem omnibus optima cum spe accedere liceret) nunc non ero longior: ac mihi fore persuadebo, ut quicquid est eiusmodi, respectu ingentium laborū quos cepi, æquus & candidus lector, uel imbecillitati ingenij, uel occupationib. & incōmoditatib. meis ignoscat & cōdonet. Nec enim uideo plura dicere q̄rsum attineat, apud te præfertim, IOAN. IACOBE FVGGERE, uir ornatiss. qui pro excellentia ingenij tui & exquisita eruditione, quæ in tanto fortunæ opumq; fastigio, eo est admirabilior, q̄ rarior, tanto melius æstimare potes, quid sit de hoc meo labore sentiendū, quāto & græca & latina perfectius intelligis. Quare ego fretus & eruditione tua, & humanitate singulari, quam honestiss. uir GEORGIUS HERMANNVS, qui (ut uiro dignum est, qui uirtutem & eruditionem cum naturæ fortunæq; ornamentis coniunxit) inter cæteros studiosos quibus sedulò consultum uult, me quoque magna beneuo-

Dedicatio.

P R A E F A T I O.

beneuolentia prosequitur, mirum in modum mihi praedicauit: te non modo patrem & defensores, sed iudicem etiam & censeorem lucubrationum mearum delegi. Ac quod ad ipsum Demosthenem attinet, ea est de eius eloquentia, ex quo tempore uixit, annis abhinc ferè bis mille praecipua opinio, ut quod de Virgilio quidam usurpant, ad hunc quoque possit accommodari: ei nec accedere quicquam laudationibus, nec decedere uituperationibus aliorum. Et si quis eius laudatores requirit, in promptu sunt praeter caetera, Ciceronis & Quintiliani testimonia, & Plutarchi ac Luciani, quae referuauimus ad secundum nostri laboris Tomum, qui Vlpiani enarrationes, Annotationes nostras in loca obscuriora & dubia, nec non alia fortasse continebit, quae in his paedagogiae molestijs & impedimentis, sic a me absolui non potuerunt, ut nunc ederentur, quanquam id maxime uoluissim. Sed tamen satis ipse Demosthenes sese laudat, si lectorem fuerit nactus prudentem & attentum. Fuit enim et aquam bibere, & ad lucernam scribere, & in multam noctem lucubrationes producere, & antelucana opera opifices anteuertere solitus Demosthenes. Quare sobrium etiam & uigilantem lectorem, non minus quam interpretem, requirit, qui uim uerborum, qui pondera sententiarum, qui acumen inuentionis, qui argumentorum copiam & uiolentiam, qui exemplorum grauitatem, qui diuinandi solertiam, qui collocationis artificium, qui exquisitam similitudinem nostrorum temporum, qui summam denique (ne quae infinita sunt, infantia mea conetur persequi) cautionem & prudentiam cum pari auctoritate & seueritate coniunctam, consideret, perspiciat, admiret: & quantum quisque uiribus ingenij & diligentiae subsidio consequi possit, imitetur. Haec inquam qui uel in una praestiterit oratione, huic abunde laudatus erit Demosthenes, domestico, non alieno praeconio. Nam ubi testimonia rerum adsunt: quid opus est (ut Cicero ait) uerbis? Et haec omnia multo erunt euidentiora & expressiora legenti graeca, in quibus elucet Attica illa sinceritas, quam nec Cicero expresserit, ne dum homo quispiam semilatinus. Quod uero ad sententiarum ueritatem & germanam intelligentiam attinet fidem & industriam meam spero me omnibus graecae latinaeque linguae peritis probaturum. Quod si genus orationis alicubi sterilius & exilius uidebitur: is cogitet uelim, ipsum Demosthenem plus habere ossium & neruorum, quam sanguinis & carnis. Vt igitur illa (uolentes quidem) ei non detraimus, ita haec addere non fuerit interpretis, sed paraphrae, suo arbitratu declamantis. Cicero profecto, si ei causae eadem agenda fuissent, longe utique in plerisque maiorem apparatus uerborum adhibuisset: & quae a nostro autore indicata sunt breuius & occultius, dicendo extendisset & illustrasset. Quod an in conuersione orationum Demosthenis & Aeschinis inter se contrariarum, sibi permissurus fuerit, equidem nescio. Sed si eas orationes conuertit (qua de re quosdam acutos homines non omnino sine causa dubitare uideo) eam rationem haud dubie secutus est, quam se secutum esse profiteatur. Atque utinam extaret illa conuersio: quae quantumuis elegans fuit, talem fuisse tamen non puto, ut orationem pro Milone legere non mallems. Est enim durissima

Laudationes
Demosthenis.

Secundus De
mosthenis to
mus.

Lector De
mosthenis
qualis esse de
beat.

Cicero Demo
sthenis uer
rior.

Conuersiones
Ciceronis.

prouincia, pectori alieno tuum os accommodare, ac eius sententias tuis uerbis et stylo persequi. Quod in ipso argumēto τῶν ἀντιπάλων λόγων explicando (nescio enim q̄ modo dictio sterilior ibi uidet̄) ipse Cicero non dissimulat: a cuius ratione si mea multum dissidebit, non erit id uoluntati, sed imbecillitati meæ, & occupationibus, & breuitati temporis imputandum. Præstiti quod potui: & potuissem plura, si iustū tempus & spacium datum fuisset. Nunc est hæc studiosorū hominum cōditio, ut sint quouis cerdone miseres, & abiectiones: ut non mirum esset, aliquem pœnitere ingenij et industrię suę, si ita comparatum est, ut qui fame perire nolit, ei sint omnes penè indignitates perferendæ. Sed querelæ non sunt huius loci, neq; mihi nunc propositum est scilicet fortunam meam deplorare. In eo potius est elaborandum, ut hoc meum opus, quocunq; siue successu siue dispendio confectum, Excellentię tuæ nō improbetur. Quod ut fore confidam, multa in causa sunt, ac in primis præstantia ingenij tui & eruditionis: qui cum sis propter amplissimas opes, quæ & ipsæ insigne Dei donum sunt, & bono ac sapienti uiro luculentum uirtutis instrumentum, suspiciendus, & propter beneficentiam & liberalitatem colendus: eæ sunt ingenij & animi tui dotes, ut etiam sine fortunæ splendore, in magnis uiris esses numerandus. Quanquam enim ego te coram nunquam uidi: natura tamen ita fert, ut quicquid in rebus humanis excelsit, auribus magis quàm oculis celebretur: quod fama dimanare facile ad multos, eadem uiuendi copia non omnibus contingere potest. Celebratur à multis, ijsq; præstantibus uiris, felicitas ingenij tui, quod ubicunq; intendatur, ualeat, tam philosophicis quàm ciuilib. in rebus: celebratur eruditio, qua si uelles ad ostentationem uti, animi tui conscientia nō contentus, ipse nomen tuum posses tradere memorię posteritatis. Neque id mirum uideri debet. Solet enim in claris familijs uigor ac uis naturæ esse maior. Deinde accedunt alia commoda, liberalis educatio, eruditi præceptores, tranquillum ocium, iustum discendi spacium, optimorum librorum copia: quæ magna ex parte homines tenues destituunt. ac proinde nemo miratur, si quibus ingenia liberalia contigerunt, ea fortunæ iniquitate ueluti sordescere: in tanto præsertim contemptu bonarum literarū, & Mecœnatum, qui eas foueant, paucitate. Quo tu etiam maiorem laudem mereris IOANNES IACOBE FVGGERE, qui præter beneficentiam in homines afflictos et miseros quotidianam, qui uerissimus & Deo gratissimus, generi mortalium utilissimus diuitiarum fructus est, & una stabiliendarum opum, & ad posteros propagandarum firmissima ratio: complures ingeniosos adolescentes (id quod regum, & principum, & ciuitatum munus est) tuis sumptibus non modò in Germania, sed in Gallijs etiam, & Italia, benignè foues & sustentas, dum summam doctrinæ gradum assequantur. In quo laudatissimum exemplum REMVNDI patris, & ANTONI patruī tui, clarissimorum uirorum, sapienter imitaris: qui præter cetera ornamenta, quibus abundat honestissima uestra familia, immortalem ea re gloriam sibi pepererunt. Non enim ingratae sunt Musæ, quanquam orbæ & indotatæ puellę uideantur, uel

Fortuna literarum.

IOANNES IACOBE FVGGERE.

FVGGERE, Remvndi Meccenates nostri seculi.

REMVNDVS, ANTONIVS.

Premia Musarum.

P R A E F A T I O .

uel cultoribus uel patronis suis, sed utrosque honesta fama & nominis memoria sempiterna remunerantur. Quæ præmia qui contemnit, aut parui facit, eum aut celsitudine animi deo similitimum, aut abiectissimum hominem esse necesse est. Me quidem in multis incōmodis, & malignis industriæ meæ ac miseris præmijs, non parum (ut ingenuè quod sentio fatear) cōsolatur spes, quòd ualde suspicor fore (si qua modò fides astris est) ut etiam post obitum me honestè uixisse appareat, & non transegisse uitam (ut Sallustij uerbis utar) more pecudis: sed eorum bonorum, quæ in uita humana præcipua sunt (etsi in assequēdo fortunam habeā parum propiciam) uirtutis & sapientiæ fuisse studiosum. Quòd si rem uerè cōsideremus, homines eruditi (quod ad hanc quidem uitæ partem attinet) summorum etiam regum potentiam superant: quorū memoria omnis, nisi à doctis celebrarentur, uno, aut ad summum altero seculo funditus interiret. Rectè igitur Virgilius: Viuitur (inquit) ingenio, cætera mortis erunt: rectè etiam tu I O A N N E S I A C O B E, atq; adeò omnis splendidissima F V G G E R A N A familia, qui non contēta cæteris ornamentis, ut sunt amplissima opes toto terrarum orbe celebres, affinitates illustres, summorum principum amicitia, atque apud illos talis autoritas, ut uos ad grauissimarum rerum deliberationes adhibeant, quæ fortuna uobis largita est: solida etiā & pecularia uestra bona coniungatis, uirtutem & sapientiam: neque doctos foueatis solū, sed tum ipsi eruditione floreatis, tum liberos uestros ab ineunte ætate, liberaliter institui curetis: ut sint omnibus & animi & fortunæ bonis cumulati: & homine prudenti maximè dignam moderationem, qua una & Dei & fortunæ & hominum fauor tum paratur, tum conseruatur, uestro exemplo discant ac retineant: & hac uita sic utantur, ut beatæ immortalitatis spem habere possint. Quæ cū ita sint, omnino mihi persuadeo, uir ornatissime, te meum hoc opus, magno studio ac labore (quisquis tādē sit euētus, quem non malū fore et opto & spero) confectum, æqui boniq; facturum: & in splendidissima bibliotheca tua, quam magnis sumptibus in Italia cōparasse diceris, instructā multis egregijs libris, qui hæctenus à paucis sunt uisi, Latino Demostheni aliquid loci daturū: & me unā cum patruo tuo Antonio, à latinis (ut audio) literis nō abhorrenti, & fratre GEORGIO, qui & ipse cū ceterarum disciplinarum, tum diuinæ Matheseos in primis studiosus esse dicit: et altero fratre H V L D E R I C O, adolescente, ut audio, summi ingenij, et optimis studijs, magna modestiæ fama, deditissimi, patrocini tuo complecti & fouere non dedignaturum. Equidē spero me hæctenus eam uitæ studiorumq; rationem & secutum esse, et quoad uiuero secuturum, ut quicquid in me, pro liberalitate uestra & humanitate contuleritis, id non tam mihi necessarium, quàm uobis honorificum fuisse uideatur.

ἐκ μωισῶν ἀγαθὸν κλίεσ ἔρχεται αἰθάρασι.

Bibliotheca Latina.

GEORGI
VS Fuggerus

eorum quae singulis huius operis
partibus continentur, Catalogus.

- I. Pars continet Orationes suasorias **XVII.**
Epistolas **VI.**
Exordia concionum **LX.**
Orationes demonstratiui generis **II.**
- II. Orationes publicas iudicialis generis **XI.**
- III. Orationes priuatas iudicialis generis **XXX.**
- IIII. Vitam Demosthenis, à Libanio, Suida, Luciano, Plutarcho descriptam: & Enarrationes **VLPIANI**, quibus non modò uocabula, sed & historiae quaedam, & artificium oratorium **XVIII** orationum, diligenter explicatur.
- V. Orationes ab alijs interpretibus conuersas, quas adiecimus, partim, quòd collationem utilem fore studiosis putauimus: partim, quòd neminem, qui in praestantissimo hoc autore laborasset, sua laude, quantum quidem in nobis esset, fraudatum uoluimus.

ABRAHAMVS LOESCHERVS LECTORI
Demosthenis studioso,

Ecquid ut innumeras Demosthenis aspicias artes,
Lector ab aspectu gaudia multa capis?
Ecquid ubi primos uaria dulcedine uersus
Perlegis, immensum dicis adesse decus?
O quam non falso, quæ sunt celeberrima laudas,
Et quibus haud aliquid pulchrius orbis habet.
At simul eloquij uires, & pondera rerum
Cultaq; natiuo uerba lepore notas:
Ecquid inexhausta rerum grauitate moueris?
Et trepidant subito corda subacta metu?
Fallor? an assiduos dum cernis inesse labores,
Atq; putas humeris id fore grande tuis:
Deseris altiloquas magni Demosthenis artes?
Nec, quod coepisti carpere, carpis iter?
Dij melius: longè cur te sententia fallit?
Cur tuus in primo limine cessat equus?
Quam non iste graues è messe reducit aristas,
Qui prius ignaua spreuit aratra manu:
Tam nequit æternos doctrinæ tollere fructus,
Qui desperatis ocia rebus agit.
Intendas neruos, animo stimulante labores
Suscipe, susceptos perfice, magnus eris.
Quo minus ingenij est, maiores adijce curas:
Natura quicquid non datur, arte datur.
Aspice quam uehemens fuerit Demosthenis ardor,
Quo studio ætatem uicerit ipse suam.
Qui, licet attigerit summæ fastigia laudis,
Ingenium iuuat sedulitate tamen.
Vix bene maturis ætas adoleuerat annis,
Finieratq; suos prima iuuenta dies:
Cum iam Cecropiam timidè prodiret in urbem,
Doctus & illustri solueret ora foro.
Hic quia non potuit strepitus tolerare uirorum,
Protulit & blæso stridula uerba sono:
Risit inurbano temeraria turba tumultu,
Battalus, & dixit, quid feret iste boni?
Quid facis? insulso cur uteris improba risu?
Hic, quod natura non tulit, arte feret.
At lingua uitium uarios Orator ad usus
Correxit, uocis conditor ipse suæ.

Ore

Ore uolutatos legitur tenuisse lapillos,
 Verbaq; continuis ingeminasse sonis.
 Sæpe fatigatus longi certamine cursus,
 Protulit alternis illa uel illa modis.
 Insuper ad speculum (speculum suspenderat ingens)
 Formauit gestus non sine laude suos.
 Ut quoq; uitaret sociæ commercia uitæ,
 Abraso latuit uertice, multa tulit.
 Quid non assidui possunt superare labores?
 Quicquid habes, studium suscipe, uictor eris.
 Sic ubi naturam sapiens industria uicit,
 Et graue composita sustulit arte malum:
 Torsit in astantes uiolenta tonitrua turbas,
 Et circumfusos perculit ore uiros.
 Sæpe coronatos inuicto fulmine Reges
 Terruit, & patrijs expulit arma plagis.
 Sæpius eloquio pauefactæ profuit urbi,
 Et nemo auxilium cum tulit, ipse tulit.
 I nunc, & blæsa dicas conuicia linguæ:
 I nunc, & dicas, quid feret iste boni?
 Ergo age, si Graij resonantia uerba leporis
 Lector amas, si te gloria tanta mouet:
 Splendida firmato subeas penetralia gressu,
 Et reputa quàm sit turpe, referre pedem.
 Perge procellosos cymba percurrere fluctus,
 Et spes sit, tumidum uincere posse fretum.
 Crede mihi, nihil est, nihil est mihi crede, quod usus
 Non queat, aut longa cura parare mora.
 At si te uarij series numerosa laboris
 Prægrauat, & tremulam supprimit unda ratem:
 Ecce laboranti medijs succurrit in undis
 Vuolfius, & certo tramite uela regit.
 Donat in Ausonias conuersa uolumina uoces:
 Et quo sint cursu Græca legenda, docet.
 Huic Demosthenei maiestas illa nitoris
 Natiuum tota tradidit arte decus.
 Tradidit ornatum, Graijq; insignia fastus:
 Et mea iam Latium gloria, dixit, erit.
 Hinc quoq; dum meritas capiet facundia laudes,
 Vuolfius insigni nomine notus erit.

FINIS.

Olynthus Thraciæ fuit urbs, quam Græci incoluerunt, Chalcide Euboica oriundi, quæ Chalcis Atheniensium est colonia. Multa autem & præclara Olynthij, ut & cum Atheniensibus, qui Græcis imperarunt olim, & item cum Lacedæmonijs, bella gesserunt: ac magnam tandem adepti potentiam, inter cognatas ciuitates excelluerunt. Non parua enim in Thracia Chalcidicæ gentis multitudo fuit. Post, inita cum Philippo rege Macedonia societate, coniunctisq; cum eo uiribus, bellum primò cum Atheniensibus gerentes, idq; partim ob Anthemuntem oppidum acceptum, de quo inter Macedones & Olynthios contentio erat: partim ob Potidæam, quam Philippus expugnatam, ereptamq; Atheniensibus, Olynthijs tradiderat: tandem suspectum habere ceperunt regem, quòd & magna eius subitaq; incrementa, & parum fidum esse ingenium uiderent. Obseruato igitur tempore, quo is aberat, missis legatis pacem cum Atheniensibus fecerunt, in quo ictu cum Philippo fœdus uiolabatur. Pacti enim fuerat, se, & cõmuniter bellum gesturos cum Atheniensibus: & si aliud uisum esset, communiter composituros. Philippus autem iam pridem causam contra eos queritans, tum uerò hanc nactus, bellum eis ut fœdis fragis, & cum suis hostibus amicitia conuictis infert. Quare hi legatos Athenas mittunt, ad petendum auxilium: ijs Demosthenes patrocinator, & opem ferre iubet Olynthijs, quòd in eorum salute sita sit Atheniensium securitas. Philippum enim, saluis Olynthijs, nunquam in Atticam uenturum: sed Atheniensibus potestatem datum iri, nauigandi in Macedoniam, atq; in ea gerendi belli. Sin urbs hæc à Philippo subacta fuerit, apertam esse uiam regi ad inuadendum Athenienses. At autem Philippum non tam superatu esse difficilem, quam putetur: ut animos contra eum faciat Atheniensibus. Differit etiam de publica pecunia: suadetq; ut ea militaris pro theatriali fiat. Ac morem, quo Athenienses quondam sunt usi, ut minus notum, explicari necesse est. Cum olim non saxum esset apud eos theatrum, sed ex ligneis tabulis coassatum, omnesq; locum occupare properarent: & uerberibus, & interdum etiam uulneribus, se mutuò afficiebant. Quod magistratus Atheniensium prohibitori, uænalia fecerunt loca, ut nemo nisi binis obolis numeratis, ad spectandum admitteretur. Ne uerò pauperes eo sumptu onerari uiderentur, constitutum fuit, ut è publico binos illos obolos quisq; acciperet. Quæ consuetudo inde orta, eò usq; processit, ut non eo nomine duntaxat acciperet, sed in uniuersum omnem publicam pecuniam distribuerent. Vnde etiam ad militiam segnes facti sunt. Quam enim pecuniam olim propter expeditiones è publico in stipendium accipiebant, eam tum in spectaculis & festis domi manentes, partiebantur. Nolebant igitur iam egredi, & periclitari: sed & legem tulerant de theatriali hac pecunia, quæ mortem minaretur ei, qui autor esset, ut ea in ueterem ordinem reponeretur, fieretq; militaris. Quare Demosthenes cautè hanc consilij partem attingit, seq; ipse interrogans: Tu ne autor es, ut hæc militaris fiat? respondet, Minimè uerò equidem. Atq; hæc de theatriali pecunia. Differit autem orator etiam de urbanis copijs, suadens ut ciues ipsi militent, & non, sicuti solebant, per milites peregrinos opem ferant: eamq; causam asserit esse, cur res malè geratur.

Olynthi origo.
Bella.
Potentia.
Societas cum Philippo

Pacificatio cum Atheniensibus.
Petitio auxiliorum.
Patrocinium Demosthenis

Theatralis pecunia.

Lex de theatriali pecunia.

Delectus ciuium.

DEMOSTHENIS ORATORIS ATHE-
NIENSIS OLYNTHIACA ORATIO PRIMA,

Hieronymo Vuolsio interprete.

ARBITROR uos, Athenienses, magnæ prælaturos pecuniæ, rationem, qua explicetur, quid in hoc negotio sit è republica futurum, de quo nunc deliberatis. Quod cum ita sit, æquum est, ut ultrò & alacriter, eos qui consilium dare uolunt, audiatis. Neque enim, si quid utile meditatus uenerit aliquis, id audire solum, amplectiq; licebit: sed & uestræ fortunæ esse puto, ut multa opportuna dictu, subitò nonnullis in mentem ueniant. Quamobrem ex omnibus facile uos utilia deligetis. Præsens certè tempus, ô Athenienses, tantum nõ edita uoce loquitur, uobismetipsis esse curam rerum illarum suscipiendã, si modo uestræ salutis rationem habeatis. Nos uerò nescio quomodo mihi es-

Attentè audienda consilia in arduis deliberationibus.

Vtendū occasionibus.

a se ui-

Sūma cōsiliij.
Cessatio periculosa in summa hostis Philippi uigilantia.

Non metuedum ab Olynthiorum incōstantia.

Monarchia commoda.

Ratio: Quia Olynthij fidē Philippo non habent.

1 Periculi magnitudo.

2 Philippi perfidia.

3 Dissidiū tyrannidis & libertatis.

Adhortatio.

A uoto Atheniensium.

4 Ultrò suscepta inimicitia.

Exempla cessationis perniciosae Atheniensibus.

Vel praesenti occasione utendum.

se uidemur erga illas animati. Sunt autem, quae mihi quidem uideantur, haec: & auxilia iam esse decernenda, & quam celerrime apparandum bellum, ut hinc opem feratis, & non idem admittatis, quod etiam prius: & legatos mittendos, qui haec dicant, rebusque intersint. Nam hoc maxime timendum est, ne Philippus (ut est homo callidus, et in rebus gerendis acer) partim concedendo, ubi res ita tulerit, partim minitendo (qua quidem in parte non immerito illi fides adhibebitur) partim uos & absentiam uestram calumniando, alio traducat Olynthiorum animos, de totaque re aliquid auellat. Verum illud peropportune cadit, Athenienses, ut, quod summo Philippi rebus praesidio est, idem & uobis sit utilissimum. Nam quod is unus omnia & arcana & aperta moderatur, simulque & dux est & dominus, & quaestor, et ipse ubique adest exercitui: ad res quidem bellicas celeriter & tempestiue conficiendas multum ualet: sed pacificationi, quam cum Olynthijs facere cupit, aduersatur. Neque enim obscurum est Olynthijs, se iam non de gloria, aut parte regionis belligerare, sed de excidio & patriae seruitute: norunt etiam quomodo cum Amphipolitis egerit, qui urbem ei dediderunt: & cum Pydnaeis, qui eum in urbem receperunt: & in uniuersum, respublicae tyrannis nihil, opinor, adhibere fidei debent, praesertim si ditionem finitimam habeant. Haec igitur, Athenienses, tenenda esse uobis, & alia quae decet omnia, cogitanda esse affirmo, ut uelitis & excitemini, belloque si unquam, nunc certe maxime, incumbatis, pecuniam prompte conferentes, & ipsi militantes, & nihil praetermittentes. Neque enim ulla uobis ratio, aut excusatio, quo minus officio fungi uelitis, relinquatur. Nam quod omnes iactabatis, Olynthios in Philippi odium concitandos: id ultrò nunc accidit, eaque ratione, quae maxime uobis expediat. Nam si nostro impulsu bellum suscepissent, socij fortasse parum firmi, atque ad tempus in ea sententia fuissent. Postquam autem eum, ob illata sibi crimina oderunt, firmas eos probabile est cum eo, propter ea quae metuent & perpessi sunt, gerere inimicitias. Non igitur negligenda est talis oblata occasio: neque committendum, ut idem uobis accidat, quod sepe iam prius accidit. Si enim, quum Euboenibus auxiliati rediremus: atque Hierax & Stratocles Amphipolitae hoc suggesto consensu, uos soluere, atque oppidum in fide accipere iuberent, pari nos studio nostris priuatis rationibus consuluissemus, quo salutem Euboenium defenderamus: & Amphipolim tum obtinuissetis, & omnibus quae deinde secuta sunt, negotijs essetis liberati. Rursus, quum Pydnam, Potidaeam, Methonem, Pagafas, caetera (ne singulis commemorandis immorer) obsideri nunciaretur: si tunc uni horum primo, alacriter, & ut decuerat, opem tulissemus ipsi: faciliore & multo humiliore nunc uteremur Philippo. Nunc, dum praesentia semper amittimus, & futura sua sponte se recte habitura opinamur: & auxiliamus, Athenienses, Philippum nos: & effecimus tantum: quantum nemo unquam rex fuit Macedonię. Nunc autem offertur occasio, quae: haec Olynthiorum, ultrò ciuitati, nulla priorum illarum deterior. Ac, ut mihi quidem uideat, si quis liberalitatis erga nos diuine iustus aestimator constitutur: is tamen si multa non ita sint ut deberent, magnam tamen deus gratiam sit

tiam sit habiturus meritò. Nam quòd multa in bello amissimus, id negli-
gentiæ nostræ acceptum ferre iurè possis. Quòd autem neque olim
hoc factum est, & ostensa est quædam nobis societas, quæ sit cladibus
hisce depellendis, modò uti uelimus: diuinæ beneuolentiæ benefici-
um equidem interpreter. Sed perinde sit opinor, ut et in parâda pecunia:
si quis quam acceperit, etiam seruarit, magnam habet fortunæ gratiam:
sin imprudens consumpserit, unâ consumpsit & accepti à fortuna benefi-
cij memoriam. Etiam in rebus gerendis ita fit: qui occasionibus nò rectè
sunt usi, ij neq; si quid boni diuinitus obtigit, meminerunt. Nam ex ulti-
mo euentu, de ijs quæ præcesserunt omnibus, plerunque fit iudicium.
Quapropter etiam uobis ea quæ restant Athenienses, magnæ curæ esse
debent, ut his uitij correctis, acceptam ob ea quæ gesta sunt, infamiam
exteramus. Si uerò, Athenienses, hos quoq; homines proiecerimus, atq;
ille Olynthum euerterit: dicat mihi aliquis, quid supererit quod illū quo
minus eat quò uult, remoretur? Nunquis uestrūm cogitat, Athenienses,
& spectat, quemadmodū magnus euaserit, infirmus cum esset initiò, Phi-
lippus? primūm Amphipoli capta, postea Pydna, mox Potidæa, deniq;
Methone: postremò Thessaliam inuasit. Demum, quum Pheras, Paga-
sas, Magnesium, omnia suo arbitratu composuisset, in Thraciam abiit.
Deinde ibi regibus alijs eiectis, alijs constitutis, in morbum incidit: ex eo
paululum recreatus, non ad fœcordiam se deflexit, sed statim Olynthios
est aggressus. Eius autē in Illyrios, & Pæones, & aduersus Arymbam, &
quò non? prætereo expeditiones. Quid igitur, inquiet aliquis, ista cōme-
moras nobis, nūc? Ut utrumq; cognoscatis, Athenienses, & sentiatis, tum
projicere singulatim semper aliquid rerum, quàm non expediat: tum per-
petuam in gerendis rebus alacritatem, qua erga uniuersos Philippus uti-
tur: præ qua fieri non poterit, ut rebus gestis contentus, in ocio se conti-
neat. Qui si in ea sententiâ erit, ut agendo semper opes suas & gloriam au-
gendam censeat, uos, nullius rei curam constanter & seriò suscipiendam:
considerate quem tandem harum rerum exitum fore sit sperandū. Quis
uestrūm, Deum immortalem, adeò fœcors est, qui nesciat bellum inde ad
nos uenturū, si neglexerimus? Verūm id si fiet, uereor Athenienses, ne ad
eundem modum, ut qui facile pecuniam magno fœnore sumunt, atq; illa
paulisper locupletati, post etiam patrimonijs euertuntur: sic & nobis se-
gnitiam nostram magno constitisse appareat: & dum ad uoluptatem om-
nia referimus, in eam tandē necessitatē ueniamus, ut multa & grauiâ faci-
enda sint, quæ nò uellemus: utq; incolumitas huius ipsius regionis pericli-
tetur. Ac reprehēdere quidē, dixerit forsā aliquis, esse facile, & cuiusuis.
quid aut in præsentib. rebus agendum sit, pronunciare, id esse consiliarij.
Ego uerò, quanquam illud non ignoro, sæpe uos non ijs qui sunt in cul-
pa, sed his qui postremi sententiam dixerint, irasci, ubi quid ex sententia
non euenit: non tamen arbitror priuatæ incolumitatis ita habendam
esse rationem, ut quicquam dissimulem: quod è re uestra futurum esse du-
cam. Censeo igitur duob. uos oportere modis rebus succurrere: tum ur-
bes Olynthiorum tuendo, & milites qui id agant, mittendo: tum eius di-

Non fortunâ
Atheniensi-
bus, sed Athe-
nienses fortu-
næ defuisse.

Deo de bene-
ficijs nostra
culpa amissis,
gratiam nò ha-
bemus.

Excidium O-
lynthi Atheni-
ensibus pericu-
losum.

Arsiduitas Phi-
lippi in augen-
do imperio.

Vigilantia Phi-
lippi, Atheni-
ensiu igneuiæ
formidabilis.

Vt æris alieni,
sic etiâ igna-
uiæ tā tristes
exitus, quàm
læta initia.

Vel cum priua-
to periculo, rei
pub. consulen-
dum.
Consilium.

Duo exerci-
tus mittendi.

tionem infestando & triremibus & militib. alijs. Quod si alterutrum neglexeritis, uereor ne irrita futura sit uestra expeditio. Siue enim agrū suum à uobis infestari patietur, atq; ipse interim Olynthum subiget facile in regnum reuersus, sua defendet: siue uos præsidia duntaxat Olynthum miseritis, uidens rem domi in tuto esse, absidebit & ducet bellū: mora obsidionis eos superabit. Oportet igitur multum & duplex esse auxilium. Et de auxilio hæc statuo. Quòd autem ad pecuniam comparandam attinet: est Athenienses pecunia uobis, est, quanta omnium mortalium nemini, militaris: eam uerò uos, sic ut uultis, capitis: quam si militantibus restitueritis, nullo erit opus commeatu: sin minus, opus erit, uel nullus potius factus erit commeatus. Quid igitur, dicat aliquis, tu ne autor es, ut ea militaris habeatur? Ego uerò, nequaquam. Ego enim conscribendum exercitum censeo, & hanc pecuniam esse militarem, & unum esse debere ordinem, eundem & faciendi & accipiendi quæ oporteat. Vos uerò eam ita ferè absque negotio capitis ad festa, reliquum igitur est opinor, ut omnes conferant: si multis opus erit, multa: sin paucis, pauca. Omnino certè pecunia est opus, & absq; ea nihil potest ritè administrari. Indicant & alias alij parandæ pecuniæ uias: è quibus eam eligetis, quæ uobis maximè conducere uidebitur: & rerum curam, dum occasio adest, suscipietis. Illud etiam est operæ precium cogitare & reputare, quo in loco nunc sint res Philippi. Neq; enim (ut uideatur, & dici possit, re non satis considerata) præsens eius status præclarus est, neq; pulcherrimus. Neq; intulisset ille hoc bellum unquam, si gerendum fore censuisset. Nam primo statim impetu se omnem rem tum confecturum sperabat, qua spe frustratus est. Hoc igitur primum illum turbat, cum præter expectationem euenerit, & iniicit ei magnam desperationem. Deinde & motus Thessalorū. Nam hi quidem natura nimirum & semper omnibus mortalibus infidi fuerūt, quales autem sunt, tales eos nunc & ille cum primis experitur. Decreuerunt enim Pagafas ab eo reposcere, & Magnesium munire uetuerūt. Præterea ego quosdam audiui qui dicerent, non concessuros ei Thessalos amplius portoriorū, & uectigalium usum fructum, quòd Thessalorū respublikas ex eis administrari, non ea intercipi à Philippo oporteat. Qua pecunia fraudatus si fuerit, in arctum admodum ei stipendia peregrini militis redigentur. Iam Pæonem & Illyrium, & in uniuersum ceteros omnes existimandum est sui iuris & liberos quàm seruos esse malle. Insueti etenim sunt cuiquam parère per omnia: & homo importunus est, ut aiūt. ne que profectò incredibile fortassis est. Nā successus qui præter meritū contingunt, occasione incautis præbet temeritatis & stultitiæ. Quare sæpe uidet esse parata tueri bona, q̄ parare difficilius. Statuetis igit, Athenienses, incōmoditates illius uestras esse cōmoditates, et occasione, strenuè urgetis: sic, ut & legatos mittatis quò oportet, & ipsi militetis, & extimuletis alios omnes. Nā si Philippo talis contra nos daret opportunitas, & bellū prope nostros fines oriretur: quàm cupidè putatis eum in nos inuasurū? Et non pudeat uos, si nec ea quæ pateremini, si posset ille, data occasione audeatis? Præterea ne hoc quidem uos lateat, Athenienses, optionē nunc dari

2 Pecunia un-
de petenda.

Ignauis nihil
dandum.

Tributum con-
ferendum.

Occasio: Phi-
lippum rebus
minus secun-
dis uinci posse

1 Olynthio-
rum rebellio.

2 Thessalorū
inconstantia.

3 Barbari, ex-
cutiendi iugi a-
uidi.

Fortuna quem
nimium fouet
stultum facit.
Imitanda Phi-
lippi alacritas

Bellū inferendū
potius quàm
propulsandū.

...obis, u
...Olynth
...quam il
...Philippu
...accr
...line
...uolet
...repu
...Quantu au
...Si e
...sunt e
...expl
...orru
...cl
...lect
...o
...di
...re
...per
...perita
...publ
...qu
...e
...113 a
...DEM
...DEM

dari uobis, utrum uos illic oporteat bellum gerere, an apud uos illum. Si enim Olynthiorum opes manserint incolumes, uos illic belligerabitis, & patriam illius ditionem infestabitis, & secure hac uestra fruemini. Sin illa Philippus occuparit, quis cum porro huc ire prohibebit? Thebani: ne sit dictu acerbius, etiam expedite una irrumpent. An Phocenses: qui ne sua quidem sine uestro auxilio tueri possunt. Aut alius quispiam? Atqui o bone non uolet? At omnium absurdissimum fuerit, si qua nunc, etiam cum stultitiae reprehensione, tamen eloquitur, ea data potestate non faceret. Quantum autem intersit, hic an illic bellum geratur, uerbis nihil opus esse arbitror. Si enim oporteret uos ipsos triginta duntaxat dies foris esse, et que alendo sunt exercitui, e nostri agri prouentibus petere, nullo hoste in eo uersante dico: plus damni existimo uestris agricolis datum iri, quam quantum in omne prius bellum illud insumptum est. Quod si bellum aliquod ingruerit, quantae clades sunt metuendae? Accedit proteruitas, atque insuper ipsius rei dedecus, nullo minus detrimento, sanis quidem hominibus. Quare omnia haec ob oculos ponere, atque uniuersi adiuuare, & bellum illuc amoliri debent: diuites, ut, pro multis, quae Deum benignitate habent, pauca expendentes, reliquis secure fruatur: iuuenes, ut in Philippi regno parta bellandi peritia, terribiles incolumis patriae custodes fiant: Oratores, ut acta sua in republica, in reddendis rationibus facile tueri possint. Nam ut caeres erunt, quae uobis euenient, ita uos & de actis eorum iudicabitis. Vtinam autem eae bonae sint, & officio fungantur omnes.

Victis Olynthijs, Philippum in Atticam uerturum.

Exercitus nupquam sine magna esse clade potest.

Conclusio.
Officium.
1 Diuitum.
2 Iuuenum.
3 Oratorum.

LIBANII ARGUMENTVM SECVNDAE ORATIONIS Olynthiacae.

Admiserant legationem Olynthiorum Athenienses, & auxilia eis decreuerant, sed expeditionem differebant, metuentes, ne sibi difficile cum Philippo bellum futurum esset. Demosthenes igitur progressus, confirmare populum studet, ostendens quam infirmae sint opes Macedonis. Nam & socijs eum suspectum esse ait, & suis uiribus parum ualere. Macedones enim per se infirmos esse.

DEMOSTHENIS OLYNTIACA SECVNDA, HIERONYMO VVOLFIO interprete.

Vm multis in rebus, Athenienses, perspicere mihi posse uideatur deorum immortalium beneuolentia, declarata erga rempublicam: tum uero in praesentibus negotijs. Quod enim hostes Philippi extiterunt isti, qui & finitimam ei regionem tenent, & potentia nonnulla praediti sunt, & quod omnium maximum est, qui de hoc bello ita sentiunt, ut pacificationem cum illo, primum infidam, deinde patriae suae excidium esse putent: admirabile quoddam, ut apparet, est, & diuinum omnino beneficium. Illud igitur iam prouidendum nobis est Athenienses, ne ipsi de nobis peius mereri, quam fortuna uideamur. Nam turpe est, imo turpissimum, non modo urbes & loca, quae aliquando tenuimus, palam abire, sed etiam a fortuna comparatos & socios & occasiones. Ac Philippi quidem uires recensere, Athenienses, & istis uerbis ad officium faciendum uos exhortari, non confultum esse existimo. quia quicquid ea de re dixeris, id ut ei aliquid parere laudis, sic a nobis non praclare administratum esse uideatur.

Gratulatur Athenienses Olynthiorum societatem.

Vtendum diuino beneficio, hoc est occasione.

παράλαυσις laudum Philippi, & reprehensionis Atheniensium.

Quo enim is plura supra dignitatē suam gessit, eo admirabilior habetur apud omnes: uos, quāto deterius negocijs, quā decuerat, usi estis, tātō maiorem ignominiam suscepistis. Hæc igitur prætermittam. Etenim si quis uerè consideret, Athenienses, hinc magnum cum uideat esse factum, non à semetipso. Proinde quas ille res acceptas illis ferre debeat, qui ex eius utilitate rem publicam administrarunt, & uos easdem supplicio cohercere, nūc non esse uideo narrandi locum. Quæ autem etiam præter hæc se offerunt, & uobis omnibus utilissima sunt auditu, et magno, Athenienses, illi esse pro bro apparebit, si qui rectè æstimare uelint, ea dicere conabor. Eum igitur periurum et perfidum uocare sine demonstratione facinorum, conuicium esse inane, iurè dicas. Quæ autem unquam gessit, recensere, illa quæ coarguere omnia, fit ut & breuem orationem requirat, & duabus de causis utilia esse putem dictu: tum ut ille, id quod & uerum est, improbus appareat: tum ut qui timore attoniti sunt Philippi, tanquam insuperabilis, uideant, eum percurrisse omnia, quibus dudum per imposturam magnitudinem hanc suam auxit, & ad ipsum accedere finem res eius. Ego Athenienses, ualde ducerem & ipse formidabilem esse, & admirabilem Philippū, si iustis cum creuisset actionibus uiderem. Nunc dum rem diligenter cōsidero, reperio Philippum, ea re nostram ab initio socordiam, cum Olynthios quidā hinc repulerunt, orationem apud nos habituros, quod se Amphipolim nobis traditurum, & illud quod aliquando iactabatur, clam confecturum diceret, pellexisse: Olynthiorum deinde amicitiam sibi adiunxisse, expugnanda Potidæa nostro oppido, & ereptam nobis prioribus socijs per iniuriā, illis tradendo: Thessalos nunc postremò sibi conciliaisse, promittendo, se eis Magnesium traditurum: & recipiendo, se Phocense bellum pro eis gesturum. Denique nemo est quem nō deceperit ille, eorum qui ipso usi sunt. His enim artibus creuit, ut semper eorum, à quib, ignoraretur, imprudentiam deciperet atque adscisceret. Ut igitur per hæc altè ascendit, dum quisque aliquo se ab eo beneficio affectum iri putabat: sic per hæc eadem etiam deici rursus eum oportet, postquam compertum est, eum ad suam utilitatem referre omnia. In eo igitur loco res Philippi nunc sunt, Athenienses: aut prodeat aliquis, & mihi, ac potius uobis, ostēdat, uel hæc à me nō uerè dici, uel eos qui primū decepti sunt, in cæteris ei credituros: uel aliter quā merebantur, seruitute oppressos Thessalos, nunc nō teneri desiderio recuperandæ libertatis: Quod si quis uestrūm hæc quidem ita esse ducit, sed eum ui retenturum imperium opinatur, quod loca & portus & alia eius generis præoccuparit, non rectè opinatur. Cum enim beneuolentia res cōponuntur, & omnibus belli socijs eadem expediunt: & conferre operam, & ferre grūnas, et perseuerare uolūt homines. Si quis autem per auaritiam & improbitatem, ut ille, fit potens: prima quæque occasio & paruum erratum omnia retrahit & dissoluit. Non enim fieri, non fieri potest Athenienses, ut per iniurias & periuria & mendacia, stabilis potētia comparetur. Nam talia semel & ad breue tempus consistunt, & spem de se fortasse magnam præbent: sed tandem patefiunt, & ultrò collabuntur. Nam, mea quidē sententia, simile. Ut ædium & nauis & aliarum rerum eius generis infimas partes

Philippi opes oratorum pro diuisionibus aucta.

Se Philippi improbitatē et imbecilitatē ostensurum profutur.

Potentia Philippi aucta imposturis.

Decepti Athenienses.

Decepti Olynthij. Decepti Thessali.

Imperium male partū, male dilabitur.

Violenta imperia nō sunt diuturna.

Sine iusticiæ fundamēto nihil potest esse stabile.

partes firmissimas esse oportet, sic etiã actionũ initia & fundamenta uera & iusta esse conuenit. Id uerò nõ inest nunc in rebus à Philippo gestis. Ita que cenfeo à nobis & opem ferendam esse Olynthijs (quod quo pulchrius & celerius quisq; fieri iusserit, eo magis mihi probabitur) & ad Thessalos legationem mittendam, quę alios hæc edoceat, alios exhortetur. Nũc etenim Pagafas reposcere, & de Magnesia uerba facere decreuerũt. Illud tamen prouidete Athenienses, ne uerba duntaxat afferant legati nostri, sed & opus aliquod ostendere possint, exercitu à uobis pro dignitate ciuitatis educto, & re ipsa suscepta. Nam cum omnis oratio, si res absint, friuolum quiddam uideatur & inane: tum uerò ea quę à nostra urbe profici scitur. Qua quo expeditius uti uidemur, eo magis ei diffidunt omnes. Ostendenda autem est insignis conuersio, & magna mutatio, conferendo tributo, militando, omnia strenuè gerendo, si modò quisquam uobis fidem adhibere debeat. Quę si uoletis, ut conuenit & oportet, absoluere: non solum, Athenienses, fœderatos infirmos & infidos apparebit esse Philippo, sed etiam domesticum eius imperium & potentiam laborare deprehendetur. Omnino enim Macedonica potentia & imperium, additamenti uice non paruum sanè quiddam est: cuiusmodi uobis aliquando fuit, imperatore Timotheo, contra Olynthios: atq; iterum contra Potidæam Olynthijs: uisum est esse aliquid utrunq; coniunctum. Nũc Thessalos seditione laborantes & conturbatos, idem contra tyrannicam familiam adiuuit. Deniq; nihil est opinor, quin quantumuis paruis additis uiribus, adiuuetur. Ipsum uerò per se infirmũ, & multis malis est refertũ. Etenim iste his rebus omnibus, ob quas magnum eum putes, bellis et expeditionibus, ruinosius etiam id quàm suapte natura fuerat, sibimet effecit. Neq; enim putetis Athenienses, nõdem delectari rebus & Philippum, & subditos eius. Nam ut ille gloriam appetit, eamq; rem admiratur, atque instituit, gerendis rebus atque periculis adeundis nullũ casum recusare, & hanc opinionẽ, ut ea perfecisse dicatur, quę nullus alius Macedonum rex, uitę securitati anteponebat: sic illarum rerum gloria nihil ad hos attinet, quin molestè ferunt, se assiduis illis sursum deorsum obeundis expeditionibus conflictari, & continenter ærumnas perpeti: ut qui nec rei dare operam, nec uiuere domi suę sinantur. Neq; etiam quę sic quæsita tenent, suo arbitratu collocare possunt, clausis propter bellum Macedonicis emporijs. Ac, ut uulgus Macedonum erga Philippum sit affectum, ex his facile intelligitur. Qui autem cum eo uersantur peregrini milites & satellites, opinionem illi quidem excitarunt, se esse admirandos & strenuos bellatores: sed, ut ego è quodam qui in Macedonia natus est, audiui, optime fidei uiro, nihilo sunt alijs præstantiores. Nam etsi qui inter eos uiri sint rei militaris & pugnandi periti: eos, ut est ambitiosus, omnes ab eo repelli dixit, uolẽte omnia facinora uideri sua esse, præter enim cætera, & ambitionem uiri esse immensam. Si quis autem modestus, aut alioqui uir bonus, quotidianam uitę intemperantiam & ebrietatem & saltationes obscenas ferre nequeat, eum negligi, & nullo esse numero. Reliquos igitur, quibus familiariter utatur, esse latrones, & adulatores, & tales homines qui

Consilium.

Auxilia.

Legatio.

Nõ uerbis, sed
rebus mouentur
homines.Etiam patri-
um Philippi
imperium esse
infirmum.Dissimilia stu-
dia regis &
subditorum,
dissidia pariũtAmbitio Phi-
lippi.
Subditi tran-
quillitatis cupi-
di.Extenuatio sa-
tellitum Phi-
lippi.Bonis in aula
non est locus.Ecce tibi auli-
cũ comitatũ.

qui inebriati saltare non recusent, & ad eum saltare modum, ut ego nunc apud uos dicere uerear. Perspicuū autem est, hæc esse uera. Etenim quos hinc omnes expellebant, ut præstigiatoribus multo nequiores, Calliam illum ministrum publicum, & eius generis homines, ridiculorum imitatores, & opifices turpium canticorum, quæ in sodales conficiunt, ut rideatur: hos amat, & secum habet. Quæ tametsi parua existimari queunt, magna sunt tamen, Athenienses, indicia, si quis uerè cogitet, illius ingenij & infelicitatis. Nimirum enim hæc nunc eius successibus, obscurantur, quando quidem res secundæ magnā uim habent ad occultanda & obumbranda talia probra. At si paulūm impegerit, tum in omnem eius uitam & fortunas inquiretur. Id quod ipse, mea quidem opinione, uidetur, Athenienses, breui ostensurus, si & dii annuent, & uos uoletis. Vt enim in corporibus nostris, dum ualeas, nullū adeò sensum doloris afferunt singulæ partes labefactæ: si in morbum incideris, omnia mouentur, siue ruptum sit, siue luxatum, siue quid aliud uitiatum. Sic & ciuitatum & tyrannorum, dum foris bella gerunt, obscura uulgo mala sunt: quando autem finitimum bellum conferitur, omnia elucescunt. Si quis autem uestrūm, Athenienses, eò difficilem oppugnatu Philippum esse putat, quòd fortunatum esse uidet, utitur is quidem sobrii hominis cogitatione. Multum enim in fortuna momenti est, ac ea potius sola in omnibus mortalium reb. dominatur. Ego tamē, si optio mihi detur, nostræ urbis fortunam (modò uos ipsi uel paululum officio fungi uelletis) fortunæ illius anteferrem. Multò enim plures uobis occasiones ad diuinam beneuolentiam obtinendā inesse uideo, quàm illi. Verūm sedemus, opinor, ociosi. Neq; uerò fas est, ut qui ipse ignauus est, uel amicos aliquid agere sua causa iubeat, nedū deos immortales. Nō igitur est mirandum, ab illo, cum ipse militet & laboret, & omnibus rebus intersit, & nullam uel occasionem uel horam prætermittat, uos, dum cunctamini, & decernitis, & sciscitamini, superari, non equidem ego miror hoc. Contrarium quidem esset mirum, si nos nihil agendo, quod belligerantibus conuenit, eum qui ubiq; officio fungit, uinceremus. Illud autem demiror, cum uos olim Lacedæmonijs, o Athenienses, bellum intuleritis pro defensione Græcorum: & multa sæpe priuata emolumenta, quæ arripere licuit, sitis aspernati: utq; alij ius suum obtinerent, uestras opes impenderitis, & tributum conferendo, & militādo pericula pro alijs adieritis: nunc uos dubitare exire, et segniter conferre pro uestris priuatis possessionibus: cū sæpe alios seruaueritis, quā uniuersos, quā singulos, uestris amissis opibus uos desiderare. hæc miror: atq; illud etiam, an uestrūm nemo reputare possit, Athenienses, quandiu bellū cum Philippo geratis: & qua re occupatis uobis, omne id tempus præterierit? Nostis enim hoc scilicet, cessantibus uobis, alios quosdam rem gesturos sperantibus, alijs alios culpantibus, accusantibus, rursus sperantibus, eadem ferè quæ nunc agentibus, uniuersum tempus abiisse. Et adeò socordes estis, Athenienses, ut per quas, è secundis aduersæ res factæ sunt ciuitatis: per illas ipsas speretis actiones, eas ex aduersis fore secundas? At isthuc & incredibile est, & rerum naturæ contrariū. Multo enim facilius quæ

*Felicitas tegit,
infortunium
aperit uitia.*

Simile.

*Philippum nō
esse feliciorē,
sed strenuiorē
Atheniensib.*

*Non postulā-
dum, ut Deus
dormientib. no-
bis omnia con-
ficiat.*

*Amat uictoria
curam.*

*Atheniēses o-
lim aliena de-
fenderūt, nūc
sua negligunt.*

*Res per ignaui-
am perditæ, si
ne summa uigi-
lantia in inte-
grum restitui
nequeunt.*

quæ habeas, defendi solent omnia, quàm parari. Nunc, possessionum ueterum quod tueamur, nihil à bello est reliquum, sed de integro parandæ sunt. Vestrum igitur ipsorum id iam officium est. Quare suadeo ut pecuniam conferatis, ipsi militetis alacriter, neminem culpetis ante recuperatum imperium. Tum ex ipsis factis, facto iudicio, & laude dignos honorib. & maleficos pœnis afficite: excusationes itē tollite, cessationemq; uestram. Neq; enim fas est in aliorū facta acerbè inquirere, nisi in primis ipsi officium faciatis. Nam cur putatis, Athenienses, duces omnes quos mittitis, hoc fugitare bellum, & priuatim inuenire bella? Si quod res est, etiam de ducibus est dicendum: quòd hic præmia, de quibus bellum geritur, uestra sunt: Amphipolis si capta fuerit, è uestigio uos eam recipietis: pericula autem sunt imperatorum priuata, merces nulla: illic, ut pericula minora, sic emolumenta ducum sunt, & militum: Lampfacus, Sigeū, nauigia quæ spoliauerint. Id igitur quicq; sequuntur, quod è re sua est. Vos autem cum in res intuemini parum prosperas, præfectos arcesitis: ubi uerò facta dicēdi potestate, necessitates audiuiſtis, eos absoluitis. Nobis igitur id est reliquū, ut inter nos litigemus & dissideamus, alijs aliud sentientibus: Respublica uerò malè habeat. Olim enim, Athenienses, per classes tributa conferebatis: nunc per classes rempublicam geritis: Orator utrorumq; dux est, & imperator illi subiectus, & trecenti qui suffragent, reliqui attributi estis, alijs alijs. Ista igitur nūc saltē relinquitis: & ad uosmet ipsos redibitis, & tum dicendi, tum consultandi, tum agendi munus commune facietis. Sin uestrūm aliquibus, tanquam regnum possideant, mandandi licentiam dabitis, alijs instruendarum triremium, conferendi, militandi necessitatem imponetis: alijs id negocij dabitis, ut cōtra hos decreta duntaxat faciant, aliaq; in re nulla operam nauent: nihil quod usus postulat, unquam tempestiuè geretur. Semper enim ea pars quæ affecta fuerit iniuria, cessabit. Deinde uobis eos pro hostibus punire erit reliquum. In summa igitur iubeo, ut omnes: pro suis quicq; facultatibus, cōferatis: ut omnes exeat per uices, donec omnes militaueritis: ut omnib. ijs qui prodeunt, dicendi potestatem detis, & ex auditis optima amplectamini, non quæ hic uel ille dixerit. Quæ si feceritis, non oratorem duntaxat in præsentia laudabitis: sed uosmet ipsos etiam post, statu rerum uestrarum multo florentiore.

Consilium.

Qui alios reprehendere uelit, ipsum omni crimine uacare oportet. Duces suū, nō re ipublicæ commodū spectant.

Criminationes ciuium.

Factiones.

Aequitati studendum.

Concludit enumeratione.

ARGUMENTVM ORATIONIS OLYNTIACÆ TERTIÆ.

Miserant auxilia Olyntiis Athenienses, & aliquid per ea profecisse uidebantur. Quod cum eis nunciaretur: & populus gaudio exultabat, & oratores hortabantur ad ultionem Philippi. Demosthenes autem ueritus, ne fiducia pleni, ut qui uicissent omnia, & satis magna auxilia misissent Olyntiis, reliqua negligenter: ea de caussa progressus, refecat eorum arrogantiam, & ad cautionem modestam animos traducit: dicens, non de Philippi ultione nunc eis esse deliberandum, sed de salute sociorum. Sciebat enim & Athenienses & alios fortasse nonnullos, cum in suis retinendis curam suscipiant, de ulciscendis aduersarijs minus laborare. In hac oratione etiam consilium de theatriali pecunia apertius attingit, & leges abrogari postulat quæ multam imponat decernentibus, ut ea fiat militaris, ut suadere quæ sint optima, liceat. Hortatur autem in uniuersum, ut ad æmulationem maiorum excitentur, & ipsi ciues militent. grauiusq; obiurgat & populum eo tempore remollescentem atq; effeminatum, & magistratus, ut qui non rectè præsent reipublicæ.

b AR-

DEMOSTHENIS OLYNTHIACA TER-
TIA, HIERONYMO VOL.

fio interprete.

Non de ulci-
fcedo Philip-
po, sed de so-
cijs defenden-
dis esse delibe-
randum.

Tempora peri-
culosa.

Grata suade-
re difficilius,
quam uilia.
Plura peccata
negligentiæ,
quam insitiæ.
Veniam petit,
ut libera sic
utili orationi.

Commonefa-
cit Athenien-
ses cessationis
quæ nocuit.

Nunc saltem
aduigilandum.
Occasio.

Non idem statuere possum, Athenienses, & cum in res intueor, & cum in orationes quas audio. Nam orationes de ulciscendo Philippo haberi: res autem eò progressi uideo, ut, ne ipsi prius infortunium feramus, sit prouidendum. Nihil igitur aliud mihi uidentur nisi qui talia dicunt, quàm errare: cum argumentum tractent prorsus à præsentis uestra deliberatione alienum. Ego uerò aliquando licuisse ciuitati & sua tenere tuto, & Philippum ulcisci, optimè scio. Mea enim ætate, non olim, contigerunt hæc utraque. Nunc autem persuasum habeo satis esse nobis, si hoc primum anteuertimus, ut socios conseruemus. Quorum salus ubi in tuto collocata fuerit, tum & qua ratione illum ulcisci possitis, dispicere licebit. Antequam autem principium rectè cōstituatur, superuacaneum esse duco, de fine ullum facere uerbum. Ac præsens quidem occasio, Athenienses, si unquam, nunc in primis magnam sollicitudinem, & prudentiam requirit. Ego uerò, nō quid in hisce reb. suadendum sit, difficilimum esse duco: sed illud dubito, quo sit pacto, Athenienses, apud uos de eis dicendum. Persuasum enim habeo, quantum præsens atq; audiens cognoui, in plerisque uos frustrari negocijs, propter officij uestri neglectum, non ex insitiæ. Peto igitur à uobis, ut me, si paulo liberius uerba fecero, feratis, & id spectetis, an uera dicam. eaq; de causa, ut reliqua fiant meliora. Videtis enim ex eo, quòd quidam ad gratiam cōcionantur, in omnem progressa esse calamitatem præsentia negotia. Necessarium autem existimo, ut pauca uobis ex ijs quæ facta sunt, in memoriam reuocem. Meministis Athenienses, nunciatum fuisse uobis, Philippum in Thracia, tertio aut quarto abhinc anno, Iunonium castrum obsidere. Tunc igitur mēsis erat October. Multis autem uerbis & tumultu facto apud uos, decreuistis quadraginta triremes producendas: & qui infra annum ætatis essent quintum & quadragesimum, ijs ipsis conscendendum, & talenta sexaginta esse conferenda. Post, eo anno elapso, Iunius, Quintilis, Sextilis: eo mense uix post Initia Cereris, Charidemum decem naues habentem uacuas ablegastis, & quinque talenta argenti. Ut enim nūciatum fuit, Philippum ægrotare, & esse mortuum (nam uterq; rumor afferebatur) nihil iam opus esse auxilio rati, omisistis, Athenienses, classem. Erat autem ea ipsa occasio. Nam si tunc illò auxilia misissemus, ut strenuè decreueramus: non molestus nobis nunc esset Philippus, tū conseruatus. Quæ igitur tum facta sunt, infecta fieri non possunt. Nunc autem alterius belli offertur occasio. quæ: hæc, propter quam & harum rerum mentionem feci, ne uobis eadē usu ueniant. Quo igitur ea pacto utemur, Athenienses? Nisi enim omni robore, quantum potestis, opem tuleritis: spectate, ut à uobis omnia ex Philippi commodo, quasi duces eius essetis, administrata erunt: Potentiam quandam Olynthij tenebant, & ita res habebat, ut neque Philippus hos inuadere auderet, neq; hi Philippum, fecimus nos & illi pacem inter nos. Erat id tanquam impedimentum quoddam Philip-
po,

po, & incōmodum, urbem magnam uelut in statione esse ad eum prima
 quaq; occasione infestandum, nobiscum reconciliatam: concitandos in
 eum homines omnibus modis existimauimus: & quod omnes tum dicti
 tabant, id nunc perfectum est quomodocunq;. Quid ergo supersit Athe
 nienfes, nisi ut opitulemini fortiter & strenuè, equidem non uideo. Præ
 ter enim eam, quam ex cessatione & negligētia caperemus, ignominiam:
 non parum etiam ea quæ secutura sunt, metuenda esse uideo: dū quidem
 & Thebani ita erga nos animati sunt, ut sunt, & Phocenses pecunia defici
 untur: & Philippum, ubi ea quæ nunc agit expedierit, nihil futurum sit
 quod impediatur, quo minus ad hæc se negocia conuertat. Verūm si quis
 uestrūm eò usq; cessare in officio instituit, is propè uidere uult calamita
 tes, cum liceret eas quæ alibi acciderent, procul audire: uult quærere sibi
 adiutores, cum nunc ipsi liceret alios adiuuare. Nam eò tandem rem esse
 redituram, si præsentia neglexerimus, ferè omnes satis scimus. At auxili
 um esse ferendum, dixerit aliquis, omnes statuimus, & feremus: quomo
 do autem, id dicito. Ne uerò miremini Athenienses, si quid præter uulgi
 opinionem dixerō. Legumlatores constituite: per eos autem legumlato
 res, nullam sancite legem: sunt enim uobis satis multæ: sed eas quæ uos in
 præsentia lædunt, abrogate. istas autem dico, & non dissimulanter dico,
 quæ sunt de theatrāli pecunia, & de militantibus quasdam: quarum illæ
 militarem, ijs qui domi manent, ad spectacula distribuunt: hæc, desertores
 & incompósitos indemnes constituunt, & sic ijs etiam qui officio fungi
 uolunt, desperationem iniiciunt. Postquam uerò hæc sustuleritis, & opti
 ma consulendī uiam tutam præbueritis: tum qui ea scribat, quæ omnes ef
 se scitis è republica, queritote. Priusquam autem hæc acta sint, ne circum
 spicite quis nam uobis optimè consulendo, à uobis interire uelit, nemi
 nem enim reperietis, præsertim, cum id unum ex eo futurum sit, ut & qui
 ea dixerit & scripserit, per iniuriam multetur, & rebus nihil consulatur:
 sed optima suadere in posterum magis etiam quàm nūc est, reddatur pe
 riculosum. Ac postulandum est, ut eas leges abrogent isti ipsi, qui tu
 lerunt. Non enim æquum est, gratia, quæ totam ciuitatem læsit, illos frui,
 qui tum tulerunt: odium autem, per quod cum omnibus nobis melius a
 geretur, ei qui nunc optima suaserit, esse fraudi. Sed priusquam hæc ritè
 comparata fuerint, nequaquam Athenienses, quenquam apud uos ueli
 tis esse tantum, ut legibus hisce à se uiolatis, pœnas non det: aut adeò uæ
 cordem, ut in euidēs malum semetipsum conijciat. Quin nec illud uobis
 est ignorandum, Athenienses, decreta nullius esse momenti, nisi et hoc ac
 cesserit, ut quæ decreta sunt, nos alacriter facere studeamus. Nam si eam
 uim decreta haberent, ut aut uos ad officium faciendum compellere, aut
 ea quæ continent, perficere possent: neque uos multa decernendo, pauca
 uel nihil eorum potius agerētis: neque Philippus tam diu se insolēter gef
 sisset. Neque enim per decreta quidem stetit, quo minus olim pœnas
 dedisset. Sed hæc non ita se habent. Actiones enim ut orationibus & suf
 fragijs ordine posteriores sunt, ita ui priores & potiores. Hoc igitur ad
 iungendum est: reliqua præstò sunt. Nam qui prudenter dicere possint,

Dedecus.

Metus.

Consilium:
 Si re bene ge
 rere uelint, ui
 tiosas leges ef
 se abrogadas.

Legem qui tu
 lit, idē tollat.

Et decernen
 da sunt utilia,
 & quæ decre
 ta fuerint, exe
 quenda.

Nulla cessandi causa reliqua.

Fungi officio quisque, non in alios culpam committere debet.

Utilitas uoluptati anteponenda.

Defuturos esse belli sumptus, nisi pecunia theatralis in ueterem locum restituantur. Non cupiditas, sed rerum natura spectanda.

Salutaria dicenda potius quam iucunda.

Absentatio perniciosa.

funt apud uos, Athenienses: & omnium acutissimè uos orationes intelligitis, atque adeò nunc exequi poteritis, si rectè facietis. Quod enim tempus, aut quā occasionem, Athenienses, presente meliorem quaeritis: aut quando ea quæ fieri debent agetis, si nunc non agetis: Nō ne omnia uobis homo loca præripuit: Quod si & hac terra potiet, rem flagitiosissima admitemus. Nō ne quibus si bellaret, strenuè nos opitulaturos pollicebamur, hi nunc bello petuntur: An non hostis est: non uestra tenet: non barbarus: & quid non: Sed, Deum immortalem, si hæc omnia reliquerimus, & ei tantum non ad ea obtinenda operam nauauerimus: tum autores harum rerum qui sint, quaeremus: Neque enim nos in causa esse fatebimur, satis hoc ego scio. Nam & in belli periculis fugientium nemo seipsum accusat, sed tum ducem, tum commilitones, & quosuis potius: ut uincerent: tamen, per omnes eos profectò factum est, qui fugerunt. Manere enim licuisset ei qui alios accusat. Quod si facerent singuli, uicissent. Ita nunc, non suadet aliquis optima: surgat alius, et sententiam dicat, non illum criminetur. Alius aliquis meliora dicit: ea facite dijs propitijs. At ea iucunda non sunt: non hæc iam dicentis culpa est, & iniuria: nisi, cum uota essent facienda, non fecit. Nam paulo momento temporis, omnia quæ uelis, in unum tanquam fascem colligata optare facile est: amplecti autem, cum de negotijs consultatio instituitur, non æquè promptum est. sed utilissima iucundissimis, si utraq; nequeunt obtineri, præferenda sunt. At si quis theatralium nobis relinquere possit, & ostendere alios sumptus militares: non ne is potior: dixerit aliquis. Assentior equidem, si modò ostenderit, Athenienses. Sed miror, si cui unquā mortalium aut euenit, aut eueniet, si præsentia consumpserit in ea quæ non deberet, ut absentibus abundet ad ea quæ deberet. Sed magnum istis rationibus ex uniuscuiusque uoluntate nimirum præsidium est. Quare omnium facilimum est, semetipsum decipere. Quod enim quisque uult, id etiam sibi fingit. Sæpe autem natura rerum alia est. Ista igitur ita considerate, ut res patiuntur: tum & militare poteritis, & stipendium accipietis. Non sanè prudentium, neque generosorum hominū est, aliquid in bello negligere propter pecuniæ penuriā, & leuiter talia probra ferre, aut contra Corinthios & Megarenenses, correptis armis proficisci: & Philippum Græcas urbes pati excindere, propter inopiam commeatus, quo exercitus sustentetur. Atque hæc non frustra dicere institui, ut quorundam è uobis odia susciperem: (neque enim ita demens aut infelix ego sum, ut cum nulla spe publici fructus priuatum mihi odium quaeram) Sed boni ciuis officium esse puto, ut reipub. charitatem suauitati orationis anteponat. Nam oratores apud maiores nostros audio, quemadmodum & uos fortasse, quos ut omnes qui conciones habent, laudare, ita parum imitari solent, hac ratione & hoc instituto in republica gerenda uti solitos: Aristidem illum, Niciam, eum qui idem mecum nomen habuit, Periclem. Ex quo autem sciscitantes è uobis isti oratores extiterunt: Quid cupitis: quid scribam: qua uobis re gratificabor: breui uoluptate & gratia reipub. negocia, quasi propinata pereunt, & talia contingunt: istorum res omnes præclarè se habent, uestræ turpiter. Atqui considera-

te Athe-

te Athenienses, quæ capita rerum, & superiorum & horum temporum, commemorari possint. breuis autem erit & nota uobis oratio. Non enim alienis uos utentes exemplis, sed domesticis, Athenienses, felices fieri licet. Illi igitur quibus non adulabantur oratores, quos non ita amabant, ut uos isti nunc, quinque & *quadraginta annos Græcis uolentibus imperarunt, & amplius decies mille talenta in Arcem congesse-
runt: & regem istius prouinciæ dicto audientem habuerunt, sicut æquum est parère Græcis Barbarum: & multa præclara que tropæa terra maricq; parta crexerunt, ipsi militantes: & soli mortaliū eam rerū gestarum gloriam, ad quam nullus inuidiæ pateret aditus, reliquerunt. Ac in tuenda Græcia fuere tales. In ipsa uerò urbe spectate quales & publicis & priuatis in rebus se præbuerint. Publicè igitur ædificia & ornamenta talia & tanta instruxere nobis fanorum, & quæ his continentur, donariorum, ut nihil addi possit à posteris ad illorum excellentiam. Priuatim autem adeò modesti fuerunt, et tanta cura institutum reipub. obseruarunt, ut si quis fortè uestrūm Aristidis & Miltiadis, & illius ætatis illustriū hominum ædes uidit cuiusmodi sint, uicini ædibus nihilo esse splendidiore uideat. Neq; enim augēdæ rei familiaris gratia reipub. gerebāt, sed quisque sibi rem communem augendam esse putabat. Cum autem res Græcorum fideliter, religionem Deorum immortalium piè, commercia inter ipsos æquabiliter administrarēt: non iniuria magnam sibi felicitatem pepererunt. Tunc igitur ad hunc modum, dum illi quos dixi, summæ reipub. præerant, se res habuerunt. Nunc, dum lenes isti præsunt, quis rerum uestrarum status est? Idem ne, & similis? Ac cetera quidem taceo, cum habere multa dicere. Sed quanquam in tantam incidimus solitudinē, quantum uidetis omnes, cum & Lacedæmonij perierint, & Thebani occupati sint, & cæterorum nemo tantas uires habeat, ut nobiscum de principatu contendere auit: cumq; nobis liceret & priuata nostra sine periculo tenere, & reliquorum controuersias disceptare: tamen priuati sumus nostra prouincia, & amplius mille & quingenta talenta nullo cum fructu insumpsimus: & quos in bello socios paruimus, hi pacis tempore perierūt, & hostem contra nosmetipsos tantum exercuimus. Alioqui progrediatur aliquis, & mihi dicat unde, nisi per nosmetipsos, ita sint auctæ Philippi opes? Sed heus tu, si uitiosa hæc sunt, at urbanarum rerum status est melior? Ecquid autem dici queat? Num propugnacula, quæ rectorio inducimus? & uia, quas reficimus? & fontes? & nugæ? Eos quæso intuemini, quorum hæc acta sunt in republica: quorum alij è mendicis facti sunt diuites, alij ex obscuris clari, nonnulli priuatas ædes publicis substructionibus splendidiore compararunt, & quanto reipub. plus detrimēti cepit, tanto res istorum factæ sunt auctiores. Quæ igitur causa est horum omnium? & cur tandem omnia se tum præclarè habuerūt, & nunc haud rectè? Primum, quod populus, cū ipse militare auderet, dominus erat magistratum, & bona omnia in sua potestate habebat: bene secum agi putabāt ceteri omnes, si à populo & magistratum, & honorem, & beneficium aliquod consequuti essent. Nunc contrà, bona omnia sunt in potestate ma-

Collatio ueteris & presentis reipub.
Vetus reipub. laudabilis & fortunata.
*sexaginta fortasse legēdum.

Præfens uitiosa reipub. & infelix.

Principatus, quem nemo sibi uēdicat, neglectus.

Etiā urbana administratio futilis.
Infectatio magistratum.

Causa corruptæ reipub.

gistratum, & per hos geruntur omnia: uos populus eneruati, & spoliati pecunia, socijs, famuli & additamenti uicem obtinetis: contenti theatriali pecunia, quam isti uobis impertiunt: aut bucculis, si quas fortè miserint. Et quod est omnium ignauissimum, cum ea uobis datur uestra quæ sunt: gratiam etiam habetis, quasi beneficia in uos conferantur. Qui uerò uos in hanc urbem tanquam carcerem inclusere, ad talia uos alliciunt, & cicutant, ut uos ad nutum paratos habeant. Neque uerò fieri unquam potest, nisi fallor, ut magnos & generosos animos concipiãt ij, qui parujs & uilibus rebus occupantur. Nam qualiacunq; hominum studia fuerint, talibus eos & animis esse præditos necesse est. Hæc medijsfidius haud miratus sim, si mihi, qui dixerim, plus apud uos nocuerint, quàm ijs qui ea fecerunt. neque enim semper apud uos omnibus de reb. liberè loqui licet, idq; ego uel nunc licuisse miror. Quod si nunc saltem, morib. istis relictis, militare uoletis, & agere pro uestrapte dignitate, atq; istis domesticis opibus, uelut instrumentis, utemini ad externa bona comparanda: fortassis, Athenienses, fortassis perfectum aliquod & magnum bonum consequemini, talibus lucellis repudiatis, quæ cum cibis, quos dant ægrotis medici, conferri possunt. Etenim illi neque uires augent, neque emori patiuntur. Sic & ista quæ uos nunc percipitis, neque tanta sunt ut iustam utilitatem aliquam afferant: neque uos ad alia conuerti patiuntur, sed alimenta sunt uestrum omnium socordia. Proinde tu stipendium facere iubes: inquit et aliquis. Sanè: & è uestigio eundem esse ordinem omnium, Athenienses, ut partem quisque reipub. capeat, quæq; res ciuitati opus fuerit, in ea suam operam strenuè nauet. Licet agere ocium: Cum domi manes, melior est tua conditio, quòd ad nullum turpe facinus inopia te compellit. Incidit huiusmodi quippiam, quale nunc? De istis ipsis emolumentis pro patria, ut æquum est, militabis. Est uestrum aliquis natus grandior: Is quæ nunc sine ordine capit, ad nihil utilis, ea in æquabili ordine accipiat, omnia inspiciens & administrans quæ sunt agenda. In uniuersum, neque detraxi quicquam, neque addidi, præter pauca: confusione sublata, rempub. in ordinem redegi: eodem accipiendi, militandi, iudicandi & agendi id quod pro ætate quisque potest, quodq; tempus postulat, ordine instituto. Nusquam ego dixi, nihil agentibus ea esse distribuenda, quæ functionis officio debentur: aut ut ipsi desideant, & ocientur, & egeant: illius autem peregrinos uincere milites, id audiant. Hæc enim nunc fiunt. Neque reprehendo eos qui reipub. inseruiunt. Sed & uos ipsi ea debetis agere, propter quæ alios honoratis: neque cedere statione uirtutis, Athenienses, quam uobis maiores magnis periculis partam reliquerunt. Ferè dixi, quæ conducere putem. Vos autem ea amplectimini, quæ & reipub. & uobis uniuersis profutura sunt.

Studia in mores abeunt.

Delicatae populi aures.

Diligentia rem posse integrum restituui.

Theatralis pecuniae extenuatio.

Quisq; pro se reipub. inseruire debet.

Ὡς δὲ φάνηται, De commoditate huius rationis.

Ignauis nihil dandum.

Clausula.

LIBANII ARGUMENTVM PRIMAE IN
Philippum orationis.

Athenienses, quum bellum infeliciter cum Philippo gererent, in concionem conuenerunt desperabundi. Orator igitur & desperationem tollere conatur, dicens non esse mirum, si in tanta socordia uicti sint: & docet, quæ ratione bellum rectissime administrant, lubet autem geminas copias comparari: alteras maiores

maiores urbanas, quæ domi maneant, in omnem euentum paratæ: alteras minores, quæ militibus peregrinis constent, permittæ ciuibus. & eum exercitū non Athenis manere, neq; ex urbe opem ferre iubet: sed circa Macedoniam uersari, belligerantē continenter. ne flatu Etesiarum Philippus obseruato, aut etiam hyeme, cum Athenis in Macedoniam nauigari non potest, rem aggrediatur, & per absentiam Atheniensium omnia obitineat: sed ut exercitus cum eo dimicaturus, uicinus ei sit.

DEMOSTHENIS IN PHILIP.

PVM ORATIO PRIMA, HIERONY-
mo Vuolfio interprete.

SI de nouo aliquo negotio concio indicta esset, Athenien-
ses, expectassem, dum plurimi eorum qui solent, sententi-
as dixissent: ac si quid ab eis dictum mihi placeret, quie-
uissem: sin minus, tum & ipse meum consiliū explica-
re studuissem. Postquā autē accidit, ut quib. de rebus isti
sæpe prius dixerunt, de his nunc etiam sit deliberandū:
arbitror me, tametsi primus surrexerim, iurē tamē ueniam impetraturū.
Nam si superiore tempore opportunē ipsi consuluissem, nihil uos nunc
necesse esset deliberare. Primū igitur, non desperandum est Athenien-
ses, de præsentī statu, etsi is omnino malus esse uideatur. Nam quod in eo
superioribus temporibus fuit pessimum, id est ad ea quæ restāt, optimū.
Quid illud igitur est? Quod propter socordiam uestram, & neglectum
officij, res aduersæ sunt. Quod si uobis omnia quæ decet agentibus, res i-
ta se haberent: ne spes quidem ulla relinqueretur, eas fore meliores. Dein
de cogitandum id, quod partim ex alijs auditis, partim ipsi nostis: atq; in
memoriam reuocandum, quanta aliquando potentia Lacedæmonijs præ-
ditis, idēq; non ita olim, quā præclare & conuenienter, nihil alienum di-
gnitate urbis admiseritis, sed pro defensione iuris bellum illorum susti-
nueritis. Qua igitur gratia hæc dico: ut sciatis Athenienses, & uideatis,
neq; quicquam præcauentibus uobis esse formidabile: neq; si neglexerit-
is, ex animi uestri sententiā quicquam successurum. Vtq; exemplis uta-
mini, potentiæ quæ tum fuit Lacedæmoniorum, quam uigilantia uestra
superastis: & nunc insolentiæ Philippi, propter quam æstuamus, propte-
rea quod nihil eorum quæ curanda erant, curauimus. Si quis autem ue-
strū, Athenienses, & multitudinem copiarum quas Philippus habet,
considerans, & omnia loca amissa à nostra republica intuens difficilē op-
pugnatu eum esse opinatur: is etsi rectē sentit, illud tamen reputet, habu-
isse nos aliquando, Athenienses, Pydnam, et Potidæam, et Methonem, et
undique omnem illum locum coniunctum: & multas, quæ nunc cum eo
sunt, gentes, sui fuisse iuris & liberas, & uestram amicitiam illius coniu-
ctioni prætulisse. Philippus igitur, si tum cum habuisset animum, esse dif-
ficile belligerare cum Atheniensibus, qui tales arces ad ditionem eius op-
pugnandam haberent, qui socijs destitueretur: nihil eorum quæ nunc fe-
cit, egisset, neq; tantam potentiam comparasset. Sed illud, Athenienses,
is præclare norat, loca illa omnia belli esse præmia, in medio posita: & na-
turam ita ferre, ut opibus absentium præsentibus, & qui laborare periclitari-
q; uolunt, negligentium potiantur. Proinde cum ita sentiret, omnia su-
begit

Deprecatur
impudentiæ cri-
men.

PROPO-
SITIO:
Nō desperan-
dum, sed emen-
danda ignauia.

Ab exemplo ip-
sorum Atheni-
ensium.

Ab exemplo
Philippi, κτ'
περὸ καὶ τοῦ Λη
†113.

γνώμην.
Loca & socij
sunt belli stre-
nuè admini-
strati præmia.

begit

Conclusio. *Ab infirma potētia Philippi.* *A' necessitate belli.* *Exagitat futilitatem Atheniensium.* *Summa confisij. παράλειψις.* *Audiētiam postulat.*

begit & tenet: alia, ut bello capta teneri solent: alia, inita societate & amicitia. Nam adiungere se & adhærere illis uolunt omnes, quos instructos esse uident, & ea quæ opus sunt agere uelle. Quare si & uos, Athenienses, eodem uelitis esse animo nunc, quando prius id factum non est, & quisquæ uestrum in eo quod & opus sit, & præstare ipse possit, in usum reipub. omni ommissa tergiversatione, facere sit paratus: locupletes tributo cōferendo, iuuenes militando: & ut simpliciter breuiterquæ dicam, si uestri compotes ipsi fieri uolueritis, & deseritis ipsi nihil agere, dum speratis aliū pro uobis facturum esse omnia: & uestras opes recuperabitis, annuente Deo, & per socordiam amissa denuò recipietis, et illum ulciscemini. Nequæ enim putetis, tanquam Deo, res illi præsentēs fixas esse, & immortales: sed & odit eum aliquis, & metuit, Athenienses, & inuidet, eorum etiam qui nūc ei uidentur esse coniunctissimi: & uniuersa quæ in alijs quibusdam hominibus insunt, ea in eius quoquæ familiaribus existimandum est inesse. Nūc tamen hæc omnia supprimuntur, cum nullum confugium habeant, propter uestram tarditatem & socordiam, quam deponendam esse dico iam. Videtis enim, Athenienses, rem: quò improbitatis homo euaserit, qui nec optionem uobis dat res gerendi, aut quiescendi: sed minitatur, & uerba superba, ut aiunt, usurpat: & non ijs habendis quæ subegit, contentus esse potest, quin semper plura moliatur, & circum undique uos cunctantes et desidentes irretit. Quando igitur, Athenienses, agēda quæ sunt, agetis? Vbi aliquid acciderit: Vbi credo necessitas aliqua fuerit? Quid uerò de ijs quæ nunc fiunt, est existimandum? Nam ego quidem opinor liberis hominibus maximam esse necessitatem, susceptum in rebus gerendis dedecus. Num uultis, circumeuntes alius percontari alium in foro: Age dic mihi, nūquid affertur noui? Potest ne quid magis nouū fieri, quàm quòd homo Macedo subigit Athenienses, & Græciam administrat? Obijt Philippus? Non certè quidem, sed ægrotat. Quid uerò uestra interest? Et si enim aliquid ei acciderit, celeriter uos alium Philippum facietis, si rebus ita eritis intenti. Neque enim tam suis uiribus auctus est, quàm uestra negligentia. Quanquā illud etiam, si quid ei accideret: & fortunæ fauor nobis adesset, quæ semper nos melius quàm nosmetipsi curamus (etenim fortasse absoluet rem, suumquæ beneficium consummatum reddet) scite uos, si propè essetis, & rebus omnibus turbatis ingrueretis, eas uos uestro arbitratu posse administrare. Ut uerò nunc estis, nec si uobis tempora darēt Amphipolim, accipere possētis, uestris & apparatus & animis fluctuantes. Itaque illud dicere prætermitto, oportere uos ultrò ad faciendum officium, omnes esse paratos, tanquam uos ita sentiat, idquæ persuasum habeatis. De ratione autem instructionis, qua uos talibus liberari posse negotijs putem, & multitudo quanta esse debeat, & quæ pecuniæ subsidia, cæteraquæ ut mihi rectissimè & celerrimè comparanda uideantur, equidem operam dabo ut dicam: tantum precatus à uobis, postquam audieritis omnia, ut iudicetis, nequæ prius anteuertatis: nequæ, tametsi primū uidebor nouam instructionem dicere, res à me differri quisquam existimet. Nequæ enim qui festinari & hodie rem geri iubent, opportunissimè dicunt (cum,

quo

quo quidem in loco res nunc sunt, auxilijs, quæ nunc mittimus, pericula propulsare non possimus) sed qui ostenderit, quæ & quanta instructio esse, & unde comparari atq; retineri possit, donec aut pacem æquis conditionibus fecerimus, aut hostes uicerimus. Sic enim deinceps nullis malis conflictabimur. Me igitur hæc posse dicere arbitror, nec impedio si quis alius pollicetur aliquid. Ac promissum quidem est adeo magnum, ipsa res autem se iam ostendet, uos iudices eritis. Primum omnium, Athenienses, triremes quinquaginta comparandas esse dico: deinde uos ijs animis esse oportere, ut si quid sit opus, ipsi consensu eis, nauigetis. Post, dimidiæ parti equitum, equestres triremes & copiam nauigiorum instrui iubeo. Atq; hæc in promptu esse opinor oportere, ad subitas istas eius è regno suo eruptiones, in Pylas, & Chersonesum, & Olynthum, et quolibet. Hæc enim in eius animo excitanda est opinio: uos ex immensa ista negligentia, ut in Eubœam, & prius aliquando ad Haliartum, & postremo nuper in Pylas, fortasse cum impetu erupturos. Non omnino, tamen si non feceritis, ut ego faciendum esse dico, fuerit hoc contemnendum, ut aut metu si scierit paratos esse uos (certo enim sciet, sunt enim, sunt apud uos ipsos, qui de omnibus rebus eum certiores faciant, plures quam expedit) ocium agat: aut his despectis, incautus opprimat: obstante nemine, quo minus in eius regnum, si per occasionem licuerit, nauigetis. Hæc igitur sunt, quæ probata esse uobis oportere dicam: & ut instructi sitis, conuenire arbitror. Præter hæc, copias aliquas, Athenienses, in procinctu habendas censeo, quæ continenter belligerent, & illum infestent. Nemo mihi dicat decies mille, neq; uicies mille peregrinos, neque conducticios illos exercitus: eas uolo copias, quæ ciuibus constent. quæ, siue uos unum, siue plures, siue illum, siue quæcumq; ducem creaueritis: ei pareant, & sequantur. & his com meatum curari iubeo. Quæ autem erunt hæc copiarum, & quæta, & unde com meatum habituræ? & quomodo hæc facere uoletis? Ego dicam, & horum singula seorsim explicabo. Peregrinos dico (neq; id feceritis, quod sæpe uobis nocuit, dum minora putatis omnia quam oporteat, & maxima in decretis suscipientes, cum ad rem uentum est, ne parua quidem facitis: sed ubi parua feceritis & comparaueritis, illis adijcite, si minora uidebuntur) Dico igitur uniuersos milites esse oportere, bis mille. ex his Athenienses oportere esse dico quingentos, è quacunque illi uobis ætate deligendi uidebuntur, qui certum tempus militent, non longum illud, sed quantum commodum esse uidebitur, ut subinde alijs alij succedant. reliquos peregrinos esse iubeo: & cum his equites ducentos, quorum quinquaginta sint Athenienses minimum, eodem quo pedites modo militaturi, & equestres naues quibus hi utantur. Esto: quid ad hæc amplius? Celeres triremes decem. opus enim nobis est, cum ille classem habeat, etiam uelocibus triremibus, ut tuto copiarum nauigent. Vnde igitur hæc alentur? Ego & hoc dicam, & ostendam, postquam, cur tantulas copias satis esse putem, & ciues militare iubeam, docuero. Tantulas, Athenienses, propterea quod nobis nunc exercitum parare non licet, qui collatis signis cum eo dimicet: sed latrocinari est necesse, & hac gerendi belli ra-

Quo pacto Athenienses ad bellum parare se debeant. Expedita classis & equitatus

Delectus ciuium. ἡδισολιμαίης.

Numerus militum.

Cur copias non maiores esse iubeat.

Cur ciues ad-
iungendi sint.

Atheniēsum
nulla in bellis
auctoritas.

Pecunia quam
ta esse debeat.

Autore Dio-
nyfio Halycar-
naſeo noua
hæc eſt ora-
tio, ſine exor-
dio.
Perpetuus e-
xercitus a len-
dus.

tione utendum primū. Quare nec immenſas eas (nec enim ſtipendia & commeatus ſuppetūt) nec prorfus exiguas eſſe oportet. Ciues autem ad eſſe, et nauigare unā propterea iubeo, quod prius etiam aliquando audio peregrinum aluiſſe Corinthi militem noſtram urbē, cui Polyſtratus præfuerit, & Iphicrates, & Chabrias, & alij quidam, & uoſmetipſos unā militaſſe, & ut auditione cognoui, peregrini illi uoſcum coniuncti, & uoſcum illis, Lacedæmonios uiciſtis. Poſtquam autē ipſi peregrini bella uoſ obēūt, amicos uincunt & fœderatos; hoſtes autem facti ſunt maiores quā expediret: & cum uix noſtræ ciuitatis bellum attigerunt, ad Artabazum & quocunq; potius abeunt: imperator eos ſequitur: meritō. neq; enim is imperare poteſt, qui ſtipendia non ſoluit. Quid igitur iubeo? cauſas adimi & duci & militibus, mercede numeranda: & domeſtico milite, uelut eorum inſpectore quæ à duce geruntur, adiungendo. Nam ut nunc ſit, ridicula eſt noſtra rerum adminiſtratio. Si quis enim uos roget, Pacem agitis Athenienſes? Minimè certè nos quidē, dicturi ſitis, ſed cum Philippo bellum gerimus. Nonne uerò creatiſtis è ueſtris ciuibus decem centuriones, & duces, & tribunos, & magiſtros equitum duos? Quid igitur iſti plus agunt uno uiro, quem miſeritis ad bellum? reliqui pōpas uoſ obēunt cum ſacrificulis. Vt enim qui luteos fingunt, in forum creatis centuriones & tribunos, non ad bellum. An non enim oportuit, Athenienſes, centuriones ciues, magiſtros equitum ciues, magiſtratus domeſticos eſſe: ut reuera eſſent copiæ ciuitatis? At in Lemnum ueſtro magiſtro equitum nauigandum eſt: eorum autem qui pro noſtræ urbis poſſeſſionibus præliantur, Menelaus eſt magiſter equitum. Neq; hæc hominis reprehendendi cauſa dico: ſed à uoſcum eum creatū eſſe oportebat, quiſquis tandem ſit. Fortaſſis autem hæc rectè dici putatis. Quod autem ad pecuniam attinet, quanta ea & unde futura ſit, maximè audire cupitis. Id igitur ſanè expediam. Ea eſt pecuniæ ratio, ut ad alendum hunc exercitum, & cibaria duntaxat militibus comparanda, nonaginta ſint talenta numeranda, & paulo amplius: decem celeribus nauibus quadraginta talēta, uicenæ minæ in nauem ſingulis menſibus: militum duobus millib. totidem alia, ut duas ſinguli milites drachmas in menſem pro cibarijs accipiant: equitibus ducentis numero, ſi tricenas drachmas in menſem accipiant ſinguli, duodecim talenta. Si quis uerò putat, commeatum paruo eſſe ſubſidio militantibus, non rectè ſentit. Ego enim compertum habeo, ſi hoc factum fuerit, ipſum exercitum è bello ſibi reliqua comparaturum, ſine ulla uel Græcorum, uel ſociorum iniuria, ut integrum ſtipendium habeat. At que ego ultrò nauigabo unā, quiduis pati paratus, niſi hæc ita erunt. Vnde igitur pecunia, quam requiro à uoſcum, comparabitur? Hoc iam dicam

PECUNIARIA RATIO.

Quæ nos, Athenienſes, inuenire potui-
mus, hæc ſunt. Poſtquam autem ſententias rogaueritis, ea quæ uoſcum pro-
bata fuerint, decernite: ut non tantum decretis & literis belligeretur cum
Philippo, ſed etiam factis. Multo autem melius, ut mihi uidetur, de bel-
lo & tota inſtructiōe deliberabitis, ſi locum, Athenienſes, regionis cui bel-
lum inferetis, cogitabitis: & conſiderabitis, uentis & anni temporibus an-
tici-

ticipatis, pleraq; perficere Philippū: & expectatis Etesijs, aut hyeme, bellum aggredi, cum nos illuc peruenire non possumus. His itaq; consideratis, nō mittēdo tumultuario milite uobis bellandū est (negligemus enim omnes occasiones) sed instructiōe perpetua atq; exercitu. Licebit autem uobis in Lemno, & Thaso, & Sciatho, & alijs illius loci insulis hybernare cum exercitu, in quibus & portus, & frumentum, & omnia quæ requirit exercitus, parata sunt. Eo autē anni tempore, cum & appellere ad terram facile est, & à uentis nihil periculi: ad ipsam regionem, & mercatum aditus, facile milites accedent. Quemadmodum igitur, & quando utendum sit exercitu, ipsum tempus docebit eum, in quem uos imperij auctoritatem contuleritis. Quæ autem à uobis præstari debent, hæc sunt quæ ego scripsi. Si hanc, Athenienses, pecuniam cōparaueritis, primū quam dico: deinde cætera etiam omnia instruxeritis, milites, triremes, equites, perfectè, omnesq; copias lege obstrinxeritis, ut bello continenter incumbant, ipsi uos pecuniæ quæstores & præbitores, ab imperatore autem rerum gestarum rationes requiretis: nō de rebus sine ullo successu deliberare perpetuò desinetis. Accedet illud etiam, Athenienses, maxima illi emolumenta intercipientis. Ea quæ sunt: A nostris socijs extorta pecunia nos oppugnat, nauibus hostiliter diripiendis. Quid præterea? Vos illud eritis consecuti, ut uobis noceri non possit: nō ea fient, quæ superiori tempore, cum in Lemnū et Imbrū facta impressione, uestros ciues captiuos abduxit: & ad Gerastrum comprehensis nauibus, immensam pecuniā collegit: postremò in Marathonem excedit, & sacra triremi è nostra ditio- ne abrepta, abiit: Vos autem neq; hæc potuistis prohibere, neq; constitutis à uobis temporibus opitulari. Verū cur tandem putatis, Athenienses, Panathenorum ferias, & Bacchanalium, semper conuenienti tempore fieri, siue peritis harum utrarumq; curatio sorte obuenerit, siue imperitis: in quos tantos sumptus facitis, quantos nec in unam classē: & tantam turbam adhibetis, & tantum apparatus, quantum haud scio an ullus omnium habeat: classes autem omnes uestræ, occasionibus demum amissis, ueniant: illa Methonen, illa Pagafas, illa Potidæam missa: quòd illa omnia lege sancita & ordinata sunt, & quisq; uestrū multo antè nouit, quis ædilis aut gymnasiarchus tribus, quando & à quo & quid accipiendum, quidq; faciendum sit. Nihil nō exquisitum, nihil non definitum, nihil deniq; neglectum est. In rebus autem bellicis, & belli apparatione, inordinata, indefinita, incōposita omnia. Quapropter simulatq; audiui- mus aliquid, & triremium præfectos constituimus, & inter eos permutationes opum instituimus, & de parandæ pecuniæ ratione deliberamus. Postea decernitur, ut inquilini conscendāt, & libertini, qui suam ipsi rem familiarem administrant. Deinde ut ciues illis iterum succedant. Sic interim dum hæc prorogatis, interierūt ea quò classē mittimus, ante aduentum nostrum. Nam rei gerendæ tempus in apparando consumimus: rerum autem occasiones non expectant nostrā tarditatē & socordiā. Quas uerò interiecto tēpore copias nos habere putamus, eę, cum ad ipsam rem uentum est, nihil posse gerere deprehenduntur. Ille autem eò uenit inso-

*Utilitatem sui
cōsiliij ostēdit.*

*Ordo & pro-
uidētia quan-
tum ualeat.*

*Cōfusionis et
imprudē-
tiæ damna.*

Salutaria poti-
us audienda,
quàm iucunda.

Prudētiae mu-
nus.

Sic Christia-
ni ferè cū Tur-
cis hactenus
bella gessimus

Vel hostis exē-
plo et iniurijs,
tandē geren-
dum aliquid.

Ab imminen-
te periculo.

Receptus non
deest strenuè
rè gerentibus.

Necessarium
esse, ut ciues i-
psi militent.

lentiæ, ut scribat Eubœensibus tales iam literas. **LITERAE.** Hęc igitur, Athenienses, quę lecta sunt, uera pleraque sunt, aliter quàm oportebat: non autem fortasse iucunda auditu. Verùm, si res, offensionis uitæde causa, ut taceri à dicente, sic etiam reuera possent amoueri: ad uoluptatem auditorum conciones instituendæ essent. Sin orationis iucunditas, alieno tempore usurpata, re ipsa detrimentosa fit: turpe est semetipsum decipere, & ea omnia quæ molesta sunt, differendo, negligere omnes rei gerendæ occasiones: ac nec illud posse intelligere, eorum esse officium qui bellum administrant, non sequi res, sed reb. antecedere. & quemadmodum receptum est, ut exercitum ducat imperator: sic & à cordatis uiris res ducendas esse, ut quæ ipsis uidentur, ea gerantur, non ut euentum persequi cogantur. Vos autem Athenienses, cum copias habeatis omnium maximas, triremes, legiones, equites, pecuniæ reditus, ne harum quidem rerum in hodiernum usque diem ulla unquam opportunè estis usi, & neminem non sequimini: & ut Barbari pugiles dimicare solent, ita uos bellum geritis cum Philippo. Ex ijs enim, is qui ictus est, ictui semper inhæret: quod si eum alibi uerberes, illò manus transfert: ictum autem depellere, aut contrà intueri neque scit, neque uult. Ita & uos. Si esse in Chersoneso Philippum auditis, illuc mittenda esse auxilia decernitis: si in Pylis, illuc itis: si alibi uspiam, affectamini sursum & deorsum: & eum, ut ducem milites, sequimini: neque ullum uobis utile de belli gerendi ratione consilium initis, neque quicquam prospicitis, antequam aut factum esse aliquid, aut fieri audiatis. Ista uerò factitare olim fortasse licuit: nunc in ipsum discrimen rerum uentum est. Quare non iam idem licet. Ac mihi cogitanti uidetur, Athenienses, deorum aliquis, quem nostræ urbis uicem, eorum quæ fiunt, pudet, illum rerum gerendarum ardorem iniecisse Philippo. Qui si quæ subegit & interceptit, ea tenere & quiescere uellet, neque quicquam præterea moliretur: uestrum quidam non ægrè laturi mihi uiderentur, quæ reipub. dedecus & ignauitæ crimen & summa omnia probra attulissent. Nunc, dum semper aggreditur aliquid, & plus appetit, fortasse uos euocabit, nisi de uobis omnino desperastis. Ego uerò miror, si nemo uestrum neque cogitat, neque indignatur, quando uidet, Athenienses, bellum cæpisse initium de ulciscendo Philippo: finem autē in eo iam uersari, ne ipsi cladibus afficiamur à Philippo. Verùm eum non quieturum, perspicuum est, nisi ab aliquo coerceatur. Id igitur nos expectabimus, & triremes uacuas, & spem à nescio quo factam si miseritis, omnia præclare se habere putabitis. Non egrediemur: non exhibimus ipsi, parte saltem aliqua domesticorum militum nunc, si quidem id prius factum non est: non ditionem eius classe inuademus. At quò appellemus: roget aliquis. Inueniet ac deprehendet labefactatas res illius, Athenienses, ipsum bellum, modò aggrediamur. Verùm si domi sedebimus, conuiciantes audituri & criminantes inter se oratores, non fieri ulla ratione unquã potest, ut quicquam ritè conficiamus. Nam, ut mea quidem fert opinio, quocumque pars aliqua ciuitatis ablegabitur, tametsi tota non adsit: ibi & deorum & fortunæ beneuolentia nobis opitulabitur. Cum autem imperato-

rem,

rem, & decretum inane, & spes concionales mittitis: nihil à uobis feliciter geritur, sed ut hostes derident istiusmodi expeditiones, ita focij metu emoriuntur. Non enim potest, non potest fieri, ut unus uir unquam uobis ea conficiat omnia, quæ uultis: polliceri quidem & affirmare, & accusare hunc & illum licet. Sed his rebus omnia perierunt. Si enim dux miserorum mercede fraudatorum militum succubuerit, qui uerò de reb. illis ab eo gestis, ad uos ex hoc loco expedite mentiantur, extiterint, & uos ex auditu, quicquid in mentē uenerit, temerè decreueritis: quid, quæso uos, expectandum est? Sed quòdnam istis malis remedium inuenietur? Hoc: si uos, Athenienses, eosdem designabitis milites & testes actorum ducis: & ubi domum reuersi fuerint, iudices rationum referendarum. Neque enim uobis audienda tantum uestra sunt, sed & coram intuenda. Nunc eò flagitij uentum est, ut quique duces bis & ter capitis causam apud uos dicant: cum hostibus autem eorum nemo uel semel de uita dimicare sustineat: utque plagiariorum & furum interitum honestæ morti præferant. Malefici enim est, iudicum sententia condemnatum emori: ducis, cum hostibus præliantem. Vestrum autem alij circumeuntes, cum Lacedæmonijs agere dicunt Philippum, de Thebanorum euerfione, et respublicas diuelere: alij, eum misisse legatos ad regem Persarum: alij, oppida munire in Illyrijs: alij, suas quisque commenti fabulas, obambulamus. Ego uerò equidem existimo Athenienses, ebrium esse eum rerū gestarum magnitudine, & eiusmodi somnia multa suo cū animo agitare, cum quia uidet neminē esse qui impediat, tum magnitudine successuum elatum: non tamen ea sic agere instituisse, ut qui apud uos sunt amentissimi norint, quid ille sit facturus. Stolidissimi enim sunt isti nugatores. At si, his omiſſis, illud spectemus, hominem esse nobis inimicum, & nostras nobis opes eripere, & longo iam tempore insolenter se gessisse, & quæcunque sperauimus aliquem pro nobis esse acturum, ea, ut constat, contra nos esse omnia, & cetera in nobismetipsis esse posita: & si nunc illic belligerare noluerimus cum eo, idem fortasse nobis hic facere necesse fore: hæc si statuerimus, & rectè sentiemus, & inanes fabulas missas faciemus. Neque enim quæ sint futura, quærendum est: sed aduersa futura, nisi rebus gerendis intenti fueritis, & fungi officio uolueritis, pro comperto habendum. Ego igitur nec unquam aliàs ad gratiam loqui institui, nisi idem & profuturū uobis persuasum haberem: & nunc quæ sentio simpliciter omnia, sine ulla tergiuerfatione liberè sum elocutus. Velim autem, ut exploratū habeo, è re uestra esse, ut ea quæ optima sunt, audiatis: sic scire me, etiā fidelissimo suo ri idem profuturum. Multo enim minus grauatè dixissem. Nunc, quamquam obscurum est, quid nam hinc consecuturus sim: tamen quia persuasum habeo, hæc factū uobis fore utilia, dicere institui. Vincat autem id, quod uobis omnibus profuturum est.

LIBANII ARGUMENTVM IN ORATIONE
nem Demosthenis de Pace.

Quum bellum de Amphipoli susceptum, diu prorogaretur, pacem tam Philippus quam Athenienses exoptauerunt: Athenienses, quòd fortuna in eo utebantur aduersa: Philippus, quia præstare cupiebat ea, quæ tum Theſſalis, tum Thebanis promiserat. Pollicitus autem fuerat Thebanis, se Orchomenum & Coroneam

Ducum igna-
uia.

Nugæ Athe-
nienſium.

Peroratio,
qua in summā
argumēta col-
ligit.

Veniā petit li-
bertati oratio-
nis.

Occasio expe-
ditæ pacis.

neam Bœotix oppida eis traditurum: utriq; , se Phocense bellum confecturum. id quod ab eo fieri non poterat, dum hostes haberet Athenienses. Nam prius etiam in Phocidem impressionem facturum, quia Athenienses classe circumuecti, eas quæ Pylæ (à nonnullis etiam Thermopylæ) uocantur, occupant: regionis aditu prohibitus est. Nunc, pace facta cum Atheniensibus, obsistente nemine, intra Pylas progressus, gentem Phocensem funditus evertit, locum que Phocensium inter Amphictyones, illorumq; in concilio suffragia, à reliquis Græcis accepit. & legatos etiam ad Athenienses misit, postulans, ut & ipsi idem ratum haberent. Demosthenes igitur monet, esse concedendum, non quod rem ipsam probet, aut iustum esse dicat, ut Macedo Græci concilij sit particeps: sed metuendum esse affirmat, ne totius Græciæ infestis armis oppugnentur. Atheniensibus enim alios alijs de causis esse infensos, qui communi consilio ipsos inuaduri sint. communem hanc (inquit) occasionem dabimus contra nos, quod soli hi sumus, qui decretis Amphictyonū intercedamus. Proinde consultius est ueri pacem (præsertim Philippo intra Pylas progresso, Atticæq; inuadendæ potestatem nacti) quàm ob rem tantillam, tantum adire periculum. Hæc oratio instituta quidem fuit, sed habita esse in publico mihi non uidetur. Orator enim in Aeschinis accusatione, de hoc etiam eum inter cetera criminatur, quod autor fuerit, ut Amphictyonica Philippo dignitas decerneretur, cum nemo alius de hoc referre auderet, ne Philocrates quidem, omnium impudentissimus. Quod si ipse hæc suafisset, haud utique Aeschinem ob hæc eadem culparet. Satis igitur apparet, eum suspicionem ueritum, ne Philippi studiosus, & largitionibus à rege corruptus, sententiam hanc dixisse uideretur. Nam & in hac ipsa oratione, talem quandam suspicionem amouere nititur, dum seipsum ut patriæ amatorem, & ab accipiendis muneribus abhorrentem commendat.

Phocensium
excidium.

Scopus ora-
tionis.

Cur hæc ora-
tio dicta esse
nō uideatur.

DEMOSTHENIS DE PACE ORA-

TIO, HIERONYMO VVOL.

fio interprete.

Atheniensibus
consulere diffi-
cile est.

Post facta, cō-
siliū.

Incogitantia
pœnæ.

Pollicetur re-
stitutionem in
integrum.

Modesta occu-
patio.

Prius à se habi-
tas orationes
ciuibus in me-
moriā reuo-
cat.

1 Euboica ex-
peditio dissua-
sa.

IDEO, Athenienses, præsentia negotia multas habere difficultates & turbas, nō eo tantum, quod multa per incuriam sunt amissa, & præclare de eis disputando nihil proficitur: uerum ob hoc etiam, quod, si qua adhuc sunt integra, non omnes, ulla ex parte, quid factu sit optimū, consentiunt: sed hi sic, illi aliter opinantur. Est autē cum suapte natura periculosum ac difficile, dare consilium: tum uos, ô Athenienses, hoc multo difficilius effecistis. Nam quum omnes alij ante rem deliberent, uos re iam perfecta id facere soletis. Ex quo per omne tempus, quod ego meminerim, accidit, ut & is qui delicta uestra reprehenderet, laudaretur, uereq; dicere uideretur: & rerum gerendarum, quæ in deliberationem caderent, occasiones, uos amitteretis. Quæ quanquam ita sunt, tamē arbitror, & quia hoc persuasum habeo, surrexi, me, si omisis tumultibus & rixis, audire uolueritis (id quod de rep. tantisq; negotijs deliberantibus, omnino faciendum est) ea dicturum & suasurum, per quæ & præsens status emendetur, & amissa recuperentur. Quum uerò fati sciam Athenienses, semper expedire plurimū apud uos, (si quis modò audeat) ea quæ antè dixerit, repetere, ac de semetipso uerba facere: ego tamen id adeò molestum & odiosum esse puto, ut, quanquam necessitatem hoc postulare uideo, tamen ab eo abhorream. Existimo tamē uos de his quæ nunc dicam, rectius iudicuros, si pauca, prius aliquando à me dicta, in memoriam reuocetis. Ego, Athenienses, primum, quum uobis turbato Eubœæ statu, quidam suaderent, ut opem Plutarcho ferretis, bellūq; ignobile & sumptuosum susciperetis: primus & solus pro cocione aduersatus sum: parumq; abfuit, quin isti, qui parui lucelli causa, uos suis consilijs in magnas & multas clades coniecerunt, me dilaniarent. Deinde par-

uo

uo tēpore prāterito, uos, simul & ignominiā reportastis, & ijs iniurijs affecti estis, qualib. nulli hominū unq̄, ab ijs quib. opē tulerāt: cadēq; opera omnes cognouistis tum istiusmodi cōsiliariorū improbitatē, tum meā, qui utilissima reip. dixerā, integritatē. Post, iterū Atheniēses, quū perspexissem histrionē Neoptolemū, per speciē suę artis qui diuis impunē agere, ac interim perniciosissimū esse reipub. opesq; uestras omnes & prēidia, solerti administratione trāsferre ad Philipū: prodij, publice q; id uobis exposui, nullis priuatis uel inimicitijs, uel calūniandi studio impulsus: quē admodū facta quę secuta sunt, declararūt. Atq; in his nō iam Neoptolemi defensores accusabo, (neq; enim unus aliquis fuit) sed uos ipsos. nā si Bacchanalib. tragœdos spectassetis, nō de salute reip. sermo esset habitus: nequa q; uel eum tā æquis, uel me tā infensis animis audissetis. Atqui hoc salte uos opinor nūc uniuersos sensisse, eum tū ad hostes profectū, ut coactogere alieno, quod sibi illic deberi dicebat, huc reuersus, publica munera obiret, et hac oratione plurimū esse usum: iniquū esse, quenq; ideo qd opes quas illic haberet, huc inueheret, accusari: cum primū facta pace tutō id facere potuit, quæ bona manifesta hic possedit, ea uēdidisse: factāq; pecuniā, properē ad illū profectū, auexisse. Duo hæc, quę prædixi ego, testant, tū habitas orationes fuisse ueras & rectas, ipsasq; res fuisse tales, quales ego eas esse pronūciarā. Tertiū est, ō Atheniēses, (unico autē hoc dicto, de presenti negotio uerba faciam) quū nos legati, exacto de pace iureiurando, redissemus, & quidam pollicerent, fore ut Thespiæ & Plataæ instaurarentur: ut Philippus Phocenses, si eos in potestatem redegisset, conseruaret, Thebanorum autem urbem dissiparet: quin & Oropum uestrum futurum, & Eubœam pro Amphipoli uos recepturos: cum deniq; plures eius generis spes & imposturę iactarentur, quibus uos inducti neque utiliter, neque æquitatis neq; dignitatis uestre habita ratione, Phocēses deseruistis: hæc inquam cum fierēt, apparebit me in horum nullo uel struxisse fraudem, uel dissimulasse quid sentirem, sed prædixisse uobis (idq; haud dubiē meministis) me talia neq; scire, neq; expectare, sed existimare nugas agere illum, quicumq; talia profiteretur. Hæc igitur omnia, quę me rectius quàm alios præuidisse constat, nequaquam Athenienses singulari meæ prudentiæ adscribam, neque arroganter prædicabo, aut ob aliud quicquā me intelligere & præfagire profitebor, nisi ob duas causas, quas uobis exponam. Vna est, ō Athenienses, Fortuna, quam ego omni humano ingenio & sapientiæ imperare uideo: altera, quod gratis negocia iudico & considero, neq; quisquam ullum emolumentum proferre potest, quod ego uel in gerenda republica, uel dicenda sententia spectare, propositumq; habere soleam. Rectā igitur bonum publicum, quod res ipsæ suppeditant, in meos oculos incurrit. Quod si uerō in utramuis partem, ueluti in trutinam, argentum imposueris, id argentum præcipitat cogitationem, & ad sese deorsum abripit. Quod quisquis admittit, fieri nō potest, ut deinceps ulla de re uerē cogitet. Iam unū hoc ego in primis tenendum esse dico, siue quis tributum indicere, siue socios adsciscere, siue alijs præsidij rempub. firmare conatur, id ita uti faciat, ne præsens hæc pax aboleatur.

2 Histrionē Neoptolemus accusatus.

Atheniēsiū iniquitas.

Neoptolemi simulatio & fuga.

Euctū comprobata consilia.

3 Vanæ pollicitationes proditorū repudiata.

Ingeniosa & modesta ætiologia, cur plus alijs uideat.

1 Fortuna.

2 Integritas.

Largitionum corruptela.

Propositio: ita cōsulendū reipub. facta pax ut ne uioletur.

tur.

*Ratio: quia in-
tempustum.*

*2 Quia metu
enda graecorū
conspiratio.*

*Græcos pri-
uata Philippi
bella non ad-
iuturos.*

Thebani.

*Græcos nec
Thebanis præ-
stō futuros.*

*Socij Theba-
nos atq; Athe-
nenses incolu-
mes esse uol-
unt, eosdē do-
minari nolūt.
Cauendū, ne
Græcorum si-
multates erum-
pant.*

*1 Peloponnesi-
sum.*

2 Thebanorū.

3 Theſalorū.

4 Philippi.

*Societas mul-
tos implicat. ut
dum quædam
adipisci stu-
dent, aut amit-
tere, aut admit-
tere cogantur,
quæ minime
uellent.*

*Exemplum de
Phocēsi bello.
Thebanorum
studij & fru-
stratio.*

tur. non quòd ea tam præclara sit, aut è dignitate uestra: sed qualiscunq; tandem est, opportunius utiliusq; ad res gerēdas fuisset, eam nunquā fu-
isse factam, quàm nūc, postquam facta est, per uos abrogari. Multa enim
temerè proiecimus, quæ quia tum nobis integra erant, bellum & tutius
& facilius quàm nunc, gerere potuissemus. Secundo loco prouidendum
est, ne in necessitatem, o Athenienses, adducamus, aut causam suppeditemus
istis, qui inter sese conspirarunt, & sese iam Amphictyones esse dicti-
tant, belli communis contrà uos suscipiendi. Ego enim, si inter nos & Phi-
lippum denuò bellum ob Amphipolim, aut aliam aliquam priuatam cō-
trouersia oriret, quod neq; ad Theſsalos, neq; ad Argiuos, neq; ad The-
banos quicquam attineret: non puto uobis horum quenquam bellum il-
laturum, ac minimè omniū (ne uerò quisquam obturbet, priusquam au-
dierit) Thebanos. non quod nobis tam bene cupiant, aut obsequi Philip-
po nolint: sed optimè sciunt (quantumuis dicantur stupidi) si bello nobis-
cum implicentur, & se malis omnibus afflictum iri: & alium commodita-
tes ociose desidentem, atq; aucupantem, ad sese pertracturum. Nūquam
igitur eò sese præcipitabunt, nisi origo & causa belli communis fuerit. Ni-
hil etiam nos, si cum Thebanis denuò propter Oropum, aut priuatū e-
molumentū aliquod belligeremus, cladis accepturos arbitror. Nam eos
qui fortasse uel nos, uel illos adiuuarēt, si nostros agros uastari uideāt, o-
pem esse laturos arbitror, sed neutris ad alienam ditionem oppugnādam
præstō futuros. Societatum enim ea est omnino ratio, quæ & diligenter
cogitanti sese offert, & quam ipsius rei natura patitur. Neq; enim ulli uel
nobis uel Thebanis adeò bene cupiunt, ut simul & incolumes esse nos, &
alijs imperare uelint. sed incolumitatem omnes suæ salutis causa nobis o-
pant: ut uerò alterutri potiti uictoria, ipsis dominantur, nemo. Quid igi-
tur existimo formidabile? & quid uobis esse dico prouidendum? Ne bel-
lum hoc quod agitur, communem occasionem & commune crimen u-
niuersis suppeditet. Nam si Argiui & Messenij & Megalopolitæ, & reli-
qui Peloponneses qui cum hisce consentiūt, ob petitas à Lacedæmonijs
inducias, nobis inimici erunt, & propter acta quædā sua impedita: si The-
bani nobis, ut aiunt, infensi: inimiciores etiam fient, quòd ab eis actos in
exilium, tuemur, & nostras aduersus illas inimicitias omnibus modis de-
claramus: si Theſsali, quòd Phocensium exules defendimus: si Philippus,
quòd participem esse Amphictyonicæ dignitatis prohibeamus: metuò ne
omnes, priuatis quicq; offensis irritati, communi bello nos adoriātur, Am-
phictyonum decreta prætexentes: ac deinde attrahantur singuli, ut etiam
contra suam utilitatem, nos oppugnent. id quod etiam in Phocēsi bello
usuuenit. Nec enim hoc scilicet ignoratis, nunc Thebanos & Philippum,
& Theſsalos, quum non eadem singuli potissimum urgerent, eadem om-
nes perfecisse. Nam Thebani Philippū, ne penetraret, atq; angustijs po-
tiretur, prohibere nō potuerunt, nec obsistere, quo minus is qui postre-
mus aduenerat, magno ipsorum labore partam gloriam interciperet, ac
in se transmoueret. Nunc enim Thebani, quod ad occupationem regio-
nis atq; possessionem attinet, rem præclare gesserunt: sin honorem & glo-
riam

riam spectes, turpissimè. Nisi enim Philippus intra Pylas penetrasset, nihil habituri fuisse uiderentur. Neque uerò hæc eis proposita fuerunt, sed quia & Orchomeno & Coronea potiri cupiebant, neque tamen poterant, ideo hæc omnia sustinuerunt. Sunt autem quidam qui dicere audeant, Philippum non ultrò, sed coactum, Thebanis Orchomenum & Coroneam tradidisse. Ego uerò hæc ualere iubeo: illud autem scio, non magis ei hæc curæ fuisse, quàm ut aditum Thermopylarum occuparet: eamque gloriam consequeretur, ut bellum illud ipsius armis esse repressum diceretur, utque suo arbitratu Pythia administraret. Hæc fuere, quorum ille desiderio potissimum æstuabat. At Thessali neutrum horum uoluerunt, ut uel Thebanorum uel Philippi opes auerterentur, quorum utrumque sibi periculosum fore præuidebant: sed hæc duo spectarunt, ut & Pylæam, & emolumenta Delphica obtinerent: eorumque desiderio, ad eas res Philippo adiutores fuerunt. Sic ob priuata compendia quosque reperietis ad multa facienda esse compulsos, quorum nihil in animo habuerunt. Quod quum ita sit, cauendum uobis est. Nunquid igitur harum rerum metu facienda erunt, quæ isti iusserint: tuque eius rei nobis autor es? Minimè uerò equidè. Sed nos nihil indignum nobis facturos, neque bellum passuros, & prudentiæ laudem consecuturos esse, meamque sententiam esse ueram: hæc me confido probaturum. Illos autem, qui confidenter quiduis esse periculi subeundum censent, nec belli clades ob oculos sibi ponunt, hæc uelim considerare: Nos Oropum Thebanos tenere sinimus. Quod si quis nos roget, ac uera fateri iubeat, quamobrem? Ne bello conflictari sit necesse, respondebimus. Et Philippo nunc ex fœdere, Amphipolim concessimus: & Cardianos à Chersonesitis reliquis exemptos esse patimur: & Caria satrapam insulas occupare, Chion, & Con, & Rhodum: & Byzantios in mari exceptare naues non prohibemus. ob hoc nimirum, quod pacis tranquillitatem plus commodare putamus, quàm inimicitias & contentiones hisce de causis susceptas. Proinde stultum ac supra modum absurdum fuerit, quum in proprijs, & maximè necessarijs rebus, singulatim erga quoslibet, nos tales præbuerimus, cum uniuersis de umbra Delphica nunc belligerare.

Quid Philippus spectarit.

Thessalorum desideria.

Epiphomena.

Refutatio: Nō esse operæ precium, ob umbram Delphicam suscipere bellum.

Conseruad. e pacis studio quam multa perdidierint Athenienses.

LIBANII ARGUMENTVM SECVNDÆ

in Philippum orationis.

Monet Athenienses hac oratione Orator, Philippum ut hostem suspectum esse habendum, neque pace fidendum nimis, sed expurgandum, & rebus gerendis animum adijciendum, & bellum apparandum esse. Criminatur enim Philippum, ut & Atheniensibus & Græcis omnibus insidiantem: idque satis ipsius testari facta dicit. Pollicetur etiam se responsurum legatis quibusdam uenientibus, quod Athenienses æstuabant, cum respondendum erat. Vnde uerò illi, & quibus de rebus uenirent, etsi in oratione non exprimitur, tamen è Philippicis historijs cognosci potest. Per id enim tempus legatos miserat Philippus ad Athenienses, conquirens, se apud Græcos sine causa traduci, ut qui multa & magna pollicitus, nihil eis præstitisset. negat enim se uel pollicitum, uel frustratum esse, & ea probari postulat. Atque etiam Messenij & Argiui legatos cum Philippo Athenas miserant, & ipsi criminantes populum, qui Lacedæmonijs Peloponnesum opprimentibus, & faueret, & adesset: sibi autem de libertate dimicantibus, aduersaretur. Athenienses igitur non habent, quid uel Philippo uel ciuitatibus respondeant. Nam & Lacedæmonijs bene cupiunt, & Argiuorum ac Messeniolorum cum Philippo conspirationem, simul et oderunt, et suspectam habent: neque tamen pronuntiare audent, rectè facere Lacedæmonios. Quod uerò ad Philippum attinet, spe quidem frustrati sunt, non tamen ab eo decepti esse uidentur. Philippus enim neque ullam pollicitationem literis inscripserat, neque per suos legatos quicquam

quam

quam promiserat, sed Atheniensium quidam in spem erexerant populum, fore ut Philippus Phocenses conseruaret, & Thebanorum ferociam retunderet. Propterea Demosthenes responsionum facta mentione, se eas daturum pollicetur: sed iustum esse ait, ut ab illius difficultatis autoribus, etiam responsiones exigantur, illis nimirum qui populum deceperint, et Pylas Philippo aperuerint. Quibus uerbis Aeschinem obscure perstringit, iam tum (ut aiunt) contra eum falsæ legationis actionem instruens, qua post eum petijt, et eum multo antè apud Athenienses criminans.

DEMOSTHENIS IN PHILIPPO

PVM ORATIO SECUNDA, HIERONYMO

mo Vuolfio interprete.

Iniurias Philippi non uerbis, sed armis esse reprimendas.

V M, Athenienses, uerba fiunt de Philippi factis & uiolentia, & pacis uiolatione perpetua, uestri defensiones & æquas & humanas apparere uideo: semperque probari orationes eorum, qui Philippum accusarint: sed ut ingenuè dicam, nihil rectè geri, aut eiusmodi ut sit illas aut dire operæ precium. Nam eò iam tota respub. redacta

est, ut quo magis & euidentius ostensum fuerit, Philippum & pacem nobiscum factam uiolare, & Græcis omnibus insidiari: eo difficilius sit suadere, quid agi conueniat. In causa hæc sunt. Cum, Athenienses, omnes ij qui per iniuriam plus æquo concupiscunt, facto coercendi sint, & actionibus, non orationibus: primùm nos qui suggestum conscendimus, hæc decernere & suadere, metu uestre offensionis dubitamus: quæ uerò desinet, quàm atrociam & grauiam, & eius generis alia, commemoramus. Deinde uos auditores ad æqua cum dicenda, tum dicente alio, intelligenda, melius Philippo parati estis: ad eius aut conatus, in quibus nunc est, prohiben-

Ingenium ubi intenderis, ualeat.

Salutaria iucundis præferenda.

Propositio: Philippum, ut potentem hostem, esse metuendum.

Amicus Thebanis, Argiuis, et Messenijs, propter amplificandi imperij cupiditatem.

dos, omnino estis ignaui. Euenit igitur res necessaria, opinor, nec minus consentanea: in quæ utriusque studetis, in his utriusque ut excellatis: ille actionibus, uos uerbis. Quod si nunc æquiora dicere, satis habetis: facile id quid est, nulloque labore constat. Sin, ut præsens status corrigatur, prouidendum est, ne nobis omnibus inscijs, ruat in deterius, ne ue ea magnitudo copiarum ingruat, cum qua ne congredi quidem possimus non eadem ratio est: quæ prius fuit, consulendi. Sed & oratores omnes, & uos auditores oportebit optima & salutaria facilimis & iucundissimis anteferre. Primùm igitur, si quis, Athenienses, securus est, cum uideat quantus iam, & quàm multus potitus sit Philippus, & nullum putat periculum ex eo impendere ciuitati, neque contra uos ea omnia comparari, miror, & æquè uos omnes oratos uolo, ut meas rationes paucis audiat, quibus adductus diuersum expectem, & hostem esse Philippum iudicem: ut si longius alijs prospicere uidebor, mihi obtemperetis: sin securi isti, et ij qui eo freti sunt: illis assentiamini. Ego igitur, Athenienses, considero, quæ Philippus primùm post pacem obtinuerit, Pylas & Phocensem regionem. Quid igitur? quomodo his usus est? Quæ Thebanis expediunt, non quæ reipub. nostræ, agere instituit. Quamobrem tandè? Nimirum quod ad opes & potentiã quo iure qua iniuria augendam, consilia sua referens, non ad pacem aut tranquillitatem, aut ullam equitatem, prudenter hoc intelligit, se nostræ ciuitati, nostris que institutis, nihil eiusmodi posse uel polliceri, uel præstare, quo

quo adducti uos, priuati emolumentis gratia, cæterorum Græcorum aliquos ipsi condonetis. Sed & iustitiæ studio, & coniunctæ cum ea re ignominia fuga, & prouidentia rerum quæ decent omnium; æque aduersaturos, si quid tale conaretur, ac si bellum gereretur. Thebanos autem putabat, id quod accidit, modò ipsi lucrum facerent, situros, ut suo arbitratu cætera administraret: & adeò non aduersaturos & prohibituos, ut armis etiam adiuturi essent, si iussisset. & nunc, eodem consilio, de Messenijs & Argiuis bene meretur: quæ maxima uestra laus est, Athenienses. Vt enim ex his factis apparet, de solis uobis ita iudicatur, uos nullius emolumentis gratia, Græcorum defensionem deserturos, nulla gratia, nullo cõmodo beneuolentiã erga Græcos cõmutaturos. Atq; adeò iurè et de uobis ita sentit, & de Argiuis & Thebanis aliter, nõ modò in presentia tempora intuens, sed & superiora considerans. Inuenit enim scilicet, atq; audit uestros maiores, cum eis liceret reliquis imperare Græcis, ut ipsi Regi Persarum parerent, eam conditionem non modò esse aspernatos, cum Alexander, à quo isti oriundi sunt, ea de re nuntius uenisset: sed et urbem deserere maluisse, & nullas pati ærumnas recusasse: talesq; res gessisse postea, quas ut omnes celebrare perpetuò gestiunt, sic pro dignitate ornare nemo potuit. Qua de causa eas & ego iurè prætereo. Maiora enim sunt eorum facinora, quàm quæ oratione explicentur. At Thebanorum & Argiuorum maiores, partim in exercitu fuisse Barbari, partim ei non aduersatos. Intellexit igitur utrosq; priuato commodo fore contentos, nõ communem Græciæ utilitatem spectaturos. Proinde putauit se, si uos amicos delegisset, propter iusticiam fuisse delecturum: sin illis se adiunxisset, adiutores habiturum suæ cupiditatis. Ob hæc illos uobis & tunc & nunc præfert. Neq; enim triemes eis plures adesse uidet, quàm uobis: neq; cum in mediterraneis quoddam inuenerit imperiũ, maritimũ imperium & mercatus contemnit: neq; oblitus est uerborum & pollicitationum, per quas pacem impetrauit. At mehercule, dicat aliquis, eum scire hæc omnia, neque ex auaricia, ijs uel de causis, quas ego criminer, tum hæc egisse: sed quod æquiora, quàm nos, Thebani postularint. Verum hanc uel solam causam ex omnibus ei nunc prætexere non licet. Qui enim Messenã Lacedæmonios relinquere iubet, quo pacto Orchomeno & Coronea tũ Thebanis tradita, se illa fecisse, quòd equa esse putaret, simulabit: At uerò coactus est: Hoc enim restat scilicet: & præter animi sui sententiam, à Thessalico equitatu, Thebanisq; legionibus circumuentus, illa concessit: Bene. Proinde dicunt, Thebanos ei suspectos fore: & fabulantur quidam passim, eum Elateam muniturum. Is uerò hæc nondum facit, nec ut ego iudico, unquam faciet. Cum Messenijs autem & Argiuis contra Lacedæmonios impressionem non faciet: sed & milites iam eò mittit, & pecuniam suppeditat, & ipse cum magno exercitu expectatur. Igitur eos qui Thebanorum hostes sunt, Lacedæmonios euertit: quos uerò prius ipse perdidit, Phocenses, in integrum nunc restituit. Ecquis ista credat? Ego uerò existimo Philippum, neq; si primum coactus fecisset, neq; si nunc eis diffideret, eorum hostibus continenter aduersaturum: sed ex his quæ nunc facit,

2 Soli Athenienses incorrupti, & seruitutis impatientes obstant cupiditati Philippi

Refutatio: Philippum neq; iustitiæ studio, neq; coactũ, Thebanis amicũ esse.

d 2 illa

Conclusio.

illa etiam consilio se fecisse declarat. Quod si quis rectè æstimet, ex omnibus perspiciet, cum hæc instruere & moliri contra nostram rem publicam: id' que nunc, necessariò quodammodo ei usuuenit. Cogitate enim: Imperare uult, in eo autem uos solos eos esse putat, qui possint aduersari: iniurius est longo iam tempore, id' que ipse sibi est optimè conscius. Iis enim quæ nobis erepta tenet, utitur ad cætera omnia in tuto collocanda. Nam si Amphipolim & Potidæam amitteret, nec domi se tutò posse manere duceret. Vtrumque igitur scit, & se uobis insidiari, & uos id animaduertere. Cum autem uos cordatos esse putet, se iurè uobis esse odio existimat, & concitatus est, malum se accepturum putans, si occasionem nanciscamini, nisi ipse anteuertit. Propterea uigilat, imminet urbi, colit Thebanorum quosdam & Peloponnesium, qui illis assentiuntur: quos ut propter auariciam præsentis statu acquieturos putat, sic propter ingenij stuporem, nihil eorum quæ sequentur, prospecturos. Ac si qui uel mediocri prudentia sunt, euidentia ijs exempla est cernere: quæ cum res ita ferret, & apud Messenios, & apud Argiuos retuli. Præstat autem fortasse uobis etiam exponi eadem. Quàm agrè, inquam, Messenij, audituros fuisse putatis Olynthios, si quis in Philippum dixisset illis temporibus, cum Anthemūtem eis cōcederet, quam urbem sibi omnes priores Macedoniæ Reges uendicarant: cum Potidæam donaret, Atheniensium colonis eiectis: ac & nostras inimicitias ipse susciperet, & prouinciam illis fruendam daret: Nūquid expectasse ita secum actum iri, aut aliquo dicente credituros? Ne uerò putetis. Sed tamen, inquam, cum exiguo tēpore alienæ terræ fructus percepissent, longo suapte priuantur ab eo, turpiter eiecti, non uicti tantum, sed & proditi ali' ab alijs, & uenditi. Neq; enim tuta est liberis ciuitatibus nimia ista tyrannorum familiaritas. Quid porro Thessali? Num putatis, inquam, cum eorum tyrannos eijceret, & rursus, Nicæam & Magnesium daret, expectasse decurionatum fore apud se, nunc receptum? aut qui Pylæam reddidisset, eum priuos ipsorum reditus intercepturum? Nequaquam credidissent. Sed tamen facta sunt hæc, & in conspectu omnibus. Vos autem, inquam, largientem et pollicentem spectatis Philippum: eum autem cum iam deceperit, & in fraudem pellexerit, deprecamini: si sapitis, ne uideatis. Sunt quidem certè, inquam, uaria reperta ad urbium custodiam & defensionē, ueluti, aggeres & mœnia & fossæ, & quæ sunt eius generis alia: quæ omnia manu hunt, & magnos sumptus postulant. Vnum autē quoddam commune natura prudentiū in semetipsa possidet præsidium, quod cum omnibus bono est & salutare, tum uel maximè liberis ciuitatibus contra tyrannos. Quod' nam igitur illud est? Diffidentia. Hanc custodite, hanc amplectimini. hanc si conseruabitis, extra omne periculum eritis. Quid uerò quæritis, inquam? libertatem? An uerò non uidetis, Philippum alienissimas huic uel appellationes habere? Rex enim & tyrannus omnis, est libertatis inimicus, & legibus infestus. Non prospicietis, inquam, ne dum belli finem queritis, dominum inueniatis? His illi auditis, & applaudentes ut rectè dictis, et multis etiam alijs orationibus à legatis, & præ-

Narratio, qua oratione Messenios & Argiuos à Philippo societate deterruerit. Olynthij.

Thessali.

Diffidentia uanicum munimentum contra tyrannos.

Homines cum meliora uideāt et probēt, deteriora sequuntur.

& præsente me, & denuò post habitis, ut credibile est, nihilo magis auel-
lentur à Philippi amicitia, eius ue pollicitationibus. Neq; hoc est absur-
dum, si Messenij & Peloponneses quidam contra ea quæ animo esse o-
ptima perspiciunt, aliquid agerent: sed uos ipsi, qui & intelligitis ipsi, & è no-
stris concionibus auditis, uobis insidias fieri, uos circumuallari, quæ iam
uestra socordia est, omnibus his, ut mihi uidetur, nec opinantes opprime
mini. Sic breuis uoluptas & ocium plus ualet aliquando, post secutura uti-
litate. Ac de ijs quidem quæ uobis agenda sint, ipsi deinceps seorsim deli-
berabitis, si sapietis. Quæ uerò nunc respondere possitis, ut uestra decre-
ta recta esse uideantur, ea iam dicam. Aequum esset, Athenienses, eos qui
pollicitationes attulerunt, quibus adducti pacem fecistis, citari. Neq; e-
nim ipse unquam sustinuissem obire legationem, neq; uos, satis scio, belli-
gerare desissetis, si ita acturum Philippum, pace impetrata, putassetis.
Nam quæ tum dicebantur, multum ab his dissidebant. Et rursus alios ci-
tari est æquum. Quos? Eos qui, cum ego facta iam pace, à posteriore ue-
niens legatione, quæ ad exigendum iuramentum mittebatur, & fucum
reipub. fieri sentiens, prædicebam, & intercedebam, & amitti non sine-
bam Pylas & Phocenses, dicebant: Me, qui aquam potarem, non iniuria
difficilem & morosum esse hominem: Philippum autem, quod optaretis
uos, si intra Pylas progressus esset, facturum, & tum Thespias, & Plateas
muniturum, tum Thebanorum ferociam repressurum, tum Cherrone-
sum suis sumptibus perfossurum, tum Eubœam et Oropum pro Amphipoli
uobis redditurum. Nam hæc omnia hic pro suggesto, fat scio, memi-
nistis esse dicta, quanquã parum acres in animaduertendis improborum
iniurijs. Et quod est omnium turpissimum, etiam posteros, ad quos eius
spei quam uos habetis pertinet hæreditas, eadem pace implicuistis. Usq;
ad eò in fraudem estis illecti. Quid igitur hæc nunc dico? & illos citari iu-
beo? Ego, ita me dii ament, uerum apud uos liberè dicam, & non dissimu-
labo: non ut in conuicium delapsus, efficiam ut ego uicissim cõuicijs à uo-
bis incessar: ijs autem qui ab initio mihi infesti fuerunt, nouam præbeam
occasionem aliquid accipiendi à Philippo, neque ut frustra garriam: sed
aliquando uobis molestiora fore Philippi facta puto, quàm ea quæ nunc
à me sunt dicta liberius. Rem enim progredi uideo, neq; sanè uelim con-
iecturas meas esse ueras: sed uereor ne id iã nimis in propinquo sit. Quan-
do igitur uobis non iam liberum erit, ea quæ eueniunt negligere: neq; i-
sta contra uos parari & strui, ex me audietis, aut alio quopiam, sed ipsi o-
mnia uidebitis, & probè scietis: iracundos & asperos fore uos existimo.
Vereor autem, ne, cum ea legati reticuerint, ob quæ se largitionibus cor-
ruptos esse sciunt, ijs qui ea quæ per istos perierunt, instaurare conantur,
uestram experiri iracundiam usuueniat: cum uideam quosdam plerunq;
non in fontes, sed in proximos quosque potissimum, iræ dirigere impe-
tum. Dum igitur res differtur, & comparatur, & aliud aliud exaudimus,
unumquemq; uestrum, licet probè gnarum, tamen commune factum uo-
lo: quis ille sit qui Phocenses & Pylas uobis deserendas suaserit: quibus il-
le potitus, uia potitus est & in Atticam, & in Peloponnesum inuadendi:

Secunda oratio
nis pars, quid
legatis respon-
dendum.

Perstringit le-
gatorum inas-
nes pollicita-
tiones, & e-
mulos suos.

Excusatio libe-
rioris oratio-
nis, & grauis
admonitio.

Boni ciues in
maiore pericu-
lo sunt quàm
proditores.
Iterum perstrin-
git Aeschinem

eoq; rem rededit, ut uobis non iam de tuendo iure Græcorum & prouincijs defendendis consultandum sit, sed de patrij soli agris, & bello Atticæ imminente: quod ubi aderit, uestrum unicuiq; molestum erit, sed illo die factum est. Nisi enim tum decepti essetis uos, resp. non laboraret. neq; enim nauali bello superior, classe unquam in Atticam uenisset Philippus: neque itinere pedestri super Pylas & Phocenses peruasisset: sed aut æqua fecisset, & seruata pace quicuisset: aut euestigiò bello esset non minore circumuentus, quàm id fuit, propter quod tum prius pacem expetiuerat. Hæc igitur, ut admonendi gratia, nunc dixisse sufficiat: absit autem, idq; Dij omnes prohibeant, ne experiundo certissimè comprobentur. Nemi nem enim uelim equidem, etsi exitio sit dignus, cum omnium periculo & damno, suæ improbitatis dare pœnas.

Votum.

LIBANII ARGUMENTVM IN ORATIONE
nem de Haloneso.

Orationis inscriptio.
Halonesus.

Controuersia nominū.
Cur oratio falso inscripta Demostheni uideatur.
Demosthenis libertas sine conuicijs.
Hegesippi esse hæc orationem.

Idem à diuersis dici potuisse.

Temeritas Criticorum.

INscribitur hæc oratio, De Haloneso: sed fortasse rectius nominabitur, Responsio ad Philippi epistolam. Scripsit enim ad Athenienses, multisq; de rebus disseruerat, in quo numero fuit etiam hoc de Haloneso: quæ cum antiquitus Atheniensium esset, Philippi temporibus à latronibus tenebatur. quibus Philippus eiectis, repetentibus Atheniensibus insulam, non reddit, quòd suam esse dicat: petentibus eam, se daturum pollicetur. Hæc autem oratio mihi non uidetur esse Demosthenis: idq; tum ex genere orationis, tum ex compositionis concentu potest animaduerti, quæ à forma Demosthenis longè recedunt: quum & remissæ sint, & dissolutæ omnino, quòd ab huius oratoris dicendi genere abhorret. Quin illud etiam dictum in fine orationis (Si modo uos cerebrum in temporibus, & non in calcibus conculcatum geritis) non paruo testimonio est, adulterinam esse hanc orationem. Nam Demosthenes libertate quidem in dicendo solet uti: sed hæc contumelia est, & conuicium excedens modum. Supra modum etiam humilis inest elocutio. Præterea stultitiæ est, existimare, homines in temporibus habere cerebrum. Atq; adeò ueteres quoq; hanc orationem non esse nostri oratoris, suspicati sunt: et deprehendere quidam, esse eam Hegesippi, forma sermonis considerata (is enim tali usus est) et rebus ipsis. Nam huius orationis scriptor, se Callippum Pæanensem uiolatarum legum reum fecisse dicit. Constat autem, Callippum non à Demosthene, sed ab Hegesippo fuisse accusatū. Atqui, dicat aliquis, hæc oratio suadet Atheniensibus, ut Halonesum non accipiant, sed recipiant, et controuersia nominis torquetur: Aeschines autem hæc Demosthenem consuluisse dicit Atheniensibus. Quid tum postea? Nihil enim prohibet, quo minus idem consilium & Demosthenes & Hegesippus Atheniensibus dederint. Nam et alioqui idem in repub. gerenda institutum sequebantur, et oratoribus Philippi studiosis aduersabantur. Memnit ipse etiam Demosthenes Hegesippi, ut qui collega suus in obeunda legatione fuerit, et Macedoni sese opposuerit. Perspicuum igitur est, quòd oratio Demosthenis de Haloneso habita nō extaret, sed periisset: illos eam quæ inuenta est, illi attribuisse: hac re ductos, quòd Demosthenes orationem de Haloneso habuisset: neq; scrutatos esse diligentius, an hæc esse uideretur illa scripta per eum oratio.

DEMOSTHENIS, SIVE (VT LIBANI
VS VULT) HEGESIPPI ORATIO, DE HALONESO,
Hieronymo Vuolfio interprete.

Profitetur se neglectis Philippi minis, liberè consulturum reipub.
Propositio bipertita.
Narratio, quid Philippus prætexat.

Inimè committendum est, Athenienses, ut propter ea crimina quæ Philippus, ius & causam uestram defendentibus obijcit, à dando uobis utili consilio deterreamur. Nō ferendum enim fuerit, missis ab eo literis, liberè pro cōcione dicendi facultatem nobis eripi. Ego uerò, Athenienses, primùm ea de quibus scripsit Philippus, ordine percurram. Post, de legatorum oratione & ipsi dicemus. Philippus auspiciatur ab Haloneso, eamq; quum sua sit, se uobis donare dicit: uos uerò iu

re eam repetere negat, quam dum uestra esset, neq; ceperit, neq; nunc teneat. Ad nos etiam, quum apud ipsum legatione fungeremur, in hunc modum uerba fecit, Se infulam hanc latronibus ereptam occupasse: æquum esse igitur, ut ea sua sit. Neq; uerò difficile est, hanc rationem ut iniquam, ei extorquere. Omnes enim latrones aliena loca occupantes, eaq; munites, inde alios infestant. Quod si quis latrones ultus est, & superauit, non sanè probanda dicat, si uideri uelit, ea quæ illi per iniuriam & alijs erepta tenuere, sua fieri. Nam si hæc concedetis, quid prohibet, si quem alium Atticæ ditionis locum, uel Lemni, uel Imbri, uel Scyri, prædones inuasent, & aliqui eosdem armis expulerint, quin statim is quoque locus, in quo prædones fuerant, quum uester sit, illorum fiat, qui latrones ultimi fuerint: Philippus autem non ignorat, iniusta esse ea quæ dicit: sed quum id optimè norit, fucum uobis posse fieri sperat per eos, qui causam ipsius ita hic acturi sunt, ut ipse uult, qui que id & antè promiserunt, & nunc etiam agunt. Præterea nec hoc eum præterit scilicet, per utrunq; nomen, utro uti malueritis, uos infulam habituros, siue accipiatis, siue recipiatis. Quid igitur eum mouet, quo minus iusto uocabulo usus, uobis restituat: sed iniusto, dono det? Non hoc utiq; ut in uos contulisse beneficium uideri uelit (ridiculum enim hoc beneficium fuerit) sed ut Græcis omnibus ostendat, bene secum agi putare Athenienses, si maritima loca à Macedone accipiant. Hoc uerò uobis, Athenienses, non est committendum. Quum autem dicit, se de his uelle iudicio experiri, nihil aliud nisi uos deridet. primùm, quum postulat, ut Athenienses, cum eo qui Pella oriundus est, de insulis apud iudicem ambigant, utrum uestræ an illius sint. Nam ubi uestra potentia, quæ Græcos in libertatem asseruit, maritima uobis loca tueri non poterit, sed iudices, quibus re permessa, ferendæ sententiæ potestatem dederitis, hi uobis eas conseruabunt, si tamen à Philippo largitionibus non corrumpentur: non ne uos, si hæc admiseritis, sine ulla controuersia, continente in uniuersum ceditis: & omnibus hominibus ostenditis, uos pro nulla re certamen cum eo suscepturos: siquidem pro maris imperio, in quo uos potentes esse gloriâmini, non pugnabitis, sed sententiam iudicis expectabitis. Iam quod ad tesseras & pactiones atinet, se quosdam misisse ait, qui eas facturi sint: ratas tamen futuras, non ubi in uestra curia comprobatae fuerint, quemadmodum lex iubet, sed quum ad se relatae fuerint. ita se uestræ cognitionis iudicem autoremq; facit. Nam in hoc uos anteuertere uult, & in tesseras pro confessio constitutere, se de factis circa Potidæam iniurijs, à uobis tanquam læsis nequaquam accusari: sed confirmari, iurè se eam & occupasse, & tenere. Atqui quotquot Athenienses Potidææ habitauerunt, quanquam eis cum Philippo non bellum, sed societas erat, & iusiurandum intercesserat, fidemq; Philippus Potidææ habitantibus dederat: tamen facultatibus suis ab eo spoliati sunt. Vult igitur, ut undiq; confirmetis, se de hisce criminibus nec accusari à uobis, nec ullis affectos esse uos iniurijs, profiteri. Nam Macedonibus tesseras aduersus Athenienses nihil omnino esse opus, præteritū tempus euidenti uobis argumento sit. Nec enim uel Amyntas Philippi pater, uel reliqui

Refutatio: Nō iuste possideri, quæ extorta latronibus occupentur.

Periculosam esse se Atheniensibus Philippi ratiocinationē.

Philippum proditoribus pretium, iniqua postulare.

Philippū ostentare suā potentiam, cū Atheniensium contemptu.

Non esse è dignitate Atheniensium, ut cum Macedone de insulis in iudicio litigēt.

Aliud caput orationis, de tesseras. Atheniensium autoritas imminuta.

Insidiæ de elicienda confessione. Potidæatæ spoliati à Philippo.

Nihil opus esse tesseras Macedonibus aduersus Athenienses.

reliqui Macedoniae reges, unquam tesseras cum urbe nostra fecerunt: quamuis tunc plura commercia, quam nunc, nobiscum eis intercederent. Nam in nostra potestate erat Macedonia, & tributa nobis pendebat, & emptoribus tunc magis quam nunc, tam nos illorum quam ipsi uestris utebantur: & iudicia mercatorum non erant ita accurata, ut hodie: quae quia singulis mensibus exercentur, efficiunt, ut tanto locorum interuallo seiuncti, tesseras nihil indigeant. Sed tamen quum illis temporibus tale nihil in usu esset, non expediebat, ut tesseras factis ad iura petenda, uel ex Macedonia Athenas, uel Athenis in Macedoniam nauigaretur: sed ut nos controuersias, illorum, sic illi nostris institutis & legibus iudicari patiebantur. Scitote igitur, tesseras istas fieri, ut uobis deinceps nullam esse causam probabilem Potidaeae uendicandae concedatis. At de praedonibus, aequum esse inquit, ut qui piraticam in mari exercent, a uobis & a se communiter pellantur. In quo non aliud quam hoc postulat, ut sibi a uobis tradant maris imperium: utque confiteamini, uos sine Philippo, nec mare tueri & custodire posse. Hanc etiam licentiam dari sibi uult, ut quocumque nauigans, & insulas ingrediens, ibique desidens, per speciem arcendi praedones, insulares corrumpat, & a uestra societate & ditioe abalienet: neque contentus Macedonicos exules per uestros imperatores Thasum transportasse, reliquas etiam insulas sibi uendicare uult, mittendis hominibus, qui se nostrorum ducum classi adiungant, tanquam custodiae maris consortes futuri. Sunt sane qui dicant, nihil illi esse opus mari. At is qui mare negligit scilicet, triremes comparat, & naualia extruit, & classes mittere destinat, neque paruos sumptus facit in exercitationes naualis praelii, quibus nihil habet antiquius. Haec igitur, Athenienses, an putatis Philippum concedi sibi a uobis postulaturum, nisi & uos contemneret, & in istis, quorum amicitiam hic expetendam et conciliandam sibi duxit, summam fiduciam haberet? Quos non pudet Philippo uiuere potius, quam suae patriae: a quoea munera quae accipiunt, ferre se domum putant, quum interim ea quae domi sunt, uendant. Iam de pacis emendatione, quam legati ab eo missi penes nos esse iusserunt, quia correximus id quod totius humani generis consensu iustum est, ut utrique sua teneant: id se concessisse negat, neque hoc legatos ad uos dixisse: propter nullam aliam causam, nisi quod ab istis quibus amicis utitur, persuasum ei est, uos ea quae pro concione dicta sunt, non meminisse. Atqui solum hoc obliti esse non potestis. Nam in eodem conuentu & legati ad uos ab eo missi uerba fecerunt, & senatusconsultum scriptum est. Quare fieri nequit, quum in repraesentati uerba facta essent, & post ea statim senatusconsultum recitaretur, ut uos istud decretum, quod in legatos mentiretur, uestris suffragiis comprobaueritis. Quare hoc non contra me, sed contra uos scripsit: uos ipsi de rebus, de quibus nihil audissetis, responso dato, decretum illud ad se mississe. Ac legati quidem ipsi, qui (si diis placet) decreto fallebantur, quum ipsis de scripto responderetis, & eos hospitaliter inuitaretis, non ausi fuere prodire in publicum, ac dicere, Iniuriam nobis facitis, Athenienses, & ea nos dixisse iactatis, quae non diximus, sed taciti se proripuerunt. Volo autem uos,

Athe-

Tertium caput:
Philippum sub
praetextu pi-
ratice prohi-
benda, affecta
re maris impe-
rium.

Philippi nauiti
ci apparatus.

Insectatio pro
ditorum.

Quartum ca-
put: De seden-
tis emendatio-
ne.
Philippum im-
pudenter ne-
gare, quae per
legatos libera-
liter concesserit.

Legatos cor-
ram non que-
stos esse de fal-
sitate decreti.

Athenienses, (nam Python, qui tum legatum agebat, apud uos in concione laudatus fuit) eorum uerborum quæ dixit, commonefacere. Scio enim uos ea meminisse. Fuerunt autem perquam similia etiam hisce Philippi literis. Nam dum in nos, qui Philippum criminamur, inueheretur, etiam uos incusabat. Quum enim Rex incitatus esset ad bene de uobis merendum, & uestram amicitiam præ cæteris Græcis in primis expetiuisset, uos illius desiderijs obsistere, calumniatorum orationem approbantes, qui eundem à quo pecuniam peterent, criminarentur: quum uerò illi tales orationes, quibus ipse proscindatur, uos oblectemini, allatae sint, mutari eius animum, quod illis infidiari putetur, de quibus bene mereri decreuerit. Proinde uetuit, ne populares oratores pacem reprehenderent, nec enim eam esse dissoluendam: sed si in pacis conditionibus aliquid perperam scriptum uideretur, id corrigere iussit. Philippum enim facturum esse omnia, quæ uos decreuissetis. Quod si oratores calumniari pergerent, & ipsi tamen nihil scriberent, per quod & pax firmaretur, & perfidia opinio à Philippo amoueretur: talibus hominibus non esse auscultandum. Hæc uos audientes, probabatis, & æqua postulare Pythonem dicebatis: & erant illa quidem æqua. Dicebantur autem non ut aliquid illi utile, aut ea pro quibus perficiendis magnam pecuniam dilargitus fuerat, & fœdere tollerentur: sed à nostratibus istis magistris prius edoctus illa fuerat, qui putabant, fore neminem qui Philocratis, per quem Amphipolis perijt, decreto intercedere auderet. Ego uerò, Athenienses, nihil contrarium legibus promulgare ausus sum, sed decreto Philocratis, quod cum legibus pugnabat, contraria scripsi: ut ego demonstrabo. Nam senatusconsultum Philocratis, quo uos Amphipolim perdidistis, prioribus senatusconsultis aduersabatur, per quæ uos eam regionem obtinuistis. Ac illud quidem senatusconsultum Philocratis, erat legibus contrarium, neque fieri poterat, ut is qui leges in promulganda sententia sequeretur, senatusconsulto contrario legibus, consentientia scriberet. Quum autem illis prioribus senatusconsultis, quæ & legitima erant, & uestram ditio- nem tuebantur, consentanea scriberem: cum legitima scripsi, tum Philippum coargui, eum & fucum uobis facere, et pacem emendari nolle, sed id agere, ut oratoribus reipub. studiosis, fides apud uos abrogaretur. Ac eum emendationem fœderis, quam uobis permisit, nunc à se permissam esse negare, omnes scitis, & Amphipolim suam esse dicere. Nam uos eam sibi tradidisse, quum decerneretis, ut quæ iam tenebat, retineret. Enim uero uos tale quidem senatusconsultum fecistis: sed Amphipolim ipse esse, nunquam decreuistis. Teneri enim possunt etiam aliena, & non omnes qui tenent, sua tenent. Nam multi etiam aliena possident. Quare istæ illius argutiæ & captiones friuolæ sunt, & ineptæ. Ac decreti quidem Philocratis meminit, sed eius epistolæ quam ad uos, dum Amphipolim obsideret, misit, oblitus est: in qua confitebatur, Amphipolim esse uestram. et promittebat, si expugnasset, eam se uobis redditurum, ut quæ uestra esset, non eorum qui tum tenebant. Proinde qui prius Amphipolim quam Philippus expugnasset, incolebant, Atheniensium regionem habebant.

Pythonis concio apud Athenienses habita.

Qua spe Python tam prolixè cum Atheniensibus egerit. Philocratis decretum abrogatum.

Quintum caput: De Amphipoli.

Amphipolim ex decreto Atheniensium non esse Philippi.

Philippus confessus Amphipolim esse Atheniensium.

e Sed

Sed eandem, postquam Philippus cepit, non Atheniensium regionem, sed suam tenet: Imò ne Olynthum quidem: non Apolloniam: non Pallenen, ut alienas, sed ut suas regiones tenet: Nunquid uobis uidetur, cautè & circumspèctè ad uos omnia scribere, ut appareat eum & dicere & agere, quæ omnes homines iusta esse fateantur? an potius hominum exiltimationem è sublimi despiceret: qui regionem, quam Græci & Rex Persarum pronunciarunt & confessi sunt esse uestram, eam suam esse, & non

Sextū caput:
De libertate
Græcorum.

uestram asseueret? Alterum caput, quod in fœdere emendastis, hoc fuit, ut Græci, qui fœdere non continerentur, liberi essent, suisq; legibus uiuerent: ac si quis eos inuaderet, ut fœderati illis opem ferrent. Nam & æquum hoc & humanum esse ducebatis, ut non nos solum, socijque nostri, & Philippus eiusq; socij in pace uiuerent: alij uerò, qui neq; nostri, neq; Philippi socij essent, in medio discrimine positi, à potèntioribus perderentur: sed ut hi quoq; propter uestram pacem essent incolumes: utq; nos, ar-

Græci à Phi-
lippo contra
fœdus subacti.

mis positus, reuera pacem ageremus. Quanquam autem hanc correctionem in epistola fatetur, ut auditis, & æquam esse, & à se recipi: Pheræis tamen urbem eripuit, & arci præsidium imposuit, ut scilicet suis ipsi legibus uiuant: contra Ambraciam ducit exercitum: tres urbes in Cassopia, Pandosiam, Bucheta, & Elatiam, Eleorum colonias, exustis agris, oppidisq; ui subactis, Alexandri affinis sui seruituti subiecit. Proinde uehementer cupit Græcos esse liberos, suisq; uiuere legibus, ut res ipsæ declarant.

Septimum ca-
put: uanæ Phi-
lippi pollicita-
tiones.

De pollicitationibus, quibus perpetuò uos obruit, tanquam ingentia in uos beneficia collaturus, se falsò à me accusari, & apud Græcos in inuidiam adduci dicit: quum uobis nihil unquam sit pollicitus. Vsq; ad eò impudens est is ipse, qui in ea epistola, quæ adhuc in Curia habetur, affirmabat, se nobis, aduersarijs suis, ora obturaturum, si pax fieret, tot se beneficia in uos collaturum, quæ iam tum scripsisset, si scisset pacem esse futuram. Nimirum bona illa quæ accepturi eramus, prompta & expedita fuerunt, modò pax conciliaretur. At, facta pace, beneficia in nos conferenda, in uentos abierunt: tantaq; Græciæ uastatio consecuta est, quantum uos scitis. Vobis autem in præsentī epistola pollicetur, si & suis amicis & defensoribus credatis: & nos, à quibus apud uos conuicij profcindatur, puniatis: se in uos fore beneficentissimum. At illa beneficia huiusmodi erunt: neq; uestra uobis reddet (sua enim esse dicit) neq; dona ex orbe hoc habitabili proment, ut ne apud Græcos in crimen ueniat: sed uerisimile est fore, ut aliqua alia regio, & alius aliquis locus subito emergat, ubi uobis dona illa dentur. De oppidis, quæ uobis tempore pacis eripuit, fœdere rupto, & pace dissoluta, postquam non habet quid dicat, sed palàm iniuste fecisse conuincitur, de his iudicium æquæ & cõmunī Curix permittere se paratum esse dicit: quum ea sola sententiam iudicis non requirant, sed ipse dierum numerus sit iudex. Omnes enim scimus quo mense, quotoq; die pax facta sit. Quemadmodum autem hæc scimus, sic nec illa ignoramus, quo mense, quotoq; die Serrium castrum, Ergisce, & Sacer mons capta sint. Non utiq; res sic geste, obscuræ sunt, ut disceptatio requiratur: sed notum omnibus, priorem fuisse mensem eum

ἐπεὶ ἠέσθη.

Irrius polli-
tationum Phi-
lippi.

quo

Octauum ca-
put: De urbi-
bus tempore
pacis ereptis.

quo

quo

quo pax facta est, quàm quo illa oppida capta sunt. Ait autem, quotquot in bello è uestris capti sint, eos captiuos se uobis reddidisse, quum Caryftium, procuratorem nostræ urbis, cuius uiri reposcendi gratia uos tres legationes misistis, tam uehementer in uestram gratiam dimittere uoluerit, ut nec à se interfecti cadauer ad sepulturam dederit. De Chersoneso quæ ad uos scribat, examinare fuerit operæ precium, & præterea etiam ea quæ agit, nosse. Nam locum omnem qui extra Forum est, ut suum, & nihil ad uos attinentem, Apollonidæ Cardiano fruendum concessit. Atqui Chersonesi limites sunt non Forum, sed ora montani Iouis, quæ est intra Pteleum (ulmum) & albam Actam (littus) quo in loco institutum fuit, Chersonesum fossa ducta disternare: id quod aræ inscriptio montani Iouis indicat, his uerbis:

*Limes ut in medio Leucæ, Pteleiq; notetur,
Hæc est excellens ara sacrata Ioui.
Ne populos turbet contentio, Iuppiter ipse,
Rex superum medius limite signat agros.*

Hac igitur regione, quæ tanta est, quantam plerique uestrum norunt, partim ipse fruitur, partim alijs dono dedit, omnes que fundos uestros sibi subiicit. Nec eam duntaxat regionem quæ extra Forum est, uobis eripit: sed & in hac epistola scribit, uos oportere iudicio transigere cum Cardianis qui extra Forum habitant: cum Cardianis inquam, qui in prouincia uestra habitant, si qua uobis cum illis controuersia sit. Est autem illis controuersia uobiscum, atque ea num parua de re, considerate. Se regionem incolere dicunt quæ sua sit, & non uestra: & quicquid uos ibi possideatis, id uos possidere tanquam in aliena ditione partum: at quæ ipsi teneant, se tenere tanquam fundos in sua terra. Et hæc uestrum ciuem, Callippum Pæaniensem, senatusconsulto promulgasse. In quo haud sanè mentiuntur: promulgauit enim, quem quum ego uiolatarum legum reum fecissem, uos absoluisistis. Proinde id effecit, ut ea de regione controuersiam haberetis. Quòd si de hoc in iudicium uenire contra Cardianos non pudebit, utrum ea regio uestra, an uerò ipsorum sit: cur non eodem etiam contra Chersonesitas reliquos iure utimini? Quin adeò contumeliosè uobis insultat, ut aiat, si Cardiani uenire in iudicium recusent, se eos coacturum. quasi uerò uos ne Cardianos quidem adigere possitis, ad ea uobis præstanda quæ iusta sunt. quod quum uos nequeatis, ipse se illos ad id faciendū coacturū dicit. An non ingentia in uos beneficia confert? Nec desunt tamen, qui hanc epistolam bene scriptam esse dicant: qui quidem maiore uestro, quàm Philippus, odio digni sunt. Is enim, dum uobis in rebus omnibus aduersatur, sibi ipsi gloriam & magnas opes acquirit. At quicumq; Athenienses quum sint, beneuolentia Philippum, non patriam prosequuntur: hi, ut eorum malitia meretur, à uobis malè perdi debent: si modò uos cerebrum in temporibus, & non in calcibus conculcatum geritis. Reliquum adhuc mihi est, ut & ad præclaram istam epistolam, & dicta legatorum, tale responsum scribam, quod & æquum esse, & uobis profuturum existimem.

*Nonū caput:
De captiuis
redditis.*

*Decimum ca-
put: de Cher-
rhonefo.
Locus extra
Forum, & de
pæanis.
Chersonesili-
mites.*

*Philippi lite-
ra de Cardia-
nis.
Controuersia
Cardianorū
cū Atheniensibus.*

*Callippus
Pæaniensis.*

*Nō disceptan-
dum cū Car-
dianis.
Philippū deri-
dere Atheni-
ensium imbe-
cillitatem.*

*Proditores
maiore odio ef-
se dignos,
quàm Philip-
pum hostem.*

*Responsum ad
epistolam, hu-
ic orationi nō
insertum.*

Summa ora-
tionis.
Chersonesus
Cleruchi.

Cardiani.
Bellum.
Philippi lite-
ra.
Diopithis ex-
cursiones.

Accusatio
Diopithis.

Defensio
Diopithis.

Adhortatio
ad bellum.

Iudicialis.
Deliberatiua

ἡγ. ἡ πρὸς
ἐν τῷ πρὸς ἐν τῷ
ὄρα.

Utilissima rei-
pub. tū dicen-
da, tum decer-
nenda.

De ulciscendo
Philippo,
quā de Dio-
pithē puniēdo,
magis esse co-
gitandum.

HAc oratione Diopithes defenditur, & crimina illi apud Athenienses obiecta, diluuntur. Fuit enim Thracia Chersonesus antiqua possessio Atheniensium: ac Philippi temporibus colonos ē suis ciuibus il-
luc miserunt, pro ueteri more suo, quo pauperes atq; inopes ciues, in extera sua oppida habitatum ablegabāt,
armis & uiatico ē publico datis. Id quod nunc quoq; factum est, missis in Chersonesum colonis, Diopithe cū
imperio eis praefecto. Ac Chersonesitae quidem reliqui, eos qui aduenerant, in societatem aedium & agrorum
receperunt, sed Cardiani, quod regionem suam tenere se dicerent, non Atheniensium, repulerunt. Hinc a Dio-
pithē Cardiani bello quum pererentur, ad Philippum confugiunt. Is igitur per literas Atheniensibus edicit,
ne Cardianis, suis clientibus, uim faciant, sed iurē agant, si quam sibi factam esse iniuriam querantur. Quod
quum Athenienses detrectarent, auxilia Cardianis mittit. Quam rem Diopithes grauius ferens, dum Phi-
lippus in mediterraneis superioris Thraciae cum Odrysiarum rege bellum gerit, maritimam Thraciam, quae
Macedoni paret, incursionib; uexat, & populatur: ac antequam Philippus reuerteretur, regressus in Cherso-
nesum, in tuta se recipit. Quare quum Philippus armis eum ulcisci non posset, per literas ducem illum apud A-
thenienses accusat, ut qui omnino pacem uiolasset. Oratores igitur Philippi studiosi, in Diopithē inuecti,
supplicium de eo sumi iubent. Eis Demosthenes aduersatur, ac duplici ratione Diopithē defendit. Eum enim
iniquē fecisse quicquam negat. Nam quum Philippus longē prior pacem uiolarit, & urbi Atheniensium no-
ceat, non iniuria hunc etiam se pro hoste gerere: nec esse ē repub. eum imperatorem supplicio affici: & eius e-
xercitum dimitti, qui nunc Philippum Chersonesi aditu prohibeat. Deniq; ad bellum hortatur, & uehemen-
ter Philippum accusat, ut iniuriam & sedisfragum, & Atheniensibus simul & reliquis Graecis insidiantem.

CVIUS GENERIS SIT HAEC ORATIO.

Quidam putarunt, hanc orationem ad iudiciale genus pertinere, quod tum Diopithis defensionem, tum
Philippi accusationem contineat. Sed Epiphanius Technicus, deliberatiui generis eam esse dicit, quod in dan-
do consilio, quā accusationi, diutius immoretur. Verius autem ita dicitur: si et reus et accusator astitissent,
rectē, cum hi in foro & iudicio uersarentur, diceremus iudicialis generis esse orationem. Sed quia neq; causa
apud iudices agebatur, neq; uel Diopithes aderat, uel Philippus: atq; oratori non magis defensio Diopithis et
accusatio Philippi proposita fuerit, quā illud, ut consilium utile reipub. daret: rectē dicemus, orationem sua
fori esse generis. Exordium a beneuolentia & suae personae commendatione ducitur. Postquam enim alte-
rum accusat, alterum defendit, odij atq; amicitiae suspicionem diluit, * dum alios officij commonefacit.

DEMOSTHENIS DE CHERSO-
NESO ORATIO, HIERONYMO

Vuolfio interprete.

Equū esset, Athenienses, ut oratores uestri omnes, neq; odio impulsī, neq; ad gratiā cuiuscūq; uerbū ullum loque-
rētur, sed quod quisq; optimū duceret, id proferret: uo-
bis praesertim de publicis magnisq; negotijs deliberāti-
bus. Sed quia nonnulli aliās emulacione, aliās quacūq;
tandem de causa, ad dicendum impelluntur: uestri, Athe-
nienses, officij est, ut alijs rebus omnibus omisis, quae futura esse putatis
ē repub. ea & decernatis, & exequamini. Agitur autē nunc de Chersoneso,
& expeditione illa, qua Philippus suscepta, undecimum iam in Thra-
cia mensem uersatur. Sed pleraq; orationes de rebus gestis Diopithis, &
conatibus habentur. Ego uerò de criminibus, quae illis, quos in uestra po-
testate est, quando uoletis, punire ex legibus, obijciuntur, nihil referre ar-
bitror, siue nunc, siue mora aliqua interposita deliberetis: neq; esse neces-
sarium, ut uel ego uel quisquam alius, ea de re magnam contentionem su-
scipiat. Quae uerò Philippus, nostrae ciuitatis hostis, magnasq; copias cir-
ca Hellepontum habens, occupare, uobiscq; praeripere conatur: quae que
nos, occasione semel neglecta, recuperare atq; restituere in integrum nū-
quam poterimus; de his expedit opinor quamprimum & decerni, & pa-
ratos

ratos esse: neque ea propter turbas aliarum rerum & criminationes subterfugienda sunt. Quanquam autem multa quæ apud uos dici solent mirer, dudum tamen uel in primis cum demirabar, Athenienses, quem in senatu dicentem audiebam, decere omnino consulentem, ut planè uel bellum gerere, uel seruare pacem iuberet. Sic autem se res habet, ut si Philippus quiescit, neque rupto fœdere quicquam uobis ereptum tenet, neque omnes homines conspiratione inita, contra uos armat, concitatque: nihil dicendum sit, quo minus pax sine dubitatione retineatur. Et quod ad uos quidem attinet, parata esse omnia uideo. At si quæ nos iurauimus, & quibus conditionibus pacem iurauimus, ea in conspectu sunt, & relata in tabulas: Philippum uerò constat, antequam Diopithes cum colonis (in quibus concitati belli crimen nunc confertur) hinc solueret, multa uobis per iniuriam eripuisse (quibus de rebus senatusconsulta hæc uestra, eaque rata, extant, quæ illum accusent) & omni reliquo tempore continenter tum cæteris Græcis, tum Barbaris sibi coniungendis, nihil aliud agere, nisi bellum moliri contra uos: quid est cur isti dicant, planè esse uel gerendum bellum, uel pacem retinendam? Nec enim utrum uelit, optio datur: sed illud omnium operum iustissimum uobis, maximèque necessarium relinquatur, quod isti de industria transfiliunt. Quod nam illud est? ut eum ulciscamur, qui prior bellum nobis intulit. Nisi fortè illud dicunt, dum abstineat Attica Piræeque Philippus, eum neque uiolare urbem, neque bellum facere. Qui, si ius & æquum ista regula metiuntur, & istos pacis huius limites constituunt: eos utique nec æqua nec ferenda dicere, nec tuta uobis, perspicuum est omnibus. Præterea his ipsis uerbis idem Diopithem, quem accusant, omni crimine liberant. Nam quæ conuenit, ut Philippo quiduis agendi licentiã demus, modo Atticam non inuadat: Diopithem uerò nec Thracibus opitulari sinamus: aut si opituletur, concitare bellum dicamus: Sed hæc scilicet exagitantur: non ferenda sunt quæ agunt mercenarij milites, quum Hellepontum populantur: & iniuste facit Diopithes, qui piraticam exercent nauigijs intercipiendis, neque hoc est ei permitendum. Esto: fiant hæc, nihil contradico. Veruntamen decere arbitror, si reuera & ex animo ista consulunt, equitatèque spectandam putant, ut, quem admodum constitutas nostræ urbis copias dissipare conant, ducem earum, suaque industria parta stipendia soluentem, apud uos calumniando: ita ostendant, si uobis hæc persuasa fuerint, etiã Philippi exercitum dilapsurum. Quod nisi demonstrarint, nihil aliud eos agere cogitate, nisi ut denuò rei publicæ nostræ fortuna sit eadem, qua superiori tempore factum est, ut omnes nostræ opes interirerent. Scitis enim profectò, nihil omnium rerum tam profuisse Philippo ad nostram urbem superandam, quæ quòd prior omnes occasiones arripuit. qui cum semper expeditum circum se atque instructum exercitum habeat, & quid facturum sit, iam antea deliberarit: derepente quos libitum est, aggreditur atque opprimit. Nos uerò, ubi iam aliquid factum esse audiuimus, tum demum tumultuamur, & bellum paramus. Quare, ut par est, ita fit, ut ipse, quem occupauit, cum summo ocio teneat: nos actum, quod aiunt, agamus, & frustra impensas sumptusque omnes faciamus, ostensis quidem

Perstringit senatoris cuiusdam dictum.

Philippum hostem esse indicandum.

Vis ui repellenda.

Inuersio argumenti aduersariorum.
μικροῖς.

Concessio cum refutatione.

Magni refert, mature ad bellum paratum esse.

Quæ pericu-
la Athenienfi-
bus immine-
ant, si sint im-
parati?

Byzantiū cō-
tra Philippum
defendendum.

Cherroneso
etiam, à Phi-
lippo immine-
re periculum.

Metuendum,
ne Philippus
ad Atticā pro-
pè accedat.

Exercitus
Diopithis Phi-
lippo mole-
stus, reipub.
utilis.

Accusatio per
uersitatis A-
theniensium.

inimicitijs, & eius conatibus obsistendi uoluntate prodita: sed neglectis
occasionibus, & rebus infectis, dedecus etiam insuper suscipiamus. Ne
igitur ignoretis, Athenienses, etiam nunc cætera uerba esse atque præte-
xtus: hoc uerò agi, & omni ratione strui, ut dum uos domi maneat, &
nullæ nostræ urbis copiarum foris sint: per summum ocium, quæcunq; uult
Philippus conficiat. Videte primum, quid in præsentia fiat. Nunc ille
cum magno exercitu in Thracia uersatur, & magnas uires, ut præsentis
hi dicunt, accersit è Macedonia & Thessalia. Quòd si expectatis Etesijs,
Byzantium aggressus fuerit, & obsederit, primum an putatis fore, ut By-
zantium in eadem qua nunc sunt amentia maneat, & uos nō accersant, au-
xiliacq; uestra non postulent? Equidem non opinor: sed si quibus minus
etiam fidunt quàm uobis, eos quoq; potius in urbem recipient, quàm ur-
bem illi tradant, nisi ui prius occuparit. Cum uos igitur hinc nauigare
non poteritis, illic nulla præsidia parata erunt: nihil obstabit, quo minus
intereant. At intemperie agitant homines illos, nec ad illorum amentiam
addi quicquam potest: Omnino: sed incolumes tamen eos esse oportet.
id enim est è republica. Præterea ne illud quidem compertum habemus,
fore ut Cherronesum non inuadat. Sed si ex eius epistola, quã ad uos mi-
sit, iudicandum est, ulturum se ait milites Cherronesitanos. Proinde si
exercitus hic iam constitutus, retinebitur, & regionem tueri nostram po-
terit, & illius ditionem non nihil infestare. Sin semel perdetur ac dilabe-
tur, quid agemus, si Philippus Cherronesum inuaserit? Diopithem in iu-
diciū adducemus scilicet: Sed quid ea re proficietur? At ipsi hinc auxilia
mittemus? Quid uerò, si ueti nos impederint, ut nauigare nequeamus?
At non ueniet credo? Quis uerò huius rei sponzor est? Nunquid cernitis
& consideratis, Athenienses, imminens anni tempus, sub quod nonnulli
existimant, Hellepontum uestris præsidijs destitutum, tradi oportere
Philippo? Quid uerò si Thracia relicta, ne quidem ad Cherronesum acces-
serit, aut Byzantium (nam & hæc considerare debetis) sed Chalcidem aut
Megara inuaserit, eodem modo quo nuper Oreum? Vtrum ne præ-
stabit hic illi occurrere, ac permittere ut bellum ad Atticæ fines accedat:
an uerò id machinari, ut illic alijs negotijs detineatur? Ego quidem hoc
præferendum censeo. Omnes igitur, his cognitis & consideratis, exerci-
tum, quem Diopithes in reipub. præsidium comparare conatur, non ad-
ducere in inuidiam, neq; id agere ut dissipetur: sed ipsi etiam alias maio-
res uires adijcere debent, tum suppeditanda pecunia, tum cæteris rebus
ritè adiuuando. Nam si quis Philippum percontetur: Age dic, utrū mal-
les istos milites, quos nunc Diopithes habet, quales quales sint (nihil e-
nim contradico) pollere, & in gloria esse apud Athenienses, atq; eorum
numerū, uires suas reipub. conferente, augeri: an uerò propter quorundā
calūnias & accusationes diuelli, ac interire? Posterius hoc, opinor, se uel
le respōderet. Quæ igitur Philippus à dijs immortalibus precaret, ea no-
strū quidam hic moliantur? Et quæritis adhuc, qua de causa nostra ci-
uitas pessum ierit? Velim autem liberè uos statum nostræ urbis præsen-
tem examinare, & cōsiderare, quid ipsi faciamus nunc, & quomodo res
ad

administremus. Nos neque tributum conferre uolumus, nec ipsi militare audemus, neque publica pecunia abstinere possumus, neque assignatam Diopithi pecuniam pendimus, nec quae ipse sua industria compararit, laudamus: sed inuidemus, & speculamur, unde & quid sit facturus: alia denique in hunc modum agimus omnia, nec, quum his animis simus, nostrum negotium agere uolumus: sed quum uerbis eos laudemus, qui pro dignitate reipublicae dicunt, re ipsa cum horum aduersarijs nos coniungimus. Proinde quemadmodum uos eum subinde qui suggestum conscendit, rogitare soletis, Quid igitur faciendum est? sic ego uos interrogabo, Quid igitur est dicendum? Nam si uos neque tributum conferetis, neque ipsi militabitis, neque publicae pecuniae parceris, neque constitutam Diopithi pecuniam numerabitis, nec quae ipse sibi compararit relinquetis, neque uestrum negotium agere uoletis: non habeo quid dicam. Nam si iam tantam licentiam criminari & calumniari uolentibus datis, ut illis quoque de rebus, quas acturum eum esse aiunt, antequam fiant, accusantes audiat, quid aliquis dicat? Quid uero his rebus proficiatur, uestrum quibusdam est cognoscendum: idque ego liberè dicam: nec enim possum aliter. Quotquot uestri duces è uestro portu unquam soluerunt, hi omnes (aut ego me quoque uis supplicio dignum fatebor) & à Chijs, & ab Erythraeis, & à quibus quae potuit (his dico qui Asiam incolunt) pecuniam accipiunt, accipiunt autem qui naues habent singulas, aut binas, minorem: maioribus instructi copijs, maiorem. Dant autem, quicumque dant, siue parum siue multum, non gratis & frustra (nec enim ita insaniunt) sed illa pecunia redimunt suorum mercatorum securitatem, ne illi à militibus uiolentur, aut spoliètur, sed ut incolumes suae naues deducantur. Aiunt autem eam pecuniam benignitate & studio uestri dare se, idque nomen huiusmodi largitionibus accommodatur. Iam igitur etiam Diopithi minime dubium est, exercitum habenti, quin isti omnes pecuniam daturi sint. Nam unde alias eum, qui nec à uobis quicquam accepit, nec ipse habet unde stipendia soluat, milites alere putatis? Num de caelo? Minime id quidem, sed his prouentibus, quos congregat & emèdicat & mutuatur, eos sustentat. Quare qui eum apud uos traducunt, quid illi agunt aliud, nisi quod omnibus denunciant, ne quid ei dent: ut qui poenas daturus sit, non eorum modo facinorum, quorum ipse uel autor uel adiutor extiterit, sed horum etiam quae facturus fuerit. Huc pertinent isti sermones: Obsidione cinget, Graecos hostibus obijcit. Nunquid enim istis curae sunt Asiam incolentes Graeci? Maior igitur eorum uirtus est ad consulendum alijs, quam ad patriam defendendam. Atque hoc scilicet illud est, si in Hellespontum mittatur alius imperator. Nam si grauiter peccat Diopithes, parua, Athenienses, parua tabella, haec omnia prohibuerit: legesque iubent, eos qui in hunc modum delinquant, publicè accusari: tantis uero sumptibus, tot triremibus custodiri à nobis, nequaquam. Nam ea quidem esset extrema infania. Contra hostes qui legibus coherceri nequeunt, milites conscribendi sunt, & mittendae triremes, & pecunia conferenda: idque necessariò fit. At ubi cum ciuibus res est, senatusconsulto, publica accusatione, tributis iudicijs,

Quid agendum?
quid dicendum?

Diopithes propter calumniatores, commeditum amplius non habiturum.

Emolumenta dicuntur.

Coacta libertas.

In calumniatores Diopithis.

Diopithi non dandum esse successorem.

Atheniensem
credulitas &
negligentia.
Philippus, non
duces accusan-
di.

Imò improbi-
tas & stulti-
cia hominum
meretur talē
correctorem.

Athenienses
in concionib.
feroces, in bel-
lo gerēdo futi-
les.

Philippus ar-
mis uincēdus.

Quomodo
Athenienses à
Græcis accu-
sari possint.

dicijis, tota res conficitur: nec pluribus est opus. Hæc prudentium hominum officia sunt. at quæ isti agunt, insultantium, & negotia corrumpentium. Ac istorum quidem nonnullos esse tales, quanquam ferendum grauius, non tamen grauius est ferendum: sed hoc potius, uos in hoc confessu ita iam esse animatos, ut si quis pro concione dixerit, Diopithem esse, aut Charctem, aut Aristophontem, aut quemuis ciuium, cui mala omnia accepta ferenda sint: statim assentiamini, & eius orationi applaudatis. At si quis progressus in medium, uera dicat: Nugas agitis, ô Athenienses: Malorum omnium & rerum harum Philippus est caput: qui, si quicuiisset, nihil negotij esset reipublice: non quidem uera eum dicere, negare possletis: sed grauius laturi tamen uideamini, atq; existimaturi, eum ueluti cladem afferre. In causa hoc est (sed oro per deos, ut quæ ad uestram salutem pertinent, liberè dicere mihi liceat) iam olim quidam reipub. gubernatores ita uos parauerunt, ut in concionibus metuendi sitis, & acres: in bellicis uerò apparatibus remissi, et aspernandi. Si quis igitur autorem malorum eum esse diceret, quem sciretis inter uos posse comprehendere, assentiremini utiq; & uelletis. at si quis eum designet, qui nisi uictus armis, affici supplicio non potest: nescitis opinor quid sit agendum, sed uos coargui molestè fertis. At qui decebat, Athenienses, diuersum fieri: ut magistratus uniuersi uos assuefacerent, in concionibus ad clementiã & humanitatē (nam in his de iure uestrorū ciuiū & sociorum agitur) in apparandis uerò bellis metuendos uos & acres efficerent. Ibi enim cum hostibus & aduersarijs res est. Nunc, dum uobis assentantur, & mirabilibus artificijs atq; obsequijs uestram gratiam aucupantur, id uobis contulerunt, ut in concionibus fastum præ uobis feratis, & ab adulatoribus nihil audiat, nisi quod auribus blandiatur: res uerò eò redierint, & hi negociorum sint euentus, ut de salute & incolumitate periclitemini. Agite uerò, per Deos immortales, si Græci à uobis earum occasionum, quas per ignauiam modò amisistis, rationes reposcerent, uosq; interrogarent: Subinde, ô Athenienses, legatos ad nos mittitis, dictitantes, Philippum nobis & Græcis omnibus insidiari, & hominem esse cauendum, et si qua sunt eius generis alia: necesse erit nos assentiri, & fateri, Facimus enim hæc. At ô mortaliū omnium ignauissimi (dicent) quum homo iste perpetuos decem menses abesset, ita & morbo & hyeme & bellis interclusus, ut domum regredi omnino non posset: uos nec Eubœam in libertatem asseruistis, nec uestrarum opum quicquam recuperastis. Ipse uerò dum uos domi sedetis, dum ociū agitis, dum sani estis (si qui tamen his factis sani dicendi sunt) duos in Eubœa tyrannos constituit, quorum alterum è regione Atticę tanquam propugnaculum opposuit, alterū ad Sciathum collocauit. At uos ne hæc quidem (si quidem nihil aliud uelletis) impediistis, sed coniuentes, de iure utiq; uestro illi cōcessistis, ut iam nemini dubium esse possit, etiam si Philippus decies moreretur, uos nihilo magis commotum iri. Quorsum igitur legatos mittitis? cur accusatis? quid negotiū nobis facessitis? Hæc si dixerint, quid afferemus, aut respondebimus, Athenienses? Ego quidem non uideo. Sunt autem qui putent se oratorem ita redarguere, postquam

quam interrogarint, Quid nam igitur agendum est? Quibus ego summa aequitate, uerilimeque sic respondebo: Hæc non agenda sunt, quæ nunc agitis: et tamen singulatim etiã accuratè omnia dicam, modò illi ut prompti sunt ad percõtandum, ita & ad rem gerendam sint alacres & parati.

PRIMUM, Athenienses, persuasum omnino habere debetis, Philippum ciuitati nostræ bellum intulisse, pacem que uiolasse, quare de his desinite uos inuicem accusare. Hostem esse præterea toti urbi, & solo urbis, adclam etiam, omnibus hominibus qui in urbe degunt, atque illis in primis, qui se in maxima esse apud eum gratia putant. Quod si creditu difficile uideretur, intueantur Euthycratem & Lathenem Olynthios, qui, cum ei esse intimi uiderentur, postquam urbem prodiderunt, omnium pessimè perierunt. Nulli tamen rei tam infensè aduersatur, atque insidiatur, ut libertati nostræ urbis: nec in quicquam aliud tanto studio incumbit, quàm ut hanc demoliatur. Idque, nunc quidem, nõ sine ratione propemodum agit. Satis enim hoc perspectum habet, etiam si cæteros omnes suæ dominationi subiecerit, se tamen nihil securè constanterque tenere posse, dum uos libertate fruamini. Nam si qui casus aduersus inciderit (quales homini euenire multi possunt) omnes qui iam ui subacti, illi parent, fore ut ad uos confugiant. Ita enim res habet: non ea uestra ingenia sunt, ut ipsi alijs ui oppressis, imperia teneatis. at in eo magnæ sunt uires uestre, ut aliũ potiri principatu prohibeatis, aut eo potitum exturbetis. Denique affectantibus imperium facessere negotium, & omnibus hominibus libertatem restituere, parati estis. Non igitur uult, libertatem nostram suis imminere occasionibus, multum abest ut hoc uelit, cum rem nõ malè, nec segniter cõsideret. Primum igitur ob hoc existimandum est, hostem illum esse reipub. ac libertatis irreconciliabilem. Nisi enim hoc animis uestris infixum sederit, rerum curam seriò suscipere non uoletis. Secundo loco illud certò sciendum est, omnia quæ molitur & apparat nunc, ad urbem nostram oppugnandam pertinere: atque ubicunque aliquis eum ulciscetur, id pro defensione uestra futurum esse. Neque enim quisquam uestrum ita simplex est, ut Philippũ existimet mala illa in Thracia (nam quo alio nomine appelles Drongilum, & Cabylen, & Mastiram?) & ea quæ nunc expugnat, sibi que subijcit, cupere, utque illa obtineat, & labores & hyemes & extrema pericula sustinere: Atheniensium uerò portus, & naualia, & triremes, et argentifodinas, et tantos prouentus non cupere: aut passurum, ut uos ista teneatis: cum propter panicum & siliginem in Thracijs cuniculis defossa, in Barathro non dubitet hybernare: Non ita est. Sed & illa, ut his potiatur, & cætera omnia molitur. Quid igitur? Prudentium hominum est, quum hæc sciant & cognorint, insignem istam perniciosamque socordiam deponere, & pecuniam conferre, idemque ut faciant à socijs petere, ac prouidere atque agere omnia, constitutus iste exercitus ne dilabatur: ut quemadmodum ille paratas legiones habet ad uiolandos & subigendos omnes Græcos, ita uos legiones habeatis ad seruandos omnes & tuendos paratas. Nam auxilijs mittendis, & milite tumultuario, nunquã potest quicquam rectè perhici. Sed conscribendæ legiones sunt, & com-

Consiliũ argu-
tissimũ, & ue-
rissimum.

Philippus ho-
stis iudicãdus.

Philippus de-
mocratia, id
est libertatis
inimicus.

Athenienses li-
bertatis asser-
tores.

1 Hostis.

2 Acerrimus
insidiator.

Legiones a len-
dæ.

f meatus

meatus illis suppeditandus, & publici questores deligendi, & tñ fieri potest diligentissima conseruandæ pecuniæ ratio est ineunda. His factis pecunia à quæstoribus, rerū gestarū rationes à duce reposcent. Quod si hæc uobis cordi fuerint, si hæc susceperitis, reuera licebit iustā habere pacē, & Philippū domi se continere cogetis, q̄ maius bonū nullū esse queat: aut equo Marte bellū geretis. Si quis uerò hæc sine & magnis sumptibus, & multis laboribus posse confici nō putat, rectē omnino putat. Sed si idem cōsideret, quæ pericula urbi impendeant, nisi ita fecerimus: inueniet expedire, ut ultro quod fieri debet, faciamus. Nam si quis deorum uobis spōderet (nec enim mortalium ulli tanta de re fides adhiberi tutō posset) si quieueritis, & omnia neglexeritis, eum tandem in uos ipsos impetum non esse facturum: turpe quidē certe, ô Dī immortales, fuerit, atq; indignum, tum uobis, tum florente republica, tum rebus gestis maiorum, ob priuatum uestrum ocium reliquos Græcos omnes desertos obijcere seruituti. Ac ego quidem ipse malim emori, quàm talis alicuius autor esse consilij. Verum si quis alius talia dicit, et uobis persuadet, esto, ne defendite uos, abijcite omnia. Sin hoc consultum esse nemo putat, contraq; præscimus omnes, quanto plura cum sibi subijcere permiserimus, tanto cum grauiore & potentiore hoste nobis fore conflictandum: quid tergiuersamur, aut quid lētē agimus? aut quando, Atheniēses, rerum curā suscipiemus? Tum credo, cum ingruerit aliqua necessitas? At qui ea necessitas, quā homo liber ita nominet, non tantum iam adest, sed iam pridem etiam præterijt. Seruilis uerò necessitas ne ingruat, utiq; est optandum. Quid uerò interest? Hominem liberum hæc maximè necessitas urget, si res temerè, & cum dedecore administrantur. hæc ego maior quæ necessitas sit dicenda, nescio. Seruo autem plagæ & corporis excarnificatio, quæ absint ut fi ant, & dictu indigna sunt. Quanquam autem reliqua omnia libēter dixissem, & ostendissem quo pacto uos aliqui magistratum circumuenire soleant, cætera missa faciam. Sed cum primum aliqua mentio sit Philippicarum rerum, quidam surgens dicit, Pace frui quàm optabile est? magnum exercitum alere quàm molestum? Diripere quidam ærarium uolunt, alia que similia uerba, quibus uos remorantur, & illi occasionem præbent, suo arbitratu per ocium quiduis peragendi. Ita fit, ut uos ocium adipiscamini, atque in præsens nihil agatis: (quæ uereor, ne uobis aliquando magno constitisse credituri sitis) isti uerò gratiam uestram auferāt, & harum rerum mercedem. Ego uerò superuacaneum esse puto, uobis suadere pacem, quibus iam persuasum id est: sed illi suadendū hoc est, qui bellis gerendis occupatur. Cui si persuasum fuerit, in uobis nulla mora est. Difficilia autem habenda sunt, non quæ tuēdæ salutis gratia insumpserimus, sed ea quæ patiemur, si hæc facere noluerimus. Direptio porro pecuniæ, diligenti cura & conseruatione prohibenda est, non neglectu & abiectione utilitatis. Ego uerò Athenienses, hoc ipsum ægrè fero, si pecuniæ direptio (quam ut tueri, sic peculatores punire, penes uos est) quibusdam uestrum est molesta: Philippus autem, qui totam Græciam ordine diripit, & uestro malo diripit, non est molestus. Quæ igitur causa tandem est,

Atheni-

Sumptus et labores non fugiendi.

Salte Græcos defendendos esse.

In summo ipsos Athenienses periculo uersari. Amarulenta concessio.

Necessitas liberi hominis & serui.

Insectatio eorum qui pacis, quæ nulla est, conseruandæ studium simulant.

Stultum curare pecunias, homines negligere.

Athenienses, cum Philippus ita manifestè bella gerat, per iniuriam gra-
setur, urbes occupet: ut istorum nemo unquam dixerit, cum iniuste age-
re, bellumq; facere: sed ut concitati belli crimen illis duntaxat impingant,
qui conatibus illius obistendum, & libertatis defensionem suscipien-
dam esse suadent: Ego docebo. Volunt, si quas è bello molestias ceperi-
tis *, iram, quam concipere soletis, in eos conuerti, qui uobis utilissima di-
cunt, ut hos causam dicere cogatis, non Philippum ulciscamini: atq; ipsi
& accusent, & sua facinora, quæ nunc patrant, impunè ferant. Hoc illud
est quod dicunt, uelle quosdam apud uos excitare bellum. hinc illa oritur
altercatio atq; intercessio. Ego uerò certò scio, Philippum, cum nemo A-
theniensium bellum decreuisset, tum alia multa quæ nostra fuerunt occu-
passe, tum nunc auxilia misisse Cardianis. Si nos igitur dissimulare uole-
mus, ab eo nos bello peti: mortalium omnium stolidissimus esset, si ipse
id coarguere uellet. Sed quum nos ipsos inuaserit, quid tum dicemus? Ip-
se enim se nobiscum bellum gerere negabit, quemadmodum & Oritis fe-
cit, cum milites in eorum agro essent: & Pheræis, priusquam mœnia op-
pugnaret: neque cum Olynthijs statim in principio se bellum gerere pro-
fessus est, donec in ipsa regione adesset cum exercitu. Num tum quoque
bellum illos concitare dicemus, qui propulsare uim iubebunt? Hoc igitur
superest, ut seruiamus. Nec enim medium quicquã est, si nec uis pro-
pulsatur, nec ab hostibus ocium concedatur. Neq; uerò nos in pari cum
cæteris periculo sumus. Neq; enim urbem subigere uult Philippus, sed pe-
nitus excindere. quia fati intelligit, uos seruire neq; uelle: neq; si uelletis,
posse. nã imperare cõsueuistis: atq; occasione oblata, sibi plus negotij pos-
se faceßere, q̃ reliquos homines uniuersos. Proinde sic statuendũ est, no-
bis esse de excidio aut incolumitate reip. dimicandum: quicq; se illi uendide-
runt, & odio psequendi, & in cruciatũ abripiendi sunt. Nõ enim fieri, nõ fie-
ri potest, ut externi hostes superent, nisi prius domesticos hostes punieri-
tis, qui illi subseruiunt: sed necesse est, ubi in hos, tanq; scopulos quosdã, im-
pegeritis, ut illi uobis anteuertant. Nam cur eum ita ferociter & contume-
liose uobis insultare nunc putatis? (nihil enim aliud mihi quidem facere
uidetur, nisi hoc) & cum alios benefaciendo, si non aliud, saltem seducat,
uobis iam etiam minitari? Veluti Theßalos multis datis muneribus, in
præsentem hanc seruitutem pellexit. Neque dicendo quisquam consequi
potest, quàm uarijs artibus miseros Olynthios, data prius Potidæa, mul-
tis que alijs, deceperit. Thebanos etiam nunc ad se allicit, sibiq; obnoxios
facit, tradita Bœotia, posteaquam eos magno grauiq; bello liberauit. Ita-
que hi omnes dum aliqua commoditate fruuntur, alij iam perpessi ea sunt
quæ omnes norunt: alij, quicquid tandem contigerit, patientur. At uos,
ut quæ perdideritis, taceam: in ipsa pacificatione, quoties decepti? quàm
multis spoliati estis? Non ne Phocensibus? non ne Pylis? nonne Thracia,
Dorisco, Serrio, Cersoblepte ipso? nonne nunc urbem Cardianorum te-
net, ac confitetur? Cur igitur alia ratione illos, nec eodem modo uos tra-
ctat? Quia in sola nostra urbe ex omnibus alijs, impunè hostium commo-
dis patrocinari licet: ac si quis pecuniam ipse accepit, concionandi pote-

Perstringit
Philippi prodi-
tores.

* In 4 Philip-
pica additur
(Necesse e-
nim, necesse
est oriri mul-
tas è bello ca-
lamitates.)

Atheniēsis
non seruitute,
sed excidium
esse metuēdũ.

Proditores è
medio tollēdi.

Philippũ pro-
ditoribus fre-
tum, Atheni-
ensibus insul-
tare.

Reliqui Græ-
ci beneficijs in-
escant.

Athenienses
spoliati.

Licentia prodi-
torũ apud A-
thenienses.

*Philippus reli-
quas urbes be-
neficijs in-
scavit.* statem habet, etiam si uos uestris opibus interim spoliati sitis. Olynthi,
*Proditorū suc-
cessus.* causam Philippi agere tutum non fuisset, nisi populus Olynthiorum deli-
*Athenarū ino-
pia.* nitus esset illo traditæ Potidææ, qua unà frueretur, beneficio. Nō tutum
*Infectatio af-
sentantium po-
pulo oratorū.* fuisset in Thessalia Philippi causam agere, nisi multitudo Thessalorum, e-
Confidentia. iectis à Philippo ipsorum commodo tyrannis, atq; Pylæa restituta, in so-
*Fortis orato-
ris & boni ci-
uis descriptio.* cietatem beneficiorum & ipsa uenisset. Non fuit Thebis tutum, prius-
*Collata in rē-
pub. à Demo-
sthenē benefi-
cia.* quam Bœotiam illis, deletis Phocensibus, reddidisset. Athenis uerò, cum
Liberalitas. non Amphipolim tantum, & agrum Cardianorum nobis eripuerit, sed
Integritas. Eubœam ita muniat, ut ueluti arx sit ad nos excludendos & oppugnandos,
Consilia. & nunc Byzantium inuadat: tutum est dicere pro Philippo. Proinde
horum aliqui ex mendicis repētē ditati, & ex ignotis & obscuris celebres
sunt facti, & illustres: uos contrā, ex illustribus obscuri, è copiosis inopes.
Nam urbis ego quidem opes in focijs, fide, beneuolentiā esse positas existi-
mo: quarum rerum omnium penuria uos laboratis. Quas dum uos ne-
gligitis, & uobis eripi finitis, ille beatus factus est, & magnus, & formida-
tur ab omnibus Græcis & Barbaris: uos, humiles & deserti, rerum uenali-
um copijs splendidi, earum apparatu quæ uos decebant, ridiculi. Nō au-
tem eodem modo uobis & sibi metipsis quosdam oratores consulere ui-
deo. Vobis enim quiescendum esse dicunt, etiam si uiolemini: ipsi uerò a-
Confidentia. pud uos quiescere non possunt, tametsi nemo eis iniuriam faciat. Deinde
quisquis tandem suggestum conscenderit, Non uis (inquit) autor fieri,
aut periclitari, sed timidus es & mollis? Ego uerò audax & importunus
atq; impudens neq; sum, neq; fieri uelim: fortiorem tamen longè latèq;
illis, qui proteruè apud uos publica negocia tractant, me esse existimo.
Qui enim, Athenienses, posthabita utilitate reipub. in iudicium adducit,
proscribit, dat, accusat: nulla quidem hæc fortitudine facit, sed quia scit,
dum quæ uobis placeāt, loquatur, & nullam reipub. partem uacillantem,
quæ creare periculum queat, attingat, se quasi pignus habere suæ salutis
& incolumitatis, audax & confidens est. Qui uerò publici boni causa cre-
bro uestris uoluntatibus aduersatur, & nihil ad gratiā loquitur, sed sem-
per utilitatem spectat, & eam gerendæ reipub. rationem eligit, in qua For-
tuna magis quàm Ratio dominatur: & tamen haud recusat, quo minus u-
triusq; à se rationes repetatis: hic demum uir fortis, atque etiam bonus i-
dem ciuis est: non isti auræ popularis captatores, qui breuib; istis obse-
quijs summa reipub. præsidia perdididerunt. quos ego tantum absūm ut
æmuler, aut dignos reipub. ciues esse putem, ut si quis me roget, Dic mihi,
*Collata in rē-
pub. à Demo-
sthenē benefi-
cia.* tu uerò quid contulisti reipublicæ? Quanquam possem, Athenienses, &
Liberalitas. trierarchias, & ædilitia munera, & pecuniæ collationes, & captiuorum re-
Integritas. demptiones, & alia similia humanitatis officia cōmemorare: nihil tamen
huiusmodi referam: sed hoc dicam, me ab ista gerendæ reipub. formula
prorsus abhorrere. Nam cum fortassis & ipse non minus quàm alij accu-
sare possem, & donare, & proscribere, & cætera quæ isti factitant, facere:
Consilia. nunquam ne ad unum quidem talium aucupiorum uel uoluntate mea
me contuli, uel spe lucrī aut ambitione sum impulsus: sed ea perpetuò di-
co, quibus ego id consequor, ut minus apud uos autoritate ualeam & gra-
tia, quàm

tia, quàm alij multi: uos, si mihi auscultaretis, ampliores fieretis. Sic enim dicere, fortasse non inuidiosum est. Neque mihi uidetur boni ciuis esse officium, talia gerendæ reipub. artificia excogitare, per quæ statim ego princeps inter uos existerem, uos aliorum ultimi: sed rempub. unà cum bonorum ciuium actionibus & gubernatione, augeri atque amplificari decet, omnibusque semper non facilima, sed optima dicenda sunt. Nam illò natura suo opte nutu fertur: ad hæc boni ciuis doctrina & eloquentia est prouehenda. Iam quendam etiam tale aliquid dicentem audiui: Me quidē semper dicere optima, sed quicquid à me proficiscatur, uerba tantū esse, cum operib. sit opus reipub. & actione aliqua. Ego uerò quid de his sentiam, exponam uobis, neque dissimulabo. Non arbitror ullum aliud opus atque officium esse consiliarij, nisi ut maximè profutura dicat. & hoc ita esse, me facile puto probaturum. Illud enim utique scitis, Timotheum quondam illum apud uos orationem habuisse, de adiuuandis & conseruandis Eubœensibus, quum eos Thebani oppressum irent: & hæc ferè uerba eius fuerunt: Agite uerò, deliberatis (inquit) quum Thebanos in insula habeatis, quæ ratio ineunda, quid ue agendum sit? Non mare implebitis, Athenienses, triremibus: non iam surgitis, in Piræum abituri: non classem in mare trahetis. Hæc Timotheus dixit, uos fecistis, quæ cum utraq; coniungerentur, res confecta est. At si is quàm optima, ut tum dixit, dixisset: uos uerò ignauia impediti, non obtemperassetis: esset ne aliquid eorum actum, quæ tum ciuitati contigerunt? Fieri non potest. Sic igitur quicquid uel ego nunc, uel quiuis alius dixerit, res & actiones apud uosmetipsos quæritote: utilissimum consilium *scienter explicatum, apud oratorem. Sed ubi orationem meam in summam & capita quædam redegero, descendam. Sic igitur censeo: Conferendam esse pecuniam: & exercitum iam comparatum, esse conseruandum: atque si quid non rectè fieri uidebitur, corrigendum, nō ob cuiusuis cauillationes totū destruendum: legatos quocunque terrarum esse mittendos, qui doceant, moneant, conficiant reipub. quicquid poterunt. Præter hæc omnia, qui corrupti largitionibus negocia perfidè corrumpunt, tum puniendi, tum semper & ubique odio habendi sunt: ut moderati homines & boni uiri rectè prudenterque uitam instituisse, tum alijs, tum sibimetipsis uideant. Quod si hanc rationem sequuti, negligere omnia desieritis: bona, bona inquam spes etiam nunc est, cætera melius successura. Verum si desidebitis, hæcenus duntaxat ut plaudatis & laudetis orationem, rerum cura suscepta: cum uerò agendum erit, tergiuersimini: nullam uideo orationem, quæ sine uestra opera & diligenti cura ciuitatem seruare possit.

Utilia, nō facilia suadenda.

Oratoris est, dare consiliū: populi, rem gerere.

Timothei consilio.

ἡδιστὸν λέγειται.
Epilogus.

Agenda, quæ probata sunt.

LIBANII ARGUMENTVM TERTIAE
in Philippum orationis.

Simplex orationis huius est argumentum. Nam cum Philippus uerbo pacem ageret, reuera Athenienses multis iniurijs lacefferet: suadet Orator, ut insurgant, & Regem ulciscantur, quod magnum periculum & ipsis impendeat, & omnibus communiter Græcis.

DEMOSTHENIS IN PHILIPPVM

ORATIO TERTIA, HIERONYMO

Vuolfio interprete.

*Assentatorib.
potius. & ca-
lumniatoribus
res aduersæ ac
ceptæ serēda.*

VVM multa uerba fiant, Athenienses, in omnibus fere cōcionibus, de iniurijs Philippi, quibus, ex quo pacem fecit, non solū uos, sed & reliquos Græcos afficit: cum cō omnes, res ipsa confiteri cogat (etsi quidem id non faciunt) necesse esse & conuenire, ut omnes ea tum dicant, tum agant, per quæ eius insolentia reprimatur & puniatur: eò redisse tamē omnia negotia, & per incuriam prolapsa esse uideo, ut uerear, ne dictū odiosum, uerum tamen sit: Si omnes oratores dicere, uos cō decernere uelletis ea, per quæ res quā afflictissimæ fierent, existimare me, statum earum, quā nunc est, non posse fieri deteriorem. Ac multæ fortasse sunt causæ, cur hæc ita se habeant, neque propter unum atque alterum uitium res huc redierunt: potissimum tamen, si rectè consideretis, nō sunt in culpa, qui iucundissima dicere malunt, quā utilissima: quorum alij, Athenienses, dummodo quibus rebus ipsi gloria florent & ualent, eas tueantur, nullam futurorum rationem habent, quare nec uos habere putant: alij, eos qui in rerum administratione constituti sunt, criminando & calumniando, nihil aliud faciunt, nisi ut ciuitas ipsa de se pœnas sumat, & ea re occupetur: Philippo autem quiduis & agere, & dicere liceat. Quæ instituta ut usitata uobis, ita causæ sunt perturbationis, & delictorum. Peto autem à uobis, Athenienses, si quid uerū liberè dixerō, ne propterea mihi irascamini. Sic enim considerate: uos loquēdi libertatem in alijs rebus ita communem putatis esse oportere omnibus in urbe degētibus, ut & hospitibus & seruis ipsis eam impertieritis: & multos apud uos seruos uidere est, quiduis loqui liberius, quā ciues in quibusdam alijs urbibus: à consulendo autem, omnino eandem repulistis. Unde id consequimini, ut in concionibus fastidiatis, assentationibus deliniti, & omnia quæ uoluptati sunt, audiat: in reb. autem & factis, de extremis iam periclitemini. Quod si nūc etiam sic affecti estis, non habeo quid dicam. Sin quæ in rem uestram sunt, sine adulatione audire uoletis: dicere sum paratus. Tamen si enim res omnino malè se habent, multaq; per sordiam perierunt: tamen eæ, si uos uel nunc officio fungi uelitis, omnes corrigi possunt. Ac mirum fortasse uidebitur quod dicam, sed uerum: quod præteritis temporibus fuit pessimum, id ad futura est optimum. Quid igitur id est? Quòd, dum uos neque magnum neque paruum quicquam quod oporteret, facitis: res malè se habent. Quæ si uobis omni officio fungentibus, in hoc loco essent: ne spes quidem relinqueretur, eas fore meliores. nunc, sordiam uestram & negligentiam superauit Philippus, ciuitatem non superauit: neq; uicti estis uos, imò ne loco quidē moti estis. Quod si omnes in eo consentiremus, Philippum gerere bellum cum repub. & pacem uiolare: nihil aliud suaforem dicere & consulere oportet, quā quo pacto Philippum & tutissimè & facilimè ulcisceremur. Cum autem eæ sint quorundam ineptiæ, ut urbes illo occupante, & multa quæ

Assentatio.

Calumnia.

*Veniam petit
liberæ oratio-
ni.*

*Assentatio in
consilijs, cala-
mitati est ne-
gotijs.*

*Vigilantia res
posse restitui
in integrum,
quæ oscitan-
tia perierunt.*

*Non eum ex-
citare bellum,
qui ulciscēdas
Philippi iniuri-
as suadeat, sed
Philippum.*

ta quæ

ta quæ uestra sunt obtinente, & omnes mortales exagitante, quosdam ferant in concionibus subinde dictitantes, nostrum esse quosdam qui bellum excitemus: cautè nobis agendum, & ea opinio minuenda & refutanda est. cum uerendum sit, ne quis ubi scripserit & suaserit, propulsandas esse iniurias, in crimen excitati belli ueniat. Ego uerò hoc primum omnium dico & pronūcio: Si ciuitati uel pacem agere, uel gerere bellum licet, idq; in nostra potestate est, ut hinc ordiar: affirmo ego, pacem agendam esse nobis: & postulo, ut is qui hæc dicit, decernat & agat, non faciat imposturam. Sin alius arma in manibus habens, & magnas copias circa se, nomē pacis nobis obijcit, factis belli ipse utitur: quid reliquum est aliud, præter ultionem? Quod si profiteri uultis, ut ille, uos pacem agere, nō refragor. Si quis autem eam pacem esse putat, per quam ille, cæteris captis omnibus, contra nos uenturus est, is primum insanit: deinde pacem uestram erga illum, non illius erga uos, commemorat. Illud autem est quod omnibus suis largitionibus Philippus mercatur, ut cum ipse bellum uobiscum gerat, à uobis bello non petatur. Verum si tantisper contabimur, dum se nobiscum belligerare fateatur, erimus omnium stolidissimi. Neque enim, tametsi Atticam ipsam inuaserit, & Piræeum, hoc dicet, si ex ijs quæ in alios fecit, cōiectura capienda est. Nam & Olynthijs, cum quadraginta ab urbe stadijs abesset, edixit, alterutrum fieri oportere, uel Olyntho illis excedendum, uel sibi Macedonia. Superiore autem tempore, si quis ei tale aliquid crimini daret, indignabatur, & se per legatos excusabat: & ad Phocenses, tanquam ad socios & amicos est profectus, & legati Phocensium eum proficiscentem comitabantur: & apud nos multi contendebant, eius ingressum non è re fore Thebanorum. Quin & Pheras nuper, ut amicus & socius in Thessaliam ingressus, occupauit & tenet. Ac postremò miseris illis Oritis dixit, se misisse ad eos ex beneuolentia milites, qui eos uiserent. audire enim se, laborare illos, & seditionibus agitari. Esse autem socij et ueri amici, in huiusmodi adesse temporibus. Putatis igitur eum esse Philippum, qui cum eos homines qui ei nihil nocere potuissent, ne uerò sibi noceretur, fortasse cauere potuissēt, decipere, quàm indicto bello cogere maluerit: uobiscum sit ex professo belligeraturus? idq; dum ultro fallimini: Non ita est. Etenim mortalium omnium uerorū dissimulus esset, si, dum uos qui iniurijs afficimini, nihil eum accusatis, sed ciuium uestrorum quosdam culpatis, & mulctare uultis: ipse consopita uestra inter uos lite & contentione, denunciaret, in se arma esse conuertenda, & mercenarijs suis ea uerba eriperet, quibus uos differunt, negantes eum gerere bellum cum republica. Verum est ne, proh Diuum fidē, quisquam sanæ mentis, qui uel pacem seruantem, uel bellum secum gerentē, è uerbis magis quàm è factis æstimarit? Nemo sanè. Atqui Philippus ab initio, pace recens facta, Diopithe nondum ducente exercitum, neq; missis ijs qui nunc in Chersoneso sunt: Serrium & Doriscum occupabat, & Serrij castris & Sacri mōtis milites eijciebat, q̄s noster imperator ibi collocarat. At ista agendo quid faciebat? In pacem quidem iurarat. Neque quisquam dicat, Quanti uerò ista sunt? aut, Quid ista attinent ad rempublicam?

Nō uerba, sed facta Philippi spectanda.

Olynthij.

Phocenses.

Pherai.

Oritæ.

Hostilia Philippi facta.

Quicquid à iniuria recedit, ad iniuriam accedit.

blicam: Vtrum enim ea parua sint, aut nulli curæ uobis fuerint, alia erit ea disputatio. Sed iurisiurandi religio, & iustitia, siue in paruis, siue magnis in reb. uioletur, eandem utrumq; uim habet. Age iam, cum in Cherronesum, quam Rex Persarum omnesq; Græci nostram esse iudicarunt: & milites immittit, & has literas mittit: quid agit? Se belligerare negat. Ego uerò tantum abs sum ut eum agentem talia, pacem uobiscum factam seruare fatear, ut & Megaris inuadendis, & in Eubœa tyrannide molienda, & nunc in Thraciam prodeundo, & insidijs in Peloponneso comparandis, & quæ facit, omnia cum exercitu faciendo, soluere affirmem pacem, & bellum uobiscum gerere. Nisi eos fortasse qui machinas admoluntur, pacē agere dicatis, donec eas iam ad ipsa mœnia adduxerint. Sed non dicetis. Qui enim quibus ego capiar, ea agit & instruit, is bellum mecum gerit, etsi me nondum uel iaculis uel sagittis petat. Quo igitur uos in periculo eritis, si quid acciderit? In eo, quod Hellespontus à uobis alienabitur: quod is qui uobiscum bellum gerit, Megaris & Eubœa potietur: quod Pelopōnenses cum eo conspirabunt. Eum igitur qui hanc machinam contra urbem erigit atq; apparat, pacem agere dicam erga uos? Multū certē abest. Nam quo die Phocenses sustulit, ab eo ego uobiscum eum belligerare statuo. Vos autem, si nunc eum propulsetis, prudēter facturos dico: sin differetis, id neque cum uoletis, facere poteritis. Et usque adeò ab aliorum consilijs mea discrepant, ut mihi uideatur, nec de Cherroneso, nec de Byzantio esse nunc consultandum: sed tum his succurrendum, & præcauendum, ne quid eis accidat, & ducibus qui nunc sunt illic, omnia quibus indigent, mittenda: tum de omnibus Græcis deliberandum, ut in maximo periculo constitutis. Exponam autem uobis, qua de causa rebus ita metuam: ut, si rectē sentio, sententiæ meæ accedatis, & rationem aliquam uestrūm ipsorum saltem, si omnino alios negligitis, habeatis: sin nugari & mentis affici errore uidebor, neque nunc, neque in posterum mihi ut sano auscultetis. Philippum igitur magnum è paruo & humili ab initio paulatim esse factum, & Græcos diffidere mutuo, & agitari seditio nibus: & multo minus credibile fuisse, tantum eum è tantillo fore, quàm nunc, cum adeò multa interceptit, etiam cætera subacturum, & reliqua eius generis omnia quæ commemorare possem, prætermittam: sed illud uideo, concessisse ei mortales omnes, à uobis initio facto, ea de quib: antea semper uniuersa Græca bella extiterunt. Quid igitur illud est? Agere quicquid ei libet, & singulatim quosuis ita concidere, et spoliare Græcos, & aggredi atq; opprimere urbes seruitute. Atqui patroni uos, tres & septuaginta annos Græcorum fuistis: patroni item undetriginta, Lacedæmonij. Fuerunt & Thebanorum extremis hisce temporibus aliqua uires, post pugnam Leuſtricam. Sed tamen neque uobis, neque Thebanis, neque Lacedæmonijs ullo unquam tempore, Athenienses, concessum fuit hoc à Græcis, ut quod libitum esset, agerentis. Neque multis uerbis est opus. Sed & uobis, ac potius illius temporis Atheniensibus, cum quosdam non tractare moderatè uiderentur, omnes putabant bellum esse inferendum, non modò qui affecti erant iniuria, sed ij etiam qui nihil queri de

Insidiator pro
hoste habēdus

Magnitudo pe
riculi.

Totam Græci
am periclitari.

Captat atten
tionem.

Ἰνκρέμηντα
1 Incremen
ta Philippi.

2 Λιχία Φι
lippi, nemine
prohibente.

Olim in Græ
cia nemini
grassari licuit.

de eis poterant, & rursus, Lacedæmonijs imperantibus, & eundē quem uos tenueratis, principatum adeptis, cum insolescere cœpissent, & immoderatus instituta uetera conuellerent, omnes bellum intulerunt, ij etiam qui nihil de eis querebantur. Et quorsum attinet referre cæteros? Quin nos ipsi, & Lacedæmonij, cum ab initio nihil dicere possemus, quo alteri ab alteris uiolati essemus: tamen propter iniurias, quibus alios affiei uidebamus, bellum esse gerendum putauimus. Verum omnia quæ à Lacedæmonij peccata sunt per triginta illos annos, & à maioribus nostris per septuaginta, minora sunt, ô Athenienses, ijs quæ Philippus trib. & decem non totis annis, quibus aliquid esse cœpit, in Græcos commisit: imò nec minima pars illa sunt horum. idc̄q; paucis ostendi uerbis facile potest. Ac Olynthum quidem, et Methonem, & Apolloniam, & duas & triginta urbes in Thracia omitto, quas uniuersas adeò crudeliter excidit, ut si accesseris, nec an unquam habitatæ fuerint, facile dicas: & gentem tantam Phocensium deletam taceo. Sed Thessaliæ qui status est? Nonne & urbes & respublicas eis ademit? & Thessaliam in quatuor præfecturas diuisit, ut non oppida duntaxat, sed gentes etiam seruirent. Euboicæ porrò urbes nonne iam tyrannis pærent, eac̄q; in insula uicina Thebis & Athenis: nōne apertè scribit in literis, Mihi uerò pax est cum ijs, qui mihi parère uolunt? Neq; uerò hæc scribit, re ipsa non exequitur: sed Hellepontum inuadit, & pridem Ambraciam aggressus fuit: Elidem habet, tantam Peloponnesi urbem: Megaris nuper insidiatus est. neq; Græcia, neq; Barbaria hominis auariciam & ambitionem capit. Quæ cum Græci omnes & audiamus, & uideamus, non alij legatos mittimus ad alios, non indignamur: sed adeò sumus amētes, atq; oppidatim, tanquam fossis interiectis & uallis, separati, ut in hodiernum usq; diem neq; rationibus nostris consulere quicquam, neque officio ulla ex parte fungi possimus, neq; inire concordiam, neq; societatem auxiliij & amicitiaẽ ullam facere, sed incrementa potentie Philippi securè negligamus: idc̄q; tempus dum alius perit, unusquisque in lucro deputare decreuerit, ut mihi quidem uidetur, non de procuranda Græcorum salute cogitationis aliquid laborisq; suscipiat. Atqui eum tanquam conuersionem atq; accessionem febris, aut alicuius alterius mali, etiam in illum qui sibi procul à periculo nunc abesse uidetur, inuadere, nemo est qui nesciat. Iam illud quoque nostis: quicquid à uobis et Lacedæmonijs Græci perpessi fuerunt, ea saltem à germanis Græcie ciuibus esse perpessos: idc̄q; perinde estimari potuit, ac si filius natus in ampla familia legitimus, aliquid non bene neq; rectè administraret. Is, ob id ipsum dignus esset reprehensione & accusatione: sed eum ut alienum, aut non heredem eorum, illa facere, non posset dici. Quòd si seruus aut subditicius ea quæ nihil ad ipsum attinerēt, perderet & uastaret, ô Iupiter, quāto id indignius & grauius ferendum esse omnes dicerent? Num uerò erga Philippum & eius actiones ita nunc affecti sunt? qui tantum abest ut Græcus sit, Græcis uel ullo modo coniunctus, ut nec inter Barbaros sit honesto loco natus, sed perditus Macedo, unde frugi mancipium olim nullum emipotuit. At qua extrema contumelia abstinet? Non ne præter

Exaggeratio iniuriarū Philippi, per collationem.

Græcorum o-scitantia in potentis insidiatoris uigilantia.

Exaggerat in dignitatē, per sona Philippi uituperanda. Similitudo.

Philippus Barbarus. Inuius & insolens.

g quam

πῶς πρὸς μὲν
τελευτῶν δὲ.

Similitudo illu-
stris, & igna-
uia Græcorū
pictura.

Causa igna-
uia est, luxui
seruiens avari-
cia, ad prodi-
tionem impel-
lens.

Integritas ue-
terum.

Corruptelæ
presentiū tem-
porum.

quam quod urbes euertit, etiam Pythiis præest, communibus Græcorum ludis: quod si ipse abfuerit, seruos suos mittit certamini præfuturos: Nonne Pylas, & Græciæ aditus tenet: nonne præsidij & peregrino milite loca illa tuetur? Nonne etiam in * accipiendis Apollinis oraculis prærogatiuam habet, repulsis nobis & Thesfalij & Doriensibus, & alijs Amphictyonicibus, in cuius dignitatis societatem nec Græci omnes ueniunt? Nonne Thesfalij præscribit rationem gerendæ reipublicæ: nonne peregrinos milites ad Porthmum mittit, populū Eretriensium eiekturos: nonne alios Oreum, Philistidem tyrannum imposituros urbi? Sed Græci tamen hæc uidere sustinēt: eodemque modo quo qui grandinem, ut mihi quidem uidetur, spectant, optat quisque, ne in suos agros deferatur, prohibere conatur nemo. Tantum autem abest, ut illatas ab eo Græciæ contumelias quisquam uindictet, ut neque suas quisque iniurias ulciscatur. hoc enim iam extremum est. Nonne Corinthiorum oppida, Ambraciam & Leucadem, inuasit: nonne Achæis Naupactum ademptam, Aetolis traditurum iurauit: nonne Thebanis Echinum eripuit? An non contra Byzantios nunc ducit exercitum, socios quorum: nonne uestros? Omitto cetera, sed Cherronesi maximam habet urbem Cardiam. Cum in hunc modum tractemur omnes, cūctamur, & effœminati sumus, & ad proximos respicimus, alijs alij diffidentes, eo tam apertè nobis insultante. Quid uerò facturum putatis eum, qui in uniuersos ita est petulans, ubi nos singularim omnes subegerit? Quæ igitur causa est harum rerum? Neque enim sine ratione & iusta causa, uel tum adeo alacres erant ad libertatem defendendam omnes Græci, uel nunc ad tolerandam seruitutem? Fuit tum aliquid, fuit, Athenienses, in populi animis, quod nunc non est, quod & Persarum uicit opulentiam, & Græciæ libertatem asseruit, & neque naualibus, neque terrestribus in prælijs succubuit, id postquam nunc perditum est, omnia corrumpit, & totam Græciam sursum deorsum permiscuit. Quid igitur fuit illud? Nihil multiplex, aut artificiosum, sed uniuersale & perpetuum odium eorum qui à dominandi cupidis, aut etiam Græciam corrumpere conantibus pecuniam accipiebant. Grauißimum crimē erat, si quis accepisse munera conuinceretur: eumque maximis pœnis afficiebant, neque deprecationi erat, aut ueniæ quicquam loci. Proinde occasionem singularum rerum, quam Fortuna etiam negligentibus contra attentos, & ignauissimis contra strenuissimos sæpe suppeditat, à nemine uel oratore, uel imperatore nundinari licebat: neque etiam concordiam mutuam, neque diffidentiam de Barbaris & tyrannis, neque denique tale quicquam. Nunc tanquam è foro & diuendita sunt hæc omnia, & contra importata ea, per quæ Græcia & periit, & laborauit. Ea quæ sunt? Admiratio, si quis aliquid accepit: Risus, si confitetur: Venia, si conuincitur: Odium, si quis ista reprehendit: cætera omnia, quæ pendent à corruptelis. Nam & triremes, & multitudo hominum, & pecuniarij redditus, & reliqui apparatus copia, cætera denique quibus urbium uires estimari solent, nunc uniuersa multo & plura & maiora sunt, quam superiori ætate, sed uniuersa hæc inutilia, irrita, manca fiunt per eos qui cauponantur. Ac cum quidem esse

esse nunc statum rerum, ipsi profectò uidentis, neq; meo testimonio indigetis. Superioribus autem temporibus contrariam fuisse rationem, ego declarabo, non mea uerba proferendo, sed scriptum maiorum nostrorum ostendendo, quod illi in æream pilam incisum, in arce collocarunt: non ut ipsis usui esset (nam uel sine illo scripto satis erant prudētes) sed ut uos monumenta & exempla haberetis, quāta res tales solitudine sint curandæ. Quid igitur ait illud scriptum? ARTHMIVS, inquit, Pythonactis F. Zelites, ignominiosus esto, & hostis populi Atheniensis & sociorum, ipse & genus. Deinde causa est adscripta, propter quam id factum est: scilicet, quod aurum è Media in Peloponnesum uexit, non Athenas. hoc scriptum illud est. Considerate igitur, per Deos, & cogitate uobiscum, quæ mens fuerit Atheniensium illius temporis, qui talia facerent, quæ ue dignitas? Illi Zelitem quendam Arthmium, seruum Regis (Zelea enim Asiæ est oppidum) quod de domini mandato aurum uexisset in Peloponnesum, non Athenas, hostem iudicarunt & suum & sociorum, ipsum & cognationem eius, & ignominia notarunt. Id uerò non est usitatum quoddam genus ignominia. Quid enim Zelitæ illius intererat, si repub. Atheniensi non frueretur? Scriptum igitur hoc non uult, sed cum in legibus capitalibus contineatur, QUARVM rerum pœnas non dederit, capitis auquiratur: fas erat eum occidere. & Ignominiosus, inquit lex, moriatur. Proinde cædis absoluit eum, qui horum aliquem occiderit. Itaq; putabant illi, curam sibi salutis Græcorum omnium suscipiendam esse. Alioqui non curassent, si quis in Peloponneso aliquos emeret, aut corrumpere, nisi ita sensissent: neque sic multassent, atq; uli essent, quos accipere munera sensissent, ut eos in pilis proscriberent. Quæ cum fierent, meritò Græcia Barbaro erat formidabilis, non Barbarus Græcis. Nunc aliter. Vos enim non ita animati estis, neque talibus, neque cæteris in rebus. Sed quomodo? Nostis ipsi. Quorsum enim attinet accusare uos in omnibus? Eadem planè ratio est cæterorum Græcorum omnium, qui nihilo sunt meliores uobis. Quapropter ego assero, & magnum studium, & bonum cōsiliū requirere presentia negotia. Quod, dicam? iubetis? & non irascimini? Et tabula recita. RECITATIO TABVLAE. Obijcitur autem inepta quædam ratio ab ijs, qui consolari ciuitatem uolunt, Philippum nondum esse talem, quales aliquando fuerint Lacedæmonij, qui & mari dominarētur, & terra uniuersa, qui Regem Persarum socium haberent, quibus nihil ob sisteret: & tamen illos ultam esse nostram ciuitatem, & non abreptā è medio. Ego uerò, cum omnia, ut in uniuersum dicam, magna incrementa ceperint, & hæc ueteribus nulla re similia sint: nihil esse magis arbitror, quàm res bellicas, mutatum & auctum. Primum, audio Lacedæmonios tunc & omnes cæteros Græcos, quatuor aut quinque menses, * opportuno belli tempore militasse: atque eo tempore impressione facta, & hostium agro infestato, legionibus & urbanis copijs, domum rediisse. Adeò autem fuerunt simplices, uel potius ciuiles, ut ne pecunia quidem quicquam ab ullo redimerent: legitimum quoddam & apertum bellum gerebatur. Nunc uidentis utique proditorum opera, plurima periisse, nihil instructa acie colla-

Arthmij Zelitæ proscriptio-
ne, ueterum se-
ueritatem pro-
bat.

Interpretatio
exaggeratio proscriptio-
nis.

Veteres Athe-
nienses totam
Græciam cura-
runt.

Quo cæteri
negligentiores
sunt, eo nos ui-
gilantiores es-
se conuenit.

Non tã Philip-
pi metuendâ ef-
se potentiam,
quam uigilan-
tiâ, calliditatē,
largitiones.

Mutata belli
gerendi ratio.

ἡ τὴν ἀπαίαν
αὐτῶν.

Proditores,

- Exercitus Philippi.** *τίς τε φησὶς ἰσχυρῶς ἡγεῖται. Αὐτὸς φησὶς ἰσχυρῶς ἡγεῖται, ὅτι τὰς ἐπιπέδα καὶ τὰς ἰσχυρὰς ἀποπέδοντες, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα.*
- Calliditas.** *ἰσχυρῶς ἡγεῖται. Αὐτὸς φησὶς ἰσχυρῶς ἡγεῖται, ὅτι τὰς ἐπιπέδα καὶ τὰς ἰσχυρὰς ἀποπέδοντες, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα.*
- Absiduitas.** *ἰσχυρῶς ἡγεῖται. Αὐτὸς φησὶς ἰσχυρῶς ἡγεῖται, ὅτι τὰς ἐπιπέδα καὶ τὰς ἰσχυρὰς ἀποπέδοντες, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα.*
- Consilium.** *ἰσχυρῶς ἡγεῖται. Αὐτὸς φησὶς ἰσχυρῶς ἡγεῖται, ὅτι τὰς ἐπιπέδα καὶ τὰς ἰσχυρὰς ἀποπέδοντες, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα.*
- Philippus in Macedonia cōtinendus.** *ἰσχυρῶς ἡγεῖται. Αὐτὸς φησὶς ἰσχυρῶς ἡγεῖται, ὅτι τὰς ἐπιπέδα καὶ τὰς ἰσχυρὰς ἀποπέδοντες, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα.*
- Bellum.** *ἰσχυρῶς ἡγεῖται. Αὐτὸς φησὶς ἰσχυρῶς ἡγεῖται, ὅτι τὰς ἐπιπέδα καὶ τὰς ἰσχυρὰς ἀποπέδοντες, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα.*
- Praelium.** *ἰσχυρῶς ἡγεῖται. Αὐτὸς φησὶς ἰσχυρῶς ἡγεῖται, ὅτι τὰς ἐπιπέδα καὶ τὰς ἰσχυρὰς ἀποπέδοντες, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα.*
- Fatalis Atheniensium uecordia in fouendis proditoribus.** *ἰσχυρῶς ἡγεῖται. Αὐτὸς φησὶς ἰσχυρῶς ἡγεῖται, ὅτι τὰς ἐπιπέδα καὶ τὰς ἰσχυρὰς ἀποπέδοντες, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα.*
- Exempla proditorum.** *ἰσχυρῶς ἡγεῖται. Αὐτὸς φησὶς ἰσχυρῶς ἡγεῖται, ὅτι τὰς ἐπιπέδα καὶ τὰς ἰσχυρὰς ἀποπέδοντες, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα.*
- Eretria.** *ἰσχυρῶς ἡγεῖται. Αὐτὸς φησὶς ἰσχυρῶς ἡγεῖται, ὅτι τὰς ἐπιπέδα καὶ τὰς ἰσχυρὰς ἀποπέδοντες, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα.*
- Oreus.** *ἰσχυρῶς ἡγεῖται. Αὐτὸς φησὶς ἰσχυρῶς ἡγεῖται, ὅτι τὰς ἐπιπέδα καὶ τὰς ἰσχυρὰς ἀποπέδοντες, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα, ἀποπέδοντες τὴν ἀποπέδοντα.*

res, & Thoas, & Agapeus, qui nunc tenent urbem: & hæc norant omnes. Homo autem quidam Euphræus, qui aliquando hic apud uos habitauit, hoc efficere conabatur, ut liberi essent, & seruirent nemini. Quibus is iniurijs & contumelijs ab Oritano populo fuerit affectus, multa dici possent. Anno autem ante excidium, proditoris reum fecit Philistidem, & gregales eius, animaduersis eorum conatibus. Concitati autem homines multi, & præbitorem habentes Philippum, & consilijs eius instructi, abducunt Euphræum in carcerem, ut qui conturbaret rempublicam. Ea uidens populus Oritanus, hunc adeo non adiuuit, illos uero in cruciatum egit, ut nec his irasceretur, et illum merito illa ferre diceret, atque insultaret. Deinde illi tantam nacti potestatem, quantam uoluerant, id agebant, ut oppidum caperetur: & rem confecerunt. Quod si quis è populo sensisset, tacebat, & erat attonitus, memor quid Euphræo accidisset, adeoque miserè cum eis agebatur, ut non prius auderet quisquam, tali imminente malo, uocem rumpere, quam instructa acie ad muros accederent hostes.

Tum demum hi oppidum defendebant, illi prodebant. Oppido ita capto, flagitiose & malè, isti imperant, & tyrannide potiuntur: ijs qui tum & semetipsos & Euphræum defendebant, partim eiectis, partim occisis. Euphræus autem ille semetipsum iugulauit: re ipsa testatus, se iurè & integre pro ciuibus restitisse Philippo. Quid nam igitur causæ sit, miramini fortasse, cur & Olynthij, & Eretrienfes, & Oritæ magis Philippi defensoribus fauerint, quam suis? Eadem causa, quæ & apud uos: Quod si qui rei pub. consultum uolunt, ne quidem si cupiant, quicquam ad gratiam dicere aliquando possunt. Nam res ipsæ ut incolumes sint, prouidendum est: illi, his ipsis quæ in Philippi commodum agunt, gratiam ineunt. Tributum conferre iubebant: illi nihil. bellum gerendum esse dicebant, & diffidendum: illi pacem agendam, donec circumuenti sunt. Cætera eodem ferè modo omnia, ne singula referam. Alteri igitur ea dicebant, quæ in præsentia delectarent: alteri, quæ ad incolumitatem in posterum retinendam pertinerent, ea que cum offensione coniuncta. Multa autem uulgo etiam postremo, uon tam uel gratiæ causa, uel per ignoracionem ferebat, quam quod cedendum esse temporibus uidebatur, postquam se in uniuersum esse impares putabant. Quod idem, ita me amet Iupiter & Apollo, uereor, ne uobis accidat, posteaquam uideritis uos consilio nihil proficere. Atque eos qui uos eò redigunt, non horreo, sed abominor. Aut enim de industria, aut per ignorantiam, in difficultatem adducunt rempublicam. Verùm absit, Athenienses, ut res eò redeant. Mori enim milles præstat, quæ per assentationem Philippo quicquid conficere, & aliquos uestri defensores abijcere. Præclara nunc Oritano populo relata est gratia, quod Philippi amicis se commiserunt, Euphræum autem impulerunt. Præclara populo Eretrienfium, quod uestros legatos repulerunt, Clitarcho se dediderunt. Seruiunt illi sanè, flagris afficiuntur, & torquentur. Præclare Olynthijs pepercit, qui ut Lasthanem magistrum equitum creauerunt, sic Apollonidem eiecerunt. Stulticiæ & ignauie est talia sperare, atque interim malè consulere, & nusquam officio fungi uelle: sed ijs qui ho-

*Proditores
cur sint uulgo
gratiores.*

*A' desperatio
ne reuocat A-
thenienses.*

Maturè cauendum, non accipio demum malo sapiendum.

Illustris similitudo.

Videtur etiam σιωπῆσι interrupta esse oratio.

Summa consilij: Bellum summa uis parandum.

Etiā mora prodest ijs, qui bellum cum uno homine gerunt.

Atheniensibus ipsis, ut principibus Græciæ defensionem suscipiendam.

stium causam agunt, audiendis, urbem tanta magnitudine se incolere existimare, ut extra omne periculum posita sit. Atqui turpe illud est, si quid post acciderit, dicere: Quis uero putasset hæc futura? Hercule uero: illud enim atque illud faciendum fuerat, & hoc non faciendum. Multa nunc dicere possint Olynthij, quæ tum si præuidissent, non perissent: multa Oritæ, multa Phocenses, multa quicumque perierunt. Sed quid nam hæc eis profunt? Dum nauis est incolumis, siue ea maior siue minor sit, tum decet & nautam, & gubernatorem, & omnem uirum esse strenuum, & ne uel de industria uel imprudens quisquam eam euertat, prouidere: sed ubi mare superat, inane est studium. Quare nos quoque, Athenienses, dum sumus incolumes, dum urbem maximam habemus, dum opportunitates plurimas, dum autoritatem honestissimam, quid agamus, iam dudum aliquis in hoc confesso libenter fortassis rogaret? Ego profecto dicam, atque etiam decernam, ut si uoletis, exequamini. Vbi ipsi in primis uim propulsamus, & instruimur, triremibus, pecunijs, & militibus dico (etenim si alij uniuersi in seruitutem consentiant, uobis certe pro libertate certandum est) hæc igitur omnia ubi instruxeritis, & Græcis declaraueritis: cæteros iam conuocemus, & qui hæc edocturi sint, legatos passim dimittamus, in Peloponnesum, Rhodum, Chium, ad Regem Persarum inquam. Neque enim ab illius rationibus abhorret, ne istum euertere sinamus omnia: ut, si persuaseritis, socios habeatis & periculorum & sumptuum, si sit necessitas: sin minus, rem saltem differatis. Quia enim cum uiro, non cum coniunctæ ciuitatis uiribus bellum est, ne hoc quidem nullum habet usum: neque superioris anni legationes in Peloponnesum illæ fuerunt irritæ, quas ego et Polyuctus, optimus ille uir, & Hegesippus, & Clitomachus, et Lycurgus, & alij legati passim obuiimus, neque accusationes: & effecimus, ut ille se reprimeret, & nec Ambraciam inuaderet, nec in Peloponnesum irrueret. Illud autem non dico, si ipsi nihil quod necesse est, pro nobismet ipsis agere uelimus, alios conuocandos. Etenim absurdum fuerit, ut qui ipsi sua deserunt, aliena se curare profiteantur: & dum præsentia negligunt, rerum futurarum metum alijs proponant. Non dico hæc: Sed Cherrone sitanis militibus pecuniam dico esse mittendam, & alia quæcumque postulant, facienda: ipsi autem nos instruamur, & fungamur officio primi, actum demum cæteros Græcos conuocemus, congregemus, doceamus, ad moneamus. Hæc sunt ciuitatis tanta prædite autoritate, quantam uos obtinetis. Sin putatis Chalcidenses Græciam seruaturos, aut Megarenses, uos molestias actionum uitaturos: non rectè putatis. Bene enim cum illis agitur, si eorum quisque manserit incolumis. Sed uobis id est agendum: Vobis maiores uestri munus id pepererunt & reliquerunt, per multa & præclara & magna discrimina. Sed si unusquisque, quod cupit, id requirere se debet, & hoc spectabit, ne quid sibi laboris capiendum sit: primum nunquam eos inueniet qui rem gerant. Deinde metuo, ne omnia quæ nolumus, facere sit necesse. Nam si qui essent, iam olim inuenti essent, cum quidem uos ipsi nihil agere uelitis. Sed non sunt. Ego igitur hæc dico, hæc decerno, & puto nunc etiam res posse emendari, si hæc fiant. Si quis autem

his

his melius aliquid habet, dicat & suadeat. Quod autem uobis probatum fuerit, id omnes deos precor ut sit ex usu reipublicæ.

LIBANII ARGUMENTVM QVARTAE IN
Philippum orationis.

Idem & huius orationis argumentum est, quod præcedentis neque quicquam in ea inest amplius aut peculiare, præter illam de concordia rationem. Quum enim diuites a pauperibus dissentiant, Demosthenes operam dat, ut seditionem compescat: plebi suadens, ne diuitum fortunas publicet: diuitibus, ne lucellum illud è publico, tenuioribus inuideant. Suadet etiam Atheniënsibus, ut Regis Persarum per legatos societatem expetant.

DEMOSTHENIS IN PHILIPPVM

ORATIO QVARTA, HIERONYMO Vuolfio interprete.

VVM & grauibus uos, Athenienses, & reipub. necessarijs de rebus deliberare putem: operam dabo ut ea dicam, quæ è reipub. esse arbitror. Quanquam autem non pauca peccata sunt, neque paruo tempore cumulata, per quæ in hæc mala incidimus: nihil tamen omnium est, Athenienses, in præsentia difficilius, quàm quod uos animis à rebus gerendis abhorretis, & tantisper nauatis operam, dum sedetis & auditis, si quid noui nunciatum fuerit: deinde uestrum quisque digressus, non modo non curat ea, sed nec meminit. Ac petulantia quidem & auaricia, qua erga uniuersos mortales Philippus utitur, tanta magnitudo est, quantam auditis. Eum autem non posse coerceri uerbis & concionibus, nemo certè ignorat. Etenim si è nulla re alia id cognosci posset, ita considerandum esset: Nos nullo unquam loco, cum de iure disputandum fuit, uicti, nec iniuriam fecisse uisi sumus, sed omnes ubique superamus, & uincimus oratione. Nunquid igitur propterea illi res aduersæ sunt, aut reipublicæ prosperæ? Multum certè abest. Cum enim ille sumptis post armis progreditur, omnes fortunas alacriter in discrimen adducens: nos uerò sedemus, postquam alij æqua diximus, alij audiuius: fit ut facta orationibus anteuertant, & omnes curent non equitates quascunque tandem nos diximus, aut nunc dicemus, sed ea quæ facimus. Atqui eiusmodi ea sunt, ut neminem oppressum iniuria, seruare possint. neque enim plura de his dici opus est. Proinde cum oppidani in duas hæc sint diuisi partes, alij, ut neque ui imperare uelint, neque seruire cuiquam, sed in libertate & legibus ex æquo uiuere: alij, ut ciuibus imperare cupiant, & alteri parere, per quemcunque id se consecuturos putarint: ij qui tyrannides & principatus concupiuerunt, ubique dominantur: & urbs in qua constanter colatur libertas populi, haud scio an ulla sit reliqua ex omnibus, uestra excepta: & sunt, qui illius arbitrato præsumunt oppidis, omnibus his rebus quibus negocia conficiuntur, superiores, ac illud primum omnium & maximum est, quod præbitorem habent, ad eos corrumpendos, qui pecuniam accipere uolunt, alterum, & nihilo minus hoc, quod copie, quibus eorum aduersarij euertantur, quocumque tempore postularint, præsto sunt. Nos uerò non his modo rebus sumus inferiores, Athenienses, sed nec ex

Attentionem captat.

Negligentia Atheniënsium.

Philippus non uerbis, sed armis coercendus.

Regni appetentes à Philippo adiuuantur, æqualitatis studiosi ab Atheniënsibus deseruntur.

Largitiones, Exercitus.

perge-

Athenienses i-
gnari, & con-
tempti.

Parua in prin-
cipio negle-
cta, magnas tã-
dem clades pa-
riunt.

Consilium.
Philippum pro
inimico haben-
dum.

Tyrannidis et
libertatis na-
turale diffidiũ.

Atheniensium
ingenium.

pergefieri possumus, hominibus qui mandragoram, aut simile aliqd uenenum biberunt, similes. Deinde (uera enim, ut ego iudico, fatenda sunt) eo utique pacto, in eam calumniam & contemptum uenimus, ut qui in ipsis periculis uersantur, partim de principatu uobis contradicant, partim de concilij loco: quidam etiam soli potius, quam uobis adiutoribus se defendere decreuerint. Qua tandem gratia hæc dico, & recenseo? Neque enim, ita me amet Iupiter, omnesq; dii, odium quæro: sed eò, ut unusquisque uestrum, Athenienses, hoc cognoscat, & uideat quod otidianam segnitiam & socordiam, ut in priuata uita, sic etiã in urbibus, nõ in singulis que negliguntur, statim animaduerti, sed in summa rerum occurrere. Videtis Serrium & Doriscum: hæc enim primùm neglecta sunt post pacem factam, quæ multis uestrum nec nota sunt fortasse: ea tamen tum neglecta & despecta, perdidere Thraciam & Cersobleptem socium uestrum. Rursum ea negligi cum uideret, & nullis defendi uestris auxilijs: subruit Porthmum, & tyrannidem è regione Atticæ, tanquam uallum, uobis obiecit in Eubœa. Hac neglecta, Megara propemodũ capta sunt, nihil curastis, neque commoti estis harum rerum ulla: neque ostendistis hoc, uos ei hæc agere non permissuros. Antronas largitionibus cum emisset, non multo post Orei potitus est, multa prætereo, Pheras, uiam ad Ambraciã, factas Elide cædes, alia infinita. Non enim ut enumerarem ui subactos & iniurijs affectos à Philippo, hæc recensui: sed ut hoc uobis ostenderem, nõ de siturum omnes mortales uexare, omnia suę ditionis facere Philippum, nisi quis eum prohibuerit. Sunt autem quidam, qui, priusquam rem perfectè audierint, statim interrogare soleant: Quid igitur est agendum? non ut eo audito, faciant: omnium enim utilissimi essent: sed ut audiendi molestia liberentur. Dicendum tamen est, quid sit agendum. Primùm Athenienses hoc certò apud uos statuetis: Philippum bellum gerere cum nostra republica, & soluisse pacem, & maleuolum atq; hostem esse toti urbi, & urbis solo: addam etiam dijs urbanis, qui eum eradicent: cum nulla re tamen æquè bellum gerere, ut cum forma reipublicæ: neque per insidias quicquam aliud omniũ moliri ac meditari magis, quam ut eam destruat. idq; necessariò quodammodo, nunc quidem agit. Cogitate enim. Imperare uult: eius rei æmulos & aduersarios solos uos esse existimat. Iniurius est longo iam tempore, idq; ipse sibi est optimè conscius. Quæ enim uestra sunt, ijs utitur ad omnia cætera defendenda, & tutò tenenda. Si enim Amphipolim & Potidæam amitteret, ne in Macedonia quidem tutò se manere posse existimaret. Vtrunq; igitur scit, & se uobis insidiari, & uos id animaduertere. Quia uerò uos cordatos uiros esse putat, iurè se uobis inuisum esse censet. Præter hæc tam multa, compertum habet, etsi cæterorum omnium potiatur, se, dum popularis status apud uos erit, nihil firmi habiturum, sed si quam cladem aliquando acceperit (multæ autem homini accidere possunt) fore, ut qui nunc ui tenentur, ueniant, & ad uos confugiant. Non enim uos estis ipsi ad auariciam & dominatum ui obtinendum à natura bene parati: sed ad impediendum alium, quo minus & potiatur, & si teneat, ut eripiatis: ac denique ad uexandos imperij cupidos, & om-

et omnes homines in libertatem asserendos, instructi. Non igitur uult uestram libertatem sibi in rebus aduersis esse formidolosam. In quo non malæ, nec ignauæ sunt eius rationes. Primum igitur hac de causa hostis reipublicæ est existimandus, & popularis status, irreconciliabilis. Secundo loco, certò tenendum, eum omnia quæ molitur atq; apparat nunc, cõtra nostram urbem apparare. Neque enim quisquam uestrum ita uæcors est, ut Philippum existimet, mala illa in Thracia (quo enim alio nomine appelles Drongilum, & Cabylen, & Mastiram, & ea quæ nunc tenere dicitur) hæc inquam eum appetere, & ut ea obtineat, & labores & hyemes & extrema pericula tolerare: Athenienses autem, portus & naualia, & triremes, & argentifodinas, & tantos redditus, & locum & gloriam, quib. absit ut uel ille, uel quisquam alius, urbe nostra subacta, potiatur, non desiderare: sed futurum esse, ut hæc uos habere sinat: propter panicum autem & siliginem in Thracijs specubus conditam, in Barathro hibernaturum: Non hæc ita sunt. Sed & illa, quo his potiatur, & reliqua molitur omnia. Hæc igitur unusquisq; scire & tenere debet: neq; iubere mediis, ut decernat bellum, qui optimo animo utilissima suadet. Id enim eorum est, qui detrectandi belli causam quærunt, non qui ea quæ sint ex usu reipub. agere decreuerunt. Videtis enim, si quis propter ea, in quibus Philippus primum, secundum, aut tertium, fœdus uiolarat (multa enim ordine sunt) decreuisset, ei bellum esse inferendum: is uerò æquè ut nunc, nemine Atheniensium bellum decernente, Cardianis opem tulisset: an non abreptus esset è medio decreti autor, & omnes questi essent, Philippum propter id decretum Cardianis opem tulisse: Ne igitur queri tote, quem pro Philippi delictis oderitis, & illius mercenarijs dilanandum obijciatis: neq; si bellum ipsi decreueritis, uelitis inter uos disceptare, utrum id uos fecisse decuerit, uel non decuerit: sed quemadmodum ille bellum infert, ita uos propulsate: ijs qui nunc propulsant, pecuniam date, & cætera quibus egent: ipsi autem tributum conferte, Athenienses, & comparate exercitum, triremes celeres, equos, nauigia equestria, & cætera quæ ad bellum requiruntur. Ut enim nunc res administramus, ridiculum est. Quin ipsum etiam Philippum, ita me Diu ament, optare puto, ut non aliud agat respub. nostra, quàm quæ nunc agitis: cessatis, sumptus facitis, cui res mandetis quæritis, succensetis, alius alium accusatis. Vnde autem ista fiant, ego docebo: & quomodo compescenda sint, dicam. Nihil unquam, Athenienses, ab initio rectè instituitis, aut instruxistis, sed euentum semper sectamini: deinde, si serius uenistis, cessatis. Rursus, si quid aliud euenerit, instruitis uos, & tumultuamini: quum non ita sit agendum. Neque enim fieri potest, ut mittendis auxilijs quicquam rectè unquam conficiatur: sed comparandus exercitus est, & huic de comœtu prospiciendum, & publici questores constituendi, et ea ratio in eunda, qua quàm accuratissimè potest, pecunia custodiatur. Sic agendum est, et expensarum rationes à quaestoribus reposcende: rerum gestarum, à duce: neque nauigandi aliò, aut aliquid aliud agendi causa ulla duci relinquenda. Quod si sic feceritis, & hoc uolueritis, reuera iustam seruare pacem, & manere domi, suoq;

2 Philippi conatus tendere ad euerisionem Atheniensium

3 Bellum ab ipsis Atheniensibus & decernendum et gerendum.

*Vel, est, cum quo bellum geratis quærere, uariant enim exemplaria.

4 Legiones perpetuò alenda.

h conten

*Pro defensione
ne patriæ &
libertatis Græ
corum, nullis
parcendū sum
ptibus.*

*Necessitas ho
minis liberi et
serui.*

*Athenienses
nec admoneri
se de officio pa
tiuntur.*

*Athenienses ac
cepto demum
malo sapiunt.*

*Societas Re
gis Persarū ex
petenda pro
pter pecuniam*

contentum uiuere Philippum cogitis, aut bellum ex æquo geretis. Et fortalsis, Athenienses, fortalsis, ut uos nunc sciscitami, Quid agit Philippus: quò proficiscitur: sic & ille sollicitus erit, quò nostræ urbis copiae se contulerint, quò erupturæ sint. Quòd si cui uidentur hæc & magni sumptus, & laboris ingentis atq; occupationis esse, omnino rectè uidentur. Sed si reputet quæ reipub. post euentura sint, nisi hæc facere uoluerit: inueniet, expedire ut officium ultrò faciamus. Nam si quis deorum sponfor nobis sit (necq; enim mortalium ulli tanta de re fides haberi potest) cum, si uos ocium agatis, et negligatis omnia, nò tandem uos ipsos inuasurum: turpe tamen fuerit (ita me amet Iupiter, omnesq; dij) & indignum uobis, & autoritate ciuitatis, & rerum à maioribus gestarum gloria, propter uestrum ocium alios Græcos uniuersos obijcere seruituti. Atque egomet emori me malim, quàm huius consilij esse autorem. Verùm si quis aliud id dicit, uobisq; persuadet, esto: ne defendite uos, amittite omnia. Sin hoc nemini consultum uidetur, sed contrarium præscimus omnes, quo pluribus eum potiri sinamus, eo nos acriorem illum & potentio rem hostem habituros: quid tergiuersamur: quid cessamus: quando, Athenienses, officio fungi uolumus: quãdo, mehercule, necessitas aliqua fuerit: Sed quæ liberorum hominum necessitas dici queat, ea non modò iam adest, sed etiam olim præterijt: at seruilis illa, ne quando ingruat, optandum est. Quid uerò interest: Quòd ingenuo homini maxima est necessitas rerum gestarum dedecus, eaq; maior haud scio an ulla sit: seruo autem, plagæ, & corporis cruciatus, quod absit ut fiat, & dictu indignum est. Ac illud quidè, Athenienses, ad ea esse segnes & tardos, quæ corporibus & facultatibus præstanda reipublicæ sunt ab omnibus: non probandum est ullo modo. Neque uerbis est opus: ueruntamen excusationis aliquid habet. At nec ea quæ audienda sunt, quæq; in deliberationem cadunt, audire uelle: id uerò meretur omnem reprehensionem. At uos nec audire, priusquàm res ipsæ adsint, ut nunc: nec ulla de re deliberare soletis per ocium, sed dum ille se contra uos instruit, idem agere, & uicissim instrui cessatis: & si quis aliquid tale dixerit, eijcitis. Postquam autem perisse, aut obsideri aliquid intellexistis: tum demum auditis, & instruimini. Fuisset autem audiendi & comparandi sese, tum tempus, cum uos nolulistis: rei autem gerendæ, et utendi apparatus, nunc cum auditis. Itaque his moribus soli mortalium omnium, contra quàm alij solent, factitatis. Nam omnes alij homines ante negotia deliberare solent: uos, post negotia. Quod igitur est reliquum, & olim factum oportuit, sed neque nunc seruum est, id dicam. Nihil omnium rerum, ad ea negotia quæ instant reipub. perinde est opus ut pecunia. Ultrò autem felicitas quædam nobis offertur, qua si rectè utamur, fortalsis etiam nunc aliquid utile confici poterit. Primùm enim, quibus Rex Persarum fidem habet, quosq; de se bene esse meritos putat, hi oderunt, & bello infestant Philippum. Deinde qui adiutor & cõscijs fuit omnium Philippi contra Persarum regem instructionum, is abreptus est. & omnem rem Rex non nobis accusantibus audiet, quos propter priuatam utilitatem uerba facere putauerit: sed ex eo qui ipse egit, & administrauit. Quare fides

re fides habebitur accusationibus, & ea uestris legatis reliqua erit oratio, qua Rex maximè delectabitur: eum qui utrosq; læserit, communiter esse ulciscendum: & Regi multo fore formidabiliorem Philippū, si nos priores inuaserit. Si quid enim nobis derelictis acciderit, securè in illū esse impetum facturum. Propter hæc igitur omnia, censeo legatos esse mittendos, qui cum Rege colloquantur: & simplicitatem istam deponendam, quæ uobis sæpe detrimento fuit: ENIM uerò barbarus est, & communis quosdam, qui illum qui Susis & Ecbatanis degit, metuant, & reip. male uelle dicant, qui prius etiam ad rempub. nostram erigendam adiutor fuit, & nuper pollicebatur (quod si uos non accepistis, sed senatusconsulto repudiastis, per illum quidem non stetit) de eo autem, qui in forib. adeò, propè in media Græcia crescit, prædone Græcorum, aliud aliquid dicat: demiror, eumq; metuo, quisquis tandem ille sit, cum ipse Philippum non metuat. Est & alia res, quæ reipub. nocet, iniusta maledicentia, uerbisq; non conuenientibus adducta in inuidiam: quæ ijs occasionem qui nihil æqui agere uolunt in repub. suppeditat. Denique omnium quæ defunt, cum id ab aliquo fieri oporteat, in eam rem transferri culpam inuenietis. De qua omnino dicere uereor, sed dicam tamen. Puto enim me habiturum, quod ad reipub. utilitatem, & pro pauperibus contra diuites dicā, & pro locupletibus contra egenos, si sublatis è medio conuicijs, quæ propter theatralem pecuniam quidā iniqui dicūt, et timore illo, non sine magno malo posse hoc consistere, audieritis: quo nihil maius ad res gerendas conferre, nihil quod totam urbem magis corroboret, præstare possimus. Sic autem considerate: uerū priore loco de ijs dicam, quos premi apparet inopia. Fuit non ita olim apud nos, cum uestigalia ciuitatis centum & triginta talenta non superabāt, & nemo ex ijs erat qui triremi præesse, aut conferre tributum poterat, qui non sua sponte sibi faciendum officium putaret, quod pecuniæ copia non erat. Nam et triremes instructe ibant, & pecunia in promptu erat, & omni officio fungebamur. Post hæc Fortunæ benignitas auxit repub. & talenta pro centum illis quadringenta redeunt, sine ullo diuitum detrimento, sed potius cum eorum emolumento. Diuites enim omnes ueniunt in partem eorum, & rectè faciūt. Quis sit igitur, ut id alijs alij exprobremus, et per eam speciem, facere que decent, recusemus: nisi fortè auxilium pauperibus à Fortuna oblatum inuidemus, quos nec ipse reprehendo, nec censeo reprehendendos. Neque enim in priuatis familijs adolescētem erga seniores ita affectum esse uideo, neq; adeò uerècordem aut ineptum quenquam omnium, ut, nisi omnes ea agant quæ ipse agit, se quoq; neget acturum esse quicquam. Is enim tum legibus malæ tractationis teneretur. Decere enim censeo, constitutam ab utraq; stipem, & à natura & à lege, iustè reddi, & ultrò pendere. Sicut igitur uniuscuiusque nostrūm parens est aliquis: sic uniuersæ ciuitatis communes parentes, ciues uniuersi sunt existimandi. atque adeò non eripiendum eis quicquam est, quod respub. largitur, ut si horum nihil fieret, eis aliunde prospiciendum esset, ne qua re egerent. Quod si lo-

*μικροίς.
Stultū esse iū-
uari nolle à
Barbaro, cum
possis etegeas.*

*6 Discordia
pauperū & lo-
cupletum tol-
lenda è medio.*

*Pauperibus
theatralem pe-
cuniam nō es-
se inuidendā.*

*Ita uiuendum
in ciuitatibus,
ut in priuatis
familijs.*

cupletes in hac sententia sint, eos nō modò æqua facturos puto, sed utilia quoq;. Nam rebus necessarijs publicè fraudare aliquos, id efficere est, ut reipublicæ multi male uelint. In opibus autem suaserim, ut quæ res locupletibus oneri est, & de qua haud iniuria queruntur, eam remouerent.

Pauperes in bona locupletum inuadere non debent.

Progrediar autē eodē modo quo dudum, & pro diuitum defensione uera dicere non dubitabo. Mihi enim nemo ita inhumanus, aut crudeli animo esse uidetur, nedum Atheniensium, sed nec cæterorum, ut pauperes & rerum necessariarum egenos capere ista cum uidet, ægrè ferat. Sed ubi colliditur res: in quo est difficultas: cum institutum illud à publico ad priuatum transferre uident quosdam, & magnū esse statim apud uos eius sententiæ autorem, & (quod ad securitatem quidem attinet) immortalem: atque aliud esse occultum suffragium à manifesto plausu. hæc diffidentia,

Ciuum consociatio æqua esse debet.

hæc iracundiam mouent. Est enim, Athenienses, ex æquo & bono colenda reipub. societas, ita uti diuites uitam suam in tuto collocatam esse putent, decq; ea non sollicitentur: in periculis autem, ut pro patriæ salute opes suas in commune conferant. Reliqui, ut cōmunia pro communibus habeant, ijsq; pro portione fruantur: priuata uerò, pro proprijs possessoris. Sic & parua urbs magna fit, & magna conseruatur. Quæ igitur ab utrisque præstanda esse uideantur, hæc ferè sunt.

Reprehensio corrupti status Atheniensis reipublicæ. In Atheniensiū ignauia Philippus principatum potius.

Quo autem pacto ritè fieri queant, distinctius est explicandum. Verum præsentium negotiorum & perturbationis, multæ, iam olim collectæ, causæ sunt: quas, si uobis audire cordi est, narrabo. Emoti estis, Athenienses, ex eo fundamento, in quo uos maiores uestri reliquerunt: ac præesse Græcis, & legionib. instructis, omnes affectos iniurijs adiuuare, superuacanei & inanis esse sumptus, persuasum uobis ab ijs est, quorum iste sunt in reipublica actiones. At ocium agere, & nusquam officio fungi, sed singulatim omnia proijcere, & sinere ut alij ea intercipient, admirabilem felicitatem, & rem nullo cum periculo coniunctam esse putatis. Quæ dum fiunt, alius occupauit eum locum, in q̄ uos collocatos esse oportebat: is felix, & magnus, & multorum dominus factus est, meritò. Rem enim magnam & honorificam, & splendidam, & de qua omni tempore maxime urbes inter se contendunt, postquam & Lacedæmonij cladem acceperunt, & Thebani propter Phocense bellum occupati sunt, & uos negligitis, desertam suscepit. Proinde formido ad alios, multitudo sociorum & magnitudo potentie ad eum deuēnit: tantisq; & talibus rebus Græci iam circumuenti sunt uniuersi, ut etiam quid consuli debeat, non sit in promptu. Quanquam autem,

Atheniensem ciuitatē, etsi annonæ copia floreat, destitutā socijs et fortitudine, in periculo esse.

Athenienses, res præsentis, ut ego iudico, omnibus sunt formidolose, nulli tamen ex omnibus in maiore sunt periculo quàm uos: non eò tantum, quòd uobis Philippus potissimum insidiatur, sed & quòd omnium estis ignauissimi. Quod si rerum uænalium copiam & annonæ in foro ubertatem intuentes, ijs deliniti estis, tanquam extra omne periculum sit reipublica: neq; conuenienter, neque rectè rem iudicatis. Forum enim et celebritatem uel malè uel bene esse instructam, ex his rebus estimari queat. Vrbs autem, quam perpetuò Græcis imperare uelle, ac uel solam aduersaturam, & libertatis omnium defensionem suscepturam censeas: non ita

me

me Deus amet, è rerum uenaliū copia & uilitate æstimanda est: sed illud uidendum, an fociorum beneuolentia freta sit, an armis ualeat: hæc in urbe considerata sunt. Quæ malè se apud uos, & non bellè uniuersa habent. idq; ea ratione intelligetis, si cogitabitis, quando perturbatissimus fuerit Græciæ status. nullum certè tempus, quàm hoc præsens, perturbatius quisquam dicet. Omni enim ætate superiori, in duas has factiones diuisi fuerunt Græci, Lacedæmonios & uos: cæteri autem Græci, partim nobis, partim illis obediebant. Regi uerò Persarum per se quidem æquè apud omnes nulla erat fides: sed bello uictis sibi adiungendis, tantisper fidem inueniebat, dum horum opes alteris æquasset. Post ijs quos conseruat, non minus erat inuisus, quàm ueteribus inimicis. Nunc uerò Rex Persarum omnibus Græcis est coniunctus, nobiscum autem minimè omnium, nisi nunc ex parte correxerimus. Deinde patrociniæ multa sunt, & undelibet conciliantur: ac etsi principatū omnes sibi uendicant, desciscunt tamen quidam, & inuident, & diffidunt inter se, secus quàm oportebat: diuulsiq; sunt singuli, Argiui, Thebani, Corinthij, Lacedæmonij, Arcades, nos. sed tamen, cum in tot partes & tot principatus res Græcorū sint direptæ, si uerum liberè dicendum est, apud horum neminem Curias & prætoria magis deserta uideas à Græcorum negotijs, quàm nostratiæ: meritò. neque enim amans, neque confidens, neque metuens quisquam uos appellat. Causa uerò harum rerum est non una, Athenienses, alioqui facile mutarem: sed multa & uaria commissa ab omni æuo delicta, quorum singulis omisissis, unum quò omnia tendunt, dicam: precatus à uobis, si uera liberè dixerò, ne mihi succenseatis. Quæcunque fuerunt rei gerendæ occasiones, à proditoribus uenditæ sunt. atque ocij sanè uos & tranquillitatis participes fuistis, quib. deliniti, dum ijs qui uos lædunt, non grauius irascimini, alij honores abstulerunt. Ac quæ ad cætera quidem attinet, non est exquirere nunc opere precium: sed ubi aliqua Philippi mentio inciderit, statim quidam surgens dicit, Non esse nugandum, nec decernendum bellum. atque ordine collationem instituit: In pace uiuere quàm præclarum? & Magnum alere exercitum quàm difficile? & Quidam diripere uolunt ærarium: aliasq; fabulas narrant, ut opinantur, uerissimas. Verum, pacem ut seruetis, non uobis certè est persuadendum, quibus persuasum est: sed illi, qui rei militari uacat. Cui persuasum si fuerit, in uobis sanè mora nulla erit. Molesta autem existimanda sunt, non quæ tuendæ salutis causa insumperimus, sed ea quæ perferemus, nisi hæc facere uouerimus: ac direptio ærarij, inuēta custodia qua conseruetur, prohibenda est, non desertione utilitatis. Quanquam id ipsum iniquo animo fero, si uestrum quibusdam pecuniæ direptio est molesta, quam uobis & custodire, & peculatores punire licet. Philippus autem Græciam uniuersam ordine sic diripiens, eamq; cum uestro periculo diripiens, non est molestus. Qui fit igitur, Athenienses, ut qui tam apertè iniurias facit, & urbes occupat, eum nemo unquam iniuste facere, aut mouere bellum dixerit: qui uerò non concedenda, neq; negligenda hæc esse suadent, eos bellum facere dicant. Quòd causam secutarum è bello difficultatum (necessè enim necessè est

*Perturbatio
presentium
temporum.*

Rex Persarū.

*Græcorum
factiones.*

*Atheniensium
solitudo.*

Proditiones.

*Pacis intempe
stiuū studium.*

*Proditores
perstringuntur.*

multas oriri è bello molestias) ijs qui uestra causa optima dicere solent,
 uniuersi acceptum ferre uolunt. Censent enim, si uos concorditer unoq;
 animo Philippum ulciscamini, & illum superatum iri à uobis, & se à quo
 mercedem accipiant, non habituros. Sin* à primis tumultibus irati aliqui
 bus, ad exercenda iudicia conuertamini, tum se ijs accusandis utrumque
 consecuturos, & laudationem à uobis, & largitionem ab illo: tum uos, ob
 ea propter quæ ipsi mulctandi essent, pœnas de uestris defensorib. sum-
 pturos. Ac spes quidem istorum hæ sunt. Hinc illud est ut dicant, uelle ali-
 quos bellum facere. Ego uerò exploratum habeo, cum Atheniensium ne-
 mo decreuisset bellum, tum alia multa quæ nostræ urbis sunt, tenere Phi-
 lippum, tum nunc auxilia misisse Cardiam. Quòd si nos præ nobis ferre
 nolumus, cum bellum gerere nobiscum: mortalium omnium stolidissi-
 mus esset, si id coargueret. Nam si uiolati negant, quid uiolanti est facien-
 dum? Sed ubi nos ipsos inuaserit, quid tum dicemus? Ille quidē se bellum
 gerere negabit, sicut nec Oritis dixit, militibus in eorum agro uersanti-
 bus: nec Pheræis, priusquam in mœnia faceret impetū: nec Olynthijs, ab
 initio, donec in ipsorū agro cum exercitu adesset: num tum quoque dice-
 mus, eos qui uim propulsare iubent, concitare bellum? Proinde restat ut
 feruiamus. neq; enim quiequam est tertium. Neque uerò nos, ijsdem de
 rebus, de quibus alij, periclitamur. Non enim subigere nostram urbem
 uult Philippus: non, sed funditus euertere. Satis enim intelligit, seruire
 uos neq; uelle: neq; si uelit, posse. nam imperare consueuistis. Negotia
 uerò ei faceßere, si detur occasio, posse, plura quàm cæteros homines om-
 nes. Quapropter uobis non parceret, si in potestatem suam redegerit. Tan-
 quam igitur de aris & focis decertandum sit, sic statuendum uobis est: &
 qui se illi uendiderunt, apertè, odio prosequendi, & in cruciatum abripiri-
 endi. Non enim possunt, non possunt externi hostes superari, antequam
 domesticos hostes punieritis. Alioquin nequit fieri, dum in hos tãquam
 scopulos impingitis, quin sitis illis posteriores. Vnde nam enim putatis,
 cum nunc in uos esse contumeliosum? Nam quid faciat, si hoc non facit,
 equidem non uideo. qui cum alios benefaciendo, si nihil aliud, seducat,
 uobis iam minatur: ueluti, Thesfalos multis beneficijs pellexit in præsen-
 tem seruitutem: neque dicendo quisquam consequi possit, quàm multis
 rebus infelices Olynthios, data prius Potidæa, multisq; alijs, deceperit.
 Thebanos nunc pellicit, Bœotia eis tradita, posteaquam eos bello ma-
 gno & difficili liberauit. Proinde hi omnes emolumento aliquo perce-
 pto, partim iam ea perpessi sunt quæ omnes sciunt: partim quicquid tan-
 dem casus tulerit, patientur. Vobis autem erepta quæ sint, taceo: sed in ip-
 sa pacificatione quantis fraudati estis: quantis spoliati: nonne Phocensi-
 bus: nonne Pylis: nonne Thraciæ imperio, Dorisco, Serrio, Cersoble-
 pte ipso: nonne Cardiam nunc habet, & confitetur? Cur igitur eo modo
 cum illis, & alia ratione uobiscum agit? quòd in sola nostra repub. inter
 omnes, impunitas agenda hostium causæ datur: & si quis pecuniam ac-
 ceperit, tutò apud uos dicendi potestatem habet, etsi uestris opibus spo-
 liati sitis. Non tutum Olynthi fuisset, causam Philippi agere, nisi beneficij
 pars

ἀπὸ τῶν πρώ-
 των δορυβαν
 αἰτιασάμε-
 νοι τινασ.

Athenienses,
 nisi Philippo
 restiterunt, de
 excidio peri-
 clitari.

φανερὸς ἐτι-
 μὴν ἀδ μισθὸν
 referri potest.
 Proditores,
 quibus fretus
 Philippus, in-
 sultet Atheni-
 ensibus, è me-
 dio tollendos.

τὰ ἑδὲ δρᾶ-
 κης.

pars aliqua ad multitudinem Olynthiorum peruenisset è fructibus Potidæ. Nō licuisset in Thessalia causam Philippi agere, nisi ad multitudinē Thessalorū, eiectis à Philippo tyrannis, beneficij pars peruenisset, & Pyliæ restituta. Non fuisset Thebis tutum, ante redditam Bœotiam, & Phocenses deletos. Sed Athenis, cum non modò Amphipolim & Cardianorum regionem Philippus eripuerit, sed & Eubœam cōtra nos, tanquam arcem munierit, & nunc ad Byzantium accedat, tutum est defendere Philippum. Itaq; istorum aliqui è mendicis repente facti sunt diuites, & ex ignobilibus & obscuris clari & illustres: uos contrā, è claris obscuri, è locupletibus inopes. Urbis enim opes ego esse existimo, socios, fidem, beneuolentiam: quorum uos omnium estis inopes. Quæ quia negligitis, & ad istum modum res ferri sinitis, ut ille beatus & magnus, & formidolosus est omnibus Græcis & Barbaris: ita uos deserti & humiles, prosperitate fori & annonæ splendidi, rerum quæ requiruntur instructione ridiculi. Non autem eodem modo quosdam oratorum & uobis & sibimetipsis consulere uideo. Vos enim quiescere iubent, tametsi uos aliquis uiolarit: quum ipsi apud uos quiescere non possint, nemine eos uiolante. Quod si quis sine cōuicio roget, Dic mihi, quamobrem, cum exploratum habeas Aristodeme (nemo enim talia ignorat) ut priuatorum hominum uitam esse tutam & ociosam, & extra periculum: sic eorum qui uersantur in reipub. criminofam, & lubricam, & quotidianorum certaminum & malorum plenam: nō quietam & ociosam, sed periculosam amplecteris? Quid respondeas? Nam si (quod optimum dicere posses, id te uerè dicere concederemus) te honoris & gloriæ studio ista facere omnia: demiror equidem, cur tibi propter ista facienda esse omnia censeas, neque ullum uel laborem uel periculum recusandum: reipub. autem sis autor, hæc per socordiam ut amittat? Neque enim illud dices, te oportere in reipub. esse cōspicuum, reipub. nullam esse oportere apud Græcos auctoritatem. Quin nec illud uideo, reipub. tutum esse suum agere negotium, tibi periculosum, nisi te in aliena negocia curiosè ingesseris. Imò contrā tibi ex factis tuis & curiositate extrema impendere pericula, reipub. ex ocio. At hercule auita et patria gloria te excitat, quam tibi turpe fuerit amittere: respublica uerò nullam claritatem & celebritatem accepit à maioribus? Sed ne hoc quidem ita se habet. Tibi quidem peculator fuit pater, siquidem similis fuit tibi: à reipub. uerò nostra, ut omnes sciunt Græci, bis è maximis periculis, maiorum nostrorum temporibus, sunt liberati. Verum non æqualiter, neque ciuilitate sua quidam & publica administrant. Quo pacto enim æquum est, istorum quosdam è carcere progressos, semetipsos ignorare: reipub. autem, quæ alijs Græcis hactenus præfuit, & principatum obtinuit, nunc in obscuritate omni & humilitate uersari? Etsi autem habeo præterea quæ dicam multa, & de multis, desinam. neq; enim penuria uerborum uel nunc, uel unquam aliàs, malus mihi rerum esse status uidetur: sed cum uos audiuiſtis omnia quæ expediunt, & in eo consentitis, ea rectè dici: eos qui interturbare illa & peruertere student, ex æquo in hoc confessu auditis, cum non ignoretis eos. E' primo enim aspectu certò scitis,

Proditores locupletantur, urbs perit.

In Aristodemū, hominē in quietum, quietis suajorem.

Gloria maiorū asserenda.

Athenienses delectantur proditoribus.

tis,

tis, quis mercede concionetur, & quis in repub. Philippo subseruiat, & quis reuera consultum rebus esse cupiat: & quis idagat, ut his reprehensis, re in risum & conuicium uersa, nihil ipsi quod ad rem faciat, faciat.

Conclusio gra-
uissima.

Hæc uera sunt, magna cum libertate, simpliciter, ex beneuolentia, rectissimi me dicta: non assentionis & imposturæ plena oratio, argentum allatura dicenti, reipub. negocia hostibus traditura. Aut igitur à talibus moribus est recedendum, aut deprauatio & clades rerum omnium ascribenda nemini quàm uobis ipsis.

LITERAE PHILIPPI, HIERO-

N Y M O V V O L F I O I N-

terprete.

PHILIPPVS SENATVI POPVLO QVE

Atheniensi S. D.

Causa scriben-
di.
Excusatio pro
luxuriantis.

1 Nicias cadu-
ceator abre-
ptus.

2 Thastorū in-
iuriæ nō prohi-
bitæ.

3 Diopithis
uolentia.

Violatio lega-
ti.

Ab exemplo
Atheniensium.

4 Calliæ iniu-
riæ.

Legati ad
Persarum re-
gem missi.

VVM sæpe legatos miserim, ut pactis & conuentis stare mus, idq; uos nihil mouerit: significandum uobis esse duxi, quibus in rebus iniuriam mihi fieri existimem. Ne uero miremini epistolæ prolixitatem. Quia enim multæ cõquerendi causæ sunt, necesse est omnes perspicuè explicari. Ac primum, Nicias caduceatore è mea ditione abrepto, tantum abest ut fontes obiurgaueritis ob ius uiolatum, ut etiam affectum iniuria decem menses in uinculis habueritis, nostrasq; literas quas ferebat, pro concione legeritis. Deinde quum Thastorū Byzantium triremes & piratas qui uellent, susciperent, id nihil uobis curæ fuit: quantq; in foedere perscriptum est, pro hostibus esse habendos, quicumque id faciant. Circa eadem tempora, Diopithes facta in regionem meam impressione, non modò Crobylen & Tirytsasin, ciuibus in seruitutem abductis, diripuit: sed & finitimam Thraciam populatus, eorq; uiolentiæ tandè est prouectus, ut Amphilochem, qui de captiuis redimendis legatus uenerat, comprehensum, & in extremam necessitatem adductum, nouem talentis extortis dimiserit. & hæc populo approbante fecit. Atqui cum ceteris omnibus præconem & legatos uiolare, impium uidetur: tum uobis in primis. Certè, quum Megarenses Anthemocritum sustulissent, tanta iracundia populus exarsit, ut eos mysterijs prohiberet, & in monumentum iniuriæ statuam ante portas erigeret. Quid uero iniquius est, qm uos ipsos nunc ea facere, quæ facta ab alijs tam iniquis animis tulistis? Præterea Callias uester imperator, urbes in Pagasitano sinu sitas uniuersas cepit, uobis foedere, mihi societate coniunctas. Qui uero in Macedoniam nauigabāt, eos uendebat, pro hostibus omnes habens. Et propter hæc facinora uos eum publicis præconis extulistis. Quare ualde dubito, quid his per uos adici posset, si palam mecum bellum gereretis. Nam quum haud occultè dissentiremus, prædones emittebatis, & eos qui ad nos nauigabant, uendebatis, aduersarios nostros iuuabatis, imperium meum infestabatis. Ad eam denique iniquitatem & hostile odium progressi estis, ut etiam Persæ, missis legatis, persuadere studueritis, ut mihi bellum inferret. id quod maximè quibus demiretur. Antequam enim is Aegyptum & Phœniciam cepisset

cœpisset, decreuistis, ut si quid nouæ rei moliretur, nō minus ego quàm cæteri Græci omnes aduersus eum accerferer. Nunc uerò tanta est odij uestri in me acerbitas, ut de ineunda cum eo contra me societate agatis. Atqui olim patres uestri (ut ego audio) Pisistratidis crimini dabant, quòd Persam ad Græcos opprimendos adducerent. Vos uerò ea facere non pudet, ob quæ tyrannos accusare solebatis. Quin præter alia senatus consultis uestris inscribitis, mihiq; imperatis, ut Terem et Cerfobleptem, quòd Athenienses sint, Thraciæ dominari sinam. Ego uerò istos neque pactis de pace contineri memini unà uobiscum, neque pilis inscriptos, neque Athenienses esse. Illud scio, Terem contra uos mecum arma tulisse: & Cerfobleptem, quum meis legatis seorsim dare iusiurandum cuperet, à uestris ducibus fuisse prohibitum, qui cum uestre urbis hostem declarabant. At isthuc quomodo æquum aut iustū est, quum è re uestra est, eum uestræ urbis hostem nominare: quum uerò me calumniari uultis, eūdem ciuem uestrum dictitare: Et Sithalce occiso, quem ciuitate donaueratis, statim eius interfectorem in amicitiam recipere: & propter Cerfobleptē bellū nobiscū suscipere: Præfertim quū uobis exploratū sit, neminem eorum qui talia munera accipiunt, uel leges, uel senatuscōsulta uestra quicquam curare. Verum si, omisis ceteris omnibus, breuiter dicendum est, uos ciuitatem dedistis Euagoræ Cyprio, & Dionysio Syracusio, illorūq; posteritati. Si igitur his qui utrosque eiecerunt, persuaseritis, ut actis in exilium imperia restituant: à me quoque illam Thraciæ partem recuperate, quam Teres & Cerfobleptes tenuerunt. At si uictores illorum ne uerbo quidem appellandos censetis, mihi uerò obturbatis: an non iure optimo uos ulciscar: Ac de his, quanquam plura haberem quæ uerè dicerem, prætermittere tamen ea statui. Cardianis autem me opitulari profiteor, quum illorum socius ante pacem fuerim: & uos sæpe à me, neque rarò ab illis orati, uenire in iudicium nolueritis. An nō igitur essem omnium hominum nequissimus, si desertis socijs, uestri potius rationem haberē, qui omni modo me uexatis, quàm eorum qui mihi constanter & semper amici esse perseuerant: Iam, si hoc quoque prætereundum non est, eò insolentia uenistis, ut prius de suprà dictis tantum me accusaretis: nuperrimè uerò, quum Peparethij secum crudeliter actum esse quererentur, uestro duci mandastis, ut me illorum uicem ulcisceretur. quos ego sanè clementius tractaui, quàm commeruerant, quum illi tempore pacis Haloneso occupata, neque insulam mihi, neque præsidiarios milites, quos per legatos sæpe repoposci, reddiderint. Vos uerò iniuriæ mihi ab illis illatæ nullam rationem habuistis, sed tantum supplicij: cum satis sciatis, me Insulam nec uobis nec illis eripuisse, sed Softrato piratæ. Quam si uos Softrato tradidisse ipsi dicitis, piratas in eam misisse fatemini. Sin, uobis inuitis, ui obtinebat, quæ tãdem in uos iniuria fuit, eam à me occupari, & locum tutum reddi nauigantibus: Etsi autem uestram urbem tanti faciebam, ut Insulam ei darem: tamen oratores uestri accipere prohibebãt, recipiendam esse consulebant. ut si quod imperabatur facerem, me alienam obtinere faterer: sin locum illum retinerem, populo suspectus fierem. Quibus ego

6 Teræ & Cerfobleptæ restitutio.

Euagoras. Dionysius.

7 Cardianis negatum ius.

8 Peparethiorum supplicij, et Halonesus.

δίκημα.

i cognitio,

cognitis, ultrò denunciaui, me de his in iudicio uobiscum disceptaturū, ut si mihi adiudicata esset, uobis à me daretur: sin iudicaretur uestra esse, populo eam restituerem. Hæc me sæpe postulante, & uos contempstis, & Peparethij insulam occuparunt. Quid igitur mihi faciundū fuit? non infligēda pœna fœdifragis? non ulciscendi, qui tam superbè lasciuiiebāt? Nam si Peparethiorum fuit insula, quo iure ab Atheniensibus repetita est? Sin uestra, cur non eis irascimini, qui occuparint alienam? Eò porro progressæ sunt nostræ inimicitia, ut cum classem in Hellespontum perducere cuperem, coactus sim eam per Cherrhonesum cum exercitu comitari: quum uestri coloni ex decreto Polycratis bellum nobiscum gererēt, & uobis talia comprobantibus, & duce uestro Byzantios accersente, & apud omnes missis nuncijs diuulgante, sibi mādari à uobis, ut si daret occasio, bellum gereret. Talia quum paterer, tamen & urbi uestræ, & triremibus, & agro peperci, quamuis plerisque potiri possem, uel potius omnibus: & uos ad eas quæ inter nos sunt controuersias, disceptatione dirimendas, perpetuò prouocaui. Atqui cōsiderate, utrum honestius sit, uerbis an armis lites finire? & utrum magis deceat, ut ipsi arbitri simus, an uerò ut alijs arbitrium deferamus? Reputate etiam quàm absurdum sit, ut Thasios et Maronitas litem de Stryme, disceptatione finire cogant Athenienses: ipsi autem ea de quibus ambigunt, mecum ad eundem modum non transigant? Presertim quum sciatis, uos, si succubueritis, nihil amissuros: sin uiceritis, potituros his, quæ nunc in nostra manu sunt. Sed omnium iniquissimum hoc mihi uidet: quod, cum legatos ex omni sociorum conuentu misissem, ut testes essent: cumq; uellem de Græcis ea uobiscum pacisci, quæ iusta essent: legatorum orationem ne de his quidem admisisstis. quamuis in uestra manu esset, aut eos liberare periculis, qui malè de nobis suspicabantur: aut palàm conuincere, me omnium hominum esse improbissimum. Ac populo quidem illa erant utilia, sed è re oratorum non erant. Nam qui uestræ ciuitatis morem tenent, pacem eis bellum esse, & bellum pacem, affirmant, quum à ducibus uel patrocinando, uel calumniando pecuniam extorqueant: & tum nobilissimis ciuibus, tum exterorum celeberrimis conuiciando pro concione id captent, ut populares esse uideantur. Facile mihi quidem esset, si paululum pecuniæ dilargiri uelim, eorum comperescere maledicentiam, et efficere ut nos laudibus eueherent. Sed me puderet, uestram beneuolentiam ab istis mercari: qui præter cætera tam confidentes sunt, ut etiam de Amphipoli mouere nobis controuersiam non dubitent. pro qua ego me puto longè dicturum æquiora, quàm istos qui illam sibi uendicant. Siue enim eorum sit, qui primi deuicerunt, an non iure nos illam habemus? quum Alexāder auus noster oppidum illud primus occuparit: unde etiam de primitijs captorum Medorum, Delphis auream statuam dedicauit. Siue hoc aliquis in dubium uocat, & eorum fieri censet, qui postremi potiantur, hoc etiam ius penes me est. Expugnatis enim illis qui uos eiecerant, & à Lacedæmonijs ibi collocati fuerant, oppidum capi. Atqui omnes in urbibus habitamus, uel à maioribus acceptis, uel bello subactis. Vos autem qui neque primi

poti-

9 Navigatio
in Hellespon-
tū hostiliter
interclusa.

Philippi æqui-
tas.

10 Detrecta-
tio iuris.

11 Legati repu-
diati.

Perstringit o-
ratores.

12 Cōtrouer-
sia de Amphi-
poli.

potiti estis, neque nunc obtinetis, sed minimum tempus in illis locis confidistis, urbem eam uestram esse contenditis: idēq; quum ipsi urbis possessionem nobis euidentissimo testimonio confirmaueritis. Sæpe enim in literis me de ea mentionem faciente, cōfuisistis eam iustè à me teneri. Pacem etiam fecistis, me urbem illam & societatem uestram eadem pactione obtinente. Quæ igitur possessio firmior fieri queat hac, quæ primùm à maioribus nobis relicta, deinde iure belli denuò nostra facta, postremò à uobis concessa est, qui uendicare uobis soletis etiam ea quæ planè ad uos nihil attinent: Quæ igitur in uobis accusem, hæc sunt. Et quia uos autores estis iniuriarum, & propter uerecūdiam & æquitatem meam magis iam rebus meis infesti imminetis, & quantum in uobis est, nobis malefacitis, iure optimo uos ulciscar, dijsq; testibus inuocatis, ius meum à uobis consequi studebo.

Indictio belli.

LIBANII ARGUMENTVM IN ORATIONE
nem ad Philippi epistolam.

Miserat Philippus ad Athenienses epistolam, qua eos accusabat, & palam bellum denunciabat. Nō amplius igitur orator suadet Atheniensibus, ut bellum gerant (cogebat enim ipsa necessitas) sed confirmat eorum animos ad periculum aduendum: Macedonem facile posse superari asserens. Exordium consolatione plenum est.

DEMOSTHENIS AD PHILIPPI

EPISTOLAM ORATIO, HIERONYMO

Vuolfio interprete.

PHILIPPVM, Athenienses, non pacem fecisse uobiscum, sed distulisse bellum, omnes iam cognouistis. Postquam enim Pharsalijs Halum tradidit, & Phocense negocium confecit, totamq; Thraciam uis subegit, falsis causis confectis, & iniquis prætextibus excogitatis: re quidem ipsa iam olim cum urbe nostra bellum gerit, nunc autem permissas literas, uerbis ipsis confitetur. Ego uerò neque potentiam eius uobis expauescendam esse, neque timidè illi resistendum, sed & corporibus & pecunijs & nauibus, & ut paucis absoluam, rebus omnibus ad bellum accingendum, docere conabor. Primùm consentaneum est, ô Athenienses, deos nobis firmissimos socios et adiutores esse, quorum ille religione uiolata, neglectoq; iureiurando, pacem iniustè soluit. Deinde quibus rebus eius opes hætenus auctæ sunt, dum semper aliquos decipit, & magna quædam pollicetur: his iam defunctus est omnibus. Neque ignorant eius animum Perinthij & Byzantijs, atque ipsorum foederati, cupere eum eodem modo ipsos tractare, quo prius Olynthios. Neque Thessalos præterit, hoc ei propositum esse, ut dominus sit, non dux sociorum. Suspectus etiam Thebanis est, quòd Nicæam præsidio tenet, & in Amphictyoniam penetrauit, & legationes è Peloponneso ad se trahit, ipsiq; præsidia sociorum eripit. Proinde qui prius eius amici fuerunt, partim cum eo nunc irreconciliabile bellum gerunt, partim minus alacriter eum adiuuant: uniuersi autem suspectum illum habent, & criminantur.

Philippum se iam olim pro hoste gerere.

Propositio:
Magno animo resistendū esse Philippo.
Confirmatio.
1 Ab ope diuina.
2 A perfidia Philippi, nota socijs omnibus, & inuisa, Perinthij, Byzantijs, Thessalijs, Thebanijs.

i 2 Præ-

Asiani satrapæ.

Præterea (nec enim in hoc momenti parum est) Asiani satrapæ recens intro missis conducticijs militibus, expugnari Perinthum prohibuerunt. Nunc uerò quum Philippi inimicitias susceperint, & si Byzantium capiat, periculum eis impendat: nō ipsi tantum strenuè nūc nos in bello iuuant, sed regi etiam Persarum persuadebunt, ut nobis pecuniam suppeditet: qui tantas opes habet, quantas nec reliqui uniuersi: tantum porro uirium ad nostras hæc actiones affert, ut olim etiam in bello cum Lacedæmonijs, utris sese adiunxisset, illos uictores redderet. Is igitur nunc etiam uobiscum coniunctus, facile debellabit Philippi potentiam. Præter hæc quæ tanta sunt, non equidem negabo, eum loca complura, & portus, & eius generis alia gerendo bello utilia, pacis occasione præripuisse uobis. Illud autem uideo, quando imperia beneuolentia coalescunt, & eadem omnibus belli socijs expediunt, diuturnam esse concordiam. Quoties uerò ex insidijs & auaritia, per imposturam et uiolentiam obtinentur, id quod ab isto, modò fit, paruo aliq̄ pretextu, & quantumuis leui errato celeriter discuti & dissolui omnia. Atque ego sæpe cogitans animaduerto, non socios duntaxat, Athenienses, suspectum & inuisum habere iam Philippum: sed priuatum etiam eius imperium, non præclarè, neque ita uti decet, aut existimet aliquis, esse compositum. Nam omnino potentia Macedonica additamenti uice non nihil momenti & usus habet, ipsa uerò per sese infirma est: & si tantæ molis rerum comparetur, despicienda. Præterea ipse eam bellis & expeditionibus, & rebus illis omnibus, propter quas magnus existimari possit, infirmiore sibi, minusq; fidam reddidit. Neq; uerò putare debetis, Athenienses, eadem Philippo & eius subditis esse iucunda: sed illud considerate, gloriam illum, hos securitatē desiderare. Quā nec ille sine periculis adipisci potest: et his minimè opportunum est, relictis domi liberis, parentibus, uxoribus, atteri, & in dies pro eo periclitari. Ex quo perspici potest, quomodo uulgus Macedonum erga Philippum sit affectum. At eius familiares & amicos, & peregrini militis duces, laude quidem florere fortitudinis, sed in maiore metu quàm homines obscuros uiuere inuenietis. His enim hostes tantummodo metuēdi sunt: at illi magis ab assentatoribus & calumniatoribus, quàm à prælijs metuunt. Ac illi quidem adiutoribus omnibus, cum hostib. pugnant: at hi nec minimam in bellis malorum partem sustinent, & seorsim accidunt ut regis ingenium expauescant. Ad hæc si plebeius aliquis deliquerit, pœna pro delicti modo ei infligitur: at proceres tum, cum præclarissimè se gesserunt, maximis conuicijs & contumelijs præter meritum incessuntur. Neque quisquam sanæ mentis fidem his abrogauerit. Eum enim ita gloriæ cupiditate inflammatum esse dicunt hi quibus familiariter notus est, ut omnia præclara facinora sua esse uideri uelit: & magis indignetur ducibus & præfectis, qui aliquid laude dignum gesserunt, quàm illis qui prorsus offenderunt. Qui fit igitur, si ista uera sunt, ut iam longum tempus in fide maneant, nec eum deserant? Quia successus, Athenienses, hæc omnia caligine inuoluunt. Nam secundæ res magnam uim habent ad peccata hominum contegenda, & obumbrāda. At si quam cladem ac-

Occupatio.
Loca à Philip-
po occupata,
sociorum defe-
ctionem non
prohibitura.

3 Philippo eti-
am à suis subdi-
tis imminere
periculum.

Extenuatio po-
tentia Mace-
donicæ.

Nō eadē iucū-
da populo quæ
Regi.

Philippi inti-
mos eius infers-
sissimos ho-
stres esse.
Proceres auli-
ci uulgo misse-
riores.

Occupatio.
Philippimala,
clade aliqua
accepta, eru-
ptura.

ceperit,

ceperit, tum in apertum hæc omnia palam proferentur. Eadem enim ratio hic est, quæ in corporibus nostris. Nam dum aliquis ualet, nullum ex male affectis partibus dolorem, sensu percipit. Sin decubuerit, commouentur omnia, siue ruptum sit aliquid, siue luxatum, siue quod aliud membrum perfecta sanitate destituatur. Sic etiam fit in regnis, & quibuslibet imperijs: Dum in bellis uictoria potiuntur, eorum mala uulgi non percipit. Sin alicubi impegerint (id quod ei nunc usu uenturum uerisimile est, postquam maius onus quam eius humeri sustinere ualeant, suscepit) omnes eorum difficultates ab omnibus conspiciuntur. Quod si quis uestrum, Athenienses, Philippi successus uidens, formidabilem eum existimat, & superatu difficilem: is quidem digna sapienti uiro prouidentia utitur. Magna enim uis est in fortuna, ad omnes res mortalium; uel ea potius omnia sibi uendicat. Sed multæ sunt causæ, propter quas aliquis non iniuria nostram felicitatem non minus quam illius exoptet. Principatum enim à maioribus accepimus, longo tempore non ante istum duntaxat, sed ut breuiter dicam, ante omnes Macedoniae reges: illi Atheniensibus uectigales fuerunt, nostra urbs nemini unquam omnium mortalium. Præterea tanto plures ad beneuolentiam deorum habemus aditus, quanto pietatis & iusticiæ perpetuò fuimus studiosiores. Quid igitur ille superiore bello successus maiores habuit, quam nos? Quoniam, Athenienses, (nam liberè uobiscum agam) ille ipse militat, & ærumnas tolerat, & præliis interest, nec occasionem negligens, nec anni ullum tempus prætermittens. Nos uerò (nec enim dissimulabo ueritatem) hic ociose desidemus, cunctantes semper, & decernentes, & sciscitantes in foro, nūquid noui dicatur. At quid magis nouum queat eo fieri, quò Macedo contemnit Athenienses, & illis tales literas mittere nō dubitat, quales paulo antè audiuiistis? Et is quidem in procinctu habet mercenarios milites, atq; adeò medijsfidius nostrorum oratorum quosdam, qui largitiones illius domum recipientes, non erubescunt Philippo uiuere: nec animaduertunt, se & reipub. omnem, & suas priuatas opes exiguo lucello uendere. At nos neque ullas ei turbas concitamus, nec militem peregrinum alere uolumus, nec ipsi militare audemus. Proinde minimè mirum, eum superiore bello, conditione quam nos fuisse meliore. Hoc potius mirandum foret, si nos nihil faciētes quod bellantes decet, putaremus eum superaturos, qui nihil præmittit quod ad uictoriam comparandam requiratur. Quamobrem, Athenienses, hæc animis infigenda sunt: & cogitandum, ne quidem in uestra esse manu, ut dicatis uos pacem agere. Jam enim ille & bellum indixit, & reipub. intulit. Proinde nunc, neque publicis neque priuatis opib. est parcendum: sed omnes, ubi occasio postularit, promptis animis militare debent, & melioribus ducibus uti, quam prius. Nemo enim uestrum in ea esse debet opinione, ut putet per quos foelix reipub. status labefactatus est, per eosdem in integrum omnia restitui, & meliora fieri posse: neque credite, nisi ueterem ignauiam uestram abieceritis, alios pro salute & incolumitate uestra strenuè dimicaturos. Considerate potius quam turpe sit, quum maiores uestri multos labores & magna pericula in Laconico bello su-

Illustris similitudo.

Collatio fortunæ Atheniensium et Philippi

Occupatio. Athenienses nō fortuna, sed se dultate uinci à Philippo.

Mouet odium Philippo, et inuidiā, cum reprehensione ignauia ciuū. In proditores.

Necessariò gerendū bellum.

Adhortatio ad tuendā reipub. et quo pacto id fieri debeat. Duces.

Res strenuè gerenda. Ab exēplis maiorum, et Philippi.

stinuerint, uos nec pro his quæ illi iure parta nobis reliquerunt, defendendis, fortiter pugnare uelle: istum autem è Macedonia oriundum, usq; adeò nullum fugitare periculū, ut dum pro amplificādo imperio cum hostibus dimicat, toto corpore sit uulneratus: Athenienses uerò, quibus patrium est parère nemini, omnesq; armis uincere, hos demum ob molliciem aut socordiā res gestas à maioribus dedecorare, & patriæ deesse utilitati. Ne uerò prolixus sim, affirmo nos omnes ad bellum parari oportere, & reliquos Græcos ad coeundam nobiscum belli societatem cōuocare, non modò uerbis, sed etiā re ipsa. Nam cum omnis oratio inanis est, nisi res ipsa consequat: tum uerò nostris uerbis tanto minus habetur fidei, quanto ad dicendum reliquis Græcis habemur expeditiores.

Conclusio.

Oratio sine re, inanis.

LIBANII ARGUMENTVM IN ORATIONEM
De republica ordinanda.

Oratio hæc non iam Philippica est, sed suasoria simpliciter. Nam quum Athenienses propter theatralem pecuniā conuenissent, progressus in medium Demosthenes, suadet, ut in classes distribuuntur, & militando atque periculis pro salute Græciæ subeundis, ueterem dignitatem recuperent. Ostendit autem, in comparatione status præsentis cum uetere, quantum à uirtute & excellentia maiorum degenerauerint.

DEMOSTHENIS ORATIO SVASO-
RIA, QUAE DE REPVB. ORDINANDA IN-
scribitur, Hieronymo Vuolfio interprete.

Non partium cupiditates, sed reipub. utilitatem spectare debet orator.

Rem priuatam omnes, reipub. nemo curat. Rei parua nō parua consuetudo. Propositio, sed hypothetica: Eisdem & fungi officio, & e publico mercedem accipere oportet.

De præsentia pecunia, & ijs rebus propter quas hæc indicta concio est, neutrum, Athenienses, difficile mihi esse uidetur, ut uel obiurgatis illis qui publica distribuunt & largiuntur, laudem apud eos inueniam, qui rempub. per hæc lædi credunt: uel suffragatus illis, & hortatus ad accipiendum, ijs gratum faciam, qui magna inopia premuntur. Neutri enim publico bono considerato, negotium hoc uel probant, uel improbant: sed prout quique uel egent, uel opibus abundant. Ego uerò utrum accipiendum sit nec ne, id necq; suadebo, neque dissuadebo. Moneo tamen ut consideretis, & ipsi uobiscum meditemini, argentum hoc de quo deliberatis, exiguum: consuetudinem unā inolefcentem, esse magnam. Quod si eam rationem inieritis, ut qui officium suum faciunt, etiam accipiant, non solum non lædetis, sed maximopere iuuabitis tum rempub. tum uosmetipsos. At si ad accipiendum, & festum, & causa quælibet satis erit, de his quæ præterea facienda sint, ne uerbum quidem audire uolueritis: prouidete, ne fortè uos, in his quæ nunc rectè fieri censetis, aliquando uehementer errasse iudicetis. Ego autem oportere censeo (ne uerò propter id quod dicā obturbate, sed re audita iudicate) quæ admodum de accipiendo concionem indiximus, sic etiam de ordinatione reipub. & apparatu bellico indici concionem, & singulos non modò ad hæc attentè audienda, sed etiam ad alacriter exequenda promptos esse debere: ut, o Athenienses, spem fortunæ melioris in uobis ipsis habeatis, necq; sciscitemini quid iste uel alius agat, quæ ue fortuna utatur. Ac de re ditibus quidem ciuitatis, & his quæ insuper ex priuato frustra nunc impenditis,

penditis, sociorumque uectigalibus, unumquemque uestrum id accipere de cere dico, quod æquum est: ætate florentes, militare stipendium: emeritos, pecuniam ob exercenda iudicia, seu quo alio titulo rem insigniri placet. Sed ipsi militabitis, neque eo munere cuiquam cedetis: ut reipub. uires domesticæ sint, & à ciuibus instructæ: ut nec opes uobis desint, & uos officio fungamini, & imperator exercitui præsit: non uerò, Athenienses, eadem quæ hætenus, usu ueniant, ut duces in iudicijs uexetis. & hic tandem sit negotij totius exitus: Iste istius filius, istum accusauit: prætereaque nihil. Sed quid uobis studio habere debetis? Ut socij non præsidiorum metu, sed communicatione utilitatum inter uos & ipsos, uobiscum sint coniuncti. Deinde ne duces peregrinis militibus socios uexent ac deprædentur, hostes ne uideant quidem, quarum rerum emolumenta istorum propria sunt, odia & maledicta in totam ciuitatem redundant: sed ut ciues habeant quorum opera hostes eo modo quo nunc socios & amicos, affligant. Præterea multæ res uestram præsentiam desiderant: & præterquam quòd domestica bella domesticis copijs geri conducit, idem ad alia quoque negotia est necessarium. Nam si contenti essetis ocio, securi quomodo cum Græcis ageretur, alia esset ea ratio. Nunc principatum, ceterisque dicendi iuris potestatem uobis arrogatis: exercitum autem qui hæc & intueatur & tueatur, neque paratum habetis, neque parare studetis: sed uobis ociose desidentibus, et dormitantibus, Mitylenæi libertatem amiserunt, neque minus Rhodij, nostrum nemine prohibente. At hi, dicat aliquis, inimici nobis erant? Sed odia maiora esse debent, Athenienses, in oligarchias, pro instituto nostro libertatis defendendæ, quàm contra liberos populos, quæcunque tandem inimicitiarum causæ intercesserint. Sed ut eò redeam, unde digressus sum, affirmo debere uos in ordinem describi, atque ordinem eundem esse tum accipiendi, tum faciendi ea quæ decet. Hisce de rebus prius etiam apud uos differui, et explicauit, qui nam ordo inter uos, qui grauem armaturam geritis, & equites estis, & qui horum numero non continemini, esset ineundus: & unde communiter omnes liberaliter sustentari possent. Quod uerò meum animum maximè omnium turbauit, dicam uobis, nec dissimulabo. Nam quum multa & præclara & magna essent ea omnia, nullius è cæteris quisquam meminit, duorum obolorum omnes. Atqui fieri non potest, ut isti maioris precij sint, quàm duorum obolorum. Cætera uerò quæ cū his quæ dixi coniuncta sunt, regis Persarum opes equant, ut urbs quæ tot probè instructos pedites habet, tot triremes, tot equites, tantos pecuniæ redditus, ordinata & instructa sit. Quid igitur, inquiet aliquis, hæc nunc commemoras? Quia censeo uos oportere (quoniam nonnulli ferendum non putant, ut omnes stipendia mereant: ordinationem uerò & instructionem esse utilem, consentiunt omnes) hinc negotium auspiciari, & liberum unicuique facere, de his dicere sententiam. Sic enim se res habet: Si uobis nunc persuaderi finetis, ut hæc opportuna esse arbitremini, quum ea necessaria uobis fuerint, in promptu habebitis. Sin tanquam intempestiua negligetis, quum utendum illis esset, tum demum ea comparare cogemini, iam uerò quidam

Explicatio,
quomodo res
pub. sit ordi-
nanda.

Socij.
Duces.
Milites.

Athenienses an
bitionem cum
ignauia tur-
pissime coniu-
gunt.

Mitylenæi.

Rhodij.

Occupatio:
studium tuen-
di popularis
status, plus ua-
lere debet pri-
uatis inimici-
tjjs.

Redit ad pro-
positionem.

Queritur de
iniquitate po-
puli, qui priua-
tæ offensionis
memor, utilita-
tis publicæ o-
bliuiscatur.

Mature para-
tos esse præ-
stat.

dam

Quid ex elo-
quentia Demo-
sthenis fru-
ctus ad rem-
pub. redeat.

Ignavi & con-
tunacis audi-
toris conno-
dis consuli nō
potest.

Aurib. in pri-
mis medicari,
est magni aesti-
mandum.

Aliorum ora-
torum ineptijs
refutādis, sua
acta in repub.
per collationē
commendat.

Quibus rebus
status ciuita-
tis labefacte-
tur atque inte-
reat.

Quibus in re-
bus sita sit ci-
uitatis salus.

Iudicia ciuium
concordiæ ser-
uiunt, bellicus
apparatus im-
perio tuēdo et
amplificando
prodest.

Orator rei-
pub. dignitati
suam orationē
accommodare
debet.

Qui sui cōpen-
dij rationē ha-
bent, nūquam
reipub. liberē
salubriter ue-
consulunt.

Ambitiosi du-
ces.

dam, non plebeius homo, sed talis qui disrumperetur si hæc fierent, his fe-
rè uerbis: Quid tandem fructus, inquit, è Demosthenis orationibus ce-
pimus? Qui progressus, quum ipsi uisum est, aures uestras obtundere so-
let, cauillando præsentem statum, laudandisq; maioribus: ac denique u-
bi uos concitauit, & inflauit, descendit. Ego uerò, si uobis dicēdo persua-
dere aliquid potuissem, putarē me tot utilitates allaturum fuisse reipub.
quantas si nunc dicere aggrediar, plerique fidem abrogaturi essent, tan-
quam maioribus quàm quæ fieri potuissent. Enim uero me non parū pro-
desse reip. censeo, si uos optima audire consuefaciam. Oportet enim, A-
thenienses, ut qui de ciuitate nostra bene mereri cupit, auribus primū
uestris medeatur. Corruptæ enim sunt. Adeò multa & falsa, & quæuis
potius audire, quàm salutaria, consuefacti estis. Veluti (ne uerò mihi quis
quam obturbet, priusquam omnia dixerō) recluserunt nuper quidam a-
rarium: oratores igitur omnes pro rostris dictitabant, abrogatum esse
statum popularem, interisse leges, & huius generis alia. Atqui, Atheniē-
ses, considerate num uera dicam. Hi qui talia faciunt, capite mulctandi
sunt illi quidem, neque tamen popularis status per tales abrogatur.
Rursus remos aliquis surripuit: flagellandum, torquendum, uocifera-
bantur omnes, abrogari statum popularem dictitantes. Ego uerò
quid dico? Ea qui faciat, capite mulctandum, æquè ut illi: sed statum
popularem per eos abrogari, nego. Sed is quomodo abrogetur, ne-
mo dicit, aut palam profiteri audeat, ego uerò dicam. Si uos, Athenienses,
malè educati, multi & inopes & inermes & incompositi, neq; eodem mo-
do animati sitis: si neque imperator, neque quisquam alius decreta uestra
curet: si hæc nemo indicare uelit, aut corrigere, neque de his malis corri-
gendis cogitet, aut moliat, quicquam: id quod nunc accidit. Ac me-
diusfidius, Athenienses, aliæ orationes falsæ ad uos inuectæ sunt, & exi-
tiosæ reipub. ut sunt. In iudicijs uestra salus sita est, & Suffragio rempub.
conseruetis oportet. Ego uerò scio ista iudicia priuatis controuersijs in-
ter uos dijudicandis & dirimendis esse comparata, & ex æquo seruire om-
nibus. At hostes armis superandi sunt, & in his consistit salus reipub.
Nec enim uestra senatusconsulta efficiunt, ut qui sunt in armis, hostes uin-
cant: sed ij qui hostes armis superant, efficiunt, ut uos & liberè consulta-
re, & quicquid uolueritis securè agere possitis. Nam in armis formidabi-
les, in iudicijs humanos esse decet. Quod si cui grādiōra loqui, quàm pro-
natura aut fortuna mea uideor, eum ego rectè sentire censeo. Nam ora-
tio quæ pro tanta urbe, tantisq; de rebus habetur, semper uno quocun-
que tandem oratore uideri maior, & ad uestram, non ad dicentis dignita-
tem, prope accedere debet. Cur autem eorum nemo qui à uobis honorā-
tur, hæc dicat, eius rei causas ego uobis exponā. Nam qui ad comitia cre-
andorum magistratuum, & ad eum ordinem accedunt, seruilem in mo-
dum circumeunt ad eblandiendum suffragiorum fauorem, unusquisque
cupiēs imperatorē se designari, non ullum uiri fortis facere opus. Quod
si quis etiam talis est, ut præstari aliquid conari audeat, is nunc gloria &
nomine urbis nostræ munitus, eorum qui aduersentur solitudine fretus,

uos

uos bona spe duntaxat esse lactandos, neque quicquam aliud agendum: se uerò bonorum uestrorum tanquam hæreditatem cernere posse, existimat. idc̄q; uerum est. At si per uosmetipsos egeritis omnia, se ut operum ipsorum, sic & præmiorum quæ illa sequuntur, æquam cum ceteris partem habiturum præuidet. At qui repub. gerunt, & in eo studio uersantur, utilissima dicendi ad uos consuetudine omiſſa, se cum hisce coniungunt. Ac prius quidem tributim conferēbatis, nunc uerò tributim repub. geritis. Orator dux est utriusque factionis, & imperator huic obnoxius. & qui partim his, partim illis suffragentur, trecenti. Vos reliqui attributi estis auctarij uice, alij his, illis alij. Ex his igitur rebus hoc conſequimini, ut ille stet æreus: ille sit beatus: unus atq; alter republica potentiores: reliqui testes felicitatis horum sedetis, & ut ignauia uestræ indulgere possitis, multas & magnas opes ac gloriam, quæ in uestris manibus sunt, abijcitis, atq; istis conceditis. Atqui considerate, quo in loco hæc apud maiores fuerint. Nam quæ agenda sint, non alienis exemplis, sed domesticis usi, cognoscatis licet. Illi Themistocle, cuius ductu nauale prælium ad Salaminem commissum est, & Miltiadem Marathoniam pugne ducem, multosq; alios qui res longè clariore et utiliore quàm hi nostri duces gesserant, medijsfidius non æreos statuebant, neq; supra modum adadabant, neq; (ut qui nulla re populo præstantiores essent) exquisitis afficiebant honoribus. Etenim nullius illorum facinorum gloria se fraudabant: neque quisquam est qui nauale prælium ad Salaminem Themistoclis esse dicat, sed Atheniensium: aut Marathoniam pugnam, Miltiadis, sed ciuitatis. Nunc uerò uulgus ita loquitur: Corcyram cepit Timotheus, & Legionem cecidit Iphicrates, & Nauale ad Naxum prælium uicit Chabrias. Ipsi enim uidemini, propter honorū magnitudinem, quos propterea ducib. decreuistis, rerum gestarum gloria illis cedere. Quin etiam ciuilia dona ut illi pulchrè largiebantur, sic uos non rectè. Peregrina porrò munera quomodo illi distribuebant? Menoni Pharsalio, qui duodecim argenti talenta ad bellum gestum in Eione (littore) ad Amphipolim, suppeditarat, & ducentos equites, clientes suos, suppetias miserat, non ciuitatem decreuerunt, sed immunitatem tantum dederunt: & ante hunc Perdiccæ, qui, quo tempore Barbarus olim Græciam hostiliter inuaserat, rex Macedoniae fuit: & Barbaros, qui post acceptam cladem Plataeis recedebant, deleuit: & regi Persarum integram illam stragem fecit, non decreuerunt ciuitatem, sed immunitatem duntaxat: magnam nimirum & præclarā & uenerabilē suam patriam existimantes, & quis maiorem beneficio. Nunc uerò, Athenienses, homines perditos, seruos seruis genitos, accepto tanquam pro alijs mercibus precio, ciues facitis. Et hæc uobis agere uisum est, non quod deterioribus sitis ingenijs quàm maiores uestri: sed quod illi ipsi de se præclare senserunt, uobis autem id eremptum est. Atqui fieri nunquam profectò potest, ut paruis & uilibus rebus occupati, sublimes & generosos spiritus concipiant: quæ admodum uicissim natura nō fert, ut præclaris & splendidis negotijs dediti, animos pusillos habeant, & abiectos. Nam qualiacunque hominum studia fuerint,

Factiones in rep. Vide apud Olynth.

Maiorū exemplis & ueteris reip. cōmōratione, populū expergefacere sūdet.

Res gestæ nō ducibus, sed ciuitati tribuendæ.

Qui olim hostibus honores decreti.

περὶ τὸν ἐπὶ κίον τῆ περὶ ἀμφιπόλει πύλεμον. Menon Pharsalios. Perdiccas.

Nunc uenale Athenarum ciuitatē esse queritur.

οἰκοτριβας οἰκοτριβας. Causa maiorū

Pusillitas & magnitudo animorū, a studijs pendet, et actionibus.

k rint,

*Studia in mo-
res abeunt.* rint, talibus eos animis etiam esse necesse est. Considerate quæso, quæ ca-
*Collatio rerū
gestarū à ma-
ioribus cū præ-
sentibus.* pita enumerari possint earum rerum quas illi gesserunt, uosq; geritis: an
** sexaginta
fortasse, uel se-
ptuaginta.* his inter se collatis, uobis ipsis meliores fieri possitis. Illi igitur annos quin-
*Monimēta uir-
tutis et con-
templanda et
imitanda.* que & quadraginta Græcis uolentibus imperarunt, amplius decies mil-
*Præsentis sta-
tus perturba-
tio.* le talenta in arcem congesserunt: multa & præclara, terra mariq; pugnan-
*Aedificia uete-
rum publica.* tes, tropæa erexerunt, quæ etiam nunc laudi nobis ducimus. Atqui puta-
*Aedificia uete-
rum priuata.* re debetis, illos ea erexisse, non ut nos illa spectantes tantum admiraremur,
*Præsentia pu-
blica aedificia.* sed ut etiam uirtutes eorum à quibus consecrata sunt, imitemur. Et illi
*Magistratū
luxus et opes.* quidem hæc. Nos uero tanta circumdati solitudine, quantam uidetis om-
*Omniū ma-
lorum causa so-
cordia.* nes, considerate an similia. An non amplius mille & quingenta talenta in
*Atheniensium
decreta et sci-
ta magnifica,
actiones aut
nullæ, aut hu-
miles.* Græcorum mendicos frustra profudimus? An non & priuatę familię om-
*Aut plus uiri-
um, aut super-
bia minus.* nnes, & ærarium publicum, & quæ à socijs conferuntur, sunt exhaustæ?
 An non quos in bello socios nobis adiunximus, hi pacis tempore perie-
 runt? At hæc sola scilicet tunc meliora fuere quam nunc: cætera uero de-
 teriora. Plurimum certe abest. Age consideremus quicquid uoletis. Ae-
 dificia igitur & ornamenta urbis, templorum & portuum, & quæ sunt e-
 ius generis alia, tot & tanta illi reliquerunt, ut ad eorum excellentiam ni-
 hil possit posteritas addere. In conspectu sunt propylæa hæc, naualia, por-
 ticus, & reliqua, quibus illi urbem nobis exornatam tradiderunt. Reli-
 quas uero procerum illius temporis ædes, ita moderatas, & nomini po-
 pularis status congruentes, ut si quis uestrum, Themistoclis, Cimonis,
 Aristidis, aut Miltiadis, & cæterorum eius ætatis illustrium hominum do-
 mos nouit, nihilo uicinis magnificentiores esse uideat. Nunc uero, Athe-
 nienses, urbi nostræ fatis est, publicè uias munire, fontes extruere, incru-
 stare parietes, & similibus nugis occupari. Neque uero harum rerum au-
 tores reprehendo: nequaquam id facio: sed uos, si his procurandis uos of-
 ficio functos putatis. At priuatim, qui publicum aliquod munus admini-
 strarunt, partim publicis aedificijs priuatas ædes magnificentiores substru-
 xerunt, nedum plebeijs superbiores: partim tot fundos coemptos colunt,
 quot ne per somnium quidem unquam sperauerant. Harum autem rerum
 omnium causa est, quod olim populus uniuersorum dominus & autor
 erat: ceteriq; bene secum agi putabant, si is honorem, magistratum aut
 aliquod aliud beneficium impertiretur. Nunc contra fit. Isti omnes opes
 in sua potestate habent, & istorum auspicijs geruntur omnia: sed popu-
 lus ministri & additamenti locum obrinet. Vobisq; fatis est id accipere,
 si quid isti fortè impertierint. Proinde dum hæc fiunt, talis etiam status
 ciuitatis est, ut si quis decreta uestra legat, & acta ordine percurrat, nemo
 credere possit eorundem hominum esse hæc & illa. ueluti sunt, quæ con-
 tra Megarenses, homines nefarios, decreuistis, quum terram cōsecratam
 uendicarent & excolerent, exeundum esse, prohibendum, non cōceden-
 dum: & de Phlasijs, quum nuper patria pellerentur, opem ferendā: non
 permittendos crudelitati carnificum: à Peloponnesibus auxilia, si qui
 iuuare uellent, accersenda. Vniuersa hæc, Athenienses, præclara sunt, &
 iusta, & è dignitate reipublicę, at facta quę sequi debebant, nusquam ap-
 parent. Inimicitias igitur per senatusconsulta denunciatis, nullius autem
 rei

rei gerendæ potestas uobis datur. Decernitis enim ea quæ urbe nostra digna sunt: at uires non habetis ad ea quæ decreuistis exequenda. Ego uerò uobis suaferim (sed in optimam partem accipietis) ut aut minus habeatis animorum, uestris negotijs agendis contenti: aut maiores uires cõparetis. Quod si uos Siphnios, aut Cythnios, aut alios eius esse generis scire, hortarer ad animos demittendos. Sed cum Athenienses sitis, autor sum ut uires comparetis. Turpe enim, Athenienses, turpe inquam est, ut eius magnanimitatis ordinem deseratis, quem uobis maiores tradiderunt. Imò nec uestri arbitrij est, etiamsi uelit, Græcos ut deseratis. Multa enim ab omni æuo gessistis. Proinde nec ueteres amicos proijcere, nec præsentibus hostibus fidere, aut crescendi copiam dare licet. Denique idem uobis, quasi lege talionis, usuuenit, qd his, qui ubi semel apud uos ad gerendam rēpub. accessere, post cū uellēt, recedere ab eadē nō audent. Rēpub. enim inter Græcos gessistis. Caput autem est, Athenienses, horū quæ diximus omnium: Oratores uos nunquam neque probos facient, neque improbos: sed uos illos tales, quales uolueritis. Neque enim uos ad illorum uoluntatem uos accommodatis, sed illi uestris cupiditatibus blandiri student. Vos igitur principes esse decet in rebus bonis expetendis. Sic omnia rectè erūt. Aut enim nemo quicquam mali dicet, aut frustra dicet, quum qui auscultent, non sit habiturus.

Exhortatio ad recuperandum & tuendum principatum. Ab honesto. A necessario.

È negotijs receptus, adocium magnis uiris non patet.

Oratores non imperāt, sed assentantur ciuiū uoluntatibus.

LIBANII ARGUMENTVM ORATIONIS
de Classibus.

Orto rumore, Persarum regem expeditionem moliri aduersus Græcos: populus Atheniensis tumultuatur, & cum conuocare Græcos, tum bellum statim inferre properat. Demosthenes autem suadet, ne ipsi priores insurgant, sed ut expectent dum Rex noui quid conetur. Nunc enim, inquit, non persuadebimus Græcis, ut socia nobiscum arma iungant, cum in tuto adhuc sibi esse uideantur. Tum uerò periculum ipsum eos nobiscum coniunget. Monet igitur, ut quietè se instruant, & ad bellum parent. Atq; etiam commemorat, quæ debeat esse ratio instructionis. Vnde τῶν δὲ συμμαχοῦντων oratio est inscripta. Nam apud Atticos συμμαχοῦντες cætus & ordo eorum est, qui munera publica obeunt.

DEMOSTHENIS DE CLASSIBVS

ORATIO, HIERONYMO VOL-
sio interprete.

VI maiores uestros laudant, Athenienses, instituire mihi uidentur orationem auditu iucundam, non ea tamen agere quæ illis profint quos celebrant. Nam cum his de rebus dicere conētur, quas mortalium nemo pro dignitate possit explicare: ut ipsi eloquentiæ opinionem auferrunt, sic efficiunt, ut uirtus illorum minor uideatur auditoribus, quàm putarant. Ego uerò laudationem eorum maximam puto esse tempus: quod cum multum intercesserit, rebus illorum gestis maiora nulli alij fuscipere potuerunt. Ipse autem rationē explicare conabor, qua uos optimè instructos fore censeam. Etenim res ita se habet: Si nos omnes qui uerba facturi sumus, eloquentes uideamur, nihilo res uestre fatis scio, erunt meliores. Sed si unus, quicumq; tandem, progressus doce-

Modesta reprehensio assentantium populo oratorū.

Optimus orator est, qui rebus suis re. p. consulte.

re possit, & suadere, quæ instructio, & quanta, & unde cōparata, nūc pro futura esse reip. uideat: omnis hic metus euanuerit. Quod ego, si modò potero, dabo operam ut faciam, pauca præfatus apud uos, quid de regio negotio sentiam. Ego existimo communem hostem omnium Græcorū esse Regem Persarum: non tamen propterea persuaserim, soli omnium uos ut bellum contra eum suscipiatis. Neq; enim ipsos Græcos uideo cōmunes inter se esse amicos, sed nonnullos magis illi fidere cō quam quibusdā suorū. Quæ cum ita sint, è re uestra esse censeo, prouidere, iustum belli initiū ut capiatur: utq; apparentur, quæ conuenit, omnia: & hoc proponat ad deliberandum. Arbitror enim, Athenienses, Græcos, si declaretur & perspicuum fiat, fore ut Rex ipsos aggrediatur, & adiuturos, & magnā gratiam habituros ijs qui ante ipsos, & cum ipsis Regē ulciscantur. Quod si, dum id obscurum etiam est, nos priores arma sumpserimus: uereor, Athenienses, ne hos cum illo coniunctos propulsare cogamur, quibus consultum uolumus. Is enim represso impetu suo (si tamen inuadere Græcos instituit) largitionibus eorum aliquos corrumpet, & amicitia simulabit. Illi priuata bella corrigere uolent: & dum hoc animo erunt, communē omnium salutem negligent. In eum autem tumultum & amentiam moneo ne precipitetis urbem nostram. Neq; enim eandem nobis in regio negotio deliberationem, quā alijs Græcis, esse uideo. Sed multi illorū mihi uidentur priuati alicuius emolumentum causa, posse negligere alios Græcos. Vobis autem nec affectis iniuria honestum esse uidetur, eas de fontibus sumere pœnas, ut eorum aliquos à Barbaro subigi patiamini. Quod cum ita sit, prouidendum est, ne & nos in bello simus impares: & is quem Græcis insidiari putabamus, ita se insinuet, ut fidus illis esse uideatur. Quomodo igitur hæc curanda erunt? Si copiæ reipublicæ delectæ & instructæ, omnibus conspicuæ fuerint, atque apparuerit, nos ijs ita esse fretos, ut nihil iniqui tamen conemur. Ferocibus autem, & nimis expeditè ad bellum impellentibus, illud dico: Non esse difficile, neque quum deliberandum est, fortitudinis opinionem consequi: neq; quum periculum aliquod imminet, uehementem oratorem uideri. sed illud & difficile est, & conueniens, in periculis fortitudinem declarare: in deliberando, prudētius quàm alios posse dare consilium. Ego uerò, Athenienses, existimo bellum cum Rege difficile esse reipublicæ: prælium futurum esse facile. Cur? Quia non aliter, ut opinor, fieri potest, quin bella omnia, & triremes, & pecuniam, & loca requirant: quæ omnia penes illum copiosiora esse quàm apud uos reperio. prælia uerò nulla re alia tantopere uideo indigere, ut fortibus uiris: quos plures uobis, & ijs qui uobiscum hoc periculum adibunt, esse existimo. Bellum igitur, hisce de causis, moneo, ne ulla ratione priores suscipiatis: ad prælium uerò uos rectè instructos esse oportere dico. Quod si alia ratio copiarum esset, quibus Barbari propulsarentur, alia quibus Græci: deprehensum iri fortasse consentaneum esset, nos contra illum instrui. Cum autem omnis instructionis ratio sit eadem, & eadem oporteat esse capita copiarum, ut hostes repelli possint, ut focij defendantur, ut præsentis opes conseruentur: quid, quum habeamus qui se hostes esse fa-

tentur,

Propositio.
Persæ non temerè bellū esse inferendum.
Dubia Græcorum uoluntates.
Iustum belli initium expectandum.

Largitiones Persicæ.

Atheniēsisibus tota Græcia defendenda.

Alterapropositio: Athenienses ad bellū instructos esse oportere.
Oratores impertuni.

Bellū difficile.
Præliū facile.

Athenienses sine suspitione rupti fœderis posse instrui.

tentur, alios quæritamus: ac non potius & aduersus hos instruimur, & illum quoque ulciscimur, si uiolare nos instituerit? Agite uerò, Græcos nunc ad uos accersite: at, si quæ illi iubent, non facitis, cum quidam non optimè uobis cupiant, est ne sperandum, quenquam esse obtemperaturum. Quia mediùs fidius audient à nobis Regem Persarum ipsis insidiari, ipsos uerò non prospicere. Ita ne, uos obsecro, putatis? Ego uerò opinor. Sed nondum maior is metus, quàm dissensionum erga uos, & quorundam inter se. Nihil igitur aliud quàm nescio quam cantilenam passim canent legati nostri. Tum autem, si fortè quæ nos modò opinamur, agitis, nemo Græcorum omnium ita fretus erit suis opibus, qui uidēs uobis præsto esse & mille equites, & legiones quot uoletis, & naues trecentas, non uenturus & supplicaturus sit: cum illis minimo se cum periculo incolumem euasurū existimans. Proinde si iam accerseritis, supplices: si non auscularint, frustrati eritis. Sin ipsi uestris copijs instructis, cūctemini, supplices defendetis, neq; dubium est quin omnes ad uos uenturi sint. Ego igitur Athenienses, & hæc & his similia reputans, nullam orationem confidentem, aut uanæ prolixitatis exquirere uolui: sed quæ nam ratio instructionis & optima & expeditissima esset, considerando, fui uehemēter occupatus. Puto igitur, uobis eam, si & audita & probata fuerit, esse decernendam. Prima itaque & maxima instructionis pars, Athenienses, hæc est, ut quisq; ultrò alacriter omni officio fungi uelit. Illud enim uidetis, Athenienses, quæcunq; unquam uniuersū uos uoluistis, et postea quisq; pro se gerēda putastis, eorū uos nihil unq; effugisse. Quæ uerò uoluistis, post aut alius aliū respexistis, tanq; ipse nihil, proximus omnia facturus esset: in ijs nihil unq; promouistis. Quod si uos ita eritis animati atq; incitati, numerum mille & ducentorum dico esse complendum, & octingētis adiunctis, bis mille faciendos. Nam si hunc numerum designaueritis, existimo, uirginib. orbis, & pupillis, & in colonias abituris, & societatis demptis, itemq; alijs si qui sunt tenuiores, præstò futura uobis corpora mille & ducenta. Ex his igitur classes uiginti censeo designandas, ut nunc sunt, quarū singulæ sexagena corpora cōtineāt. Earū porrò classiū singulas in quinas diuidi partes iubeo duodenarias: sic ut tenuissimi quicq; locupletissimis adiūgant. Et corpora quidē sic ordināda esse cēseo: qd cur censeāt, tū scietis, cum totā instructionis rationē audieritis. Triremes autē q̄modo? In uniuersum trecētas numero triremes designari iubeo: et in uiginti partes, quarum singulæ, naues quindenias contineāt, distribuendas: primæ cēturiæ quinque, & secundæ centuriæ quinq; & terciæ centuriæ quinq; nauibus attributis. Deinde singulis uirorum classibus quindenias naues: classium singulis partibus, ternas triremes attribuendas. Postquam hæc ita confecta fuerint, iubeo, cum agri nostri estimatio sit sex mille talentū, ut & pecuniæ certus ordo ineatur, eam diuidi, & centum fieri partes, quarum singulæ sexagena talenta contineant. Deinde quinquies sexagena talenta singulis magnis classibus attribuēda, classes autem singulæ singulis, quinarijs sexagena talenta reddāt: ut si uobis centum triremibus fuerit opus, sumptū sexaginta talenta absoluant, & trierarchi sint duodecim: sin

Instructio legationibus potior.

ἑσπεύειν.

μεινός.

Ratio instructionis.

1 Velle fungi officio.

2 Numerus eorum qui triremes instruunt

3 Triremium numerus.

4 Pecuniæ numerus.

5 Armamenta
nauium.

6 Naualiū or
dinatio.

7 Pecuniaria
ratio.

ἀντιγυα.

Præsente peri
culo pecunia
non grauati
confertur.

ducentis fuerit opus, triginta sint talenta quæ sumptum absoluant, & sex uiri triremibus præsent: sin trecentis, uiginti sint talenta quæ sumptum absoluant, & quatuor uiri triremibus præsent. Eodem quoque modo, Athenienses, armamenta etiam quæ nunc ad triremes debentur, estimari, & ex tabulis omnia distribui iubeo, in uiginti partes. Deinde singulis magnis classibus unam tribui partem, unicuique aptam, quam deinde singulæ classes singulis suis partibus ex æquo diuidant: & duodeni illi in singulis partibus ea exigant: & quas singuli triremes fortiti fuerint, eas instructas exhibeant. Sumptum igitur, & naues, & trierarchos, & armamentorum exactiōnem, sic optimè posse censeo & comparari, et apparari. Vnde autem hæc & certò & facile compleri possint, deinceps dicam. Censeo à ducibus naualium decem loca esse deligenda, atque rationem ineundam, ut quàm proximè inter se absint naualia, quorum singula triginta triremium sint capacia. Quod ubi fecerint, binas classes & tricenas triremes horum locorum singulis attribuant: deinde fortitò tribus introducant, & trierarchos singulos in singula naualia: ut sint binæ classes, triremes tricenas, & una tribus. Qui uerò locus tribui obuenerit, trifariam diuidatur, & naues similiter. Deinde trientes tribuum fortiantur, ut singulæ tribus una pars sint totorum naualium, & singularum partium tertiam partem triens obtineat: utque sciatis, si quid erit opus, primùm tribus quo loco stationē habeat, deinde triens. postea trierarchi qui, & quot triremes: ac tricenas triremes una tribus, denas unusquisque triens triremes contineat. Nam si hæc ordine expedita fuerint, etiam si nunc aliquid prætermisimus (neque enim facilè sanè est, exquisitè reperire singula) id ipsa sibi res inueniet, et una constitutio tum omnium nauium, tum partium futura est. Iam quod ad pecuniam attinet, & euidentem aliquam parandorū sumptuum rationem, scio equidem incredibile uisum iri quod iam dicam: dicetur tamen. Confido enim, si quis rectè consideret, fore ut me solum uera, & ipso euentu comprobanda, dixisse appareat. Ego affirmo, nunc non dicendum esse de pecunia. Commeatum enim adesse magnum, & præclarum, & iustum, quem, si nunc queremus, ne tum quidem præstò futurum putabimus nobis: tantum abesse, ut iam eum inuenturi simus: sin omiserimus, præstò futurum. Quis igitur ille est? qui cum nunc non adsit, tum in promptu futurus est? Nam istæ nescio quæ esse ambages uidentur. Ego dicam. Videtis, Athenienses, totam hanc urbem? In hac, pecunia inest, parum abest quin dicam, quæ cum omni aliarum urbium pecunia conferri possit: quam qui possident, eo animo sunt, ut si omnes oratores eos ita terrent, uenturum esse Regem, adesse, non aliter posse fieri: & unà cum oratoribus alij totidem uaticinarentur: non modò non conferrent, sed nec proferrent, aut faterentur se habere. At si præsentis uerborum terrores ad rem conferri uiderent, nemo ita stolidus est, qui non liberaliter daret, & primus conferret. Quis enim malit ipse unà cum fortunis omnibus interire, quàm partem facultatum pro semetipso & reliquis conferre? Pecuniam igitur tum in promptu fore dico, cum reuera fuerit opus, non prius. Proinde, ne querendam quidem censeo. Quantum enim nunc exigere

exigeretis, si institueritis exigere, * id magis ridiculum fuerit, quam si nihil omnino esset exactum. Age, centesimam iubebit aliquis: proinde sexaginta talenta dicet. Sed quinquagesimam dicet aliquis: duplum, proinde centum & uiginti. Ecquid hoc est ad ducentas & mille camelos, quas Regi pecuniam uehere isti dictitant: Sed ponam, uelle uos conferre duodecimam: quingenta talenta. Verum id nec sustinebitis: nec, si numeretis, bello par erit ea pecunia. Cætera igitur uobis sunt comparanda, pecunia relinquenda nunc suis possessoribus, nusquam enim reip. commodius custodietur. Cum uero necessitas illa uenerit, tum ultrò conferentibus illis, accipienda erit. Hæc & fieri possunt, Athenienses, & factu honesta sunt, & utilia, & digna quæ Regi de uobis nuncientur: neq; per hæc leuis ei terror incuteretur. Scit enim, maiores suos à trecentis triremibus, quarum nos centum præbuimus, mille naues subactas amisisse: atque audiet, trecentas triremes uos ipsos instruxisse. Quare non temerè, tametsi ualde insaniret, inimicitias nostræ urbis sibi putabit suscipiendas. At si propter pecuniam ei subit efferrî animis: id quoque subsidium uestro infirmius reperiet. Is enim, aurum, ut aiunt, uehit: quod ubi distribuerit, requirit. Nã & fontes & putei deficere solent, si quis magnam inde copiam simul, & crebrò hauserit: uobis autem agri æstimationem sex mille talentum subsidio esse audiet, pro cuius defensione pugnuros esse nos, maiores eius qui in Marathone fuerunt, optimè nouerunt. Dum uero superiores erimus, pecunia utique deficere non possumus. Ac ne illud quidem, quod non nulli metuunt, ne, cum pecuniam habeat, magnas peregrini militis copias conducat, uerum esse mihi uidetur. Ego enim arbitror, contra Aegyptum, & Orontem, & alios Barbaros quosdam, multos fortasse Græcorum uelle apud illum merere stipendia, non ut ille horum aliquem capiat, sed unusquisque ut opibus aliquibus partis, urgente inopia liberetur: sed qui reliquam Græciam inuadere uelit, nullum Græcum fore arbitror. Quò enim ipse postea se conuertet? In Phrygiam profectus seruiet: neq; enim alia de re bellum est cum Barbaro, quam de agro, & uita, & institutis, & libertate, & talibus rebus omnibus. Quis igitur ita est infelix, ut semetipsum, parentes, sepulchra, patriam, parui lucelli gratia uelit amittere? Equidem neminem esse existimo. Imò nec illi expedit, ut peregrini milites Græciæ potiantur. Qui enim nos subegerint, iam olim illo sunt præstantiores. Neque uero uult, nobis excisis, ille in aliorum esse potestate: sed omnibus, si fieri possit: sin id fieri non possit, at seruis certè suis imperare. Quod si quis Thebanos cum illo se coniuncturos putat, difficilis quidem est apud uos ea de re oratio. Nam cum eos oderitis, neq; uerum libenter, neq; boni quicquam de eis audietis. Veruntamen eos decet, qui magnis de rebus deliberant, nullam utilem cogitationem prætermittere ulla de causa. Ego uero existimo, tantum abesse ut Thebani unquam cum illo Græciam inuasuri sint: ut magna pecunia, si liceret, redempturos putem occasionem, per quam uetera in Græcos delicta abolerent. Quod si quis existimat Thebanos usque ad eò natura esse infelices, illud utiq; intelligitis omnes, si Thebani cum illo faciant, esse necesse ut eorum hostes stent

πλεονεξία
γίλωσ τῆ μὲν
δενός.
Atticæ et Re-
giæ pecuniæ
collatio.

Cōmendat cō-
moditatem sui
consilij.

Nō esse metuē-
dū, ne Græci
cum Persa se
coniungant.
Nemo tā scele-
ratus, ut pa-
triā oppugnet.

Thebani.

stent

Barbarum nō
metuendum.

Artificiosa de
hortatio, ne
Græci Persa-
rū amicitiam
expetant.

Redit ad pri-
mam proposi-
tionem, et de-
hortatur ab in-
ferendo bello.

Peroratio.

stent à Græcis. Ego igitur existimo, hunc ordinem æquitatis, & cum hoc ordine coniunctos, tum proditoribus, tum Barbaris fore uniuersis superiores. Quare neque immodicè formidandum, neque committendum esse censeo, ut priores bellum inferamus. Ac ne cæterorum quidem Græcorum ulli meritò bellum hoc formidini esse uideo. Nam quis eorum ignorat, se, dum illum communem hostem ducentes, inter se consenserūt, magnis opibus floruisse: postquam autem eius amicitia freti, de priuatis controuersijs inter se contenderunt, tot mala esse perpessos, quot, si quis eos deuouere uellet, uix reperisset? Quem igitur Fortuna & dii, & amicum inutilem, & hostem esse conducibilem declarant, eum nos formidamus? Nequaquam: sed ne faciamus iniuriam, nostra causa, & propter cæterorum Græcorum turbas & diffidentiam. Nam si concorditer, adiuuantibus omnibus, solum illum inuadere liceret: ne iniuriã quidem illi à nobis fieri putarem. Sed cum se res aliter habeat, cauendum censeo, ne ansam regi præbeamus, ut iuris cæterorum Græcorum arbiter esse studeat. Quis scientibus enim uobis suspectus esset, si quid tale moliret. Sin priores bellum moueritis, haud iniuria uidebitur propter uestras inimicitias, aliorum expetere amicitiam. Ne igitur arguere uelitis, quàm corruptus sit Græciæ status, conuocandis eis cum non persuadebitis, & gerendo bello cum non poteritis: sed quieti estote, & imperterriti, & instructi: & nunciari de uobis regi uelitis, non quidem certè æstuare omnes Græcos, aut metuere, aut tumultuari, & Athenienses. Longè certè aliter se rem habere. Atque adeò nisi apud Græcos æquè turpe haberetur mentiri & peierare, ut apud illum præclarum: iam pridem uos in illum fuisse impetum facturos. nunc id uos nequaquam facturos uestrapte causa: sed omnes precari deos, ut eadem ipse amentia corripatur, qua olim maiores eius. Atque hæc si considerare in animum induxerit, uos non negligenter consuluisse uobis, inueniet. Neque enim ignorat, è bellis cum suis maioribus gestis, urbem magnam et felicem esse factam: ex ocio autem quod ante illa tempora egit, nulla Græcarum urbium tanto fuisse, quanto nunc, superiorem. Quin Græcos etiam uidet pacificatorem requirere uel uolentem, uel inuitum. Eum uerò semetipsum eis fore intelligit, si bellum mouerit. Quare ea quæ è nuncijs audiet, ei & nota & credibilia erunt. Ne uerò, Athenienses, prolixitate orationis uobis nimis sim molestus, capitibus mei consilij expositis, descendam. Instrui uos & contra presentes hostes iubeo: & propulsari etiam Regem, & omnes si uos laceessere instituerint, ijs copijs oportere censeo: nullius aut iniqui uel facti dicti uel esse autores. Demus operam, ut facta nostra digna sint maioribus, non pro concione habitæ orationes. Quæ si feceritis, & uobisipsis, & contrarium suadentibus utilia facietis. Nam tum illis nō irascemini: quod fieret, si nūc impingeretis.

LIBANII ARGUMENTVM ORATIONIS
de libertate Rhodiorum.

Bellum, quod sociale dictum fuit, susceperunt aduersus Athenienses Chij & Rhodij & Byzantij, qui quidem illis prius paruerant, tunc uerò societatem contra Athenienses inter se fecerant. Cum autem Rhodij Cariæ uicini essent, se apud Mausolum eius prouinciæ præfectum, gratia ualere putabant. Is paulatim

tim apud eos, fide sibi conciliata, insidias populo comparauit: & libertate Rhodijs erepta, paucorum è potentioribus seruituti urbem subiecit. Suadet igitur Demosthenes, eam rem non esse negligendam, sed iuuandum esse populum Rhodiorum: quòd è re sit Atheniensium, ut urbes populari pareant imperio. Et si autem, inquit, Rhodij uos laeserunt: tamen uobis & honestum & usitatum est, eos etiam Græcos, qui uos nonnihil offenserunt, liberare, atque delinquentibus in Rempub. ignoscere.

ALIVD CVIVSDAM, QVI NON nominatur.

Atheniensium societatem coluerunt olim Insulares, & maritimæ oræ accolæ, Byzantium usque. sed tandem defecerunt, bellumq; gesserunt cum Atheniensibus. quod bellum cum diu duraret, coacti sunt Athenienses his conditionibus facere cum illis pacem, ut eos suo iure uiuere, & liberos esse paterentur. Post, de sententia Regis Persarum, iuuante Artemisia Rhodiorum locupletes, populus à potentibus oppressus, confugit ad urbem Atheniensium, pro libertate restituenda supplicans. Demosthenes opem ferendam censet populo Rhodiorum. Si quis autem alius molestus bello sociali Atheniensibus fuerat, & ad defectionem cæteros impulerat, Rhodiorum certè populum in primis eum fuisse constabat. Quapropter ei uehementer irata urbs uidebatur. Ardua igitur est suasori oratio, defendenti homines qui & defecerant, & urbem multis cladibus affecerant. Neq; uerò hoc solum oratori incommodat, sed etiam Regis Persarum metus. Videbatur enim neq; paruum, neque tutum esse, laceessere Regem, Insula per diuites pene potitum. Horum igitur utriusque firmissima duo opponit: Rhodiorum perfidiæ, urbis magnanimitatem, & Græcis oppressis opitulandi consuetudinem: unde, si hoc fecerint, omnes ad ipsos respecturi sint. Formidini autem Regis, iusticiam & facultatem, et tertio loco utilitatem opposuit. Facultatem, quòd Rege in Aegypto aduersa fortuna utente & succumbente, neq; Artemisia sit latura opem paucis illis Rhodi dominantibus, neque ipse Rex. Iusticiam, quòd Rex ea quæ ad se nihil attineant, non sit uendicaturus, quum & Græci sint Rhodij, & regni Persici nulla parte contineantur. Utilitatem, quòd ne conuiuendū quidē sit, tametsi Rex uendicet sibi Rhodios. Id enim argumento fore, non modò Rhodi, sed totius etiam Græciæ dominatum eum affectare. Arbitror oportere uos) Hoc ingressu ostendit, quàm causæ diffidat. Neq; enim confidenter patrocinari potest hominibus, qui multis & magnis iniurijs effecisse rempub. uidebantur. Proxime autem sequente exordij sententia occupat auditorem, & efficere studet, ut is se consilio uelle obtemperare fateatur. Ipsum igitur principium duabus sententijs constat, quibus petit, ut & aures dicenti præbeant, & orationi pareant simul, & rem gerant.

Argumentū hoc è Scholijs, deprauatissimis illis quidem, huè translātū est.

DEMOSTHENIS DE RHODIORVM

LIBERTATE ORATIO, HIERONYMO Vuolfio interprete.

ARBITROR oportere uos, Atheinenses, tantis de rebus deliberantes, dare liberè dicendi potestatem unicuique consulentium. Ego uerò non putauì unquam difficile, docere uos quæ optima factū sint (ut enim simpliciter dicam, omnes ea iam antè cognita habere mihi uidemini) sed persuadere, ut ea exequamini. Nam cum probatum aliquid decretumq; est, tantundem ab agēdo abest, quantum antequam decerneretur. Est autem illud unum ex eorum numero, propter quæ dijs immortalibus agendas à uobis esse gratias existimo, quod qui non ita olim suapte petulantia impulsì, uos bello petierunt, ij nunc in uobis solis spem suæ salutis habent. Ac gratulatione digna est præsens occasio. Quasi rectè utemini, fiet, ut eorum qui nostram urbem calumniantur, maledicta, re ipsa & cum bona fama refutetis. Questi enim sunt sibi nos insidiari, Chij, Byzantij & Rhodij, propterea q; coniunctis uiribus postremū hoc bellum nobis intulerunt. Apparebit autem, Mausolum, qui dux et autor eius rei fuit, dum se amicum esse Rhodiorum simulat, libertatem eis eripuisse: Chios et Byzantios, à quibus in societatem adscripti fuerant, cladi-

Insinuatiōe petit audientia.

Persuadere difficilius est, quàm docere.

Rhodiorū calamitatem pro futuram Atheniensibus.

Bona existimatio summū rerumpub. bonum.

Oretorum inconstantia exagitat.

Repetit consilij summā ex oratione de Classibus.

In defensione Rhodiorū, Regem Persarū non esse metuendum.

Resistendum Regis iniurijs.

Exemplo Timothei docet, defensionem Rhodiorū nō fore periculo sam.

Erepta non ita defendūtur, ut possesā.

Cur Artemisia quietura ui deatur.

bus eorum non succurrisse: uos, quos metuebant, solos omnium, salutem eorum defendisse. Quæ cum conspiciuntur ab omnibus, efficietis, ut omnes plebei in ciuitatibus amicitiam uestram incolumitatis suæ tanquam tesseram esse iudicent. Neque uerò uobis ullum maius bonum offerri queat, quæ si omnes ultrò beneuolentia uos, absque ulla suspitione prosequant. Miror autem, cum eisdem uideo suadere ciuitati, ut pro defensione Aegyptiorum, Persarum regi aduerset: in causa Rhodij populi eundem illum hominem formidare, cum hos esse Græcos sciant omnes, illos ad illius imperium pertinere. Opinor autem meminisse uestrum quosdam, cum de regio negotio deliberaretur, me pro concione monuisse primum, ac (nisi fallor) solum etiam, aut certè cum altero, uideri mihi sapienter uos esse facturos, si causam instructionis non inimicitias, quæ cum eo intercederent, prætenderetis, sed si & aduersus præsentis hostes uos pararetis: & illum etiam, si uos lacessere institueret, ulcisceremini. Neque uerò ego cum hæc dixissem uobis, non rectè dicere sum uisus: sed uobis etiam eadem placuerunt. Quod igitur nunc dicam, id orationi tum habitæ consentaneum erit. Ego, si Rex me illic degentem, in consilium adhiberet, idem ei suaderem quod uobis, ut pro sua ditione bellum gereret, si quis aduersaret Græcorum: quæ uerò nihil ad eum attinerent, eorum dominatum uti prorsus non uendicaret. Quod si omnino decreuistis, Athenienses, quicquid Rex occuparit, anteuertendis & decipiendis oppidorum magistratibus, concedere: non rectè decreuistis, ut ego iudico. Sin, tuendæ iusticiæ causa & bella gerenda, si sit opus, et quiduis perpetiendum esse putabitis: primum, tanto minus hoc necesse uobis erit, quanto constantius ita sentietis: deinde consilium & iudicium uestrum probabitur. Iam neque me quicquam noui dicere, qui libertatem Rhodij restitui iubeam: neque uos, si nihil auscultetis, facturos, ut sciatis: rem quandam quæ & facta est, & profuit, uobis in memoriam reuocabo. Vos Timotheum aliquando cum imperio misistis, Athenienses, opem laturum Ariobarzani, ad decretum hac adiecta clausula, ne foedus factum cum Rege uiolaret. Cum autem ille uideret Ariobarzanem palam desciuisse à Rege, Samum autem præsidio teneri à Cyprothemide, quem Tigranes Regis præfectus eò collocarat: ut illi opem ferendam esse non statuit, ita hanc obsidione cinxit, auxilioque suo liberauit. Nec in hunc usque diem bellum propterea uobis illatum est. Nemo enim est qui pari contentione & rapinas & opes suas proprias defendat. Sed pro his quæ de proprijs auferuntur, omnes summa ui pugnant: de finibus autem propagandis, opibusque augendis, non item. Appetunt illi quidem aliena, si nemo prohibeat: sin obstititur, se ab his qui aduersati sunt, læsos esse non putant. Illud autem, quod Artemisia, ubi nostra urbs iam negotium susceperit, ne aduersatura quidem sit, paucis auditis, considerate, rectè ne ego sic statuam, an secus. Equidem existimo, si Regi omnia quæ instituit, in Aegypto feliciter succederent, Artemisiam ualde daturam fuisse operam, ut Rhodum ei traderet, non tam ex beneuolentia erga Regem, quam ut, si ille prope ipsam uersaretur, magno beneficio sibi eum obligaret, summaque beneuolentia deuinciret. Postquam uerò ita cum

eo agitur, ut dicitur, suisq; conatibus frustratus est: existimare, id quod res est, insulam hanc in praesentia Regi ad nihil aliud esse utilem, sed uelut arcem esse regni sui, ne quid ipsa noui moliatur. Quare mihi quidem uidetur, malle ut uos eam teneatis, à se palàm non traditam, quàm ut Rex ea potiatur, imò ne adiuturam quidem puto: aut, tametsi hoc fecerit, se-
gniter & obiter facturam. Nam de rege, scire me quid is facturus sit, haud
equidem affirmarim; sed è rep. esse, uti iam cognoscatur, utrum ille Rho-
diorum urbem sibi uendicaturus sit, an non, id ego affirmarim. Nam si
eam sibi uendicarit, non de Rhodijs solum, sed de uobis ipsis, atq; adeò de
Græcis omnibus, erit deliberandum. Quòd si per semetipsos tenerent ur-
bem, qui nunc in ea sunt Rhodij, non censerem eorum defensionem susci-
piendam, tametsi uobis omnia se facturos pollicerentur: quippe quos ui-
deam, primùm ut popularem statum euerterent, quosdam sibi ciues ad-
iunxisse: ac re iam confecta, eosdem eiecisse. Cum igitur neutris fidem ser-
uarint, nec uobis eos firmos fore socios putarem. Atque hæc nunquam
dixissem, si ea soli Rhodiorum populo prodesse putarem. Neque enim
uel publicum uel priuatum cum ullo eorum hospitium mihi est. Ac ta-
metsi horum utrunque esset, non hæc dicerem, nisi è re uestra esse crede-
rem. Nam Rhodijs (si tamen hæc à defensore salutis eorum dici fas est) i-
sta accidisse gaudeo, qui dum ius uestrum uobis negant, suam libertatem
perdiderunt: cumq; licuisset eis societatem æquo iure cum Græcis & uo-
biscum, qui illis antecellitis, colere, Barbaris & seruis, quos in arces rece-
père, seruiunt. Ac parum abest quin dicam: Si uos eos iuuabitis, hoc illis
etiam profuisse. Nam secundis rebus haud scio an unquam ad sanã men-
tem, quæ Rhodiorum ingenia sunt, redissent. Sed re ipsa experti atque e-
docti, multorum malorum amentiam multis causam existere, fieri fortas-
se potest ut fiant in posterum prudentiores & modestiores. Quam ego
rem eis non parum profuturam esse existimo. Dandam autem operam
censeo, ut hi uiri conseruentur, oblitterata memoria iniuriarum. Debetis
enim cogitare, uos etiam saepe multis in rebus ab insidiatoribus esse dece-
ptos, quarum ullius à uobis pœnas exigi æquum esse negabitis. Quin il-
lud etiam uidete, Athenienses: Multa uos bella gessistis contra & Demo-
cratias, & Oligarchias, idq; & ipsi nostis, sed quibus de causis aduersus u-
trasque pugnaueritis, id nemo fortasse uestrum considerat. Quæ igitur
illæ sunt: Cum liberis populis, aut propter priuatas iniurias, pro quibus
satisfacere publicè non potuerunt: aut pro parte agrorum, aut de finibus,
aut propter contentionem honoris, aut de principatu bella geritis. Cum
potestate paucorū, pro harum rerum nulla, dimicatio est, sed de reipub.
forma & libertate. Quapropter ego quidem certè dicere non dubitem,
utilius uideri mihi, ut Græci omnes populari statu utētes, nobiscum bel-
ligerent, quàm ut paucorum imperio subiecti nostram amicitiam colāt.
Cum liberis enim pacem uos, quando cunque uolueritis, non difficulter
esse facturos, arbitror. At cum hsdem, si paucorum regantur arbitrio, ne
amicitiã quidem fidam fore puto. Nullo enim modo fieri potest, ut pau-
ci multis, atq; auidi imperij æqualitatis studiosis bene uelint. Miror au-

Propositiō:
Esse è rep. ut
Rhodij defen-
dantur.

Perstringit
Rhodiorū per-
fidiam.

Fidem sibi con-
ciliat.

Spē facit, pru-
dentiores fore
Rhodios.

Trāsfert cul-
pam à Rhodijs
in eos à quibus
decepti sunt.
In defensione
Rhodiorum,
popularis sta-
tus defensio-
nem agi.
Causæ bello-
rum.

Similitudine
rerumpub. cō-
seruari amici-
tiam.

Popularis sta-
tus abrogatio-
nem periculo-
sam esse Athe-
nienibus.

em, si nemo uestrum existimat, si Chij paucorum potestate regant, et Mitylenæi, & nunc Rhodij, atque omnes propè dixerim homines, illius seruitutis iugum subeant, uestram quoque rempub. in aliquo fore periculo: neque cogitat, passim Oligarchis institutis non posse fieri, ut populi dominatus apud uos relinquatur. Sciunt enim, nullos alios fore libertatis uindices & assertores. Vnde igitur imminere sibi periculum præuident, eos è medio sublatos uolent. Proinde ceteri, qui aliquibus iniuriam faciunt, eorum ipsorum qui læduntur, hostes putandi sunt. At rerumpub. euerfores, paucorumque potentia constitutores, communes hostes omnium eorum quibus libertas cordi est, me quidem autore, iudicabuntur. Deinde æquum etiam est, ut uos, qui populi autoritate ipsi regi uultis, sic in calamitosos populos animati esse uideamini, ut alios in uos esse animatos uelletis, si quando (quod Diu prohibeant) tale quippiam accidisset. Nam tametsi dici queat, iurè ita agi cum Rhodij: uos tamen ratio temporis, malis eorum gaudere non sinit. Quibus enim Fortuna secunda est, hi calamitosi perpetuò rectissimè consulere debent: cum nemo omnium mortalium, quid sit futurum, exploratum habeat. Atque ego sæpe hic apud uos commemorantes quosdam audio, cum nostra urbs cladem accepisset, auctores fuisse quosdam ut ea conseruaretur. E quibus ego Argiuorum duntaxat in præsentia breuem mentionem faciam. Nolim autem uos, quorum celebrata est perpetua in afflictos beneficentia, deteriores hac in parte Argiuis uideri, qui cum in Lacedæmoniorum uicinia habitarent, uiderentque illos terra marique dominari, non dubitarunt, nec ueriti sunt ostendere suam erga uos beneuolentiam: sed & legatos Lacedæmone profectos, postulatuos, ut ferunt, ad pœnas quosdam uestrorum exulum, decreuerunt, ni ante solis occasum recessissent, hostium loco habendos. An non igitur turpe fuerit, Athenienses, cum Argiuorum uulgus non metuerit Lacedæmoniorum imperium illis temporibus, aut potentiam: uos, qui Athenienses sitis, Barbarum hominem, eamque mulierem, formidare: præsertim quum illi sæpe se uictos esse à Lacedæmonijs referre queant, uos sæpe uiceritis Regem Persarum: uicti ne semel quidem sitis uel à seruis Regis, uel ab illo ipso. Nam sicubi fortasse Rex urbe fuit superior: aut Græcorum scelestissimis, & proditoribus inter eos largitionibus corruptis, aut nulla alia ratione superior fuit. Ac ne id ipsum quidem ei profuit. Cognoscetis enim, cum per Lacedæmonios urbis nostræ opes minuisset, eum à Clearcho & Cyro, suo ipsum regno ferè fuisse deiectum. Itaque nec palam uicit, neque ei insidiæ profuerunt. Video autem à uestrum quibusdam Philippum, ut nullius precij hominem, negligi sæpe: Regem autem Persarum, ut potentem hostem, si quid instituerit, formidari. At qui si nec illum ut contemnendum ulciscemur, & huic ut formidabili omnia concedemus, cum quibus tandem præliabimur: Sunt etiam quidam apud nos, in defendendis apud uos aliorum causis acerrimi: quibus ego hoc solum suaferim, ut uestrum ius apud alios tueri studeant, quo ipsi primi iuris obseruantes uideantur. Absurdum enim est, eum de iure apud uos differere multa, qui ipse que iusta sunt, negligat: cum iniustum sit, accu-

Quod tibi fieri uis, id alteri facito.

Calamitosi non irascendi, sed subueniendum.

Argiui Athenienses conseruandos esse statuerunt.

Exaggeratio exempli per colationem.

Extenuatio potentia Persarum.

Philippus. Rex Persarum.

Perstringit oratores.

sanctis

landis uobis, non defendendis uobis, paratum ac mediatum esse ciuem. Agite uero, per Deos considerate, cur tandem Byzantij nemo est, qui eos doceat ne Chalcedonem occupent, quæ & Regis est, & uestra olim fuit, & nullo ab eis iure uendicatur? Ne ue Selymbriam, quadam societate uobiscum coniunctam, ad suam ipsi iurisdictionem pertrahant? Ne ue horum agro Byzantij limites constituent contra iusiurandum & fœdus, in quo sui iuris eos esse scriptum est? Cur item nemo fuit, qui uel uiuentem Mausolum, uel, eo defuncto, Artemisiam docuerit, ne Con & Rhodum occupet, atque alias eius generis ciuitates Græcas, quibus etiam Rex, ipsorum dominus, in fœdere cessit, & propter quas multa pericula & præclara certamina illorum temporum Græci subierunt? Atque ut maximè sint qui utrisque illis hæc dicant: at qui hisce pareant, ut apparet, non sunt. Ego uero etiam iustum esse censeo, ut Rhodiorum populus restitatur. Id uero tametsi iustum non esset, cum, quæ isti agunt, intueor, suadendum esse opinor, ut reducatur. Cur tandem id? Quoniam, si omnes colere iusticiam instituisent, turpe foret, uos solos ab ea abhorrere. Cum uero cæteri omnes ita se parent, ius uiolare ut possint: si soli, ne qui tuendi sint, ius prætendatis: eam ego non iusticiam, sed ignauiam existimarim. cum uideam, ut qui que armati sunt, ita etiam eos ius suum adipisci. Cuius rei exemplum uobis omnibus notum referre possum. Duo fœdera Græci cum Rege Persarum habent, per nostram urbem facta, quæ uniuersi laudant. Post ea, fecere & Lacedæmonij deinceps fœdus, quod culpatur, atque in his non idem ius utrisque definitum est. Nam priuati iuris in rebus publicis communem æqualemque usum dedere leges, tam in firmis quàm potentibus. At Græcum ius, hi qui rerum potiunt, imbecillioribus interpretantur & definiunt. Cum igitur hoc uobis relictum sit, ut iusta quæ sunt, & intelligere, & dicendo explicare possitis: elaborandum est, in uestra potestate ut sit, eadē etiam administrare atque exequi. Quod tum fiet, si uos cōmunes libertatis omnium patronos esse existimarint. Neque uero mirum mihi uidetur, officio fungī uobis omnium esse difficilimum. Nam cæteris hominibus uniuersis, unum certamē est cum inimicis manifestis: quos ubi uicerint, nihil eis obstat quod minus securè partis bonis fruantur. Vobis autem, Athenienses, duo, cum hoc quod & cæteris, tum uero accedit alterum, hoc prius & maius, quod in deliberationibus uincēdi & hi sunt, qui reip. aduersari commodis apud uos, decreuerunt. Cum igitur per istos nihil absque magno labore confici ritè possit, fit, quod mirum non est, ut multis in rebus erretis & frustrerini. Atque ut multi securè has in repub. partes suscipiant, in causa fortasse potissimum sunt, quæ à præbitoribus suis accipiunt, emolumenta: sed tamen uos etiam reprehendendi estis. Decebat enim uos, Athenienses, eundem habere animum de ordine in repub. quem de ordine militari habetis. Is igitur quis est? Vos desertorem assignati à duce ordinis, ignominia notandum censetis, & à repub. arcendum. Decet igitur, eos etiam qui ordinem in repub. traditum à maioribus deseruerunt, itaque se gerunt ut potentia paucorum studeant, honore dicendæ apud uos sententiæ priuari. Nunc socios, qui se uobis-

In Byzantiorum & Artemisiam rapacitate uigilandum esse Atheniensibus.

Necessario etiam esse defendendos Rhodios

Ius est in armis.

Fœdera Persica.

Diuersitas Græci & urbani iuris.

Athenienses cōmunes libertatis uindictes.

Atheniensium conatus improborum oratorum insidijs impediri.

Proditorum audacia ciuibus imputanda.

Proditores cōhercendi.

Præcisio.
Difficile con-
sulere reipubli-
cæ.

Rhodiõrũ de-
fensionem plu-
ra commoda
secutura.

Conclusio.
Ab exemplo
maiorum.

cum eosdem & amicos & hostes habituros iurarunt, beneuolentissimos existimatis: at magistratus, quos hostibus ciuitatis addictos esse liqui-
dò nostis, eos pro fidelissimis habetis. Sed quod uel in illis accusetur, uel
in cæteris uobis reprehendatur, difficile repertu non est. Quibus au-
tem orationibus, aut quibus actionibus ea quæ prauè nunc fiunt, corri-
gantur, id demum repertu est difficile. Ac de omnibus uelle dicere, non
est huius fortasse temporis. Sed si ea quæ instituitis, utili quapiam actio-
ne confirmare poteritis, cætera etiam singula se fortasse melius habitura
sunt. Ego igitur censeo, uobis harum rerum curam magno & cõstanti a-
nimo suscipiendam, easdem que pro reipublicæ dignitate conficiendas:
uel ob hoc, quòd maiores uestros, & eorum præclara facinora prædica-
ri, atque triumphos enumerari, cum uoluptate auditis. Itaque cogitabi-
tis, monumenta illa dedicata esse à maioribus, nõ ut ea miremini, spectan-
tes duntaxat: sed ut eorum qui ea consecrarunt, uirtutes imitemini.

LIBANII ARGUMENTVM IN ORATIO-
nem pro Megalopolitis.

Qum Lacedæmonij uicti à Thebanis ad Leuctra Bæotiæ oppidũ, in magno periculo essent, quòd Ar-
cades ab eis defecerant, & ad Thebanos se contulerant: Athenienses Lacedæmonijs auxiliati, eos cõ-
seruarunt. Postea Lacedæmonij periculis illis liberati, & rursus aucta potentia sua, Megalopolim Arcadiæ ur-
bem inuasere. Miserunt & Megalopolitæ legatos Athenas, ad auxilia petenda. Demosthenes igitur suadet,
ne Megalopolim excindi sinant, neq; Lacedæmoniorum opes crescere patiantur: Atheniensibus expedire di-
cens, ne Lacedæmon sit formidabilis.

DEMOSTHENIS PRO MEGALO-
POLITIS ORATIO, HIERONYMO
Vuolfio interprete.

Perstringit o-
ratores partiũ
studiosos.
Orator bonũ
publicum sim-
pliciter specta-
re debet.

Optima suade-
re, periculo-
sum.

Commēdat su-
um in rempu-
blicam studiũ.
Propositio ge-
neralis, esse è
republica, ut
nec Thebani,
nec Lacedæ-
monij sint po-
tentes.

TRIQUE mihi errare uidentur, Athenienses, & qui Ar-
cadibus, & qui Lacedæmonijs sunt patrocinati. Tan-
quam enim ab alterutris missi ueniant, & non nostri ci-
ues sint, apud quos illi utriq; legationem obeunt, sic mu-
tuò sese accusant, & criminantur: id quod legatis relin-
quendum fuit. Eorum uerò qui consilium hic pollicen-
tur, officium est, ut animis neutram in partem inclinantibus, sententi-
as dicant: & sine contentionibus exquirant, quid nobis maximè conducatur.
Nunc sic equidem existimo, nisi noti essent, Atticèq; loquerent, fore mul-
tos qui eos partim Arcades esse, partim Lacones putarent. Etsi autem ui-
deo, quàm difficile sit optima suadere (quia enim uos unà decepti estis, et
alij alia uultis: fit, si quis mediam uiam teneat, uosq; rem cognoscere non
sustineatis, ut & neutris gratificetur, & in utrorumque odia incurrat) ue-
runtamen ipse malo (si fortè ita ceciderit) importunus uideri, quàm omis-
sis his quæ mihi maximè uidentur esse è republica, permittere, ut quidam
uos decipiant. Ac cætera quidem postea, si uestra uoluntas feret, dicam.
nunc uerò quid potissimum expedire existimem, exorsus ab his quæ om-
nes confitentur, docere incipiam. Nemo igitur negabit esse è republica,
ut &

ut & Lacedæmonij & Thebani isti infirmi sint. Nūc aut̄ is rerū status est
 (si qua modò cōiectura ex his quę sepe apud uos iactata sunt, capi debet)
 ut Thebani, si Orchomenus & Thespiæ & Plataæ instauratę fuerint, in-
 firmi: Lacedæmonij, si Arcadiā subegerint, & Megalopolim ceperint, de
 integro potentes sint futuri. Videndū igit̄ est, ne prius hos formidabiles,
 & magnos fieri sinamus, quā illi attenuati fuerint: ne ue nobis nō aduerten-
 tib. Lacedæmoniorū opes multo maiores fiant, quā quantū Thebanas mi-
 nui cōducit. Nec enim illud profectò dicemus, malle nos permutatione
 facta, Lacedæmonios habere aduersarios, quā Thebanos: nec hoc illud est
 in quod studia nostra incūbunt: sed hoc uolumus, ut neutri nos ullis iniu-
 rijs afficere possint. Hęc enim optima ratio fuerit res nostras in tuto col-
 locandi. At hęc uera quidē esse fatebimur, sed nō committendū dicemus,
 ut horū societatem amplectamur, cum quib. ad Mantineā collatis signis
 pugnauerimus, & nūc eos iuuenus cōtra illos, cum quibus tum cōmune
 periculū adierimus: Ego quę in hac sentētia sum, sed illud etiā mihi requi-
 rendum uidet̄, ut alteri quę ex qua sunt, facere nō recusent. Quod si omnes
 pacē agere uolēt, Megalopolitas nō iuuabimus, nulla postulāte necessita-
 te. Itaq; nihil moliemur aduersus eos, qui nobiscū in acie steterūt, alteri quę
 (ut profitent̄) iam socij nostri sunt, alteri quoq; nobiscū se coniungent, &
 quid exoptemus aliud: At si Lacedæmonij iniuriam fecerint, bellum quę in-
 tulerint, si hęc sola quæstio uerteretur, utrum nos Lacedæmoniorū uio-
 lentia Megalopolim obijcere deberemus nec ne, quanquam id quidem
 iniquum esset, concedam tamen ut permittamus, neque quicquam il-
 lis aduersetur, qui tunc eadem pericula unā nobiscum adierunt. Sin ue-
 rò scitis omnes, hac capta, eos Messenam aggressuros: dicat mihi istorum
 aliquis qui Megalopolitis nūc infesti sunt, quid nobis tum suasurus sit:
 Nemo respondet. At qui scitis omnes, siue isti suadeant, siue dissuadeant,
 opem esse ferendam, cum propter ictum cum Messenijs fœdus, tum quia
 expedit ut ea urbs incolatur. Cogitate igitur apud uosmetipsos, utrum
 initium nobis honestius futurum sit & humanius ad coercendas iniuri-
 as Lacedæmoniorū, hoc ne pro defensione Megalopolis, an illud ad Mes-
 senam tuendam: Nunc quidem Arcadibus opitulari uidebimini, & pa-
 cis cōseruationi studere, pro qua periclitati estis, & in acie dimicastis. Tū
 uerò perspicuum erit omnibus, uos Messenam uelle incolumem, nō tam
 equitatis causa, quā metu Lacedæmoniorum. Semper autem spectari,
 & agi debent quę iusta sunt: simul quę danda est opera, ut eadem etiam ex-
 pediant. Affertur & talis quædam ratio ab aduersarijs nostris, conan-
 dum esse ut Oropum recipiamus: quod si eos qui ad eam rem adiuto-
 res alioqui fuissent, ab alienauerimus, socios nobis defuturos. Ego uerò
 dandam esse operam, ut Oropus recuperetur, & ipse affirmo: sed hostes
 nobis fore Lacedæmonios, si nunc societatem cum Arcadibus, qui amici
 nobis esse uolunt, coierimus, dictu nefas solis illis esse puto, qui nobis per-
 suasere, ut Lacedæmonijs periclitantibus subueniremus. Nam hęc qui
 dicunt, autores fuere, quum omnes Peloponneses huc uenissent, ductu
 & auspicijs uestris Lacedæmonios oppugnaturi, ut & illos repudiare-

Thebanorū et
 Lacedæmonio-
 rum status.

Occupatio.
 Nō defenden-
 di quos oppu-
 gnaris, et con-
 trā.

Concessio cū
 distinctione.

Confutatio.
 Non permit-
 tendum ut La-
 cones Megalo-
 poli capta,
 Messenam op-
 pugnent.

Collatio. ho-
 nestiorem fo-
 re Arcadum
 quā Messe-
 niorum defen-
 sionem.

Alia refuta-
 tio. Propter
 Oropi recupe-
 rationem non
 esse conueni-
 dum ad Laco-
 num uolentiā.
 Oratorū in-
 constantia.

mus,

mus, qua illi de causa (id quod eis erat reliquum) ad Thebanos se contulerunt: & pro incolumitate Lacedæmoniorum, & pecuniam conferremus, & corporibus periclitaremur. Atqui ne uos quidem eos seruare uoluissetis, si hoc nobis antè dixissent isti, conseruatos eos, nisi eis omnem licentiam daretis denuò faciendi quæ uellent, et grassandi, nullam de accepta salute gratiam uobis habituros. Imò etiam si conatibus Lacedæmoniorum uehementer aduersum est, Arcades in societatem recipi: decet tamen eos maiorem nobis habere gratiam, pro eo quod in summum discrimen adducti, per uos conseruati sunt: quàm propterea nunc irasci, quòd illorum iniurijs obstitimus. Quo pacto igitur nos ad Oropum recuperandū non iuuabunt, nisi omnium mortalium ingratisimi esse uelint: id quod ego mehercule non uideo. Iam eos quoque demiror, qui causam hanc prætexunt, uideri nostram ciuitatem, ineunda cum Arcadibus societate, & his agendis, inconstantia & perfidia opinionem subituram. Mihi enim, Athenienses, contrarium uidetur. Cur? quia neminem ex omnibus negaturum arbitror, à nostra urbe & Lacedæmonios, & prius Thebanos, & postremò Eubœenses conseruatos, & postea in societatem receptos esse, quum quidem unum & idem semper spectaret. Illud uerò quid nam est: ut oppressos iniurijs erigeret, ac tueretur. Quod si ita est, non iam leuitatis crimen in nobis hærebit, sed in illis, qui pari & æquo iure uiuere nolunt: atque apparebit, mutari negocia propter eos qui per iniuriam superiores semper esse student, ciuitatem nostram eandem manere. Mihi uerò uidetur Lacedæmonij singulari agere calliditate. Nunc enim illi aiunt Eleis quasdam Triphylia partes restituendas: Phliasijs Tricarantum: alijs quibusdam Arcadibus patriam reddendam, nobis Oropum: non ut nostrum quemque suum habere uideant: longè alia ratio est. noua enim in eos incessisset ista humanitas. Sed ut omnibus adiutores uideantur ad ea recuperanda, quæ singuli sua esse contendunt: ut, ipsis Messenam oppugnaturis, aut omnes eius expeditionis socij, et strenui adiutores sint: aut cum ipsos suffragatores habuerint in ijs uendicandis, quæ illi sua esse contenderant, nisi parem gratiam retulerint, iniurijs uideantur. Ego uerò existimo, à nostra urbe, etiã si nullos Arcades Lacedæmoniorum libidini permiserit, Oropum posse recuperari: & illis (modò æquū facere uelint) adiuuantibus, & ceteris omnibus annitentibus, quibus iniquum uidetur, ut aliena Thebani detineant. Etsi autem hoc nobis certò constaret, nisi Lacedæmonios Peloponesum subuertere sineremus, nos Oropum capere non posse: optabilius (si dicere liceat) censeo, missum facere Oropum, quàm Messenam & Peloponesum Lacedæmoniorum obijcere uolentia. Nec enim hæc duntaxat rationem nobis cum ipsis esse existimo. Sed ut omittam id quod in mentem mihi uenerat: illud fore opinor, ut multis de rebus periclitemur. Ea porrò quæ Megalopolitas Thebanorum causa contra nos egisse dicunt, absurdum est, nunc accusationis proferre loco: quum autem amici fieri uolunt, ut contra nobis bene faciant, obrectare, ac omnibus modis dare operam, ne amici fiant: nec animaduertere, quo fideliores eos fuisse Thebanis ostenderint, eo se maiore supplicio dignos

A uoluntate Atheniensem.

Inuersio Laconici argumenti.

Refutatio. Esse ciuitatis idem semper spectare, atque aliud aliud agere.

Laudabile institutum Atheniensem: Parcere subiectis, & debellare superbos. Translatio criminis.

Lacedæmoniorum insidiosa humanitas & æquitas.

Et defendi Arcades, et Oropum recuperari posse.

Oropum potius amittendum, quàm Laconibus non obstitendum esse. ἐπιπολιώπυρσι. Ne dicam eos salutem nostram oppugnaueros. Refutatio. Arcadibus socie-

gnos esse, qui nostram urbem talib. socijs, cum prius ad nos q̄ ad Thebanos uenissent, spoliarint. Sed hæc nimirum uæcordium hominū sunt, qui alijs hos efficere socios uolunt. Illud autem, quantum suscepta cogitatione diligenti, coniectura possis assequi, plerosque uestrūm mihi esse assensuros arbitror, si Megalopolim Lacedæmonij caperint, periclitari Messenam: quòd si & hanc oppugnarint, dico uos Thebanorum socios futuros. Longè igitur honestius et præstabilius est, ut Thebanorum socios ipsi suscipiamus, & Lacedæmoniorum auariciam & importunitatem reprimamus, quàm ut nunc uerentes, ne socios Thebanorum cōseruemus, hisce desertis, postea ipsis Thebanis opitulemur, atque insuper de nobis ipsis in metu & periculis simus. Neq̄ enim nostræ urbi tutum esse puto, ut Lacedæmonij Magnam urbem capiant, & rursus magni fiant: quum uideam, eos etiam nunc suscepisse bellum, non suæ defensionis causa, sed ob ueterem potentiam recuperandam. Quæ uerò, dum illam obtinerēt, appetierint, ea uos cū magis fortasse quàm ego sciatis, iurè metuetis. Admodum autem ex oratoribus audire uelim, qui se & Lacedæmonios & Thebanos odisse dicunt, utrum utriq̄ illos quos sanè oderūt, propter uos et utilitatem uestram oderint, an uerò in gratiam Lacedæmoniorum Thebanos, & Thebanorum causa Lacedæmonios utrique. Quòd si propter illos, dixerunt: neutris, utpote furiosis, obtemperandum est. Sin uestra causa dicturi sunt, cur ultra quàm sat est, tēpusq̄ patitur, alteros extollunt. Possunt enim, possunt Thebani deprimi, etiam si Lacedæmoniorum opes non augeantur: & omnino facilius, ut ego uobis declarare conabor. Vniuersi hoc scimus, omnes, etiam si iustitiam non curent, erubescere tamen ad tempus, iusta non agere: & hominibus iniurijs palàm aduersari, præsertim si qui lædunt. & hac re labefactari omnia inueniemus, & hoc principium esse malorum omnium, quòd homines nolunt simpliciter agere quæ iusta sunt. Vt ne igit̄ hoc impediatur, quo minus Thebanorum opes minuātur: & Thespias, & Platæas, & Orchomenum instaurari oportere dicamus, eosq̄ adiuuemus, & alios ut idem faciant, hortemur. Est enim & honestū & æquum, ne uetustas urbes euerfas esse patiamur. At Megalopolim & Messenam iniurijs non obijciamus: neque prætextu Thespiensium & Platæensium, incolumes urbes, quæ q̄ habitantur, excindi sinamus. Quod si hæc promulgata fuerint, nemo erit quin Thebanos uelit alienos agros tandem amittere. Sin minus, primūm hi nobis aduersabuntur ne illa confici possint: nec iniuria, quum existimabunt illarum urbium instaurationem excidium sibi allaturam. Deinde nostri conatus erunt irriti. Nam quis tandem erit exitus, si urbes incolumes excindi sinemus, excisas instaurari postulabimus? Dicunt porrò qui exquisima dicere uidentur, oportere Arcades erectas cum Thebanis columnas tollere, si modò nobis constanter socij esse debeant: alij columnas eis esse negant, sed utilitatem esse quæ amicitiam conciliet: & eos haberi pro socijs, à quibus adiuuētur. Ego uerò si maximè tales sunt, ita sentio: Petendum esse dico, simul, ut hi statuas tollant, simul, ut Lacedæmonij pacem agant. Vtri autem ita facere noluerint, tum scilicet eos adsciscendos, qui dicto

Periculum, si
Arcades deserantur, tandē
ad Athenienses redituros

Dilemma in
partiu studio-
sos oratores.

Qua ratione
& Thebanorum
& Lacedæmoniorum
opes minui possint.
Simulatio iusticie.

Cum Thebanis
quo pacto
agendum.

Arcades defendendi.

Utilitas huius
consilij.

Pile fœderis
inter Arcades
& Thebanos.

m fue

fuerint audientes. Siue enim pace conciliata, Megalopolitæ adhuc Thebanorum societati adhærebunt: omnibus nimirum perspicuum erit, avariciâ & emolumenta Thebanorū, nō æquitatem eos sequi: siue Megalopolitæ socios nos sine fraude facient, & Lacedæmonij pacē turbare tamen conabuntur, celare profectō neminē poterunt, se non de hoc laborare, ut Thespiæ instaurentur, sed ut Thebanis hoc bello conflictantibus, interim ipsi Peloponnesum subigant. Demiror autem quosdam qui formidandum censent, si Thebanorum socij Lacedæmoniorum hostes sint: sed si Lacedæmonij illos ipsos euerterint, id formidandum non censent, præsertim cum tempus re ipsa nos docuerit, Thebanos semper his socijs uti contra Lacedæmonios: Lacedæmonios autem, dum eosdē habuere, contra nos illis fuisse usos. Proinde illud etiam cogitandum cenfeo, si uos Megalopolitas non receperitis, si expugnati & profligati fuerint, Lacedæmonios statim potentes fore: sin fortē manserint incolumes (sicuti nonnulla iam præter spem euenerunt) firmos Thebanorum socios meritō futuros. At si receperitis, salutē ij à uobis accipiēt. Sed euentum & periculū cōsiderationē trāsferamus ab eis, idēq; negociū in Thebanis & Lacedæmonijs cōsideremus. Si igit̄ Thebani, bello, ut debēt, subacti fuerint: iusto maiores non erūt Lacedæmonij, quōd Arcades aduersarios in uicinia habebūt. Sin Thebani fortē emerferint, incolumesq; manserint, & nō cōciderint: saltē infirmiores erūt, postq; hi socij nobis facti, et per nos cōseruati fuerint. Quare modis omnib. expedit, ut Arcades neq; deseramus: neq; cōmittamus, si fortē māserint incolumes, ut aut suis euasisse uiribus, aut aliorum opera, ac nō uestra ope cōseruati esse uideant. Ego quidē, Athenienses, deos testor, me neutros uel amare uel odisse priuatim, sed ea dixisse quæ uobis, p̄ futura putē. & uos hortor & moneo, ne Megalopolitas deseratis, neq; in uniuersum quēq; imbecilliorē obijciatis uiolētiæ potētiorū.

A Lacedæmonijs plus esse periculi, quàm à Thebanis.

Metuendum, ne Arcadibus desertis, uel Lacones, uel Thebani nimis crescant.

Arcadum cōseruationē tam Thebanorum quàm Laconū potentiā minui.

Conclusio.

LIBANII ARGUMENTVM IN ORATIONE
nem de fœdere Alexandreo.

Quam Alexander Macedo Messenam Philiadæ tyranni filijs restituisset: accusat eum de fœdere, facto per Athenienses & Græcos, uiolato. affirmat etiam Macedones multis alijs in rebus pactis non stetisse: idq; non negligendum suadet. Videtur autem hæc oratio falso tribui Demostheni. nec enim forma orationis cum alijs Demosthenicis conuenit, sed ad Hyperidis stylum propius accedit, cum in alijs, tum uerbis quibusdam, huic quàm Demostheni magis usitatis, ueluti *νέοι ἄνθρωποι*, id est noui homines, uel, nuper ditati, & *ἔδρα λυφθόρατοι*, id est, improbè, ac petulanter aget.

DEMOSTHENIS DE FŒDERE

ALEXANDREO ORATIO, HIERONYMO Vuolfio interprete.

Perstringit oratores, qui fœderis prætextu Alexandri tyrannidē foueant.

Ehemēter, Atheniēses, probādi sunt, qui exhortāt & iubēt, ut pactis et cōuētis stemus, si ita sentiūt, ut loquunt: liberū enim populū nihil perinde decere existimo, ut æquitatis & iustitiæ præcipuū studiū. Decet igitur, ut qui ad hoc tātopere hortant, non uerbis abutentes obstrepant, atq; interim quiduis potius agāt, sed ut nūc censuram subeant, ac in posterum uos, hac in re uel dicto audientes habeant, uel omīssa contentione, dandi consilij locum his relinquunt, qui uerius de

de iure pronunciant: ut aut ultrò iniuriam sustineatis, & hoc ipsum iniuriarum auctori condonetis: aut statuentes maximi faciendam esse iusticiam, sine ulla cunctatione et reprehensione, eo quod expediet, erga omnes utamini. Si igitur ipsum foedus, & iusiurandum de communi pace datum, consideretur, perspicuè cernitur, quò nam sint qui iam illud uiolarint. Atque ego (ut magnis de rebus) compendio uos docebo. Si quis uos roget Athenienses, quam ob rem grauissimè indignaremini: respondebitis opinor omnes, si quis uos cogeret, si hoc tempore uiuerent Pisistratidæ, & si quis uim faceret, ut eos in integrum restitueretis: uos correptis armis quiduis potius periculi subituros, quàm ut eos admitteretis. aut si uobis persuaderi pateremini, pro gre emptis mancipijs seruitutem seruituros, eoq; magis, quòd famulum nemo uolens occidit: at tyrrannide oppressos uideamus non modò indicta causa occidi, sed eorum etiam uxores & liberos ad stupra contumeliosè abripi. Alexander autem contra iusiurandum in communi pace perscriptum, Philiadæ liberis, qui tyranni sunt, Messenam reducendis, nunquid iustitiæ rationem habuit: ac non potius suo tyrannico more usus, tum uos, tum pactiōnem communem pro nihilo duxit? Neq; uerò si quis uobis eam necessitatem imponat, iniquissimis ferre animis oportebit. Sin alibi usquam iusiurandum uobis datum uiolentur, boni consulendum erit, omiſſa defensione foederis: neq; quum quidam hic uos incitent, ut foedus seruetis, tanta licentia concedenda illis est, à quibus ita palàm uiolatum est. Hæc enim admitti nequaquam possunt, si ius exequi uelitis. Nam illud etiam in foedere est adscriptum, ut pro hoste habeatur is qui talia egerit, qualia studio habet Alexander, ab omnib. ijs qui pace comprehendunt, utq; omnes & regnum eius & ipsum bello petant. Quare, si quæ conuenere, seruare uolumus, hostium numero habebimus eum qui tyrannos restituit. At uerò dicent isti tyrannorum studiosi, Philiadæ liberos Messenij antequam foedus feriretur, imperasse, ac proinde restitutos ab Alexandro. Sed ridicula est ista ratio, quum Lesbij tyranni sint eiectione Antissa & Ereso, damnata ipsa gubernationis forma ut iniusta, qui ante foedus dominati sunt, Messenæ tolerandos esse, cum utrinque sit eadem indignitas. Deinde & foedus, statim ab initio Græcos liberos esse, suisq; uiuere legibus iubet. Quid igitur absurdius, quàm caput de libertate Græcorum, principem tenere locum in foedere: & existimari, illum qui eosdem seruitute opprimit, nihil communibus pactis fecisse contrarium? Quare necesse habemus, Athenienses, si modò fidem seruabimus, & iustitiam colimus, quò nos isti uocant, ut modò dicebam, correptis armis, adscitisq; socijs qui uolunt, foedifragis inferre bellum. An uerò, cum putetis aliquando ipsam occasionem ualere, ac sine iustitia id quod expediat, conficere: nunc postquam & occasio, & ius & utilitas unà concurrunt, aliud quoddam tempus expectabitis, tum uestræ, tum reliquæ Græciæ libertatis uindicandæ? Iam ad aliud iuris caput uenio: scriptum est in foedere, si qui respublicas apud quosque receptas tum, cum in pacem iurarent, abrogauerint, ab omnibus ijs ad quos pertineat pax, pro hostibus esse habendos. Considerate autem

Propositio.
Foedus esse ab
Alexandro uiolatum.

Tyrannidis
mala.

i Philiadæ tyranni
liberi Messenam
reducti

Refutatio.
Non si Philiadæ
liberi ante foedus
regnarint, eos restitutos
fuisse.
Lesbij tyranni:

Conclusio, oportere bellum
geri.

Ab occasione,
iure, utilitate.

2 Pellene seruitute oppressa

Inuebitur in
mercenarios
oratores.

Ita seruandum
foedus, ut neu-
tri parti fiat in-
iuria.

Receptus sta-
tus tuendus.

3 Pædotribam
contra foedus
Sicyonem re-
stitutus.

Athenienses, Achæos qui Peloponnesum incolunt, liberas habuisse ciuitates. At Macedo nunc Pellenæorum rempublicam abrogauit, eiectionis plurimis ciuibus, illorumque opes seruis tradidit, Chærone Palestrita tyranno imposito, nos uero pacis eius participes sumus, quæ mandat, ut talia qui fecerint, pro hostibus habeantur. Quæ quum ita sint, utrum communibus mandatis parebimus, habituri eos pro hostibus: an uero aliquis ex eorum numero, qui Macedoni mercede conducti seruiunt, & in uestram perniciem locupletati sunt, tam erit improbus & perfrictæ frontis, ut id fieri oportere neget? Nec enim horum quicumque eos præterit: sed tanta illorum insolentia est, ut exercitibus tyranni tanquam custodia muniti, uos & iusiurandum uiolatum seruare hortentur, quasi uero ille periurij etiam dominus sit: & uestras leges uos abrogare cogat, dum & sententias iudicum damnatos absoluunt, & alia eiusdem generis infinita quæ pugnant cum legibus, committere uos cogunt. nec iniuria. Nam qui semet ipsos in patriæ perniciem uendiderunt, hi fieri nequit, ut leges & iusiurandum curent: sed solis nominibus abutentes, fucum faciunt his, qui non ut iudices, sed tanquam fallendi temporis gratia concionibus interfunt: neque putant præsentem hanc tranquillitatem, aliquando fore causam subitæ & magnæ tempestatis. Ego uero iubeo, quemadmodum initio dixi, parere his qui affirmant communia pacta seruari oportere. nisi forte illud putant, cum dicunt standum esse iureiurando, se non hoc dicere, nullam accipiendam esse iniuriam: & neminem animaduersurum opinantur, tyrannides pro democratijs constitui, & respublicas abrogari. Hoc uero cum primis est ridiculum: quum foedere sit promulgatum, assessoribus & alijs ad communem custodiam delectis esse prouidendum, ne in urbibus ad quas pax attineat, cædes fiant, aut exilia contra leges in illis urbibus usitatas, ne ue pecuniæ publicentur, ne ue leges agrariæ ferantur, ne ue nouæ tabule fiant, aut serui ad pileum uocentur, nouarum rerum studio: isti tantum absunt, ut quicumque tale prohibeant, ut etiam adiutores sint. Qui an non iure optimo pereant, cum tantas clades in urbes inuehant, ut propter earum cladum magnitudinem, illis qui tot numero sunt, mandatum sit, ne ad eas conuiuèrent? Nunc aliud ostendam, quo solutum est foedus: Scriptum est, non licere ut exules progressi ex aliqua urbe foederata, infestis armis ullam urbem foederatam aggrediantur. quod si fiat, eam urbem, è qua profecti sunt, foedere excludendam. At Macedo tam expedite arma circumtulit, ut nunquam ea deposuerit: sed etiam nunc ea gerens, quantum potest omnia peruagetur: idque tanto nunc magis quam prius, ut per mandatum cum alijs in alias urbes, tum Pædotribam Sicyonem restituerit. Quare si communi foederi parendum est, ut isti aiunt: foedere nostro excludentur urbes quæ talia peregerunt. Quod si uera occulta sunt, nihil dicere necesse est, Macedonicas eas esse. Sin ministri Macedonis, aduersarij uestri, mandare non desistunt, ut quæ communibus pactis continentur, exequamini: pareamus eis, quoniam æqua dicunt: & quemadmodum iusiurandum iubet, excludamus illos foedere: ac delibereamus, quomodo tractandi sunt, qui pro dominis sese gerunt, libidinemque

nemq; suam sequuntur, & perpetuò uel insidias struunt, uel agunt prohibita, pacemq; communem derident. Quam enim ob causam isti negabunt ita esse faciendū: Num pactionem, quatenus ea reipublicæ nocet, ratam esse uolunt: quatenus uerò eidem salutaris est, sustulerunt? Nunquid hæc iure fieri uidentur: ac si quid in iureiurando pro hostibus, & contra nostram ciuitatem facit, id perpetuò confirmabunt. Sin aliquid uestrum contra illos, simul & iustum & utile fuerit, illud sibi oppugnandum esse perpetuò, arbitrabuntur: Vt uerò euidentius etiam intelligatis, neminem Græcorum uos unquam accusaturum esse, de communibus pactis ulla re uiolatis: sed & gratiā habituros, q; soli fœdifragos coargueritis: pauca de multis quæ dicenda essent, percurram. Cōtinetur alicubi in fœdere, ut fœderati mare nauigent, & nemo eos prohibeat, neque quisquam naues eorū exceptet. Sin hæc aliquis uiolarit, ut ab omnibus fœderatis pro hoste habeatur. Atqui Athenienses, uos euidentissimè scitis, hoc à Macedonibus esse factū. Nam eò uiolentię processerūt, ut omnes naues Ponticas Tenedū pertraxerint: ac tergiuersantes, non prius dimiserint, q; uos decreuissetis centū triremes esse cōplendas, & statim in mare deducēdas, & ducem eis Menestheum præfecissetis. An non igitur absurdū est, quū tot ac tanta delicta sint alterorū, istos illorū amicos à peccādo eos nō deterre re, sed nobis suadere, ut pacta usq; adeò neglecta seruemus: quasi uerò in illis & hoc adscriptū sit, ut ipsis delinquere liceat, alteris nec ulcisci iniurias sit concessū: Nō ne uerò simul & iniquè & stupidè egerūt, qui iusiurandum usq; adeò uiolarint, ut minimū abfuerit, quin ob illam perfidiā principatus maris eis iurè eriperetur: & nunc etiā ius hoc nobis sine crimine suppeditant, si persequi uoluerimus. Non enim quod peccare destiterūt, eo minus communia pacta uiolarunt scilicet: sed beati sunt, quòd interim fruuntur ignauia uestra, quæ suum ius persequi nunquam instituit. Atq; hoc contumeliosissimum est, quòd reliqui Græci, & Barbari omnes, uestras inimicitias metuunt: at isti noui homines uos eò redigūt, ut ipsi uosmet aspernari cogamini, alia uobis persuadēdo, alia ui extorquēdo: perinde ac si inter Abderitas, aut Maronitas, non inter Athenienses rempublicā gerāt. qui cū opes uestras extenuēt, aduersariorū amplificēt, interim non animaduertunt, se confiteri urbem nostrā esse insuperabilē, dum hortantur ut ius non iustè custodiamus: ut quæ hostes facile superasset, si utilitatis rationē habere uoluisset. Iurè aut in hac sentētia sunt. Dum enim maris imperiū citra controuersiā, idq; solum tenuerimus: ad terrestria pericula propulsanda, facile alia supplementa his copijs, quas in procinctu habemus, inuenire licebit. Præsertim cum fortuna eorū insolentiam depreserit, qui tyrānicorū exercituū custodia muniēbāt: atq; eorū alij perierint, alios res ipsa docuerit esse cōtemnendos. Quod igit ad naues attinet, in q; momēti plurimū est, id Macedo præter alia suprā commemorata, uiolauit. Sed inter omnia Macedonū facta cōtumeliosissimū et insolētissimū illud est, qd nuper accidit, quòd ausi sunt contra cōmune fœdus cū ipsis in Piræū appellere. & hoc, Athenienses, non quia una triremis fuit, ideo paruū ducendum est: sed eos periclitari patientiā nostram uoluisset,

4 Naues à Macedonibus exceptatæ & de tentæ.

Insestatio mercenariorū oratorum.

Atheniensium potentia.
5 Triremis Macedonica in Piræum appulsa.

m 3 ut plu

ut pluribus idem facere liceret, statuendum, & ut declararent, sicut etiam in cæteris factum est, se communia decreta non curare. Nam eos ita paulatim irrepere, & nos assuefacere uoluisset ad tales accessus perferendos, etiam inde perspicitur, quod is qui tum nauim appulit (quem statim unam cum triremi perditum à uobis oportebat) petijt, ut in nostris portibus parua nauigia fabricari liceret. Nam cui tandem fuit obscurum, eos id consilij habuisse, ut intra portum statim essent potius, quam ut in eum apellerent? & si paruula nauigia tolerarem, paulo post triremes quoque: & si primum paucas, paulo post multas? Nec enim dici potest, quum Athenis magna copia sit lignorum ad naues fabricandas, quæ ligna & è longinquo, & difficulter importantur: in Macedonia, quæ etiam alijs qui uolunt, ea uilissimo precio suppeditat, penuriam extitisse, sed arbitrabantur naues ibi simul & fabricandas, & in portu iam dicto implendas esse: quum communi fœdere sit sancitum, ne quid tale admittamus: eamque licentiam indies fore maiorem. Vsq; adeo illi nos è sublimi despiciunt, propter nostrates doctores, qui eis dictant quid faciendū sit. Sic unam cum istis cuiusdam ineffabilis dissolutionis & ignauitæ nostram urbem condemnant: neque eam futura prouidere, neque unquam cogitare putant, quomodo tyrannus iste communi fœdere utatur, quibus ego, Athenienses, uos hortor ut pareatis, quemadmodum ego docui: & confirmare possim, ut qui hac ætate sum, nos & iure nostro citra cuiusquam reprehensionem, & occasionibus sine ullo periculo uros, quæ nos ad prosequendas nostras utilitates incitant & urgent. Nam insuper etiam communi fœderi adscriptum est, Si participes communis pacis esse uelimus, at uerbum illud, Si uelimus: etiam contrarium complectitur, an unquam desistere uelimus aliorum ductum & auspicia turpiter sequi: an uero ne recordari quidem ullius præclari facinoris, quæ ab antiquissimis temporibus plurima nobis præ cæteris omnibus relicta sunt. Si igitur iusseritis, Athenienses, decernam, ut fœdera iubent, fœdifragis bellum esse inferendum.

Superbia Macedonum & proditorum.

Conclusio. Fœdus esse tuendum.

SI VELIMVS.

DEMOSTHENIS EXORDIA CON-

CIONVM, HIERONYMO VOL-

sio interprete.

AD LECTOREM.

Irari nemo debet, tantum abesse nostræ ætatis homines, quantum uis ingeniosos, ab excellentia ueterum oratorum. Nam ut de ratione discendi peregrinas linguas difficillima, quæ nobis magnam ætatis partem intercipit, taceamus: quotusquisque tam continenter uiuit, tanto studio se exercet, ut cum de alijs plerisque, tum uero de Demosthene memoriæ proditum est? Ac alia quidem admirabilia de illius exercitationibus apud Plutarchum legere licet. Sed ex his etiam progymnasmatis, quæ ideo *περὶ οἰμῶν ἀμνηστικῶν* inscribuntur, quod accommodata essent ijs orationibus, quæ in frequenti Atheniensis populi conuentu haberentur: satis apparet eum tanquam arcum, sic animum ad omnes publicorum negotiorum occasiones intentum habuisse, domique per ocium difficillimam oratoricæ dictionis partem (principijs enim inuentis, reliqua deinde sua sponte propemodum sequuntur) esse meditatam. Vnde id consecutus est, ut iam bis mille fere annorum spacio nemo extitisse putetur, qui uel eloquentia uel sapientia cum eo conferri mereatur. Sic Cicero etiam lib. 16. ad Atticum: De gloria, inquit, librum ad te misi, & in eo proœmium id est quod in Academico tertio, Id euenit ob eam rem, quod habeo uolumen proœmiorum, ex

eo eligere soleo, cum aliquod οὐγγεμα institui, &c. Et ad Patum lib. 9. Ipsa illa si qua fuit in me facultas orationis, nisi me ad has exercitationes retulisset, exaruisset. Hæc propter adolescentes adscribo, ut tantorum uirorum exemplis incitati, repudians inanium uoluptatum perniciosi illecebris, in ea studia summa animorum contentione incumbant, quæ delectationes puriores, & fructus honesti nominis uberrimos parere possunt. Est autem hoc opusculum tanto legendum diligentius, quanto plus studij quam in reliquis orationis partibus, oratores in exordijs ponere solent, quæ fundamentis ædificiorum rectè comparantur: et cum autore Pindaro ἀρχομὲν ἄγχι τῆς τριταυγίης εἶναι τὸ πρῶτον oporteat, elaborata & expolita esse omnia consueuerūt. Et si autem dubitari uideo de autore huius opusculi Protemiorum, mihi tamen causa esse non uidetur, cur alij ascribantur: tum quòd neque à stylo Demosthenis abhorrent, tum quòd inter illas eius exercitationes numerari possunt, de quibus in hanc sententiam Plutarchus scribit: Quin et è congressibus cum externis, et sermonibus & negocijs, argumenta & occasiones studij petebat. Domum enim reuersus, statim in tablinum suum descendebat, & cum ipsa negocia ordine recensebat, tum eorundem defensiones. Atque etiam orationes quas audierat, animo complectens, in sententias & circunductiones redigebat: & omni ratione corrigere, nouoq; & alio genere sermonis explicare nitebatur, tum ea quæ ad ipsum alius, tum quæ ad alium ipse dixisset, &c. Sed parum refert quis sit siue autor siue collector, modò ipsum opus, ut certè est, utile sit & elegans. Sunt quidem nonnulla quorum idem esse, quod quarundam orationum initium uideatur: unde fortasse primo aspectu putes cramben tibi repetitam apponi. Sed si pellegeris, tribus aut ad summum quatuor exceptis, paucisq; sententijs quæ medijs ex orationibus excerptæ sunt, noua esse omnia deprehendes. Cum autem in Græco exemplari bina nonnunquam, aut terna confusa haberentur, mihi religio non fuit ea distinguere, quæ rerum ipsa series non coniungeret. Quod factum si cui displicet, is eadem facilitate compingat licebit, qua ego dixi. Ut enim mihi meum, sic suum cuique iudicium, in re præsertim momenti haud ita magni, liberum esse decet. Illud etiam admonendum est, Venetæ Brucioli editionis, quæ multa correctiora habet quam Aldina, ordinem esse in hoc libello diuersum ab Aldino & uetere Heruagiano: quem ego cum aliud exemplar eo tempore non haberem, secutus sum, ab eo exordio, quod ex nostra distinctione XXII, & in editione Brucioli XXXX est, & in græco sic incipit: ἐκεί τὸν ἄλλον χρόνον ὡς ἀδελφοὶ ἀδελφοί, μηδὲν συμπολιτῶν μὲν, ἢ ἢ, ad illud, οἱ μὲν πάντας μὲν ὑμᾶς ω. α. Α. δὲ μολογῆσαι, ὅτι δ' εἶ τῶν, &c. Vter sit uerior aut melior non pronuncio, & parum refert. illud autem uellem, exemplar habere nos multis in locis emendatius. Quare in hac conuersione (quanquam complura loca, partim collatione exemplarium, partim sagaci diuinatione ex phrasi Demosthenica, citra temeritatem correxi & illustraui) lector æquus, id quod præcipit Aristoteles, meminerit, ὅτι περὶ αἰδουμένους ἔστιν, ἵνα δὲ τοσοῦτον τὰ κειβέτς ἐπιζητῶν καὶ δ' ἕκαστον γένῃ, ἐφ' ὅσον ἢ τὸ πρῶτον φέρεται ἐπὶ δέχεται. Si enim ἢ ἡ προκειμένη ὕλη fuisse melior, noster quoq; labor fortasse alicubi non ita salebrosus uideretur.

I. EXORDIUM.

Idem nouo quopiam negocio indicta concio esset, Athenienses, continuissim me, dum maxima pars eorū qui dare consilium solent, sententias dixisset. Quorum si quæ rationes mihi placuissent, quieuissim: sin minus, tum & ipse quæ sentio, dicere conatus essem. Sed quia quibus de rebus isti sæpe antea uerba fecerunt, de illis nūc deliberatis: arbitror me, quamuis primus surrexerim, posse tamē uideri meritò dicere post istos. Quod si præclarus rerū status esset, cōsultare superuacaneum foret. Cum uerò, ut uniuersi uideatis, multum in eis difficultatis insit: ut talis rerum status patitur, sic dare consilium, quod mihi rectissimum uidebitur, conabor. Primum igitur illud statuendum est, nihil eorum quæ bello gerendo occupati facitabatis, deinceps uobis esse faciendum, sed omnia cōtraria potius. Nam si illa ratio perniciosa fuit, consentaneum est, diuersam fore meliorem. Deinde existimandum est, non eum qui uobis aut nihil aut exigua mandet, rectè dicere (uidetis enim, dum tales spes & orationes cupidè audiuntur, in summum discrimen uenisse Rempubicam) sed cum qui

qui neglecto assentandi studio, ea quæ opus sunt, & per quæ susceptum dedecus aboleamus, factamque iacturam resarciamus, suadeat. Nam si quidem ita comparatum esset, ut quemadmodum molestæ orationes prætermitteri, sic etiam res ipsæ quæ molestiam pariunt, præteriri possent; omnino esset ad gratiam concionandum. Sin uerborum blanditiæ cum rebus haud congruentes perniciem afferunt, turpe est sibi ipsum fucum facere, & extrema demum urgente necessitate ea suscipere, quæ iam olim ultrò confecta esse oportebat.

I. EXORDIUM.

Non idem statuere possum Athenienses, & cum Reip. nomen è uobis audio, et cum uideo quomodo uestrum quidam eos qui eandem defendunt, tractare soleant. Rempub. enim, id quod nostis omnes, democratiam nominatis: sed quosdam, qui huic contraria dicunt, libentius à nonnullis audiri animaduerto. Cuius rei miror causa quæ sit. Nūquid eos hæc sine mercede dicere putatis? At Oligarchiarum, quos isti defendunt, domini, tacentibus, etiam plus darent. Nunquid hæc potiora creditis? Præstare igitur uobis Oligarchia Democratia uidetur. Nunquid eos uiros meliores iudicatis? Quis uerò, qui contra præsentem Reip. statum conciones habeat, probus à uobis existimari iurè potest? Reliquum igitur est, errare uos, dum in ista sententia sitis. Cauete igitur Athenienses, ne id uobis accidat: & istum errorem deponite, ut ne aliquando ansam detis insidiatoribus: ac tum demum errasse uos intelligatis, cum id uobis nihil iam proderit.

II. EXORDIUM.

Non in eo quo nos uellemus, Athenienses, loco esse omnia, neque apud uos ipsos, neque apud socios: minimè est fortassis mirandum. Multa enim fortunæ fluctuantis, incertæque arbitrio reguntur: causæque plures existunt, cur non omnia ex animi sententia mortalibus eueniant. At nullam esse prorsus populi auctoritatem, sed illius aduersarios dominari, hoc & mirandum est Athenienses, & meo quidem iudicio, si qui rectè cogitent, formidolosum. Ac totius quidem orationis hoc mihi principium est.

III. EXORDIUM.

Magnis opibus Athenienses, ratione qua perspicuum fiat, quid in illis rebus optimum factu sit, de quibus nunc deliberatis, omnes uos prælaturos arbitror. Quod cum ita sit, officij uestri est, ut uos ipsi libenter audiatis eos, qui uobis consultum uolunt. Nec enim si quis utile aliquid meditatus attulerit, id solum audire atque accipere licebit: sed illud etiam uestræ felicitatis esse puto, ut multa utilia dictu, subito quibusdam in mentem ueniant. Ex omnibus igitur deligere id facile fuerit, quod maximè uobis expediet.

IV. EXORDIUM.

Aequum est, Athenienses, cum penes uos sit, ex his quæ dicuntur eligere quod maximè probatis, omnes audiri. Etenim sæpe usu uenit, ut idem homo in alio erret, in alio rectè sentiat. Tumultuando autem, & celeriter fastidiendo, fieri potest, ut multis utilibus consilijs fraudemini.

At si

At si modestè taciteq̃ audietis, tum officio planè fungemini: tum si quis delirare uidebitur, negligetis. Ego uerò multa uerba facere neque soleo: neque si hætenus solitus fuisset, nunc facerem: sed quæ uobis profutura existimem, ea, quàm à me fieri breuissimè poterit, uobis explicabo.

VI. EXORDIUM.

QUum nemini prorsus obscurum esse uideam, tum quibus orationibus delectemini, tum à quibus abhorreatis: tamē ea dicere quæ iucūda fore uideantur, impostorum esse reor. At ab his quæ Reipublicæ profutura esse persuasum habeas, etiamsi auditores obturbaturos, aut quiduis aliud facturos scias, non depelli: id ego & boni & cordati ciuis officium esse iudico. Ego uerò uos, si non propter quidquam aliud, ob illud saltem utrorumq̃ orationes audire uelim, ut si quædam quis rectius quàm imperus uester & cupiditas fert, diceret, eius consilium amplecteremini. Sin destitueretur ingenio, neque sententiam animi sui explicare posset, ut id ei sua, non uestra culpa, qui audire nolitis, accidisse uideretur. Deinde non tanta molestia afficeremini, si quem multa nugantem audiretis: quanta, si quem qui opportunum aliquid dictu haberet, prohibeatis. Ac principium quidem est rectè probandi omnia, ut ne quid antea uos tenere putetis, quàm cognoueritis: cum præsertim sciatis, sæpe iam multos consilia mutasse. Quod si nunc uobis hæc persuasa fuerint, fore puto, ut paucis uerbis & ipse dicere aliquid iurè uidear, & me uobis optimè consulere appareat.

VII. EXORDIUM.

QUanq̃, Athenienses, multa uerba facta sunt ab omnibus qui cōsilia dederunt: uos tamen nūc nihilo propius ab eius inuentione quàm agendū sit, abesse uideo, quàm priusq̃ in concionem ascendistis. Eius rei causa, opinor, est eadem, quæ ut summa Reip. laboret. Nec enim de præsentibus rebus uos monent oratores, sed se inuicem accusant et proscindunt: quo, ut ego quidem iudico, consuefacti extra iudicium quantas clades inuexerint, audire, si quādo in ius uocentur: cum uos nihil audire noui putetis, sed ea tantum, propter quæ sæpe irati fuistis: de facinoribus eorum clementius pronuncietis & iudicetis. Ac ob quam causam ista faciāt, stultiq̃ fortasse fuerit, indagare curiosius in presentia. Sed quia illa uobis non expediunt, ideo reprehendo. Ego uerò nec accusabo quenquam hodie, neque tale quicquam pollicebor, quod non è uestigio probem: neque denique illos ulla ex parte imitabor, sed quæ tum conficiendis rebus aptissima, tum deliberantibus uobis utilia existimo: his quàm breuissimè poterō explicatis, descendam.

VIII. EXORDIUM.

QUia maiores uestros laudant Athenienses, orationem illi quidem instituire mihi uidentur iucundam auditu, non tamen utilia illis quos celebrant facere. Aggressi enim res quas explicare pro dignitate nemo queat, ipsi quidem eloquentiæ laudem reportāt: sed ijdem efficiunt, ut de illorum uirtute, concepta apud auditores opinio minuatur. Ego uerò maximam uirtutis eorum laudē tempus esse puto, quod cum interea mul-

n tum

tum elapsum sit, rebus illorū gestis maiora nulli alij suscipere potuerunt. Ego autē operam dabo, ut rationē explicem, qua mihi optimè posse instrūcti esse uideamini. ita enim se res habet; tametsi nos oratores omnes, eloquentes uideamur, nihilo tamen res uestras meliore loco fore satis scio. Sed si quis, quisquis ille fuerit, in medium progressus, docere et persuadere possit, quis apparatus, et quantus, & unde comparatus, Reip. sit profuturus: omnis præsens metus repellatur. Idc̄ ego, modò uiribus non destituar, facere conabor, pauca præfatus apud uos, qui de regio negotio sentiam.

IX. EXORDIUM.

VTrique mihi errare uidentur, Athenienses, tam qui Arcadib. quàm qui Lacedæmonijs sunt patrocinati. Tanquã enim ab alterutris missi, non ciues uestri sint, apud quos illi utrique legatione funguntur, sic se se inuicem accusant & criminantur. Quod legatorum quidem officium fuerit, sed æquis animis de rebus dicere, & uestram utilitatē sine æmulatione & contentione cōsiderare decebat eos, qui sibi ex hoc loco dandī consilij autoritatem sumunt. Nūc nisi noti essent, & Atticē loquerentur, equidem fore multos opinor, qui alios illorum Arcades, alios Lacones esse putarent. Ego uerò haud sum nescius, suadere optima quàm difficile sit. Nam cum uos unà in fraudem illecti sitis, & alij aliter sentiatis, si quis mediam oratione sua uiam tenēre instituerit, eamc̄q; uos cognoscere nolueritis, & gratum faciet neutris, & in crimen ueniet apud utrosq;. Malo tamen, si fortè id usu mihi uenerit, ineptus uideri, quàm his quæ è Reipub. esse puto, dissimulatis, committere, ut à quibusdam decipiāmini. Ac cætera quidem, si uestra uoluntate fieri poterit, postea dicam. nunc uerò quid potissimum expedire existimem, exorsus ab his quæ ipsi confitentur, docere incipiam.

X. EXORDIUM.

Non eadem sentiens quæ plerique qui uerba fecerunt, surrexit Athenienses: & tamen ne hos quidem arguerim, ex improbitate optimis contraria dixisse. Sed hoc in causa esse uidetur, quòd pleriq; neglecto rerum iudicio, uerba quæ dicturi sunt, spectare solent: quorū copia instrūcti, incunctanter concionandum esse putant. in quo non rectè sentiūt, neque cum animis suis cogitant, cum multæ res longo tempore ab omnibus gestæ sint, & propter tempora quædã inter se contrariæ, si quis prioribus præteritis posteriores dicat, eum nihil aliud acturum, nisi ut, quo factū nihil est facilius, se ipse imprudens fallat. Qui igitur eo animo ad dandum consilium uenerunt, mihi uidentur ea esse orationum suarum laude contenti, si eloquentes uideantur. Ego uerò decere existimo, ut is qui de publicis negotijs dare consilium instituit, id potius spectet, ut ea quæ decreta fuerint, prosint, quàm ut subitæ orationes placeant. Decet enim ad eloquentiæ laudem utilis alicuius rei actionem accedere, ne in præsentia tantum, sed semper ea quæ dicta sunt, se præclarè habeant.

XI.

XI.

SI scitis, Athenienses, quid de rebus presentibus factu sit optimum, peccatum est, eas ad deliberandum proponere. Nam quæ ipsi ante auditas sententias ut optima probatis, quorsum eisdem audiendis frustra obtundi attinet? Sin consideratis & deliberatis, quasi ex his quæ dicentur, statuendum sit: non rectum est, si qui uelint, eis non facere dicendi potestatem. Sic enim fit, ut ab alijs, si quid utile excogitarunt, eo uos omnino priuemini: alij omisis his quæ in animo habebant, ea suadeant, quæ uos cupere opinantur. Est autem eorum qui errare uolunt, adigere oratorem, ad ea quæ uos uultis dicenda: deliberantium, audire quæ eius sit sententia: ea quæ, si probetur, uti. Dico autem hæc, non quod his quæ uobis placent, contraria suadere uelim: sed quia illud scio, si contradicentes audire noletis, eos dicturos, uos esse deceptos. Sin audieritis, & assensi non fueritis, mox apparebit, qui deteriora consilia dederint.

XII.

Arbitror omnes, uos Athenienses, intelligere, uos hodie non conuenisse ad ullum maleficum puniendum: sed ideo, ut de presentibus negocijs deliberetis. Accusationes igitur omnes abijciendæ sunt, atque ita apud uos dicendum contra eum quem sibi unusquisque oppugnandum censebit, cum iudicium de aliquo faciemus. Quod si quis utile aliquid dictu, aut conducibile habet, id nunc pronunciet. Nam accusare eorum est, qui res gestas culpant. At consilij capiendi deliberatio, de rebus presentibus aut futuris instituitur. Proinde non conuicij aut reprehensionis præsens tempus, sed dandi consilij mihi esse uidetur. Dabo igitur operam, ne ipse id committam, in quo alios reprehendo: & ut quæ in presentia factu utilissima censeo, suadeam.

XIII.

Neminem negaturum opinor, Athenienses, improbi & maleuoli esse hominis, sic aliquem ex magistratibus uel amare, uel odisse, ut neglecta reipub. utilitate, conciones partim ex odio, partim ex æmulatione habeat. Quæ quidam consensu suggestu faciunt. Ego uero his tantum dicam, eos uideri mihi, etsi tale aliquid fecerunt, non summum peccatum commisisse: sed illud esse grauissimum, quod præseferunt, se nunquam aliter facere paratos esse. Vobis autem suaserim, ne abiecta uestri cura, satis id esse putetis, sumere de istis pœnas, ubi uobis uisum fuerit: nisi etiã eis obstitatis summis uiribus: & quemadmodum de Repub. deliberantes decet, priuatis contentionihus sublatis, quid publicè maximè profuturum sit, consideretis. Cogitandum enim est, neque unum, neque omnes simul magistratus, sublatarum legum, quarum uobis cura commissa est, satis graues pœnas dare posse.

XIIII.

Fortassis inuidiosum, Athenienses, quibusdam esse uideatur, si quis priuatus homo, & unus è uestro numero, post alios suasores, qui & diuurnitate gestæ olim Reipublicæ, & autoritate qua ualent apud uos, excellunt, progressus dicat, uideri sibi eos non modò non rectè dicere, sed

nec propè abesse à rectè sentiendo. Verùm ego usq; adeò me uobis utiliora quàm istos dicturum opinor, ut non dubitem ea quæ dixerunt omnia, nullius esse precij asserere. Existimo autem uos etiam rectè facturos, si nò dicentem, sed ipsa consilia spectetis. Decet enim, Athenienses, uestram beneuolentiam, non quibusdam uelut hereditariam, sed ijs qui optima quoque tempore dicunt, paratam esse.

X V.

Vellem uos, Athenienses, attentè audire ea quæ dicam. Nec enim parua res agitur. Ego miror quò tãdem fiat, ut priusquam in concionem ascendatur, cuiuscunq; uestrum aliquis obuius fiat, is ita promptè possit dicere, q̄ pacto res præsentes fieri possent meliores: atq; iterum, statim ubi discessistis, quisq; disserat, quid agi cõueniat. Cum uerò in publicis cõuentibus illis ipsis de rebus deliberandũ est, uos illis aures præbeat, qui quid uis potius dicunt q̄ ea quæ ad rem faciunt. Itã ne Athenienses unusquisq; uestrum & quid deceat intelligit, & aliorum rationes recensere potest: nemo uerò iisdem faciendis gratificabitur: et priuatim, ut ipse quæ optima sunt, quisq; cupidè facturum uideatur, alios reprehendit: publicè autem ea decernere dubitat, quibus adducamini, ut omnes debita & necessaria Reip. munera obeatis. Quod si nullũ unq; tempus fore putatis, quod istam dissimulationem interrumpat, non obsto, quo minus eandem rationem teneatis. Sin ipsa negocia magis ac magis appropinquare cernitis, prouidendũ est, ne cominus cum illis sit conflictandum, quæ diu antè præcaueri possunt, & ij qui nunc à uobis contemnuntur, post malis uestris gaudeant.

X VI.

DE præsentibus, Athenienses, statu Reipublicæ, quanquam is non est qualem esse oportebat, non omnino mihi uidetur esse difficile quarere, quid faciendum esset uti corrigeretur. At quo pacto de his reb. apud uos differendum sit, id multas magnasq; habere puto difficultates: non quin profutura essent, quæ dici possent: sed ita multa & falsa, & quiduis potius quàm rebus utilia consuefacti mihi uidemini audire, ut metueam ne optimè nunc consulenti, quod odiũ uestrum in impostores uertendũ erat, id suscipere contingat. Video enim uos sæpe non autores rerum odisse, sed eos qui de ijs postremi dixerunt aliquid apud uos. Quanquam autem hæc omnia tam accuratè cogito, tamen opinor, me cæteris omisis omnibus, de ipsis præsentibus rebus, quæ optima esse iudicem, dicturum esse.

X VII.

Vellem uos, Athenienses, qua erga omnes alios uti soletis humanitate, eadem etiam erga uosmetipsos uti. Nunc maior uestra est dexteritas in malis aliorum corrigendis, quàm in ijs quæ uobis ipsis eueniunt, prouidendis. Fortassis autem aliquis dixerit, hanc summam esse laudem nostræ ciuitatis, quòd nullius emolumentum priuati gratia, multa pericula propter ipsam iustitiam ultrò adierit. Ego uerò & rectam esse eam de ciuitate opinionem existimo, & probo. sed illud etiam prudentium hominum officium esse puto, ut eadem sollicitudine res uestras priuatas, quæ alienas, curetis, ne humani solum, sed ut etiam cordati uideamini.

X VIII.

Fortassis, Athenienses, decet, ut qui uos aliqua de re monere uelit, sic dicere conet, ut & uos perferre possitis: sin minus, ut tum omisis alijs uerbis omnibus, illa de quibus deliberatis, suadeat, idq; paucissimis uerbis. Nec enim orationum penuria res uestras omnes cepisse detrimenta, cernere uidemini: sed ob hoc, quod alij suapte causa concionantur, & Rei pub. presunt: alij qui nondum hoc de se specimen praebuerunt, magis eloquentiae laudem captant, quam in id student, ut suis orationibus Reip. consulatur. Ego uero, ne quod alijs faciendum esse dico, id ipse negligere uidear, ac de alijs quam de his ob quae surrexi uerba faciam: praeteritis reliquis omnibus, si placet, quae probem explicabo.

Aequum mihi esse uidetur, Athenienses, ut attentè audiat is qui se uobis & aequa & utilia esse ea de quibus deliberemus, ostensurum polliceatur. Ego igit me id facturum opinor haud difficulter, si uobis perexiguum quiddam persuaderi sinatis, ne unusquisq; uestrum quae sentit de presentibus rebus, ea omnia se rectè sentire persuasum habeat: sed si praeter ea dici aliquid contigerit, ut consideret, atq; audire omnia ne grauetur. Deinde si quid rectè dictum uidebitur, utatur. Quicquid enim prudenter explicatum fuerit, non minus uestrum qui usuri estis, erit, quam illius qui id dixerit. Fundamentum quidem certè legitimae deliberationis hoc est, ut ne decernatur, priusquam ea ex quibus decreta pendent, audita fuerint. Neque enim tempus idem, neq; ratio est, & comprobandi ea quae uisafuerint, & considerandi quid in primis profuturum uideatur.

Vobiscum Athenienses prodij ad deliberandum, an mihi dicendum esset, nec ne. Quamobrem autem id statuere nequeam, uobis explicabo. Necessè habet is qui nec sibi, nec alijs blandiri, sed pro uobis dicere quae maxime profutura persuasum habet, instituit: & ea comprobare quae utriusque rectè dixerunt, contraq; refellere, si qua iniusta postulant. Quod si uos utraque haec audire dignemini paucis, multo rectius de reliquis consuletis. Sin ante cognitionem resiliatis, usu mihi ueniet, ut in neutros iniurius, apud utrosque in crimen ueniam, in quo iniquè mecum ageat. Proinde si iubetis dicere, sum paratus: sin minus, etià tacere praclarum mihi fuerit.

Et iustum, Athenienses, & utile arbitror, ut crimina & accusationes, cum deliberandum est, omittat: & praesentibus de rebus id dicat, quod optimum esse unusquisq; ducit. Nam quosdam esse in causa, ut res malè se habeant, omnes scimus. Quo pacto autem emendari queant, id explicare consulētis officium est. Deinde, mea quidem sententia, acres delinquentium accusatores sunt, non qui talibus temporibus in acta inquirunt, cum illi nullas poenas dabunt, sed qui tale consiliū dare poterunt, per quod praesentia corrigantur. Horum enim opera per ocium & de illis sumere supplicium poteritis. Ac alia quidem uerba omnia superuacanea esse censeo. Quae autem ad praesentem deliberationem profutura putem, ea dicere

conabor, si prius hoc tantum postulauero, si cuius fortè facti mentionem fecero, ne id accusandi studio me dicere putetis: sed ut ijs, quæ tum peperam egistis, indicandis, caueam, ne in similes clades incidatis.

XXII.

Si etiam superiore tempore, Athenienses, nullis addicti partibus & studijs, ita tranquilli fuissetis, ut in præsentia sumus: nec ea quæ nunc facta sunt, euentura fuisse opinor, & cæterarum rerum multæ in loco meliore uobis essent. Nunc petulãtia quorundam facit, ut nec prodire, nec perorare, atq; adeò ne inchoare quidem liceat orationem. Quæ ex re multa existunt, eaq; haud fortassis opportuna. Quòd si ista percontanda sunt, non autem considerandum quid agi conueniat, uestrisq; cupiditatibus nunc obsequendum: decernetis ea quæ & superioribus temporibus, instrui classem, conscendi, tributa cõferri, omnia ea fieri iam oportere, quorum agendi perendie, aut post quinq; dies, si rumores bellici sopiantur, et hostes quiescãt, rursus iam non esse occasionem putabitis. id quod, cum in Hellesponto esse Philippum audiremus, accidit: ac denuò, cum piraticæ naues ad Marathonem appulissent. Quàm enim quispiam, Athenienses, probè instructo uteretur exercitu, tam uos consilijs utimini celeriter. Est autem & lentè deliberandum: & quæ decreta fuerint, maturè faciendã sunt: & cogitandum hoc, nisi & uberem comæatum in promptu habueritis, & ducem aliquem prudentem bello præfeceritis, uestraq; decreta constanter urseritis: nihil à uobis confectum iri nisi decreta, & omnes impensas frustra perituras. & fore, ut neq; rebus quicquam consulatis, at que irati quoscunq; libitum fuerit, in iudicium adducatis. Ego uerò nolim uos committere, ut ciues prius in iudicijs exagitetis, quàm hostes ulciscamini. Aequius enim est ut cum illis, quàm inter nos belligeremus. Verum ne, id quod factu facilimum est, tantum obiurgem, quo pacto hæc à uobis oportere fieri putẽ, explicabo: precatus à uobis, ne obstrepatis, ne ue me tergiuersari aut differre negocium existimetis. Nõ enim qui celeriter & hodie rem inscipiendam suadent, rectissimè consulunt (non enim ea quæ iam quidem acciderũt, copijs auxiliaribus prohibere poterimus) sed qui ostenderit, quæ copiæ comparatæ nunc permanere ac constare queant rãtisper, dum aut hostes superemus, aut eò adducamus, ut bellum deponamus. Sic enim in posterum malis liberabimur.

XXIII. VEL XL.

Neminem, Athenienses, omnium uestrum ita opinor maleuolum esse Reipub. ut non grauiter molestet; ferat ea quæ facta sunt. Quod si quiritãdo quicquam horum infectum fieri posset, id ego uobis omnibus suaderẽ. Sed quia illa mutari nullo modo possunt, sed reliqua prouidenda sunt, ut ne in eandem fraudem incidatis: quemadmodum, Athenienses, ob ea quæ nunc facta sunt, indignamini, sic opera danda est, ne eadem denuò eueniant: nec existimandum, ullum suasorem talibus uerbis esse instructum, qui præsentia tueri possit, nemine uestrum suam operam conferente. Nam is quidem nõ orator, sed deus fuerit. Ac fons horum malorum

rum

rum hinc oritur, quòd oratorum quidam ad gratiam pusillo tempore duraturam, hic concionantur: dicentes neque tributa conferenda, neque militandum esse, sed omnia sua sponte confectum iri. Et hæc ab alio aliquo redargui oportebat: idque ea ratione fieri, quæ esset à Republica. Mihi autem uidetur fortuna nunc etiam quodammodo melius mereri de nobis, quam magistratus. Nam quod omnia ferè pereunt, id eorum quibus negocia mandata sunt, socordiæ & improbitatis signum esse debet: quòd uerò non olim omnia perierunt, uestræ fortunæ beneficium equidem esse iudico. Dum igitur fortuna cessat, & inimicos extollit, reliquarum rerum curam suscipite. Quod nisi feceritis, prouidete ne uos simul & omnes magistratus accusetis, & res uestræ, ô Athenienses, inclinentur. Nec enim fieri potest, ut eæ sine magna aliqua clade consistant, cum nemo sit qui eas tueatur.

XXIIII. VEL XLI.

Nihil in eo, Athenienses, absurdi est, eos qui semper & assidue suas in Republica rationes ad paucorum dominatum referunt, in eo nunc etiam esse reprehendendos: sed illud potius iurè quispiam demiretur, uos qui ea sciatis, sæpe libentius illis auscultare, quàm uestris defensoribus. Fortassis autem ut priuatim facile non est omnia rectè agere, sic neque publicè: non tamen maximi momenti negocia sunt negligenda. Sunt autem cetera minora omnia. Cum uerò de statu ciuitatis, de cædibus, de reipublicæ popularis euerfione declamitantes quosdam auditis: quis uos non mente captos arbitretur? Nam cæteri mortales omnes, aliorum exemplis admoniti, cautiore sunt. At uos ne quidem auditis aliorum casibus, potestis formidare. Sed quæ priuatim stultitiæ tribuatis, si admissa sint, ea uos publicè admissuri mihi uideamini: nec nisi accepto malo fore prudentiores.

XXV. VEL XLII.

Nemo unquam fortasse uestrum quæsiuit, Athenienses, quamobrem calamitosi rectius quàm fortunati, suis rebus consulant. Eius autem rei alia causa nulla est, nisi quòd ita fit, ut hi neque formident quicquam: neque si quispiam pericula commemoret, ea ad se pertinere putent: illos recens adhuc errorum memoria, quando in clades inciderunt, modestos ad cætera & moderatos efficit. Iam proborum hominum officium est, cum fortuna utuntur secundissima, tum summum habere studium moderationis & prudentiæ. Neque enim quicquã tam formidabile est, quin uigilantia præcaueri: neque ullum malum est, quin oscitantibus euenire possit. Hæc non ideo dico, ut uos frustra perterrefaciam, sed ne ob presentes successus ea quæ incidere possent, nisi cautè res administratis, pericula, si uobis exposita fuerint, contemnatis: & ut sine ullo malo, quemadmodum eos decet, qui se nullo posteriores perhiberi uolunt, sobriè prudenterque caueatis.

XXVI. VEL XLIII.

Non idem tempus esse existimo, Athenienses, & gratificandi uobis, & ea quæ mihi optima factu uideantur, consulendi. Sæpe enim uideo, si quis præter animi sententiam in aliqua re gratificetur, id maiores peperisse inimicitias, quàm si quis statim ab initio aduersatus esset. Quòd si

om.

omnes in eadem sententia essetis: neque si mihi officium facere uideremini, prodirem: superuacaneum esse existimans, his qui sua sponte, quæ oporteret, facerent, suadere, neque etiam si res aliter haberet. Magis enim me ipsum qui unus sim, ignorare quæ optima sint, quam uos omnes, crederem. Quia uero uideo uestrum alios assentiri mihi, dissentire ab alijs: operam dabo, ut his astipulatoribus, cæteros in meam sententiam pertraham. Quod si non auscultandum putabitis, non rectè facietis. Sin audire cum silentio non grauemini, alterutrum ex eo commodum percipietis, aut enim si quid utile suadere uidebimur, id amplectemini: aut in ea, quæ probatis, sententia firmius permanebitis. Nam si rationes, propter quas, nostra opinione, non nihil erratis, nullius esse momenti apparebit: quæ nunc statuitis, nixi rationibus, eligetis.

XXVII. VEL XLIII.

Vellem, Athenienses, quantam iste approbationem sua oratione consecutus est, tantam eum laudem in ipsis rebus gerendis adipisci. Nam neque ei, deos testor, male uolo, & uobis bene cupio. Sed uidete Athenienses, ne sit aliud, orationem habere commodam: aliud, negocia deligere profutura: ne uel illud oratoris sit, hoc hominis cordati officium. Vos igitur plebei, maximèque nati in primis, dicendi facultate summis oratoribus pares esse non debetis: (nam id eorum qui sunt exercitati, munus est:) sed prudentia uel æquare eos, uel potius superare. nam experientia, multarumque rerum usus eam ingenerant. Ne igitur, Athenienses, committite, ut in presentia hoc ignorasse uideamini, uerborum fortitudinem atque audaciam, nisi iustus apparatus & uires accesserint, ut iucundas esse auditu, sic ad agendum periculosas. Nam illud statim, Prohibendas esse grassatorum iniurias: quam sit uerbum præclarum, auditis. At in primis rem ipsam spectate. Vincendi sunt hostes pugnando ab ijs, qui huius uerbi splendorem adepturi sint. Nam dictu quidem, Athenienses, facilia sunt omnia, factu uero non item omnia. Nec enim pari labore et sudore ad dicendum & ad agendum peruenitur. Ego uero uos natura Thebanis nihilo esse puto inferiores (insanirem etenim) sed minus instructos. Nunc igitur in primis parare nos debemus, quando dudum Martis aleam experiri neglexistis. Nec enim in uniuersum contradico, sed de modo aggressiois aduersor.

XXVIII. VEL XLV.

Quanto legati studio ciuitatem nostram accusarint, omnes uidistis, Athenienses. Vna enim re excepta, nescio qua, cætera omnia in uos cogere sunt conati. Ac si criminationes eorum ueræ essent, gratiam illis iure haberetis, quod uos apud uosmetipsos potius, quam apud alios ita accusassent. Sed cum sic oratione sint usi, ut ueritatem peruerterint, ac tum ea propter quæ laudes uobis maximæ debentur, præterierint, tum alia crimina falsa, quæque non cadunt in uos, obiecerint: improbi merito, postquam hæc fecisse conuincuntur, erunt iudicandi. Nam oratores opinionem eloquentiæ, laudi ueritatis & humanitatis prætulerunt: neque ipsi, ut apparet, de eo laborant, ut boni uiri uideantur.

XXIX.

Difficile est, pro uobis apud uos dicturum surgere: quemadmodum facile, cōtra uos. Ego enim, mehercule, nullos homines alios, uera sua, dum admonentur, probra, tam æquis animis audire puto, quàm uos auditis ea conuicia, quæ falsò in uos iaciuntur. Quin istos etiã non existimo tam confidenter falsa fuisse dicturos, nisi compertum hoc haberēt, ac perspicuum esset, uos omnium esse paratissimos ad id audiendum, quod quicuis in uos dixerit. Quòd si facilitatis huius pœnæ dandæ sunt, non alia fuerint, quàm ut crimina, quæ non cadunt in nostram ciuitatem audiat. Sin ueritatis, ut est æquum, suscipienda est defensio, eam ob causam huc ego prodij, non quòd me pro dignitate rerum à uobis gestarum posse dicere, sed quòd actiones quibuscunque uerbis explicentur, iustas uisum iri considerem.

XXX.

Vellem uos, Athenienses, æquos esse in re uestra auditores, nec quia uestrā approbationē orationes impetrarunt, de eis uos rixari. Non enim quisquam id uitio uestro tribuet, si ab homine sitis eloquente circumuenti: sed eorum qui in id operam dederunt, ut uos in fraudem illicerent.

XXXI. VEL XLVII.

Opinor omnes uos, Athenienses, cōfessuros, ea uelle fieri uos, quæ quisque Reipub. putetis maximè profutura. Fit autem, ut quid sit optimum, non eodem modo ab omnib. statuatur. Nec enim uestrum alij sententias esse dicendas, alij non dicendas contenderent. Apud eos igitur dicturo, qui id prodesse putāt, nihil opus est uerbis, cum iam eis persuasum sit: ad eos autem qui contrarium expedire censent, pauca dicam. Si qui igitur audire nolunt, hi ut rem cognoscant, nihilo magis fieri potest, quàm si ipsi & tacerent, & nemo orationem haberet. Sin audieritis, alterutro bono frustrari non potestis, quin aut persuasi, eademq; sentientes, concordius deliberetis, quo ad præsentia negocia nihil cadere queat optatius: aut si sua for suam sententiam probare haud poterit, decretis uestris constantius innitami. Præterea non bona subest suspicio, uenire in concionem, quasi ex his quæ dicent, optima sint eligēda: ac præferre tamē, priusquàm orationum delectus sit habitus, apud uosmetipsos aliquid persuasum habere, idc; tam pertinaciter, ut præter id ne audire quidem quicq; uelitis.

XXXII. VEL XLVIII.

Fortassis importunus, Athenienses, quibusdam uestrum esse uideor, qui sæpe, de hisdem perpetuò rebus uerba faciam. Verum si rem rectè cōsideretis, non me in culpa esse uidebitis, sed eos qui uestris decretis nõ obtemperant. Qui si primum fecissent quæ uos mandastis, nihil secundò nos uerba facere fuisset opus: neque si secundò, denuò. Nunc, quo sapius uos ea quæ fieri debent, promulgastis: eo mihi uidentur illi minus esse parati ad faciendum. Ac prius ignorabam equidem, quorsum dictum illud, Magistratus uirum ostendit, pertineret. nunc uero id alios etiã posse docere uideor. Magistratus enim, aut certè ne omnes dicam, quidã illorum, ut uestra decreta nec minimi faciunt: sic id unum spectant, unde accipiāt.

o Quod

Quod si mihi esset quod darem, iurè ob id ipsum me quispiam reprehenderet, quòd obtundere uos, parui sumptus gratia, non dubitarem. Nunc id fieri nò potest, id quòd nec ipsi nesciunt. Si uerò pro ijs quæ uobis præstanda sunt, me sibi auctariũ additurũ putãt, nugas agũt. Ac ea fortasse uolũt, quæ etiã expectant. ego uerò ea nò faciã, sed siquidẽ dederint, nauim protrahã, officioq; fungar. Sin minus, eos qui sunt in culpa, uobis indicabo.

XXXIII. VEL XLXIX.

Nemo sanus negabit opinor, Athenienses, maximè esse è Republica, ut ne quid in initio noxium agatur. Sin minus, ut statim præstò sint qui intercedant. Atq; huc illud accedere debet, ut uos & audire & doceri uelit. Nihil enim profuerit, esse qui optima suadeat, si qui obtemperet, habeat neminem. Quin illud etiam non inutile uideri potest, esse aliquẽ qui, si quis uobis uel per occasionem, uel propter diei tempus, uel ob quãuis causam aliam fucum fecerit, ea, quocunq; tempore & uestri esse iuris, et audire uolueritis, rursus examinet. Ut si talia uideantur, qualia qui tum persuaserant, esse asseruerunt, ea promptius agatis ut comprobata. Sin fortè non eiusmodi reperiantur, antequam lōgius procedatur, desinatis. Graue enim fuerit, si optimis frustrati, pessima agere necesse habeatis: aut, si deinde nec è re nata liceat mutare consilium.

XXXIII.

Alios equidem omnes, si quid à se præclare factum confidant, id unũ, rationem reddere paratos, iactare perpetuò uideo. At isti contra id reprehendunt, quòd illas res, in quibus errastis, nunc prorogare uultis: atq; imposturam ualentiorẽ oportere esse existimant, ea, quæ mora intercedente fit, probatione. Quid autem illi propositũ habeant, uestrũ etiam plerique fortasse non ignorant. Sed quoniam dicendæ sententiæ potestas data est, ea quemq; proferre decet, per quæ negocia hæc quã re cõsistimè administrantur.

XXXV. VEL L.

Quod profuturum est uniuersæ ciuitati, id ut & dicatur ab omnibus precor, Athenienses, & à uobis decernatur. Ego quidem ea dicam, quæ utilissima esse uobis, mihi persuasi: tantum precatus à uobis, ne uel belli suscipiendi autores propterea fortes, uel illorum aduersarios propterea ignauos existimetis. Neque enim eadem est, ò Athenienses, probandarum & orationum & actionum ratio. Nunc enim prudenter deliberare uos decet: tum uerò, si fortè uisum fuerit, edere fortia facinora. Ac uestra quidem alacritas quantiuis precij, ac talis adest, qualem exoptarit is qui Reipublicæ consultum uelit: quæ quanto uehementior est, atq; præclarior, tanto magis prouidendum, ut ea opportunè utamini. Nullius enim rei susceptio laudatur, nisi finem etiam utilem fortiatur, & honestum. Ego uerò, Athenienses, apud uos è uiro me audisse memini, qui nec prudentia carere, nec imperitus rei militaris uideretur, Iphicratem dico, qui sic assereret, adeundum esse duci discrimen belli, non ut uel hæc uel illa euenirent, sed ut hæc: his enim uerbis utebatur. Facile autem intelligebatur, hoc eum uelle, ut bene pugnaret. Suscepta igitur expeditione,

tione, is in quem collata est imperij autoritas, suo uos arbitrato ducit. Nunc uerò quisq; uestrum belli duces estis. Itaque huiusmodi cōsilia uobis ineunda sunt, quæ ab omni parte conducant Reipublicæ: neque committendum, ut propter incertas spes quicquam præsentī felicitati periculum admittatis.

XXXVI. VEL LI.

Neminem fore putabam, Athenienses, qui actis suis fretus, cuiquam niraferetur, in ea inquirenti. Quo enim illa sæpius exploratur, eo maiore necesse est autores illorum florere gloria. Verum ipsi mihi palam facere uidentur, se res administrasse non ex utilitate Reipublicæ. Qui igitur, cum de integro ratio consiliorum actorumq; reddenda est, sua facinora deprehensum iri præuident: tergiuersantur, & nos indigna facere dicunt. Atqui si eos qui in acta uestra inquirunt, iniquitatis accusatis, quid tandem nos de ijs dicemus, qui nosmetipsos deceperunt?

XXXVII. VEL XXXI.

Nihil est molestius, Athenienses, quàm quod oratores ijs moribus, quos reprehendunt, utuntur. Nam factiones eorum, & mutuas extra iudicium accusationes, nemo ita socors aut prauus est, quin esse perniciosos Reipublicæ fateatur. Ego uerò maiorem eos bonitatis laudem adepturos opinor, si contentionibus istis inter sese in hostes Reipublicæ cōuersis, conciones haberent. Vos autem moneo, ut à neutra istorum factione stetis: ne ue operam detis, ut alterutri superiores fiant: sed ut omnes uos, hostes uincatis. Precor autē à dijs immortalibus, qui uel propter æmulationem, uel ex similitate, uel quauis alia de causa, dicunt alia q̄ quæ optima esse censent, uti desinant. Diris enim deuouere quenquam, alienum fortassis est officio consulentis.

XXXVIII. VEL XXXII.

Has ego calamitates nemini puto, Athenienses, nisi omnibus istis esse imputandas. Censeo autem per ocium rationem ab eis repositendam. Nunc uerò de emendando præsentī statu deliberandum.

XXXIX. VEL XXXIII.

Vellem, Athenienses, quosdam oratorum tantum habere studium utilissima dicendi, quantum ut bellè dicere uideantur, ut & ipsi boni uiri potius quàm eloquentes haberentur: & res uestræ, quemadmodum conuenit, meliore loco essent. Nunc quidam mihi prorsus uidentur eloquentiæ laude contenti, quid postea uobis euenturum sit, nihil curare. Ac statuere nequeo, utrum illius generis orationes, ipsum dicentem perinde fallere soleant, atque illos, apud quos habentur: an uerò de industria, ijs que optima censent, contraria dicant in concionibus. Qui si ignorant, eum qui officio fungi ac operæ precium facere uelit, non uerbis audacem, sed ab apparatu firmum esse oportere: neq; propter hostium imbecillitatem confidendum, sed tametsi illi potentes essent, spem uictoriæ habendam: facitiæ uerborum, ut apparet, eis obstant, quo minus res grauissimas animaduertant. Sin hæc se non ignorare dixerint, atque alia quædam causa subest ob quam ista instituunt: ea quæcunq; fuerit, non mala existimari:

qui potest: Ego uero, tametsi uobis illos cordi esse uideo, tamen quæ mihi uidentur, non dubitabo dicere. Etenim stultitiæ fuerit, cum uos oratione praua deliniti sitis, desperare uos meliori & magis utili oratione posse in uiam reuocari. Peto autem ut & uos æquis animis adsitis, cogitantes, nec ea quæ nunc sentitis, uos fuisse sensuros, nisi orationes quæ uobis persuaferunt, audissetis. Quemadmodum igitur si de bonitate monetæ iudicium fieret, explorandam eam censeretis: sic etiam peto, ut dictam orationem ex his quæ nos contra differuerimus, æstimantes, si utilem reperieritis, dijs approbantibus, sequamini. Sin singula considerantibus, alienior uidebitur: ut antequam impegeritis, mutato consilio, ijs quæ recta sunt, utamini.

XL. VEL XXXIIII.

Maximè uellem, Athenienses, uobis ea quæ dicam probari. Sin id aliter fortasse ceciderit, nihil mallem quàm à me saltè esse dicta. Est autem, ut uidetur, non solùm apud uos ea dicere difficile, quæ dici debet, sed etiam cum animo suo cogitantem ea inuenire. Quod sic intelligi potest, si quis non uerba uos, sed res in quibus estis, considerare putet, ac maius studium adhibeat, ut uir bonus, quàm ut orator uehementis uideatur. Mihi certè, ita me dijs bene amèt, de præsentibus rebus cogitare instituenti, multa quæ uos haud inuiti audituri essetis, in mentem ueniebant. Nam & de eo quod iustissimi Græcorum sitis, copiosè posse dici, & uidebam & uideo: & præstantissimis natalibus oriundi, & multa eius generis: sed ea tantisper oblectatura dum audirentur, post peritura. Oportere autem, ut orator alicuius actionis suafor appareat, propter quam in posterum etiam aliquo bono perfruamini. Quod ego usu rerum edoctus, & rarò & difficulter perspicere uideo. Neque enim satis est perspicere talia, nisi quis eadem uobis etiam, quorum ad ea perficienda requiritur auxilium, persuadere possit. Sed ut ut est, mei fortasse officij fuerit, dicere quæ profutura esse statuo: uestri, de auditis iudicare, illisque si placuerit, uti.

XLI.

Non obscurum fuit, Athenienses, nuper cum eos qui sententiæ cuiusdam intercedebant, non audiendos putaretis, id esse euenturum quod nunc fit, ut quibus tum dicendi potestas data non fuit, hi proxima concione uerba facturi essent. Si nunc igitur, quod tum fecistis, facietis, & his quæ tum decreta sunt, patrocinatoros audire noletis: rursus illi eadem, concione proxima arripiant, atque exagitabunt.

XLII. VEL XXXV.

Sineque decreta uestra irrita uidebuntur, neque uos, ea quæ profutura sunt, sic egeritis, ut alias utilitates amittatis, neque certis quibusdam oratoribus, tanquam histrionibus in scena regnantibus, addicti fueritis: & res uestræ, Athenienses, multo meliore in loco futuræ sunt, & uos habebimini prudentiores. Facite igitur Athenienses, eumque laborè capite, ut utraque parte æquanimitè audita, primum id amplectamini, quod & facturi sitis: Deinde si quis ea quæ in hunc modum decreta fuerint, oppugnarit, eum uos improbum, bisque maleuolum esse putetis. Nam si quis cui dicendæ sententiæ potestas

stas negata fuit, se quid animo concepisse melius putarit, quæ ea fuerint que uobis probentur: ei fuerit ignoscendum. At re à uobis audita & dijudicata, adhuc tamen impudenter se ingerere, neque remissa pertinacia in plurimum concedere sententiam, ea res habere suspicionem quandam aliã, eamque non iustam uideatur. Ac ego, si uos in sententia permanere uidissem, tacendum in præsentia mihi censuissem: sum enim ex eorum numero, qui illa uobis prodesse persuasum habent. Quia uerò quidam horum sermonibus immutati uidentur, eos neque uera dicere, neque utilia: id uos, siue sciatis, ut puto, sine nesciatis, edocebo.

XLIII. VEL XXXVI.

Deceret, Athenienses, et equum esset, ut unusquisque tum uobis suaderet, quid ipsi optimum factu uideretur, cum primum de rebus instituta esset deliberatio: ut ne duæ res, quæ minimè omnium sunt à Republica, usu uenirent: altera, quod decreta uestra nullum exitum habent: altera, quod mutandis subinde consilijs ipsi uacordix uos damnatis. Quia uerò quidam qui tunc tacuerunt, nunc reprehendunt, pauca eis respondebo. Ego demiror quæ sit istorum in Repub. ratio, uel eam potius esse improbam reor. Qui si uos, cum inter consultandum admonere liceret, re deliberata accusare malunt: calumniatorum, non, ut præferunt, beneuolorum hominum institutum sequuntur. Libet autem eos interrogare (neque uerò uelim ea quæ dicam iurgij esse occasionem) cur, cum alia instituta Laconum laudent, id quod apud eos in primis admiratione dignum est, non imitentur, sed ipsi contrarium potius agant? Ferunt enim, Athenienses, apud eos tantisper dum decernitur, quemuis pro animi sui sententia consulere: cum uerò decretum fuerit, eadem laudare omnes, atque adiutores esse illos etiã, qui refragati fuerant, oportet. Proinde multi cum sint, non multi uincunt: & quæ bello nequeunt, per occasiones occupant: neque eos ullum uel tempus effugit, uel ratio, quo minus suis commodis consulant, ea que perficiant. Nos uerò nihil tale facimus, qui istorum opera, & eorum qui sunt istis similes, nos mutuò superantes, non autem hostes, tempus omne consumpsimus: idem, si quis sublato bello pacem conciliet, eum odimus: si quis tempore pacis bellum decernat, ei aduersamur: si aliquis quiescere, nostrumque agere negotium iubeat, ne eum quidem rectè dicere contendimus: calumnijs denique, uanaque spe referti sumus. Quid igitur, dicat aliquis, tu suades, quoniam ista reprehendis? Dicam equidem.

Ὅτι γὰρ οἱ πολλοὶ μὲν οὐκ ἐπιθυμοῦσι τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ τὸν πλοῦτον γίνεσθαι.

XLIII. VEL XXXVII.

Primum, Athenienses, nulla ferè mihi causa esse uidetur, cur uobis aliquis metuat, ne propterea quod suasores audire non uultis, deterius consulatis. Primum enim ea est fortunæ benignitas erga uos, ut multa citra uestram operam, ita quemadmodum ipsi optaretis, uobis conficiat. Nam si magistratuum prouidentia spectetur, per pauca quidem bene habitura sint. Deinde uos præscitis, non modò quibus quisque uerbis usus sit, sed quibus etiam eorum quisque de causis concionetur: ac ni odiosum esset, adderem etiam, quanti. Quod si uestris deceptoribus quàm minimum spacij reliqueritis, sapere uos putabo.

XLV.

EGo si eadem quæ alij, dicturus essem, uos dicendo non esse obtundendos putarem. Iam utilia quidē auditu, sed à uulgi expectatione prorsus abhorrentia, me dicenda habere puto. Res autem paucis expedietur. Audita igitur ea, et dñjudicata, si uobis placuerit, utimini.

XLVI.

ET breue Athenienses, & æquum sumam orationis exordium, neque omnia dicam. Eius enim qui uos deceptos uelit, esse puto, considerare, quo pacto uos auditores alliciat, & negotij difficultatem cōtegat. Eius uerò qui in animum induxerit bona fide uobiscū agere, hoc esse, primum ut dicat, quid nam, cum huc prodiret, senserit: ut si eo audito, post, reliquam eius sententiam audire uelit, & doceat & exponat ea quæ optima ipsi uisa fuerint. Sin improbetis, ut quiescat, neque uel uobis sit molestus, uel semetipsum frustra defatiget. Primum autem hoc dico: mihi Mitylenæorum populo facta esse uidetur iniuria: uestricq; esse officij, ut uos eorū uice ulciscamini. Quod quo pacto fieri debeat, dicere mihi posse uideor, ubi & affectos eos esse iniuria, & decere uos ut eam uindictis, ostēdero.

XLVII.

Primū non adeò mirum est, Athenienses, consiliū daturis nō esse facile uerba facere. Cum enim negocia de quibus deliberandum est, malè se habent, arduas esse necesse est etiam susceptas de illis suasiones. Quod si ea, propterea quod audire non uultis, meliora fore spes est, hoc agi decet. Sin isto pacto ut deteriora omnia, sic melius nihil fiet: quorsum attinet, ut ea deterrima fiant, admittere: ac tum & post lōgius tempus & difficilius, de eis restituendis laborare: cum liceret præsentī statu etiamnum ea corrigere, & perducere ad melius.

XLVIII.

VOs, dum ita uobiscum agitur, esse iracundos, consentaneum est. Irasci autem non fontibus, sed absque discrimine omnibus, id uerò neque consentaneū, neq; rectū est. Qui enim præteritarum rerum causa non fuerūt, & quo pacto reliqua emendanda sint, dicere possint: gratia uestra sunt potius q̄ odio digni. Quos si importunè reieceritis, segnes ad surgendum reddetis. Quanquam autem non ignoro, sæpe non autoribus, sed his qui iratis aduersantur, mali quippiam accidere solere: tamen ad dandum consiliū surrexi. Confido enim, Athenienses, me nullius mali causam repertum iri, & meliora uobis, quàm alios, suadere posse.

XLIX. VEL XXXVIII.

EA quæ acciderunt, Athenienses, talia sunt, qualia omnes audiulistis. Neq; uerò uos consternatis animis esse decet, præsertim cum sciatis desperationem neq; præsentibus rebus commodare, & uobis esse indignam. Sed ut ipsi ea corrigatis, officij esse putare: id uestra dignum autoritate uidebitur. Conuenit autem, ut hi qui tales sunt, quales uos perhiberi uultis, in rebus asperis atq; periculis, alijs præstent. Ego uerò maximè uellem hæc ciuitati nostræ non accidisse, neque uos ulla clade affici. Sin autem ita fieri oportuit, & hæc fato quodam institerunt: expedire opi-

nor,

nor, ut ista in hunc modum, quo acciderunt, euenirent. Fortuna enim celeres habet mutationes, & modo hos, modo illos fouet, aut affligit. Quæ uerò ignauia uirorum fiunt, ea demum constantes clades pariunt. Ac ne uictores quidem ignorare opinor, si uos uelitis, atque hoc casu excitemini, nondum satis esse exploratum, utrum euentus ille felicitati sit, an contra calamitati ascribendus: sin fortuna secūdiōr inflauit eorum animos, ut ferociant, id quoque iam è re uestra fuerit. Nam quo securiores erunt, eo facilius opprimuntur.

L. VEL XXXIX.

VOs, mea sententia, Athenienses, nō de ea tantū quā putatis, ciuitate, sed de socijs ciuitatib. omnibus deliberatis. Nā prout de hac statueritis, probabile est, fore ut reliqui in hoc exemplū intuētes, eodem modo secum actum iri putent. Quare cum propter summam utilitatem, tum gloriæ uestræ causa dāda est opera, ut simul & utiliter & iustè deliberasse uideamini. Ac autoritas huiusmodi rerum penes omnes duces est, quorum plurimi cum è uestro portu soluunt, non uestros amicos, quos ab omni æuo eorundem periculorum socios accepere, sibi colendos putāt: sed peculiāres quisq; amicos sibi conciliat, & suos assentatores recipi in uestram amicitiam oportere censet, cum contra omnino fieri debeat. Nec enim inimiciores, uel quos necesse sit uobis magis esse inimicos, hisce reperietis. Quo enim pluribus in rebus uos decipiunt, suasq; cupiditates per iniuriam explent, eo se pœnas mereri grauiōres censent. Nemo autem amicus ei esse potest, à quo sibi malum aliquod imminere formidat. Atq; accusatio fortasse non est huius temporis, quæ uerò uobis profutura puto, ea suadebo.

ἔτι παρ' ὅσιν τὸ
νοστήσιον.

LI. VEL XXI.

ARbitror omnes uos, Athenienses, cōfessuros, oportere nostram urbem, cum de priuato ipsius quoque negotio deliberet, æquè magnam habere utilitatis atq; iustitiæ rationem. Cum uerò sociorum res aguntur, aut communes, cuiusmodi etiam præsens hæc est, nihil esse perinde curandum, ut æquitatem. Nam in illis ipsa est utilitas satis: sed in huiusmodi rebus adiungi oportet etiam honestatem. Actiones enim in eorum potestate sunt, à quibus geruntur. At existimationi, quæ actiones sequitur, nemo tantus est qui dominetur, sed qualemcunque tandem res geste opinionem excitarunt, talis de autoribus fama spargitur à populo. Prouidendum igitur, & danda opera, ut eæ iustæ uideantur. Debent autem omnes eo in iniuria affectos esse animo, quo erga se, si quid accideret, quod absit, quisquè alios esse uellet. Sed quia nonnulli huic ipsi sententiæ aduersantur, ubi pauca illis respondero, quæ uobis expedire maximè censeam, ea statim suadebo.

LII. VEL XXII.

Non paruum mihi iacturam, Athenienses, existimaturi uideamini, si qua opinio sinistra, nostra que urbe indigna, uulgò de nobis suboriat: in quo cum rectè sentiatis, reliqua, quæ cum hac sententiā consentiant, studio non habetis, sed subinde ad ea faciēda inducimini, quæ
& i.

& ipsi minus esse recta fateamini. Quanquam autem compertum habeo, laudatores omnibus esse iucundiores, quam monitores: non tamen eas blanditias ita expetendas esse mihi censeo, ut alia, quam quæ prodesse uobis persuasum habeo, dicam. Quod si principio rectè sentiretis, nihil publicè faciendum erat, quod priuatim reprehenderetis, ne id quod nunc fit, usu ueniret, ut de quibus quisque dicitur, quam & turpia hæc et acerba sunt: & quousque tandem hæc progredientur: illa ipsa in confesso quisque ipse & probet, & faciat. Ac uellem equidem, quemadmodum scio è re uestra esse, ut optima dicentem audiat, sic scire me idem optima dicenti esse profuturum. multo enim libentius uerba facerem. Nunc equidem metuo: sed tamen ea quæ confido utilia uisum iri, etiam si uos non pareatis, tamè proferre non uerebor.

LIII. VEL XXIII.

Etsi quis, Athenienses, qui nullam aliam causam prius apud uos egisset, nunc de criminibus, quæ legati nostræ urbi falso impingunt, dicat: ei esset opinor ab omnibus ignoscendum. Nam alijs in reb. uinci ab aduersarijs, non tam fortasse culpa quam calamitas dici queat. Quippe cum & in fortuna & præfectis & multis alijs aliquid situm fuerit, cur prius res uel bene uel malè gereretur. Sed in sui defensione pro dignitate ueteris gloriæ non posse uerba facere, id fieri culpa ingenij eorum, quibus id euenit, inuenimus. Quod si alij essent apud quos uerba de uobis fieret, neque isti tam confidenter mentiti essent, opinor, neque auditores multa dicta istorum tulissent. Nunc & cæteris in rebus alij uestra facilitate fruuntur omnes, & in hoc isti negotio nunc uel in primis. Tanta enim æquitate uestrarum aurium contra uos sunt usi, quanta satis scio, nullorum aliorum uti potuissent. Mihi autem equum uidetur, ut propterea uos & dijs gratiam habeatis Athenienses, & istos oderitis. Nam quod Rhodiorum populū, qui aliquando coram, multo petulantius in uos inuectus fuerat, uobis supplicè esse factum uidimus: id ego nostræ urbis felicitati tribuo. Quod autem stolidi isti neque hoc considerant, cum id ita palam cernere liceat: neque illud etiam, quod uos sæpenumero singulos istorum conseruastis: & in eorum temeritate atque infelicitate, quoties suapte autoritate bella susceperant, corrigenda, plus negocij habuistis, quam uestris ipsorum rebus agendis: id uos, mea quidem opinione, ad ingentem iracundiam commoueat. Sed quid agas: istis fortasse fatale est, nunquam in secundis rebus sapere. Nobis autem cum propter nos ipsos, tum propter cætera nostræ urbis præclara facinora, opera danda est, ut omnibus hominibus ostendamus, nos & antehac, & nunc, & semper, colendæ iustitiæ & esse & fuisse studiosos. Sed & aliorum quorundam, qui suos ciues opprimere seruitute conentur, nos peti calumnijs.

LIIII. VEL XXIIII.

Si hsdem animis, Athenienses, & consulentium orationes audiretis, & ipsa negocia iudicaretis: omnium tutissimum esset dare cõsilia. Nam si feliciter præclareque cecidisset (semper enim bene ominandum est) euentus causa tam uobis quam suatori ex æquo adscriberetur. Nunc eos qui
que

quæ uos uultis dicunt, libentissimè auditis: eosdemq; sæpe ut impostores, si quid fortè secus accidit quàm uos uelletis, accusatis: non reputâtes in uniuscuiusq; potestate esse, ut & inquirat, & quantum humano consilio prouideri potest, optima cogitet, eadēq; apud uos exponat: ut autem etiam geratur, feliciterq; succedant, id maxima ex parte à Fortuna pendere. Non est autem ab homine plus requirēdum, quàm ut culpam præstet, suiq; consilij rationem reddat. At Fortunæ etiam ut ratio reddatur, id fieri omnino haud potest. Quod si disciplina quapiam traditum esset ac perceptum, qua ratione quispiam & tutò & sine periculo concionaretur: eam rationē negligere, insanix fuerit. Cum autē necesse sit futuris de rebus pronūciantē, participem eorum esse qui sequentē euentuum, et, si quod inde crimen extiterit, eò inuolui: turpe esse existimo suam iactare beneuolentiam: si quod autem è consilio periculum impēdeat, subterfugere. Deos igitur precor, ut quæ & Reipub. & mihi profutura sunt, ea in mentē ueniant, & mihi ut dicam, & uobis ut decernatis. Nam quouis modo studere uictoriam adipisci, fieri aliter non potest, quin uel insanix, uel eius qui suum emolumentum spectet, esse censeam.

LV. VEL XXV.

Fieri sanè potest, Athenienses, ut & in ijs rebus de quibus nunc conuenistis, & in cæteris omnibus, eadem optima & uobis esse uideantur, & re ipsa sint. Quod ut ita esse concedam, tamen magnis publicisq; de rebus deliberantes, decet opinor, ut omnes eos qui dare consiliū uolunt, audiatis: præsertim cum turpe sit, Athenienses, eis qui nunc aliquid monere uolunt, obstrepere: ac post eosdē, ea quæ facta sunt accusantes, audire. Ego enim satis scio, quod nec uos ignorare puto, nunc maximè uobis placere eos qui talia dicunt, qualia uos expectatis. Sin aliquid secus quàm uos modò putatis (quod absit) acciderit: fore ut uos ab istis deceptos esse queramini: eos autem quos nunc eijcitis, tum rectè dicere censeatis. Est autem istis, qui uobis ista maximè persuaferunt, uel in primis utilissimum, ut intercessoribus dicendi potestas detur. Qui si docere poterunt, nō esse optima quæ istis probentur, idq; fecerint priusquam quicquam peccatum fuerit: ipsos extra omne periculum collocabunt. Sin id facere non poterunt, saltem postea nō habebūt, quod reprehendāt. sed id cōsecuti, quod tribuere humanitatis est, ut audirēt: se succubuisse e quo animo iurè ferēt, & communem euentum omnium, quicumque tandem is fuerit, subibūt.

LVI. VEL XXVI.

Arbitror decere uos, Athenienses, tantis de rebus deliberantes, dare libertatem dicēdi cuiuis qui dare cōsiliū uelit. Ego uerò nūquam esse difficile putauit, docere uos, quæ optima factu sint. Nam, ut ingenuè dicam, ea uos omnes iam scire puto: sed persuadere uobis, ut agatis eadē, id uerò esse difficile. Postquam enim aliquid uisum decretumq; fuerit, tum tantundem abest ut fiat, quantum antè quàm decerneretur. Vnum autem ex illis est, propter quæ uos ego dijs gratiam debere censeo, quod qui non ita pridē propter suam petulantiam bellum uobis intulerunt, nunc in solis uobis spem suæ salutis collocant. Est autem, Athenienses, gau-

p dendum

*Deprauata le-
ctio penitus. di-
uinandum igitur,
non interpretandū fuit.*

dendum præfenti hac occasione. Qua si prudenter utemini, hoc uobis u-
suueniet, ut eorum maledicta, qui nostram urbem criminant, re ipsa cum
honestâ fama refutetis.

LVII. VEL XXVII.

Spes rerum commemoratarum amplæ sunt, Athenienses, quibus ple-
rosque sine ratione moueri non nihil, arbitror. Mihi uerò nunquã pro-
positum fuit, præfentis gratiæ causa quicquã dicere, apud uos, quod non
etiam in posterum profuturum existimarem. Quamquam autem hoc fe-
rè fit ab omnibus, ut eos qui assentantur, diligant, monitoribus irascantur:
prudens tamen hominis officium est, dare operam ut appetitum ratio-
ni semper obedientem præbeat. Ego uerò perquam sanè uelim, ea uobis
factu esse iucunda, quæ profutura sunt, ut & grata & utilia dicere uide-
rer. Sed postquam uideo uos contraria his moliri, aduersandum esse opi-
nor, etsi quorundam odia suscipienda fuerint. Quod si nec audire quicquã
sustinebitis, non inopia iudicij errare, sed prauitate ingenij appetere atque
aggredi talia uidebimini. Sin audieritis, sententiam fortasse mutabitis,
quod ego uobis in primis prodesse puto: aut saltè alius ignorare se quid
expediat: alius quod cuique uisum fuerit, id dicet.

LVIII. VEL XXVIII.

Primum nihil noui est, Athenienses, aliquos existere: qui, cum res ge-
rendæ sunt, uestris decretis aduersentur. Quibus si uos, cum consultare
tis, dicendi copiã fecissetis, atque ipsi idem facerent: accusatione digni es-
set, quod quibus in rebus uicti essent, de iisdem rebus rursus dicere ui cona-
rentur. Nunc & illi uenia digni sunt, si ea quæ tum audire nolulistis, expo-
nere student: & uos, Athenienses, reprehendendi estis, qui in deliberatio-
nibus suam quemque dicere sententiam non patiamini: sed si uos alij sua ora-
tione occuparint, alios minimè audiatis. Ista consuetudo molestias uo-
bis parit. Quorum enim ante cladem acceptam cõsilijs parère licuisset, eos
postea accusantes laudatis. Idque uobis rursus opinor accidet, nisi æquis a-
nimis omnes audieritis in præfentia, eoque labore suscepto probatis opti-
mis, eos qui quicquid tandem cauillabuntur, improbos existimabitis.

LIX. VEL XXIX.

Ego æquum esse censeo, ut primum omnium dicam, quid mihi in ne-
gocio de quo consultatis, uideatur: ut si uobis ita uisum fuerit, etiam
cætera explicem. Sin minus, neque uobis molestus sim, neque me ip-
sum fatigem.

LX. VEL XXX.

Deuit, Athenienses, ante susceptum bellum prouideri, quibus copijs
ad impendens bellum instructi esse possemus. Quod si, cum primum
deliberaretis, manifestum non erat, tum certè cum id erupisset, de appara-
tu etiam deliberandum fuit. Sin uos magnas ducibus copias tradidisse di-
cetis, quas ipsi perdiderint, nemo istam uestram excusationem accipiet. Nec
enim eorundem est, eos quibus res mandarant & absoluere, & causas ma-
lorum eisdem imputare. Quia uerò quæ præteriere, mutari non possunt,
& ut præfentia patiuntur, rebus succurrendum est: intempestiuas esse ui-
deo,

deo,

deo querimonias, daboq; operam, ut quæ optima censeo, suadeam. Illud igitur in primis statuendum est, tam unumquencq; uirum insigne studium & contentionem adhibere oportere, quanta fuit superioribus temporibus negligentia. Nam etiam sic uix sperandum est, ea nos quæ per ignauiam tanto antè amissimus, esse recuperaturos. Deinde animi propter præsentem rerum statum non sunt abijciendi. Nam quod superiore tempore deterrimum fuit, id in posterum erit utilissimum. Quid igitur illud est, Athenienses? quod propter ignauiam uestram res malè se habēt. Nam si uos omni officio fungeremini, & tamen hic rerū status esset: ne spes quidem fortunæ melioris ulla superesset.

LXI. VEL LII.

AEquum esset, Athenienses, uos non minus illis qui uos decipere uoluerunt, quàm ijs qui potuerunt, irasci. Nam quod in ipsis fuit, fecerunt, eorū uos induxerunt. Quod uerò irriti eorum conatus fuerunt, fortuna in causa est: & maior nunc prudentia uestra, quàm tum cum ab istis traheremini. Ego uerò tantum abesse puto nostram urbem, ut de ijs à quibus læsa est, pœnam sumat: ut bene uobiscum agi uideatur, si cauere possitis, ne quam ipsi cladem accipiatis. Tot imposturis, tot præstigijs, tot denique largitionibus oppugnami. Ac istorum quidem improbitati accusandæ, præsens tempus non opportunum esse uideo. Volo autem his de rebus, propter quas surrexi, quæ utilia putem, dicere.

LXII. VEL LIII.

Conuicia & tumultus, Athenienses, quæ perpetuò nocere solent, nūc etiam ab iisdem orta sunt, à quibus semper. Nō autem tam isti reprehendēdi sunt, (fortassis enim iracundia & emulatione adducunt, quodq; omnium maximum est, priuata utilitate, ut ita agāt) quàm uos Athenienses, qui publicis magnisq; de rebus conuocati, priuatis cōuicijs aures prebentes absidetis. neq; hoc cum uestris animis cogitare potestis, omnium oratorum inter ipsos conuicia, quæ extra iudicium facta sunt, tametsi de illis alij alios conuicerint, eò recidere deniq; ut uos pœnas detis. Præter enim fortasse paucos (ne omnes dicam) nullus eorum alij conuiciatur, ut ullæ res uestre corrigantur. Plurimum certè abest: sed facit eò quisq; ut ea quæ facere quendam asserunt, tametsi summum scelus committēdum sit, ipse maiore cum ocio perpetret. Hæc ita se habere, ne mihi credite, sed ipsi paulisper considerate. Ecquis unquam surrexit, qui diceret, Vestras opes depeculaturus prodij, Athenienses, non uestra gratia? nemo sic dicit, sed pro uobis, & propter uos, & tales causas adferunt. Agite uerò, cōsiderate Athenienses, quā tādē fiat, ut summa rerum uestrarum, quibus omnes patrocinantur, loco nihilo meliore sit quàm prius: isti uerò qui pro uobis omnia, pro semetipsis nihil dixere, diuites è mēdicis facti sint? Quia se uos amare iactant, cum non uos, sed semetipsos amēt. Id quidem ut rideretis, ut applauderetis, interdum etiam ut speraretis, uobis imper tierunt. Sed adipisci, constāterq; Reipublicæ tradere boni quicquam, neuellēt quidem. Quo enim die immodica ista infirmitate liberati fueritis, istos nec intueri porrò sustinebitis. Nunc uerò drachma, choe, quatuor

obolis uelut egrotantem populū lactant: ac omnino, quæ illi uobis præbent, similima sunt cibis quos medici ægrotis dant, qui ut nec uires augent, nec emori sinunt: sic & hæc nec desperare, maius ue quippiam instituere sinunt, nec satis ipsa esse possunt.

LXIII. VEL LIIII.

ET æquum Athenienses, & honestum, & præclarum est, quod uos facere soletis, eius nobis etiam esse studium, diuinę res uti pię ac religio se curentur. Ac nostra quidem curatio uobis opportunę cecidit. Nam & Ioui seruatori sacrificauimus, & Mineruę & Victorię, eaq; sacra & pulchra & salutaria uobis extiterunt. Sacrificauimus item Suadelę, & Matri deorum & Apollini, quibus & ipsis litauimus. Fuerunt uobis etiam reliquis diuis facta sacra, & tuta, & certa, & præclara & salutaria. Accipite igitur à dijs ea bona, quæ largiuntur.

LXIIII. VEL LV.

FVit quoddam, ut conijcio, tempus apud uos, Athenienses, quo populus adigebat, quemcunq; uidisset hominem modestum & bonum, ad Rempublicam administrandam, ac fungendum magistratu: non eorum qui id facere uellent penuria. Nam cum in alijs omnibus nostram urbem fortunatam iudicem, unicam hanc ei felicitatem semper defuisse puto, ut ijs deficeretur, qui Republica frui uellent. Sed erat id inuentū populi præclarum, Athenienses, utileq; Reipublicę. Nam & hi ueluti iugales è bonis & iustis uiris adiuncti cæteris, eos uerecundiores efficiebant: & uiri è uestro numero boni quidem illi, iusteq; magistratu fungentes, sed iisdem nec impudenter ingerere sese, nec ambire suffragia edocti, ab honoribus non repellebantur. Nunc prorsus eodem modo quo sacerdotes, sic magistratus etiam creatis. Et miramini, istum uobis esse beatum, istumq; continenter uobis surripere multa: aliosq; uestrum obambulare, felicitatē eorum prædicantes? Nam in eo peculiari estis ingenio, ut quæ uestrę prerogatiuę sunt, eas libetè abijciatis, deq; illis feratis leges, ut si quis præfectus urbis fuerit bis, & quæ sunt eius generis alia. At eosdem cum imperio esse perpetuò sinatis. Ac quod ad eos quidem attinet qui uersantur in rebus gerendis, excusationem fortassis habet. At tolerare cæteros, qui cum locum immunem occupent, ipsi prorsus nulla re occupantur, id extreme stultitię est. Quin & è uobis ipsis (estis autem haud pauci) aliqui sunt adducendi. Nam si tanq; stateram appenderitis: præponderabit ipse, qui erit dignus in posterum magistratu.

LXV. VEL LVI.

ET honestum & decorum esse mihi uidetur, Athenienses, ut qui se utile aliquid reperisse putat, ad dicendum surgat: sed cogere inuitos ad audiendum, id ego prorsus esse turpe existimo. Spero autem, si mihi hodie auscultabitis, uos & id quod optimum est, rectius electuros, & suggestum conscendentium sermones facturos esse breues. Quid igitur sua deo? Primum, Athenienses, ut de his ipsis quę in deliberatione sunt, prodeuntem quenque dicere iubeatis. Multa enim alia complecti oratione possis, eaq; dictu iucunda, si præsertim, ut istorum quidam, dicendo ualeas. Quod si propter audienda uerba conuenistis, ea tum audiri tum dic

de

debent: sin de rerum delectu deliberaturi, moneo uos ut ipsas res maxime nudas dijudicetis, repudiatis uerbis omnibus, quæ seducere possunt. Hoc igitur unum est quod dico: alterum illud, quod fortasse quibusdam admirabile uideatur, ut si orationes minui uelit, cum silentio auscultetis. Nam de eo quidem quod aut hæc aut illa conducant, aut quæ quibus in Republica præferenda sint, neque uerba multa suppetunt, nisi quis frustra negari uelit, neque quisquam eadem inculcare denuò ausit. Iustum autem esse dicere, ut aliquis audiatur, & ad tumultum respondere, & sermonem ex sermone ferere: nemo est quin possit. Tumultuando igitur non liberamini orationibus, sed & superuacanea quædam audire necesse habetis. Mea uerò sententia de his rebus, de quib. deliberatis, hæc est.

DEMOSTHENIS EPISTOLAE.

ARGUMENTVM EPISTOLARVM PER
Hieronymum Vuolfium.

Quã Harpalus, homo luxuriosus, ob cõscientiã scelerũ, et metu sæuitiæ Alexãdri, ex Asia cũ ingenti pecunia supplex Athenas confugisset: Demosthenes primũ illi asperimè aduersatus, post (ut suspicio fuit) calice præstantis artificij & uiginti talentis delinitus, cum ad sententiã pro concione dicendã a populo uocaretur, lana & fascijs collo diligenter obuoluto, manu significauit, se angina laborare: ubi festini quidam homunculi reclamauerunt, non anginam eam, sed argentanginam esse, quod à Græcis elegantius dicitur: ἐξ ἀργύρου ὀνιάγγυς, ἢ ἀπὸ ἀργύρου ἄγγυς ὑπὸ τῶν ἐλλήνων φασί. ἢ ἀπὸ ἀμαγγύου. Sed siue id crimen uerum fuerit, siue falsum (id quod Pausanias non leui sanè argumento conatur ostendere) Demosthenes factione inimicorum & præiudicio senatus oppressus, in carcerem conijcitur: è quo uel conuiuentibus Atheniẽsibus, uel cù studibus adiuuantibus, elapsus profugit: in qua fuga, cum etiam ab inimicis præter expectationem uatico instructus, bene sperare iuberetur, magis etiam lamentari cepit, quòd eam cogeret urbem relinquere, in qua tales haberet inimicos, quales in alia nulla amicos reperturus esset. Primum igitur Trazenem se contulit: postea Macedonum uolentiã, & Trazeniorũ imbecillitatem uertus, in Calauria insula supplex in Neptuni fanosedit, atq; ibi has omnes epistolas (una duntaxat excepta) scripsit ad senatum populumq; Atheniensem, in quibus eos partim de ratione gubernandæ reipublicæ monet, partim suam & amicorum causam magna grauitate agit, non sine miserabili fortunæ suæ deploratione, partim in maledicos inuehiur. Sunt autem eo, nisi saltor, anno, aut certe non multo antè, quo homo eloquentissimus, ætatis secundo & sexagesimo, hausto ueneno periit, scriptæ ac relicte, tanquam cygnea quædam cantio, itaq; suaues ut neminem tā inhumanũ esse putem, quem non cum commiseratione quadam delectent. Me quidem sic nonnullis in locis afficiunt, humanæ conditionis miserias & ingrattissimos animos belluæ illius multorum capitum erga præstantissimos quosq; uiros et optimè de patria meritos, cogitantem, ut uix possim tenere lachrymas. Exemplari Parrisiensi usus sum, quod non paucis locis correxi: quædam etiam loca lectoris iudicio fuerunt committenda, id quod & feci hætenus ubique, & perpetuò sum facturus, ut quæ comperta habeo, candidè impertiam: quæ dubia & suspecta, discere cupiam, & cognoscere è doctioribus.

DEMOSTHENIS EPISTOLAE

sex, Hieronymo Vuolfio interprete.

DE CONCORDIA.

MNIS & dicti & facti grauioris auspicia ducenda mihi Solennis com- uidentur à dijs immortalibus. Precor autem deos deasq; precatio, omnes, ut quod Atheniensi populo utilissimum est, & populo bene cupientibus, id & nunc & posthac mihi ueniat in mentem scribere, & Atheniensium concioni discernere. Hæc precatus, cum spe mihi diuinitus aliquid bonum uenisse in mentem, sic scribo.

ἀντιπαρὸν, quae
 se ostendit ma-
 gis de republi-
 ca sollicitū esse,
 quam de semet
 ipso.

Ab ancipiti oc-
 casione.

Difficile per li-
 teras dare con-
 silium.

Pollicitationi
 us consilij.

Autoritatē si-
 bi conciliat.

1 Concordia
 studendum.

2 Decreta stre-
 nuē exequen-
 da.

Nam quae non
 prosunt singu-
 la, cūcta inuānt.

3 Abijciendae
 similitates.

Hic obscure
 suam causam
 agit Demo-
 sthenes.

Non euentus
 consiliorū spe-
 ctandus, sed
 consulentis a-
 nimus.

VO'D de meo in patriam reditu, semper omnib. uobis deli-
 berandi copiam fore puto: nunc de eo nihil scripsi. cum ue-
 rò uideam hoc nunc esse tempus, quo uos, si recta consilia
 sequamini, simul & gloriam & salutem & libertatem adipi-
 sci possitis, non modò uobis, sed & reliquis uniuersis Gre-
 cis: sin erraueritis, decepti ue fueritis, non facile posse eandem occasio-
 nem recuperari: duxi meam, quam de hisce haberem opinionem, in medi-
 dium esse proferendam. Difficile quidem est per literas pertexere consili-
 um. Multa enim uos ante rem cognitam soletis interpellare. Ac dicēti fa-
 cile est, quid uelitis animaduertere: quodq; ignoratur, rectè explicare. Li-
 bello autem nullum tale adiumentum suppetit contra tumultuantes. Si
 tamen audire uoletis cum silentio, & expectabitis, dum rem omnem co-
 gnoueritis: spero dijs propicijs, quanq; breues hae literae sunt, fore ut ap-
 pareat, me et optimo studio ea conari pro uobis quae deceant, et quae uobis
 expediant, perspicuè declaraturum. Neque uerò eo consilio haec ad uos
 dedi literas, quasi uobis desint oratores, alij ue, qui impraemeditati, quic-
 quid in mentem inciderit, dicant. Sed quae per experientiam, & ut in ge-
 rendis rebus uersatus, habeo cognita, ijs expositis, dicendi in publico stu-
 diosis uberem eorum quae esse putem è Repub. materiam suppeditare:
 uulgo optimorum consiliorum delectum, facilem reddere uolui. Ac cur
 hanc epistolam scribere instituerim, haec sunt. Primùm omnium, Atheni-
 enses, uos cōcordes esse propter communem ciuitatis utilitatē oportet,
 ortasq; in prioribus conuentibus missas facere dissensiones. Deinde con-
 sentiētib. animis omnes, alacriterq; quicquid decretum fuerit, adiuuare.
 Nihil enim constanter simpliciterq; agere, non modò est indignū uobis,
 & animi parū generosi, sed summo etiā cū periculo cōiunctū. Iā nec illud
 uobis ignorandum est, ea quae per se ad statum rerum uestrarū tuendum
 satis non sunt, si ad reliquas copias adiungantur, effectura, ut multo facili-
 us omnia consequamini. Quae igitur illa sunt: neq; ciuitati ulli, neque ul-
 lis qui singularum urbium uetera instituta defenderūt, irascendū est, sed
 delenda potius ex animis memoria iniuriarum. Nam istiusmodi metus ef-
 ficat, ut qui se foederatis, in manifesto periculo uersantibus, necessarios ef-
 se sciunt, opem iisdem promptissimè ferant: qui metu isto liberati, omnes
 fient mitiores, in quo non parua est utilitas. Ac oppidatim proclamare ta-
 lia, stultū fuerit, imo ne fieri quidem id potest. Sed prout uos cū ciuib. ue-
 stris egisse uiderint, ita efficietis, ut quisq; cum caeteris etiam actum iri ex-
 pectet. Proinde censeo neq; ciuitatem, neque ducem, neque oratorem,
 neque plebeium quenquam eorum qui antehac eum defendisse statum,
 qui tum fuit, uisi sunt, à quoquam ullo modo uel taxadum, uel obiurgan-
 dum: sed concedendum esse hoc, omnes ciues ea egisse, quae oportuerit,
 postquam benignitate deū conseruata republica, uobis licitum est, de
 integro, uestro arbitratu deliberare: & cogitandum, quemadmodum in
 nauī.

naui, cum hi uelificatione, illi remigatione utendum suadent, dici ab utrisque omnia propter salutem tuendam: id uero praelatum esse consilium, quod cum deorum uoluntate congruerit. Quod si de praeteritis in hunc modum statuetis: & fidem inuenietis apud omnes, & officio bonorum uirorum fungemini, & res uestras non parum erigetis: & eos qui in urbibus aduersati uobis fuerunt, eò redigetis, ut aut consilia mutant omnes, aut omnino aliqui esse in culpa ipsi uideantur.

Quae igitur è Republica sunt, ea magnis animis & ciuilitate administrate, & priuatarum rerum recordamini. Atque haec ego moneo, non eandem humanitatem expertus apud nonnullos, sed per iniuriam & seditionem, in aliorum gratiam quasi propinatus. Verum nec priuatae explendae iracundiae gratia, reipublicae commodis nocendum puto, neque ullam priuati odij partem publicis utilitatibus admisceo: sed ad quae alios adhortor, ea mihi primo esse facienda censeo. Quae igitur praeparanda, quaeque cauenda sunt, & quibus agendis (quantum quidem humano consilio prouideri potest) prosperrimo uti successu posse uideamini: ferè à me est explicatum. Quotidianis autem negocijs praesse, & casibus subitis rectè uti, & cuiusque rei intelligere occasiones, & iudicare quae res benignitate uerborum obtineri possint, quae item uel extorquendae sint: ducum officium est, qui rebus praefecti sunt. Qua etiam de causa durissima est dicendae in consilio sententiae prouincia. Nam rectè cõsulta, & magno studio laboreque probata, sepe propterea corrumpuntur, quòd ij qui ea in mandatis habent, aliter exequentur. Nunc tamen bene successura esse omnia spero. Si quis enim Alexandrũ eò fortunatũ putat, quòd ei prospere successerunt omnia: is illud reputet, eum agendo, & laborando, & audendo, non desidendo, fuisse fortunatum. Postquam igitur nunc mortuus est, fortuna quaerit aliquos quibus adsit: ij uos esse debetis, & duces per quos res geri necesse est, quàm beneuolentissimos copijs praeficere. Quodque unusquisque uestrum facere poterit et uolet, id ad seipsum dicat & promittat: caueatque ne mentiatur, neque tergiuersandi gratia sibi data esse uerba, non persuasum esse, causetur. Quicquid enim uos neglexeritis, id qui refarciat, neminem inuenietis. Neque idem periculum est in ijs rebus, quas tum cum uultis, agere licet, consilia saepe mutare: & in ijs, propter quas bellum erit gerendum. Sed in huiusmodi rebus sententiae mutatio, non est aliud quàm consilij & instituti clades. Ne uero tale quippiam committite: sed quicquid acturi estis, id generosis & paratis animis decernite, & ubi semel decreueritis, ductu & auspicijs tum Dodonæi Iouis, tum reliquorum deorum qui multa uobis & preclara & bona, & uera oracula reddiderunt, illorumque ope implorata, uotisque omnibus pro uictoria nuncupatis, fortuna propitia libertatem

Grecis restituite.

* γρηγορίου
δὲ τῶν χριστιανῶν
πρὸς τὰς οὐμ
βαίτας ἀπὸ τῆς
δεῦρας.

Querela, &
commendatio
suae integritatis.

ἡ δὲ δύω εἰς,
Res singulae à
ducibus curan
dae.

Cur difficilis
consulenda pro
uincia.

Bene speran
dum Athenien
sibus, Alexan
dro mortuo, si
a uigilauerint

Fortuna clientem
quaerit.

Tergiuersatio
nes abijciendae.
Non licet bis
peccare in bello.

Fortiter & cõ
sulendum, &
agendum.

DE

Querela de iniquitate aduersariorum.

Ab innocentia sua & meritis in Republicam.

Summa actorum Demosthenis.

Constans in aduersis reb. benevolentia.

Demosthenes à Philippo nūquam uictus.

Existimabam, pro meis in Rempublicam meritis, me non modò in fontem, talia non passurum: sed mediocrium etiam peccatorum, si quam fortè culpam contraxissem, ueniam impetraturum. Postquam uerò ita accidit, dum uidebam à uobis, nullis criminibus per senatum apertè demonstratis & probatis, ex istorum secretis consilijs condemnari omnes: non minus uos de uestro iure concedere, quàm me fraudari existimans: ferendum æquo esse animo putauì. Nam ijs assentiri iuratos iudices, quæ senatus sine ulla probatione affirmarit: de reipublicæ iure cōcedere fuit. Quia uerò iam pro uestra prudētia, eum principatum, quem in senatu quidam sibi parare nitebantur, animaduertistis, & in iudicandis causis argumenta spectatis, istorumq; secreta, digna esse reprehensione, deprehendistis: decere censeo, si quidem id uestra etiam cum uoluntate fieri possit, me quæque ita restitui in integrū, ut ij restituti sunt, qui in simili crimine fuerūt: ne solus ego falsum ob crimen, patria, fortunis, & coniunctissimorū consuetudine priuer. Iurè autem uobis, Athenienses, salus mea curæ fuerit, cum quòd nulla uobis à me orta iniuria, ita sum tractatus: tū propter uestram apud exteros existimationem. Neque enim putetis, si nemo uobis in memoriam redigit ea tempora, eas ue occasiones, quib. ego maximas utilitates attuli Reipublicæ: reliquos etiam Græcos ignorare, aut oblitos esse rerum à me pro uobis gestarum. Quas ego nunc duab. de causis scribere uereor singulatim, tum quòd inuidiam reformido, contra quam in ueritate orationis præsidij nihil est: tum quòd multa & indigna illis rebus, propter reliquorum Græcorum ignauitiam, nunc agere cogimur. Summatim uerò illiusmodi ea sunt, quæ pro uobis ego suscepi, ut & omnibus felicitas, uirtusq; uestra admirationi esset, & ego summorū à uobis premiorum spem propositam haberem. Cum uerò ineuitabilis illa quidem, sed iniūqua fortuna, non ex æquitate, sed pro sua libidine, susceptum pro libertate Græcorum, quod uos gessistis, bellum dijudicasset: reliquo etiam tempore meam erga uos beneuolentiam non abiici, nec eam ulla re mutauì, non gratia, nō spe, non diuitijs, non potētia, nō securitate. quanquam uidebam omnia hæc ijs contingere qui contra uos rempublicam gerere uellent. Quòd uerò in multis & magnis rebus, quibus mihi iurè gloriari licet, maximum existimarim, nō dubitabo scribere ad uos: cum Philippus inter eos, qui ab omni æuo memorantur, solertissimus fuerit, ad hominum uolūtates comitate & affabilitate sic sibi deuinciendas, ut ad nutum paratos haberet, & largitionibus omnes, quorum aliqua esset in Græcis urbibus autoritas, corrupēdos: me solum ab horum neutro esse uictū, id quod etiam nunc uobis gloriosum est, quanquam sæpe congressus & collocutus sim cum Philippo ijs de rebus, propter quas uos me legatum mitte-

mittebatis, & magnam pecuniam, quam ille offerebat, repudiaste, quarum rerum conscij multi etiam hodie uiuunt, quos quid de uobis iudicare consentaneum sit, cogitate. Quod enim talem ita tractastis, id meae calamitati scilicet tribuetur, sceleri nequaquam, uestrae autem iniquitati: quam infamiam consilij mutatione abolebitis. Iam ea quae dixi omnia, minora puto, continua & quotidiana reipublice administratione, in qua ita me gessi, ut neque ulli iracundiae, neque simultatibus, neque iniusto questui, uel publico, uel priuato seruijerim, neque ullum unquam uel ciuem, uel hospitem sim calumniatus, neque contra uos priuatim facultate mea usus: sed si quid opus esset, publice pro uobis in procinctu steterim. Quod cum natiu grandiores norint, aequum est, ut iunioribus concionem aduersus Pythonem Byzantium habitam, indicetis, cum adductis Graecorum legatis adfuit, iniurias nostrae urbis ostensurus: & contrarium eius quod sperarat, expertus, recessit: ubi ego solus oratorum illius temporis, uestram causam defendi. Ac omitto, quot legationes pro uobis obierim, in quibus omnibus nullum unquam uel minimum detrimentum cepistis. Ea enim, o Athenienses, in Republica ratio mea fuit, non ut uos alios alij uinceretis, aut ut ciuitatem contra semetipsam acuerem: sed ad ea uos incitauit, unde gloriam, & magnanimitatis opinionem relatueros uos arbitraret. Quae cum omnes, tum uero adollescentes admirari debent: nec eum requirere solum, qui captator aurae popularis, uulgiq; cupiditatum administrator omnium in republica sit (talium enim nulla unquam penuria futura est) sed eum etiam qui bono studio uestra errata reprehendat. Quin et alia multa praetereo, propter quae alius, qui nullam aliam nauasset operam, iure suae salutis haberi rationem postulare: ut edilitia munera, ut triremium instructiones, ut largitiones pecuniarias, omnibus necessarijs temporibus, quibus me non modo primum succurrisse constabit, sed alios etiam esse adhortatum. Quorum singula cogitate Athenienses, quam ea calamitate indigna sint, quae me circumdedit. Cum uero plurimis nunc in malis uerser, quid primum deplorem dubito. Vtrum aetatem, qua periculosum exilium experiri praeter consuetudinem & dignitatem cogor: an ignominiam, quod nullius criminis conuictus & reus peractus, damnatus perij: an spem, qua frustratus, haereditatem eorum malorum, quae alijs debebantur, accepi. Neque enim ego uel Harpali amicus fui, uel propter priora mea acta in republica poenas dare debeo: cum & ea quorum accusabar, probata non sint: & ex omnibus de Harpalo factis decretis, sola ea quae ego egi, ciuitatem omni crimine liberarint. Ex quibus omnibus perspicitur, me occasione quadam circumuentum, non scelerum damnatum, iniuste eam qua in omnes reos uti soletis, iracundiam experiri, propterea quod ego primus in iudicium ueni. Nam quid ego aequi pro mea defensione non attuli, ex ijs quae postea caeteros reos conseruarunt: aut quid amplius uel nunc dicere quisquam possit? Nemo certe. Nam quae facta non sunt, ea facta ut sint, efficere nemo potest. Sed de his, quanquam scribere multa possem, desino. Nam innocentiae conscientiam, experientia me docuit ad iuuandum paruas habere uires; ad augendum animi dolorem,

q omnium

Incorrupte ad ministrata Res publica.

Python refutatus.

Publicae utilitatis studium.

Qualis consiliarius magni facendus.

Liberalitas Demosthenis.

παραποροια, qua commiserationem mouet.

Senectus.

Exilium.

Ignominia.

Spes irrita.

Innocentiae suae defensio.

omnium esse acerbissimam. Postquam uerò pro uestra sapientia reis omnibus reconciliati estis: & mihi reconciliamini, ô Athenienses. Neque enim (testor deos & heroes) ulli uestrum iniuriam feci, & mihi omnis antea cta uita mea testimonio est: cui meritò plus fidei haberet à uobis, quam isti crimini, quod citra accusationem mihi nunc obiectum est: neque me pessimum, aut minimæ fidei esse inter eos, quos calumnia impetijt, deprehendetis. Iam ob discessum meum iurè irasci mihi non potestis. Neque enim ideo abij, quòd aut de uobis desperarè, aut uspiam aliò respicerem, sed primùm carceris ignominiam animo ferebam grauius: deinde propter ætatem, afflictionem illam corporis perpeti non poteram. Denique & uos non nolle putabam, illam contumeliam me effugere, quæ neque uos quicquam inuabat, & me perdebat. Me autem uestri, neque cuiusquam alterius, fuisse studiosum, multis indicijs deprehendetis. Nam & in urbem me contuli, non in qua me splendidissimè uicturum confiderem: sed quòd etiam maiores nostros, Persici belli discriminibus circumuentos, uenisse sciebam, & quam uobis esse beneuolentissimam intelligebam. Est autem ea Trœzen, cui precor ut dij potissimum immortales, tum ob beneuolentiam erga uos, tum ob collata in me beneficia, bene uelint omnes: deinde ut & ego à uobis conseruatus, gratiam referre possim. In qua cum quidam gratificandi mihi studio, uos, ob istum in me admissum errorem, reprehendere conarentur: ego summa qua me decuit æquitate, uos defendi. Eamque ob causam in primis factum esse arbitror, ut mihi honos publicè haberetur. Cum uerò hominum beneuolentiam insignem quidem illam, sed uires in præsentia esse minores cernerem: digressus in Neptuni templum, in Calauria sedeo. non modò quòd propter numinis religionem me ibi tutiorè fore spero, (nec enim id exploratum habeo. Nam quæ res in aliorum potestate sitæ sunt, eæ spem tenuem & obscuram periclitanti suppeditant) sed eo etiam, quòd hinc quotidie patriam intueor, in quam tantæ mihi sum beneuolentiæ conscius, quantam utinam à uobis consequar. Ne igitur, Athenienses, diutius etiam præsentibus malis angar, ea mihi decernitote, quæ iam alijs quoque nonnullis tribuistis, ut neque indignum uobis aliquid, mihi usuueniat: neque alijs supplicare cogar, id quod nec uobis honestum esset. Nam si uestra iracundia placari mihi nulla ratione potest, mori me præstiterit. Iurè autè hoc animo esse me, neque sine re hæc iactare credetis. Nam & uestram autoritatem subij, & iudicium non detrectauì, ut neque ueritatem indefensam defererem, neque uestrum quisque in me potestatem nõ haberet, sed ut uestro arbitratu de me statueretis. Eos enim qui omnia in me ornamenta contulissent, etiam in me (si ita uellent) delinquendi habere potestatem arbitrabar oportere. Quia uerò iusta fortuna, ita uti decuit, iniusta superata, bis uobis iisdem de rebus statuendi facultatem dedit, propterea quòd nihil in me, cui mederi non liceat, statuistis: seruatote me, & quæ tum uobis ipsis, tum me digna sunt, decernitote. Nihil enim à me perperà & sceleratè factum reperietis, neque me commeritum, ut uel dignitate, uel uita spolier: sed et multitudinis ita esse studiosum, ut qui maximè (ne quid inuidiosum scribam) &

Excusatio & causæ fugæ.

Iterum suã beneuolentiam prædicat.

Trœzen deleta exilio.

Excusati Athenienses.

Calauria.

Iterum orat.

Inculcat suam patriæ obseruantiam.

& pulcherrima ex his qui adhuc uiuunt, pro uobis gerendis suscepisse, me que maxima è meis æqualibus beneuolentiæ erga uos indicia reliquisse. Neque uero quisquam uestrum putet, Athenienses, me uel ex imbecillitate animi, uel ulla alia turpi de causa, per totam epistolam lamentari. Nam ego nunc ijs conflictor reb. (quod utinam esset aliter) eo modo, quo quisque præsentibus in malis sibi indulget: ut doloribus, & lachrymis, & tum patriæ tum uestri desiderio, ærumnarumq; mearum confidatione. Quæ omnia mihi querelas eliciunt, quæ si cum æquitate reputabitis, in nullis meis uestrarum rerum administrationibus, uel molliciei uel timiditatis argui me posse, reperietis. Et hæc hæctenus ad omnes uos: priuatim uerò cum ijs qui me lacesunt, coram uobis uolo disputare. Nam ea in quibus uestre ignorationi subseruierunt, propter uos ab eis facta sint, neque ego accuso quicquam. Postquam uerò cognouistis uos, illa cuiusmodi sint, si ut reliquos missos faciunt, ita me quiescere sinent, rectè facient. Sin exagitare me instituerint, peto, ut uos omnes opem mihi feratis: neque committatis, ut istorum odia plus ualeant, quàm uestra beneuolentiæ. Valete.

Innocentia et beneuolentiæ. Excusatio que relatum.

In suos inimicos.

DE LYCURGI LIBERIS,

Epistola tertia.

DEMOSTHENES SENATVI POPULOq; S.

VAE meis in rebus iurè à uobis tribui mihi putarem, superioribus ad uos exposui literis: quæ cum uobis uidebitur, mihi concedetis. sed hæc, de quibus nunc scribo, non negligi à uobis, neque aduersandi, sed æquitatis studio, cognosci uelim. Cõttingit enim mihi, quanquam peregrè de genti, multos audire qui uos ob ea, quæ Lycurgi liberis acciderunt, reprehendant. Ac literas hæc misissem propter res etiam ab eo uiuente gestas, de quibus æquè mecum omnes, si uoletis officio fungi, gratiam ei habebitis. Qui ut primùm ad Rempublicam accesserat, in curatione uectigalium urbanorumq; munerum se collocauit, deq; statu Græciæ ac sociorum scribere nihil fuit solitus. cum uerò eorum etiam, qui præ se populi studium ferebant, plerique uos deseruissent, populi partibus se addixit, non quòd inde munera & redditus capere liceret, (nam aduersæ factioni hæc omnia proposita erant) neque quòd has partes magis extra periculū esse uideret, (multa enim & manifesta pericula res habebat, quæ illi qui populi autoritatem dicendo agendoq; tueretur, adire necesse erat) sed quòd natura, popularis & uir bonus fuit. Quanquam autem coram uidebat, tam eos qui populo opem ferre cuperent, propter acceptam cladem esse infirmos, quàm aduersarios uiribus ab omni parte suffultos: nihilominus tamen ipse in ea quæ populo commodarēt, incumberebat, ac postea strenuè palàm & dicebat & agebat, quæ conueniebant. Ob quæ statim, ut omnes norunt, ad supplicium deposcebatur. Scripsissem igitur, ut principio

Magis laborare se de amici liberis, et fama patriæ, quàm de se, ostendit.

Lycurgi popularitas.

Infamia Atheniensium.

q 2 dixi,

dixi, & in illius gratiam: sed tamen cum & uobis expedire putem, ut conuicia quæ apud exteros in uos dicuntur, sciatis: multo magis ad literas mittendas sum incitatus. Peto autem, ut qui priuatim illi iniqui sunt, uera & æqua de eo audire sustineant. Non enim, Athenienses, ignorare debetis, existimationi urbis ex his quæ in eius liberos facta sunt, labem aspergi. Nemo enim Græcorum ignorat, uos uiuenti Lycurgo summos honores habuisse: cumq; ei plurima crimina ab eius inuidis impingerentur, nullum unquam uerum deprehendisse: tantam autem fidem habuisse, & præ omnibus popularem iudicasse, ut de multis causis è sola Lycurgi affirmatione sententiam ferretis, ea que uobis satis esset. * Id quod minimè fecissetis, nisi uobis uisus fuisset integerrimus. Nunc igitur omnes, qui filios eius in uinculis esse audiunt: & defunctum miserantur, & liberorum eius, ut cum quibus iniquè agatur, uicem dolent. Vos uerò tam acerbè insectantur, ut ego scribere nō ausim. Nam ea quæ inuitus audio, & propter uos defendendos, quantum possum, refuto: eatenus ut uobis indicē, multos esse à quibus reprehendimini, quòd scitu uobis esse utilia iudicabam, scripsi. Quæ uerò sine conuicio à quibusdam dicuntur, & auditu fore utilia uobis arbitror, significabo. Nemo uos per errorem & ignoratione ueri, ita de ipso Lycurgo statuere existimat. Nam & longum temporis spacium, quo exploratus nihil unquam contra uos uel cogitare uel agere iniustum deprehensus est, & illud, quòd mortalium nemo ullis alijs in rebus uos stuporis arguit: merito istam tollit ignorantie suspicionem. Restat igitur, quòd omnes haud frugi hominum esse dicant, ut tantisper cuiusque curam, dum eius uobis usus est, agere uideamini, post, nullam rationem habeatis. Quam enim aliam uos defuncto gratiã relatuos consentaneum est, cum eius liberos & existimationem lædi uideamus: quæ sola, ut in tuto collocentur, etiam morientibus omnibus curæ sunt. Iam nec illud bonorum uirorum est, ut ista pecuniæ gratia facere uideantur, id quòd neque magnitudinì animi uestræ, nec reliquo uitæ instituto congruere apparebit. Nam si uobis illi, tantì ab alijs redimendi essent, è uestro arario deprompta pecunia: id uos omnes cupidè facturos existimarem. De eo uerò quòd per calumniam & ex inuidia factum sit, non habeo quid statuam, nisi prorsus acerbè insectari & proturbare populares homines instituistis. Quòd si ita est, neque rectè, neque utiliter facere decreuistis. Miror autem, si nemo uestrum cogitat, turpe esse, ut populus Atheniensis sapientiæ doctrinæ que opinionè præstans omnibus, ad quem in calamitatibus, tanquam ad commune asylum confugi solet, Philippo inhumanior uideatur, qui (ut in potestate regia educatū probabile est) à nemine admonitus, tamen cum secundissimè fortuna usus esset, humanitatis se maximè esse memorè oportere censuit: ab ijs qui aduersus ipsum in acie steterant, & cum quibus de summa rerum depugnat, qui & ciuitates essent, neque perquirere, neq; prodere ausus. Etenim, ut apparet, non ut pleriq; uestri oratores, eadem in omnes esse uel iusta uel honesta putabat: sed ratione habita dignitatis etiam, talia concludebat & decernebat. Vos autem qui estis Athenienses,

ἢ ἢ αὐτῶν τοῖς
στοῖς, μὴ δὲ
κρίνῃμι.

Non ignorantie uideri peccata Athenienses.

Omnia sunt in grata: nihil fecisse benignè est.

Inhonestū, ob pecuniam multare infantes

Inuidia restendum.

Philippi moderate uinci Athenienses, turpe fore.

Iniustū ob patri obiectum crimen plecti filios.

ses,

ses, & liberali doctrina perpolitū, quæ stupidos etiam efficere tolerabiles putatur: primū, quod omnium iniquissimum est, quarum rerū patrem accusant quidam, ob eas filios in uincola coniecistis. Atque ita agere perinde esse dicitis, ac si æqualitatem in ponderibus aut mensuris quæreretis, non autem de uirorum instituto uitæ & ratione reipublicæ consultaretis. In qua quidem inquisitione, si bona & popularia & studio Reipublicæ iuuandæ suscepta Lycurgi acta uidebuntur, non modò nullo affici malo, sed quibusuis à uobis ornari beneficijs eius liberos æquum est. Sin contraria, illū dum uiueret, pœnas dedisse oportuit: hos uero, ne sic quidem propter obiecta patri à quibusdam crimina, per iracundiam plecti. Omnibus enim omnium delictorum quasi meta est obitus. Quod si hoc eritis animo, ut aliqui populi studiosis irati, ne cum mortuis quidem in gratiam redeant, sed inimicitias etiam ad liberos usque propagent, tradantq; posteris: populus autem, cuius causam quique populares agunt, dum horum opera utitur, beneficiorum meminerit, postea floccifaciat: nihil erit miserius quàm populi tueri partes. Quòd si Mœrodes respondet, hæc argutiora esse quàm quæ intelligat, se uerò eos, ut ne effugerent, in carcerem compegisse: quærītote ex eo, cum Taureas & Patacus & Aristogiton, atq; ipse in carcerē traditi, nō modò uincti nō fuerint, sed & cōciones habuerint, cur istam æquitatem non perspexerit? Sin se tum magistratu quidem esse functum dicet, non autem uerba fecisse in publico, idq; permittum sibi fuisse legibus æquum esse quī potest, ut magistratu fungantur hi, quibus uerba facere non licet: illi uerò in uinculis teneantur, quorum de uobis sepe benè meritus fuit pater. Ego quidem hæc coniungere & concludere non possum, nisi hoc publicè uultis ostendere, & ueracitatem, & impudētiam, & affectationē improbitatis in ciuitate ualere, & maiorem habere spem incolumitatis: ac, si quid secus acciderit, tales ab solui: meliorem autem tueri partem, uitamq; modestam & popularē instituire, periculosum esse: ac si quid erretur, nullam ueniæ spem esse propositam. Ad hæc non esse iustum omnino, aliter quàm de uiuēte sentire, decereq; ut defunctorū potius, quàm uiuentium rationem habeatis, & quæ sunt eius generis, omnia missa faciam: quòd ea in confesso esse apud omnes existimo. Sed quàm multos ob patria beneficia honorastis, tã multis etiam aliorum posteris similem referri gratiam uelim. Neq; uerò hæc quòd reprehenderem attuli, à quo tantum absūm, ut eam rem maximè esse è reipublica dicam. Prouocatis enim omnes ista ratione ad populum colendum, quippe qui uideant, tametsi uiuentibus obstet inuidia, quo minus honores meritos consequantur, suis tamen liberis digna præmia esse apud uos reposita. An nō igitur absurdum, atq; adeò turpe est, uos quibusdam alijs, licet ex quo usui fuerunt, multum temporis intercesserit, iudicio de illorum beneficijs ex fama, non ex ijs quæ uidistis, factò, tamen iustam beneuolentiam constāter tribuere: Lycurgum autem, qui nuper adeò & reipublicæ præfuit, & uitam cum morte cōmutauit, ne in ijs quidem uos, quæ superiori tempore hominibus perditis quoque, & in uos iniurijs tribuebatis, misericordia dico & humanitate: similes eosdemq;

Animus spe
Et adus in con
silijs & actio
nibus potius
quàm euetus.
Dilemma.

Querela de in
grato populi
animo.

Querela de in
iustitate ad
uersariorum.

* εἰ μὴ φήσει
τότ' ἀρχεῖν
ἐδ' λέγειν, ἐκ
περὶ νόμων
αὐτῶ πρὸς ἡ
κει, ἀδὲ, εἴτε.

παρὰ λείψον
Ob patris uir
tutem honos
habendus libe
ris.

Bonorum uirorum negligentiam periculosam esse Reipublicæ. experiri, præsertim cum in eius liberos supplicium redundet, quorum etiam hostem (si moderatus sit, & mente utatur) miseresceret. Quin illud etiam demiror, si quis uestrum hoc ignorat, non esse è republica, palam fieri, eos qui aliorum quorundam amicitiam sibi adiunxerunt: & cū res prosperè cedunt, in omnibus esse meliore conditione: & cum fortuna reflarit, facile periculis liberari: cum his uerò qui toti à populo pendēt, non modò alijs in rebus peius agi, sed solis etiam his firmas permanere calamitates. Atque hoc ita fieri, ostendi facillè potest. Quis enim uestrum ignorat, Lacheti Melanopi filio similiter iudicio uinci accidisse, ut etiam nunc Lycurgi liberis: Sed propter Alexandri literas omne debitum esse cōdonatum: Et rursus Mnesibulum Acharnēsem æquè cōuictum, & iudicium sententia damnatum, ac Lycurgi liberos: esse tamen (quod equidem gaudeo) ut merebatur, absolutum: Neq; quisquam istorum qui nunc clamitant, propterea leges eueriti, queri potuisset, meritò: nec enim euertebantur, cum omnes leges propter æquitatem & salutem bonorū & frugum hominum ferantur: cum que nec calamitates effici immortales, nec ingratos uideri expediat. At qui si hæc ita, ut pronunciamus, se habere conducit, non modò leges non euertebatis, cum illos absolueretis, sed uoluntates etiam legumlatorum tuebamini, Lachete ad preces Alexandri absoluto, Mnesibulo propter uitæ frugalitatem & modestiam conseruato. Ne igitur ostendite, utilius esse externas parare amicitias, quàm populi fidei semetipsum committere: neque præstare, ignoto alicui esse notum, quàm rempublicam ex utilitate populi administrare. Nam ut is qui suadet aliquid, aut magistratu fungitur, placeat omnibus, fieri non potest. Sed si quis populi rebus ex animo consultum cupit, dignus est qui conseruetur. Quod nisi fiet, docebitis omnes, alios potius esse colendos, quàm populum: & cauendum esse, ne quis aliquid utile uobis gessisse intelligatur. In uniuersum autem commune probrum est, Athenienses, & totius ciuitatis calamitas, quòd Inuidia plus ualere apud uos quàm Gratia, putatur: cum præsertim illa morbus sit, hæc in deorum numerum referantur. At nec Pytheam prætermittam, qui pro suggesto duntaxat popularis est, postea uerò paratus ad omnia quæ uobis aduersantur. Quem, dum uestras in gerenda republica, & concionibus habendis partes tuebatur, quis nescit ut seruum agitari, & peregrinitatis accusari solitum, propeq; uenundatum ab istis, quibus nunc inseruiens orationes illas contra me scripsit: Postquam autem ipse nunc ea facit, propter quæ tum alios criminabatur: ita esse locupletem, ut & duas meretriculas alat, quæ ad tabem eum usque, optimæ sanè mulieres, redegerunt: & quinque talenta multæ nomine facilius nūc soluerit, quàm olim totidem drachmas soluere potuisset: & præter hæc à uobis non modò admissum ad gubernacula ciuitatis, quòd commune probrum est omnibus, sed & patria sacra Delphis pro uobis fecisse: Quod si talia & tanta exempla uiderint omnes, de quibus nemo est, quin populi deligere et tueri partes perniciosum esse iudicet: uereor ne aliquando nulli futuri sint, qui causam uestram tueantur, si præsertim alios naturæ debitum, & fortuna, & ætas sustulerit, ut Nausiclem, & Charetem

Exempla eorū quibus multa cōdonata est.

Legū finis est, ut boni conseruentur.

Ingratus populi animus proditores facit.

Inuidia beneficiorum memoriam superat.

Inuehitur in Pytheam.

Minatur ingrato populo penuriam fidelium consiliarium.

retem, & Diotimum, & Menestheum, & Eudoxum, præterea que Eudemum, & Ephialtem, & Lycurgum: alios ipsi proieceritis, ut Charidemum, & Philoclem, & me, quibus uos nec ipsi ullos uestri esse studiosiores putatis. Si uerò quosdam æquè studiosos, non inuideo. Vellē autem, si uos ita ut æquum est, eos tractabitis, neq; ita ut nos, malè mulctabitis, eos esse posthac quamplurimos: sin talia, qualia nūc, exempla edideritis, quis est qui se toto animo in istum ordinem dare uelit? Qui quidem simulent, ut hæctenus, sic etiam deinceps, non deerunt. Absit autem, ut eorum animi sic palàm conspiciantur, ut istorum, qui quæ tum palàm inficiabantur, ea nunc ita agunt, ut neminem uestrūm uel metuant, uel reuereantur. Hæc igitur cogitanda sunt, Athenienses, & nec beneuoli negligendi, nec ijs qui ciuitatem ad acerbiteriam impellunt, auscultandū. Prefens enim rerum status multo magis beneuolentiam & humanitatem flagitat, quàm tumultus, & similitates. quas quidam in immensum exaggeratas usurpantes, contra uos operam locant, ad ea negocia conficienda, quæ dii prohibeant, ne ad exitum perducantur. Si quis autem uestrūm hæc cauillatur, is est magna uæcordia refertus. Qui cum ea facta esse uideat, quæ nemo futura metuebat, & olim etiam facta sunt, cum populus per homines infidiatores impulsus, eos à quibus defendebatur, suspectos habere atque odisse cœpit, nunc esse futura non putat: non ne insanit? Hæc, si adessem, coràm uobis explicarem. Postquam uerò mecum ita agitur, ut cum eo uelim agi, cuius mendacijs effectum est, ut ego perierim: per literas significauī, uestri & honoris & commodi ratione in primis habita. Secundo loco æquum esse censeo, ut qua beneuolentia Lycurgum uiuentem sum profecutus, eandem erga eius quoque liberos præ me ferā. Si cui uerò fortasse in mentem uenit, mihi multum esse ocij à rebus meis: illi ego respōdere non dubitem, me de uestra utilitate & omnium amicorum defensione non minus esse, quàm de mea salute sollicitum. Nulla igitur curiositate hæc facio, sed ut idem studium, idemq; institutum teneo, sic & hæc & illa pari animo suscipio. Ocij uerò tantū mihi superest, quantum illis, qui uobis malè uolunt, superesse uelim. Ac de his quidem satis. Velim autem pro beneuolentia & amore meo nunc breuiter queri uobiscum, id quod paulo post per lōgas literas, quas (si uiuero) à me expectabitis, faciam, nisi prius à uobis ius meum fuero cōsecutus. quos (ô quid dicam, ut neq; errare, neq; mentiri uidear) nimium negligentes, neq; aliorū neq; uestri ipsorum pudet: ob ea Demosthenē reiecisse, propter quæ Aristogitonem indemnem dimisistis: quæq; ijs qui uos floccifacere audent, non accepta à uobis, tenere licet, ea non dare mihi, ut & ære alieno redacto, & liberalitate amicorum subleuatus, uobis satisfacere possim: ut ne senectutem & exilium mercedis loco pro meis uestra causa exantlatis laboribus auferens, commune probrum eorum qui me læsere iniuria, peregrè in hominum conspectu uerser. Quum autem ego uelim uestro beneficio, & pro magnitudine animorū uestrorū, ab exilio domū reuocari, eaq; infamia, quæ me immerentem obruit, liberari, fidemq; publicam nō diutius petam quàm quantum mihi temporis ad soluēdam mulctam præ

fini-

Votum cū conditione.

Simulatores perniciosi.

Nō auscultandum improbis consiliarijs.

Cauendæ insidiæ nefarioꝝ hominum.

Repetit causas scriptioꝝ.

Non curiositas, sed officij est, amicorum causam agere.

Expostulatio de iniquitate populi erga se.

Reuocari se, non redeundi sibi fieri potestatem cur postulet.

finiuiſtis: & hæc denegatis, & interrogatis, ut mihi renunciatur, Quis ergo me prohibeat uenire, & hæc agere? Quòd uereri didici, Athenienſes, & longè alia fortuna ſum, quàm mea in uos & rempublicam facta merebantur: & quòd rei familiaris propter quosdam iacturam feci, ne illi duplum ſoluere cogentur, cum ſimplum non poſſent, ſatisdare initio pro mea facilitate pollicitus. A' quibus, adiutrice ueſtra beneuolentia, reuerſus, partem ſaltem, ſi non totum, recuperarem, ut reliquum uitæ tempus citra dedecus exigere liceret. Quòd ſi uerò ita, ut iſti, qui iactant talia, iubent, uenero: ſimul & ignominia, & inopia, & metu conflictabor, quorū uos nihil conſideratis: ſed uerba & humanitatem mihi inuidentes, me ueſtra culpa (ſi fors ita tulerit) interire ſinetis: neque enim alijs quàm uobis ſupplex eſſe poſſum. Ac tum, ſortē meam, ſatis ſcio, miſeraturi eſtis, cum querelæ neq; mihi neque uobis quicquam proderunt. Nam alias opes, præter eas quæ notæ & ereptæ mihi ſunt, habere ne me expectetis. Reliquias igitur, ſi omiſſa contentione id pro humanitate ueſtra mihi tutò facere conſeſſeritis, conquiram. Neque enim ab Harpalo me aliquid accepſiſſe oſtendetis: nam neque conuictus ſum, neque accepi. Si uerò ſenatus obſcuram autoritatem, aut uicum Martium intuemini: iudicij de Ariſtigitone facti recordati, erubescite. non enim aliud habeo leuius, q̄d mandem ijs qui ad iſtum modum in me deliquerunt. Nec enim iſſdem rationibus utique ab eodem ſenatu promulgatum illum, dimitti æquum eſſe dicetis, me uerò interire. Non adeò uos incogitantes eſtis. Neque enim mereor: neq; dignus, neque illo deterior ſum. Infelicem quidem eſſe me, ueſtra cauſa, confiteor. Quis enim infelicem me eſſe neget, cui ad mala cætera id quoq; accedit, ut cum Ariſtigitone me comparem, præſertim perditum cum incolumi? Neq; hæc iracundè à me dici putetis, neque enim ego uobis irasſci queam: ſed ut ſuſpiria dolentibus, ſic affectis iniuria conqueſtiones leuamenti aliquid afferre ſolēt. Nam uobis quidem tam bene cupio, quàm uos mihi optarim: & hoc in omnibus rebus & declarauī, & declarabo. Nam initio ſtatim animum induxi meum, quiſquis ad rempublicam acceſſerit, modò bonus ciuis eſſe uelit, cum ſic erga omnes ciues affectum eſſe decere, ut liberos erga parentes: ut eos quàm æquiſſimos experiri optet, ſed qualeſcunq; fuerint, ferat equo animo. Ita enim uinci præclarum eſt, & à prudentibus uictoria conueniens exiſtimat̄. Valete.

Ab Harpalo ſe accepſiſſe negat.

Senatus autoritatē contemendam.

Summæ miſeræ eſt, bonū uirum in calamitate, cum fortunato nebulone comparari.

Excusat uehementiam orationis.

Non irascentum ingrata patriæ.

Parentem, ſi æquus eſt, aures: ſi aliter, ferat.

ADVERSUS THERAMENIS

maledicta. Epistoła quarta.

DEMOSTHENES SENATVI P.

puloq; S.

Theramenis

maledicta

κατ' ἀποδία

ξιν refutat.

αὐθ' ἀνεδαί

τι τῶν τοῖς

των δὲ λόγ

τερον ἢ, ἢ μὴ

συνίεναι.

AUDIO de me Theramenem cum alia dixiſſe contumelioſa, tum uerò exprobraſſe calamitatem. Eum igitur ignorare, conuicio, quo nulla eius in quem iacitur, probatur improbitas, apud homines cordatos nihil profici: non miror. Nam & in uita confidentem, & non natura ciuem, & à puero in proſtibulo educatum, neſcire hæc quàm intelligere, facilius credi poteſt.

potest. Cum eo igitur, si quando rediero, & mansero incolumis, disputare conabor de ipsius & in me & in uos cōtumelijs: eumq̄ spero me, quam ab omni uerecundia alienum, modestiorem effecturum. Vobis autem publici boni causa uolo per literas, quæ hisce de rebus dicenda habeo, significare. Quæ uobis diligenter animaduertenda sunt, ut, mea quidem sententia, non tantum auscultatione digna, sed etiam memoria. Ego uestram urbem omnium urbium fortunatissimam existimo, & dijs charissimam. Et hæc testari de uobis, & Iouem Dodonæum, & Dionem, & Pythium Apollinem perpetuò, & obsignare insuper, Bonam fortunam esse in urbe uestra. Iam quæ de futuris rebus significant dii, ea eos prædicere perspicuum est: à præteritis autem petitas appellationes, rebus quæ factæ sunt, tribuere. Ego autem quæ apud uos egi in republica, ex ijs sunt quæ iam præterierunt, ob quæ dii uos felices nominarunt. Quo igitur pacto æquum est, uos qui paruistis felices dici: eum uerò qui suauis, cōtrariū cognomē sortiri? Nisi quis hoc fortasse dixerit: communē felicitatē, cuius ego fui suator, deos esse qui nominēt, quib. mētiri nefas est: priuatū autē conuiciū, quo in me usus est Theramenes, hominē audacē, et impudentē, & rationis etiā expertē dixisse. Ne ꝑ uerò solum è deorū oraculis, bonam esse, qua estis usi, fortunā reperietis: sed ipsis etiam euētibus, modò rectè iudicare libeat, consideratis. Vos enim, si ut homines, negotia cōsiderare uultis, felicissimam è meis consilijs urbē esse factam reperietis. In, quæ dii soli eximia tenēt, uos cōsequi postulatis: ea quæ fieri nequeūt, affectatis. Quid igitur dii eximium, hominibus negatum habent: ut bona omnia in sua manu & potestate teneant, eaq̄ tum seruare ipsi, tum donare cæteris possint: ut que mali nihil ab omni æuo uel passi, uel passuri sint. Iam his iactis fundamentis, ut decet: uestrū statum considerate, & cum cæterorū fortuna conferte. Nemo enim ita uæcors est, qui uel quæ Lacedæmonijs accidere, quibus ego nihil consului: uel quæ Persis, ad quos ego nūquam perueni: præsentī uestro statui dicat anteferenda. Omitto Cappadoces, & Syros, & Indicæ regionis homines, in ultimis terris habitātes: quibus omnibus usu uenit, ut multa & acerba & grauiā sustinerent. At Hercule felicius agi uobiscum, quàm cum hisce omnibus, fatebuntur omnes: deteriorius autem quàm cum Theffalis, & Arcadibus, & Argiuis, & qui usdam alijs, quibus accidit ut Philippi societate colerent: Sed minore quàm hi ipsi etiam incommodo recessistis, non eò tantum, quòd nō seruisistis, quo quid maius fieri queat: sed ob hoc etiā, quòd istis omnibus, clades à Philippo illatæ Græcis, & oppressio libertatis, accepta ferē. Vnde meritò in odio sunt: uos autem pro salute Græcorū, et corpora & opes et urbem et agros in discrimen adduxisse constat. Vnde consentaneum est, & uos florere gloria, & apud homines æquos, & gratos, gratiā inisse immortalē. Fuit igitur hic meorum consiliorum euentus, ut uestra urbs ex his quæ restiterunt, prosperrima fortuna utatur: illis quæ Philippū adiuuerunt, gloria præstet. Proinde ob hæc dii uobis bona illa oracula reddūt, sed iniquū maledictum in conuiciatoris caput retorquent. Quod ita intelligetur, si quis eius quotidianæ uitæ consuetudinem spectare instituerit. Nam quæ

r illi

Attentionem
captat.Crimē de in-
felicitate ora-
culis refutat.Is qui suadet,
& qui parat,
eodem nomi-
ne honestadi.
Scommā.Felicitatē A-
thenarum ex-
perientia pro-
bari.Prærogatiua
deorum.Collatio fortu-
næ Atheniensium
cum fortuna
cæterorū.πεκατάλη-
ψis. etiā Græ-
ciæ proditori-
bus feliciores
esse Athenien-
ses.

Seruitus.

Infamia.

Gloria.

Recriminatur
flagitiosum
Theramenum.

illi impreceris, ea ipse de industria facit, qui parentes odio, Pausaniam pædiconem, amore prosequatur: qui insolenter se ut uirum iactet, atque interim muliebria patiat: patre superior, turpitudine inferior: qui eorum rerū propter quas illum omnes auerfantur, obscœna cōmemoratio ne suum ipse animum oblectet: ijsq; narrandis recreetur, quæ nauſeam audientibus moueant. Neque tamen, ut homo simplex atque ingenuus, desistere potest. Hæc ego non scripsissem, nisi commouere uestram, qua comprehensa latent eius flagitia, memoriam uoluisssem. Nam quæ dictu parum uerecunda sunt, ea nec satis honestè scribi possunt. Atq; uel hæc uobis arbitror auditu fuisse molesta. His enim admonitus unusquisque uestrum, multa eius & atrocita & fœda flagitia meminit. Fit igitur ut nec ego quicquam turpe dixerim, & ut iste, quoties in publicum prodierit, suarum fœditatum omnibus monumentum exhibeat. Valete.

*Etiā episto-
la uereri de-
bet.*

AD HERACLEODORVM,
Epistola quinta.

DEMOSTHENES HERACLEO-
doro S.

*Narratio de
accepto nun-
cio.*

*Petitio ne ami-
cum oppugnet*

*Prædicatio
Demosthenis.*

*Platonica phi-
losophiæ syn-
ceritas.*

Beneuolentia.

*Non contem-
nendus strenu-
us adolescens.*

*Nō imitandi, sed
corrigendi ma-
li.*

VAE mihi Menecrates nunciauit, ijs ego nec tribuere fi-
dem, nec abrogare possum. Dixit enim, Epitimum ab Ara-
to & delatū, & abductum esse in carcerem: te uerò causam
agere, & omnium esse acerrimum eius hostem. Te igitur
per Iouem hospitem omnesq; deos obtestor, ne quā mi-
hi molestiam & dolorem parias. Præterquam enim quòd Epitimi salus
mihi curæ est, & quòd, si quid ei accideret, magnum mihi ipsi malum dari
uideretur, tuq; eius calamitatis autor ei esses: puderet me etiam eorū qui
conscij sunt, quid ad omnes homines de te dixerim, confusus me uera lo-
qui, re non quidem è familiaribus congressibus comperta, sed quòd te, et
autoritate præditum, & eruditionem amplexum esse uidebam, eam præ-
fertim, quæ in schola Platonis traditur, quæ omnino ab auaricia & uio-
lencia, ceterisq; callidis aucupijs abhorret, ad summam autem bonitatem
& iusticiam omnia refert. Qua doctrina qui eruditus est, huic, ita me dii
ament, non colere simplicem ueritatem, & in omnes esse benefico, nefas
esse duco. Quin illud etiam molestissimum mihi esset, si magno beneuo-
lentiæ erga te quasi impetu concitatus, mutare sententiam, ac alio in te ef-
se animo cogerer. Quibus igitur in rebus me despectum & neglectum ef-
se putem, etsi non dixerò, eas tamen ita se habituras putato. Quòd si nos
ideo contemnis, quod nondum è principibus sumus, cogita te quoque o-
iim adolescentem, & ea qua nos etate modò sumus, fuisse, & consilijs atq;
actionibus tuis ad tantum fastigium ascendisse: id quod nobis etiam con-
tingere poterit. Nam recta quidem uoluntas adest, cui si fortunæ benigni-
tas suffragetur, res ipsa confici queat. Nihil autem melius collocari potest
rectè tributo officio, quod & tu nobis præstare debes, neque ab ullo pru-
dente uel deterior existimari, uel uinci uelis, sed illos tute in tuam perdu-
cito sententiam: itaq; te gerito, ut ne quid è pactis et conuentis nostris de-
sideretur, utq; Epitimus periculis eripiatur & liberetur. Adero autem &
ipse

ipse eo tempore, quod tu tempestiuum esse dixeris. Id igitur mihi per literas significa, uel etiam pro amicitia impera. Vale.

DEMOSTHENES SENATUI POPULOQUE S. Epistola VI.

REDITAE sunt ab Antiphilo literæ senatui sociorum, bona quidem expectare uolētibus, scriptæ commodè, sed Antipatri ministris multas & difficiles orationes relinquētes: qui acceptis ab Antipatro literis ad Dinarchum, Corinthum misis, omnes Peloponnesi urbes ijs sermonibus impleuerunt, quos in illorum capita conuertant dii. Cum uerò huc peruenisset iste qui nunc adest, cum meo tabellario, literas ferente à Polemesto ad Epinicum fratrem, uirum uestri studiosum, & mei amantem, atque ab illo ad me perductus esset: ego audito nuncio, eum ad uos mittendū censeui, ut perspicuè rebus omnibus quæ in castris acciderunt, ex eo qui tum prælio interfuit, auditis: & in præsentia bonis animis sitis, & reliqua, dijs bene fortunantibus, talia fore, qualia uultis, expectetis. Valete.

De literis nunciatorijs.

Querela de proditoribus.

De tabellario.

ARGUMENTVM FVNEBRIS ORATIONIS, per Hieronymum Vuolfium.

Athenienses, ceteriq; Græci, Demosthenis impulsu consilijs, bellum Philippo regi Macedonum cum intulissent: magno ad Charoneam Bœotia oppidum prælio ab eo superati sunt. Relatis igitur Athenas interfeutorum cadaueribus, & publicè de more sepultis, habita est in eorum laudem oratio: cum ut defunctis gratia referretur, & propinquorum luctus leuaretur: tum ut alij ciues ad patriam defendendam essent alacriores, laudabili sanè instituto. Accessit illud etiam, ut interfeutorum parentes (si qui erant tenuiores) dum uiuerent, & liberi usq; ad uirilem ætatem, publicè alerentur, & armis donarentur. Potuit igitur eis esse dulce & decorum pro patria mori, ut ait Horatius. Tametsi enim patria omnes omnium charitates complectitur, & ita de ciuibus meretur, ut ei gratia referenda potius sit, quam ab ea postulandum præmium, si quid in eam officij contuleris: tamen uidemus præmijs & pœnis uulgi hominum moueri potissimum. Ordo orationis hic est. Exorditur ab ἀδωάτω, non posse fortissimos uiros pro merito celebrari, & laudat morem Atheniensium. Deinde, quia priuatam interfeutorum nobilitatem proferre non poterat, publicam eis mutuatur, & in laudibus Atheniensium diutius (ut in sterilibus argumentis ἀλέω τὰ πάροργα τῶν ἄλλων esse solent, id quod & in Isocratico Helenæ encomio annotauimus) immoratur, tanquam nouo exordio conciliatis sibi auditorum animis, occisos laudat ab educatione, quæ puerilia studia complectitur: à prudentia, à fortitudine, in qua cladem acceptam partim in fortunam, partim in uictoris fortitudinē, partim in Thebanorum ignauiam transfert. Post causas, quibus ad fortitudinem excitati sint, refert: unam communem, populare imperium: alterā priuatam, exempla eorum à quibus singulis tribubus imposita cognomina sunt. In fine consolationibus additis, orationem concludit. quam Libanius Demosthenis esse negat, πένυ φάλαγος καὶ ἀδωάτω εἰργοντα, hoc est, ut uilem & imbecilem omnino. Extat eiusdem argumenti, Platonis Menexenus, seu ἑδῆτ' ἀφίος, lectu dignissimus, uel propter collationem.

DEMOSTHENIS ORATIO FV-

NEBRIS, HIERONYMO VVOLFIO interprete.

UIA uiris hisce, qui in hoc monumento cōditi sunt, quòd in bello strenuè se gesserunt, publicū funus à senatu populoque decretum fuit, mihiq; mandatam, ut pro more orationem de eis haberē: statim cogitauī, qua ratione pro merito laudari possent. Re autem suscepta, & meditata, pro defunctorū dignitate uerba fieri posse à nemine deprehendi. Qui enim à natura ingeneratum omnibus uiuendi desiderium

Eos qui pro patriæ defensione occumbere non dubitant, non satis posse laudari.

aspernati sunt, & occumbere honestè, quàm afflictam Græciæ fortunam uiuentes cernere maluerunt: an non eam suæ uirtutis memoriam reliquere, quam nulla superare possit oratio? Quod cum ita sit, tamen ut alij fecerunt hætenus, ita & mihi differendum hic esse reor. Quantum igitur ciuitas eorum studium habeat, qui in bellis occumbunt: cum cæteris è rebus perspicitur, tum uerò ex hac lege potissimum, qua qui ad publicas sepulturas orationem habeat, deligi solet. Non ignara enim præstantes uiros nec de parandis opibus, nec perfruendis uitæ uoluptatibus magnopere laborare, sed eorum omne desiderium in uirtute & laudibus acquiescere: orationibus ijs, quæ illis ea præstarent maximè, ornandos censuit, ut quam ipsi gloriam uiuentes adepti essent, ea defunctis etiam redderetur. Ac si, quantū ad uirtutem attinet, solam in eis fuisse fortitudinem uiderē, ea collaudata, finem dicendi facerem. Cum uerò eis contigerit, ut & præclarè nati, & instituti sint liberaliter, & in uita gloriæ studuerint: quibus factum est, ut merito uirtutem colerent: horum aliquid præterire sine pudore non possum. Ordinar autem à generis eorum primordio. Horum enim uirorum nobilitas, uel seculorum cōsensu, apud omnes homines insignis est. Nec enim ad patrem duntaxat & maiores, uiritim referre ortum suum quisque potest: sed in genere, ad totam patriam, cuius indigenæ sunt extra controuersiam. Soli enim mortaliū omniū eam terram, è qua nati sunt, coluerunt, posterisq; tradiderunt: ut qui in colonias peregrè aduenerunt, earumq; ciues nominantur: iure cum adoptiuis filijs cōparentur: hi uero genuino patriæ partu ciues sint habendi. Ac, mea quidem sententia, illud etiam, quòd fruges apud nos primos extiterunt, præterquam quòd summum est in omnes beneficium, indubitabile signū etiam est, terram hanc genitricem esse maiorum nostrorum. Sic enim natura comparatum est, ut quæcunque pariunt, eadem etiam uictum & alimoniam è se genitis suppeditent, id quod hæc regio fecit. Quæ igitur ad natales attinent, ea hi uiri talia à maioribus ab omni æuo acceperunt. Quæ uero sunt fortitudinis ceterarumq; uirtutum, omnia quidem referre supersedeo, ueritus ne mihi æquo prolixior nascatur oratio. Sed quæ & scientibus utilia recordatu, & ignaris pulcherrima auditu, & ut admiratiōe plena sunt, sic prolixitate molestiam non pariunt: ea summatim perstringere conabor. Nam temporis atq; ætatis huius maiores, & patres, & ij quorum appellationes altius ascendunt, per quas in familijs agnoscuntur: nemini unquam uel Barbaro uel Græco iniuriam fecerunt. Sed præter ceteras, hac quoque laude floruerunt, ut & præstātes uiri, & omnium iustissimi haberentur: Propulsanda autem ui, multa & præclara facinora ediderunt. Nam & Amazonum exercitum huc progressum, ita uicerunt, ut eum ultra Phasidem exterminarent: & Eumolpi multorumque aliorum exercitus, non è sua modò, sed etiam cæterorum Græcorum ditione profligarunt. Quos qui supra nos ad occidentem habitant, omnes nec sustinere, nec prohibere potuerūt. Quin & liberorum Herculis, eius qui ceteris salutem dabat, seruatoris nominati sunt, cum illi in hæc terram supplices Eurystheum fugitantes, uenissent: & præter hæc omnia, multaq; alia

Funerarium orationum utilitas.

Cicero: Trahimur omnes laudis studio, & optimus quisque maxime gloria ducitur.

Propositio cōgeriem laudū continens.

2 Nobilitas Atheniensium

αὐτόχθονες. indigenæ.

Frugum inuentio signum antiquitatis Atheniensium.

ἄφ' ἰσθμῶν attentioni seruans.

2 Fortitudo Atheniensium & iustitia.

Amazones. Eumolpus.

Eurystheus.

&

& præclara facinora, iura defunctorum uiolari non siuerunt: cū septem illos, qui in expeditione Thebana ceciderant, humari Creon prohiberet. Ac eorum quæ à poetis decantata sunt, omiſſis plurimis, horū feci mentionem: quæ ſingula tam uberem, tam honeſtam dicendi materiam ſuppeditant, ut & aſtrictæ numeris orationis artiſices, & cantionum autores, & multi rerum geſtarum ſcriptores, illorum factis ornandis, ingenia doctrinamq; ſuam oſtendarint. Quæ uerò dignitate rerum, nihilo illis deteriora, ſed quia eorum memoria recentior eſt, nondum à Poetis occupata, nec in Heroum illum ordinem, relata ſunt: ea iam dicam. Illi igitur copias ex uniuerſa Aſia collectas, ſoli bis terra maricq; proſtigarunt, priuatisq; ſuis periculis, communem Græcis omnibus ſalutem attulerūt. Quod uerò iam dicam, quanquam id prius & ab alijs eſt expoſitum, ſed tamen nunc quidem iuſta & conuenienti laude fraudari uiros illos decet: Qui quanto præſtitiffe Troiæ oppugnatoribus iure putandi ſint, ex eo apparet, quòd illi ex uniuerſa Græcia delecti optimates decennium, unam Aſiæ urbem obſeſſam, uix ceperunt. Hi uerò ex uniuerſo Perſarum regis imperio huc profectum exercitum, qui cætera omnia proſtrauerat, ſoli non modò repulerunt, ſed iniuriarum etiam cæteris factarum pœnas ab eo exegerunt. Graſſationibus item Græcorum inter ſe mutuis obſiſtentes, omnia quæ incidere pericula, ſubierunt, à qua parte ius & æquum ſtaret, cum illa ſe coniungentes, donec ad præſentem ætatem ſeries tēporis nos perduxit. Nemo autem putet, me, quòd non haberem quæ de ſingulis horum dici poſſent, has res geſtas enumerare. Nam ſi eſſem ad orationem inueniendam omnium minimè paratus: illorum tamen uirtus ipſa, illuſtria multa ſuppeditat, quæ & in promptu ſunt, & explicari facile poſſunt. Sed mihi propoſitum eſt nobilitatis, rerumq; maximarū facta mentione, quàm celerrimè coniungere orationem, cum rebus horum geſtis, ut quemadmodum cognati natura fuerunt, ſic etiam communibus à me laudibus celebrentur, quòd exiſtimo, gratiſſimum etiã illis, ac potius utriſque eſſe futurum, ſi inter ſe non natura tantum, ſed laudibus etiam, uirtute ſua ex æquo fruantur. Neceſſe autem eſt, ut antequam horum uiorum facinora commemoro, aliquid interponam orationi meæ, & ab eis qui defunctis alieni, in funus prodierunt, beneuolentiam petam. Nam ſi mihi id muneris eſſet datum, ut ſepulturam uel magnificentia ſumptuum, uel aliquo ſpectaculo equeſtrium gymnicoꝝ ue certaminū adornarem: quo ſtudioſius & liberalius ea inſtruxiſſem, eo magis functus eſſe uiderer officio. Sed cum hæc mihi partes attributę ſint, ut hoſce uiros uerbis ornem: niſi auditorum ſtudia mihi ſuffragentur, uereor, ne quo maiorem adhibuero diligentiam, eo minus uoti compos ſiam. Nam & diuitiæ, & uelocitas, et uires, & quę ſunt eius generis alia, uberes ſuis poſſeſſoribus fructus ſuppeditant, nec alienis adminiculis egent, atque per ſe ipſa excellunt in his quibus adſunt, tametiſi alius nemo uelit. At lepos orationis, audientium etiã ſtudia requirit. Quorū ope quamuis ea mediocriter explicata fuerit, & gloriam conciliat, & gratiam adiungit. Sin ijs deſtituitur, tametiſi ſua uitate excellat, ſtultitiam tamen parit auditoribus. Cum

Adraſtus.

Exaggeratio cum transiſſione à fabuloſis ad hiſtorica.

Perſæ bis proſtigiati ab Athenienſibus.

Amplificatio per collationē cum Troiæ oppugnatoribus.

Occupatione prolixiorē de maioribus narrationem excuſat. In quanta inopia quantā copiam ſimulat. Nouo exordio beneuolentiā captat.

Exaggeratio difficultatis per collationē

Oratio ſine ſtudijs auditorum friget.

Dubitatione se obrui copia fingit.
Nunc tãdem proprias defunctorum laudes aggreditur.
1 Puerilis ætatis exercitatio nes.
2 Virilis ætatis actiones.
Prudentia. Fortitudo.
Praelium.
Ædificatio.
Casos in prælijs inter uictores numerãdos
Exaggeratio ab euentis.
Defunctis Atticæ incolumitas accepta ferenda.
Pacis conditiones.
Hostium confessio.

autem hi multa gesserint, propter quæ iurè laudentur: tamen ubi ad res ipsas peruentum est, dubito quid primùm dicam. Quia enim uno eodemque tempore omnia mihi sese ingerunt, fit ut statuere nō possim, quid cui sit præferendum. Sed dabo tamen operam, qui uitæ illorum ordo fuerit, eundem & oratio mea ut seruet. Nam hi statim in omnibus puerilis ætatis studijs, fuere illustres, exercendis ijs quæ quamque ætatem decerēt: ijsque placuerunt, quibus par est, parētibus, amicis, propinquis. Quarum rerum tanquam uestigia nunc agnoscens, cognatorum atque amicorum memoria, singulis horis eorum desiderio ardescit, multis subinde monumentis illarum laudum, quibus illi præstitere, occurrentibus. Postquam uerò ad uirilem ætatem peruenerunt, non apud ciues tantum, sed etiam apud homines uniuersos ingenij sui præstantiam illustrarunt. Est enim, est uniuersæ uirtutis, ut sapiētia principium, sic fortitudo perfectio: & ut illa quæ agenda sint decernit, ita hæc ea tuetur: quarum utraque hi multum excelluerunt. Nam & si quod commune Græcis omnib. periculum ingruerat, hi primi præuiderunt, & sepe omnes ad defensionem exhortati sunt, id quod est animi prudentis signum. & cum Græcorum partim ignorantia, partim ignauia, dum impendentia mala cauere sine periculo licuisset, uel non præuideret, uel dissimularet: tamen ut paruerūt, officioque fungi uoluerunt, abiecta iniuriarum memoria, duces sese professi, præstitisque alacriter omnibus, exhibitisque & corporibus, & pecunijs, & socijs, belli discrimen adierunt, in quo nec uitæ suæ pepercerūt. Cum autem prælium committitur, necessario euenit, ut alij succumbant, alij uincant. Dicere autem non dubitem, uideri mihi eos qui utrinque in acie occubuerint, tum cladis acceptæ expertes, tum pariter utrosque uictores esse. Nā inter uiuentes, eorum esse uictoria ducitur, quibus à dijs concedit. Quod autem ad eam obtinendam requirebatur à singulis, id, quisquis seruauit ordines, præstitit. Qui si homo natus, fato concessit, perpeffus id est quod fortunæ uisum fuit, hostibus autem animo non succubuit. Quinetiam existimo, quo minus hostes regionem nostrā inuaserint, præter aduersariorum socordiam, horum uirtutem fuisse causam. Nam qui tum illic conflixerant, uiritim periculo facto, denuò Martis aleam cum illorum cognatis experiri noluerunt: existimantes, fore ut ingenijs similibus occurrerent: sed nō esse facile similem denuò fortunam adipisci. Quod ita esse, uel maximè factę etiam pacis conditiones ostendunt. Nec enim dici potest causa ulla uel uerior, uel honestior, cur aduersariorū dominus defunctorum necessarijs amicus fieri, quàm denuò de summa rerū dimicare maluerit, quàm uirtutis eorum admiratio. Arbitror autem, si quis eos ipsos qui in acie steterunt, roget, utrum existiment, se suapte uirtute, an insperata & impotenti Fortuna rem bene gessisse, suique imperatoris peritia, & audacia, & animositate: neminem ita uel impudentem, uel confidentem fore, qui res gestas sibi uendicet. Quarum igitur rerum Fortuna omnium domina, euentum suo arbitrato gubernauit: in ijs cæterorum nulli profus, cum quidem homines fuerint, ignauie sunt accusandi. Quod autem aduersariorum imperator, eos qui cōtra ipsum in acie steterunt, superauit,

neque

neque hostium, neque nostræ multitudini est tribuendum. Et ut maxime quisquam hominum sit, cui iurè id imputetur, accusandi erunt ex Thebanis ij qui contra illum steterunt, non multitudo, uel nostra, uel illorum: qui nacti copias animis præditas inuictis, & ad nutum paratas, gloriæque cupiditate flagrantes, harum commoditatum nulla rectè usi sunt. Ac de cæteris pro animi sui sententiâ, ut statuat quisque licet, illud uerò toti mortali-um generi declaratum est, totius Græciæ libertatem in horum uirorum animis sitam fuisse. Certè, his fato sublati, cæterorum nemo restitit, absit inuidia dicto. Ac si quis dicat horum uirorum uirtutem Græciæ fuisse animam, is uerum dicere mihi uidebitur. Nam simul & horum spiritus corpora sua reliquerunt, & Græciæ sublata est autoritas. Etsi autem rem immodicè fortassis exaggerare uidebimur, dicendum tamen est, ut enim, si quis ex hoc mundo in quo degimus, lumen tollat, inamœna & molesta reliqua omnis uita sit futura: sic uiris hisce interceptis, in tenebras, & magnam ignominiam omnia ueterum Græcorum decora conciderunt. Cum hi autem multis de causis non immeritò essent tales, propter reipublicæ formam potissimum uiri uirtute præstantes extiterunt. Nam imperiaque paucorum autoritate reguntur, terrorem illa quidem incutiunt ciuibus: uerecundiam autem in eis excitare non possunt. Quoties igitur belli discrimen ingruit, quâ quisque potest, fuga elabatur: non ignarus, si dominos uel muneribus uel alijs obsequijs quibuscunque delinierit: etsi se gesserit omnium flagitiosissimè, paruo id sibi dedecori futurum in posterum. At populi potestas, cum alia multa habet, & pulchra, & iusta, quæ homini cordato tuenda sunt: tum uerò libertas in loquendo ueritate nixa, ratione cohiberi nulla potest, quo minus uera crimina obiectet. Qui enim flagitium fecerunt, ij nec omnes placare possunt, nec ab eo solum qui uerum probrum obijcit, cruciantur. Sed qui nollent ipsi maledicere, alium maledicentem libenter audiunt. Quæ omnes haud iniuria metuentes, securitè ignominie uerecundia, & imminens ab aduersarijs periculum fortiter sustinuerunt, & honestum obitum ignominiosè uite prætulerunt. Ac quæ hos uiros cause communiter impulerint, ut præclare uellent occumbere, dictum est: natales, educatio, bonorum studiorum consuetudo, & quæ fundamenti instar est, totius reipublicæ forma et constitutio. Quæ uerò tributim ad fortitudinem singulos hortata sint, ea iam dicam. Meminerant Erechthidæ omnes, eum à quo cognominantur Erechtheum, pro patrij regni incolumitate suas filias, quas Hyacinthidas uocant, manifesto exitio perituras, obtulisse. Turpe igitur ducebant, cum is à dijs immortalibus prognatus, ad liberandam patriam fecisset omnia, se committere ut mortale corpus pluris facerent, quam gloriam immortalè. Non ignorabant Aegidæ Theseum Aegei filium, paræquumque ius in ciuitate instituisse: non committendum igitur putabant, ut eius institutum proderet, & mori præoptabant potius, quam admittere ut oppressa libertate, sua apud Græcos opprobrio sibi esset uiuendi cupiditas. Acceperant Pandionidæ, quam acriter Progne & Philomela illatam sibi à Tereo contumeliam ultæ essent. Vitam igitur sibi acerbam esse putabant, nisi pari cum illis

Accusatio
Thebanorum

Defuncti libertatis Græciæ assertores

Anima.
Græciæ.

Sol Græciæ

Causam uirtutis ciuium ascribit Atheniensis reipublicæ, per digressionem & collationem.
Oligarchiæ.

Democratia.

Transitio ad causarum quæ tributim quosque ad uirtutem cohortatæ sint, explanationem.

1 Erechthidæ.
2 Aegidæ.

3 Pandionidæ

ira.

- iracundia, ut cognatos earum decebat, in eos qui Græciæ cōtumeliose insultabant, exarsissent. Audierant Leontidæ, Leocoras etiam à Poetis celebrari, quòd se uictimam ciuibus pro patria obtulissent. Cum igitur earum mulierum tanta fuisset animi magnitudo, nefas esse putabant, se, qui
- 4 *Leontidæ.* uiri essent, illis deteriores uideri. Meminerant Acamantidæ Homericorum uersuum, quibus Poeta propter matrem Phædræ, Acamantem ad Troiam esse profectum affirmat. Is igitur nullū periculum detrectabat, ut tueretur matrem suam: hi uerò cum non modò parentes, sed omnes etiam necessarij & amici essent defendendi, ullum ne detrectare discrimen potuissent. Non latebat Oenidas, Cadmo natam Semelem; huius uerò eum esse filium, quem in hoc nominari funere dedecet: eòq; prognatū Oeneum, qui princeps ipsorum uocaretur. & quia utrique urbi cōmune periculum ingruerat, pro utraque ad extremum usque spiritum depugnandum existimabant. Sciebant Cecropidæ, principem suum partim Draconem, partim hominem esse dici: non aliunde certè, nisi quòd prudētia homini, robore draconi conferretur: illis igitur rebus digna facinora sibi edenda esse existimabant. Meminerant Hippothoontidæ nuptiarum Alopes, è quibus ortus esset Hippothoon, quem suum esse principem norāt. Quarum ego rerum (ut decorū huius temporis obseruem) perspicuam explicationem prætereo. Proinde digna his gerenda sibi esse putabant.
- 5 *Acamantidæ.* Non latebat Aiacidæ, Aiace erepto præmio, sibi non esse uiuendū putasse. Cum igitur alteri Fortuna principatum, gloriamq; deferret: tum ulciscendis hostibus, moriendum sibi censebāt, ut ne quid se indignum admitterent. Non exciderat Antiochidæ, Antiochum Herculis fuisse filiū. Viuendum igitur sibi aut pro dignitate à maioribus acceptæ gloriæ, aut honesta morte occumbendum putauerunt. Horum igitur domestici superstites, talibus orbi uiris, sunt miserabiles, à consuetudine & diuturna & suaui diuulsi. Est & patriæ conditio lachrymarum & luctus plena.
- 6 *Oenidæ.* At illi iurè in beatis habendi sunt, primū qui exiguo tempore, longam & duraturam in omne æuum gloriam commutarint, in qua ipsorum & liberi celebres educabuntur, & parentes in senectute conspicui alentur, gloria filiorum se in luctu consolaturi. Deinde nec morbis affecta corpora, & animos ægritudinis expertes habent, qua qui uiuūt, propter aduersum casum, acceptamq; cladem, conflctantur: magnoq; cum honore, & insigni gloria, iusta eis persoluuntur. Nam qui & ab uniuersa patria sepe liuntur publicè, & non modò à cognatis, & ciuibus, sed etiam à tota, quæ quidem ita nominanda sit, Græcia desiderantur, & à maxima terræ habitabilis parte lugentur: nonne hi beati sunt iudicandi? quos assessores esse infernis dijs iurè dixeris, eademq; esse cōditiōne, qua ueteres illos bonos & præstantes uiros in Insulis fortunatis. Nam ne de illis quidē quisq; qui uiderit, hæc renunciauit. Sed quos uiuentes huius nostri superni orbis dignamur honoribus, eos illic etiam quodam animi præfagio cōsimiles honores adipisci arbitramur. Ac presentem oratione leuare mœstitiam, est id quidem fortasse difficile: faciendum tamen periculum est, & animus ad iucundiora traducendus. Tales enim uiros qui genuerunt, & è talibus
- alijs

10 *Antiochidæ.*
Comiseratio
propinquorū.
Cōsolationes.

1 *Gloria.*

2 *Vacuitas doloris.*

3 *Beatitudo.*

Opiniones de
campo Elysio
in æne nata.

alijs ipsi orti sunt, eos præclarum est aduersas res pulchrius cæteris posse
ferre, & in utraque fortuna uultu eodem conspici. Quæ cum illis maxi-
mo & honori fuerint & ornamento, tum toti ciuitati, & uiuentibus, ma-
ximam attulerint celebritatem. Graue est matri & patri orbari liberis, &
coniunctissimis suæ senectutis priuari altoribus: sed præclarum est, hono-
res præcipuos, & monumentum uirtutis eosdem publicè adeptos conspi-
cere, sacris que & certaminibus dignatos immortalibus. Molestum est li-
beris amisisse patres: sed præclarum est, paternæ cõsequi gloriæ heredita-
tem. Ac tristitiæ quidẽ huius fortunam esse causam reperiemus, cui homi-
nes natos cedere, ac parere necesse est: at honoris & decoris, eorũ qui ho-
nestè oppetere uoluerunt, institutum. Mihi quidem non multa, sed uera
dicere propositum fuit. Vos autem finito luctu, ut fas iusq; est, abitate.

4 Moderatio
doloris lauda-
bilis.

αἰτιολογία,
qua dolori glo-
riam opponit.

5 Collatio
causarum.
Clausula.

ORATIO (QVAM LIBANIVS DEMOSTHE-

NIS ESSE NEGAT, ΠΟΛΥ ΤΗΣ ΕΚΕΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΕΩΣ, ΑΠΟ-

ΛΗΠΟΥΜΕΝΟΝ, hoc est, ut multo languidiorem quàm illius uehementia ferat) A-
matoria, Hieronymo Vuolfio interprete.

GE, age, quoniam audire uis, ostendam tibi orationem,
& legam: sed consilium tibi est in primis intelligendum,
eius qui hanc orationem composuit. Is Epicratẽ, quem
inter multos, & formosos, & bonæ indolis adolescentes
nostræ urbis esse suauissimum, & æqualibus ingenio ma-
gis q̃ forma antecellere putabat, laudare instituit. Cum
autem uideret amatoria scripta pleraq; ijs quos celebrant, ut ingenuè di-
cam, ignominie potius esse quàm honorifica, id ne sibi usu ueniret, cauiri:
& quod se animo suo persuasum habere asserit, idem etiam scripsit: ama-
torem ingenuum necq; facturum turpe quicquam, necq; petiturũ. Quod
igitur in oratione maximè amatorium deprehendas, id in hoc genere uer-
satur. Reliqua, partim ad ipsius adolescentis commendationem pertinẽt,
partim de liberalibus disciplinis, uitæq; genere constituendo præcipiunt.
Hæc autem omnia sic scripta sunt, quemadmodum in monumenta litera-
rum referri solent. Nam ut orationes quæ pronunciantur, simplici & ex-
temporali sermonis genere texti debent: ita quas ad posterorum perueni-
re memoriam uelis, poematis instar elaboratas, & exquisitũ in modum
perpolitas esse decet. Illas enim probabiles, has magnificas esse oportet.
Ne uerò extra causam tibi fabulas narrẽ, ne ue quid de ea sentiam, ipse cõ-
memorem: sic ausculta, ut ipsam orationem iam auditurus, quando ipse
adest, quem auditorem esse uolui, Epicrates. Cum uiderẽ nõnullos eo-
rum qui amantur, & forma sunt ornatĩ, neutra felicitatum harum rectè
uti, sed ut oris decorem laudi sibi ducere, sic amatorum familiaritatem a-
uersari, atque in iudicando adeò non intelligere optima quæ sint, ut pro-
pter eos qui hac re flagitiosè abutuntur, illis etiam sint iniqui, qui mode-
stam, castam que consuetudinem eorum expetunt: eos ego non sibimet-
ipsis tantum malè consulere, sed aliorum etiam familiaritates deprauare,
illorumq; amentiam et desperationem prudentibus nõ esse imitandam,
s existi-

Argumentum
orationis et cõ-
mendatio.
Epicrates.

Verecundia,

Præceptiones,

Genus dictio-
nis.

αποδιδωκίς.

Flagitiosum a-
morem ab ho-
nesto esse di-
stinguendum.

Rerũ bonitas
ab usu p̃dẽns.

existimaui, præsertim si considerent, cum res ipsæ nec honestæ, nec flagitiose per sese sint, sed pro ratione utentium plurimum uariant: temeritatis esse, uno, eodemque de utrisque modo statuere. Deinde, omnium esse absurdissimum iudicio, eos admirari, qui plurimos, & constantissimos amicos habeant: amatores autem improbare, quibus solis, nec ijs tamen omnibus, sed bonis & modestis duntaxat, amasiorem animi sic conciliari solent ac dedi, ut eorum esse proprii uideantur. Jam illos qui nullius talis amicitiae felicem euentum uiderunt, aut semetipsos tam incontinentes esse sciunt, ut modestam cum familiaribus habere consuetudinem nequeant, ita sentire: fortasse nihil miri est. Qui autem eodem, quo tu, sunt animo, et conditione, & nec prorsus ignorant, quantæ necessitudines per amorē, absque infamia sint auctæ, & reliquum uitæ tempus suum cum uerecundia transfegerunt: in eos ne suspicio quidem cadit ullius turpitudinis. Quo magis etiam ad hanc scribendam orationem sum incitatus, quod duas res pulcherrimas consequi me posse animaduertebam. Nam tum bonis tuis commemorandis, simul & te felicem: & me, qui te talem diligam, non uacordem esse ostensurum confido: tum suadendis ijs, quæ in primis necessaria sunt, & beneuolentiæ meæ specimen, & mutuae amicitiae occasionem allaturum. Tametsi autem me haud latet quàm difficile sit, & indolem tuam pro dignitate celebrare, & multo etiam esse periculosius, dare consilium, cum monitori euentus consilij præstandus sit: decere tamē existimo, ut & hi qui iure laudantur, ueritatis excellentia laudantium facundiam superent, et in dando consilio spero me non aberraturum. Scio enim stultos, & intemperantia prorsus deprauatos, nulla etiã sapiētissima, rectissimaque consilia probè exequi: per eos uerò, qui uitam suam prudenter & innocenter instituerunt, nec uel mediocriter cogitata frustrari solere. Hac igitur spe fretus, ad orationem aggredior. Arbitror autem omnes mihi esse assensuros, hanc ætatem decere maximè, & pulchritudinem aspectus, et modestiam animi, et fortitudinem utriusque, & perpetuam orationis suauitatem. E quibus ea quæ naturæ sunt, ita tibi præclara, fortuna largita est, ut omnes te suspiciant, & admirentur: reliqua ipse tuæ apte cura eò perduxisti, ut nemo sanus te reprehendat. Oportet autem eum qui maximas laudes mereatur, & dijs charum uideri: & hominibus, partim propter semetipsum, partim propter fortunam, admirationi esse. Ac in uniuersum de plurimis tuis ad uirtutem adiumentis, plura deinceps narrari conueniet. Quas uerò singulatim laudes referre possum, eas ut uerè exponam, operam dabo. Primum autem eam laudare incipiam, quam uidentibus omnibus primum cognoscere licet, tuam pulchritudinem, eiusque colorem, è quo & membra, & totum corpus elucet: cui quam conuenientem similitudinem adhibeam, cum considero, inuenio nullam: sed in mentem mihi uenit, rogandos esse lectores huius orationis, ut ipsi te spectent & contemplentur, ut uenia mihi detur, nihil tibi simile adferenti. Cum qua enim id mortalium rerum comparetur, quod immortalibus aspicientibus desiderium parit: quod aspectu sui non fatiatur: quod cum remotum est, animis obuersatur: quod diuinam obtinet in corpore humano dignitatem: ut floridum elegantia uenustatis, ita omnis suspicionis

Amicitia ex amore.

Consilium auctoritatis.

Captatio attentionis & beneuolentia.

Bonis ingenij minori periculo consultitur.

Pulchritudo. Modestia. Fortitudo. Eloquentia.

Dijs charus.

Pulchritudo ex aspectu re-ctius quam lectione cognoscitur.

Forma omnis criminis expers.

spicionis expers: lam nec illa in facie tua culpari queunt, quæ multis pulchritudine præditis acciderunt, ut uel ob corporis ignauiam, uniuersa eorum elegancia turbaretur: uel propter calamitatem aliquam, etiam reliqua per se præclara, minus placerent: quarum reprehensionum omnium tuam faciem expertem esse reperiemus. Tãta enim cura, quisquis ille deorum fuit, qui formam tibi largitus est, omnes huiusmodi labes cauit, ut nihil uituperatione dignum, suspicienda in te plurima effecerit. Nam cum in his quæ aspectu sentiuntur, maximè facies emineat, atque in hac ipsa oculi, magis etiam in his suam erga te beneuolentiam numen ostēdit. Non enim eos ad usus duntaxat necessarios, idôneos præbuit, sed cum quorūdam uirtus uix ex actionib. appareat: mores tuos probatissimos per uisus indicia declarauit, qui sis & humanus aspectu, & magnificus, & grauis in uitæ consuetudine, id quod in primis admirere. Nam cum aliorum comitas in humilitatis, grauitas in fastus opinionē incurrat, cumq; ijdem ut propter fortitudinem temerarij, sic propter mansuetudinē inertes uideantur: tot res inter se contrarias naçta fortuna, ita uti par est, omnia cōsentiētia secum effecit, quasi uotum absolueret, aut exemplum alijs ostendere uellet, non quasi mortalem pro more suo naturam constitueret.

Quòd si tuam pulchritudinem assequi dicendo liceret, aut unum hoc in te laudandum esset, nihil in hoc tui celebrandi proposito è tuis dotib. prætereundum uideretur. Nunc uereor, ne auditores defatigemus, ut minus alacriter accipiant reliqua, si de hoc frustra nugemur. Quis enim speciem tuam oratione exprimat, quam nec pictæ aut fictæ imagines, præstantissimorum artificum industria elaboratæ, superare queant? Neq; id mirandum. Nam illæ immobiles spectantur, ut obscurum sit, cuiusmodi, si uiuerent, apparerent. Sed animi tui mansuetudo, & dexteritas in omnibus tuis factis, uenustatem corporis mirum in modum auget. Ac tuæ formæ laudes (quanquam præterij multas) has habeo. De temperantia uerò, pulcherrima laus illa occurrit, quòd, cum ista ætas calumnijs exposita sit, tibi usuuenit ut magis laudare. Nō modò enim nihil delinquis, sed sapientius etiam, quàm pro flore ætatis, uitam instituisti. Cuius rei maximum testimonium est tua cum hominibus consuetudo. Cum enim te multi conueniant, ijdemq; diuersissimis præditi ingenijs, tēq; omnes ad suam familiaritatem inuitent: ita præclare te aduersus illos omnes gessisti, ut amicitia tua delectentur. quod est uitæ indicium laudabiliter, humaniterq; institutæ. Quanquam autem iam nonnulli probati sunt, tum qui non quosuis in amicitiam recipiendos suasere, tum qui ijdem paruere: quòd & si quis improbis obsequatur, necesse sit uulgi reprehensionem incurrere: & si eam calumniam uereatur, odium ipsorum sodalium suscipiendum sit: ego tamen propter hoc ipsum te magis laudandum censeo: qui, cum alijs fieri non posse uideatur, ut aliorum iudicijs probetur quisquam: tantum illos excellas, ut difficultates atque asperitates omnes superaris. Nam ne suspicionem quidem de te præbes, quasi ulli sis delictorum socius, & aliorum odium morum dexteritate uincis. lam cum amatoribus (si quid de hisce quoque dicendum) ea esse ratio tua, eaque cum

Si pro fca dmi
cu legas a p p u
dmiar, ut ego
legendum cen
seo: pro igna
uia repono, in
decoram com
pagem, uel ge
stum, motum,
ac statum cor
poris indecen
tem.

Oculi morum
indices.

de d'io f'is.

Temperantia et
suauitas.

Comitas.

bonitas, tum prudentia mihi uidetur, ut cum plerique nec eum quem sibi delegerunt, moderatè ferre queant; tibi usuuenerit ut omnibus supra modum placeas, id quod signum est tuæ uirtutis euidentissimum. Nemini enim ea negasti, quæ iurè honesteque tribui possunt; quæ uerò cum probro coniuncta sunt, ea nec sperare quisquam in animum inducit. Tãtam uirtutis & honestatis appetentibus potestatem, impudentibus desperationem! affert tua modestia. Præterea, cum in adolescentia plerique modestiæ laudem taciturnitate uenentur; tu tantum ingenio polles, ut sermonibus & colloquijs tuis, non minorem quàm cæteris omnibus rebus apud familiares tuos laudem sis adsecutus. Tantus tuus lepos est, tanta suauitas, tum serijs, tum iocosis in rebus, cum & simplex sis absque delicto, et acutus absque malitiã, & humanus cum ingenuitate, ac denique talis qualem uirtutis aliquis amans filium adoptarit. De fortitudine autem (nam & hanc præterire non decet,) quanquã tua quidem natura multas adhuc accessiones recipit, sequensque tempus laudaturis magnam copiam suppetabit: tamen pulcherrimæ sunt ista ætate laudes, qua nihil delinquere cæteris est optabile. Ac tua quidem fortitudo, cum ex alijs celebrari possit, tum uerò propter exercitationem, cuius uel plurimi testes extiterunt. Fortassis autem in primis dicendum est, quàm prudenter id studium cæteris prætuleris. Nam prudens agendarum rerum delectus in adolescente, commune signum est & animi liberalis, & cordati ingenij. Quapropter nec istius instituti laus est prætermittenda. Cum igit scires à reliquis certaminib. nec seruos, nec peregrinos excludi: istud uerò solis propositum esse ciuib. nec nisi ab optimatib. expeti: sic eò te cõtulisti. Adhæc, si qui currendo se fatigent, eorum nec fortitudinem, nec animi præstantiam augeri: eos uerò qui pugilatu, aut alijs eius generis ludis se exercent, præter mala corporis etiam ingenia corrumpere cum iudicares: splendidissimum pulcherrimum que exercitationis genus, tuæ que naturæ aptissimum elegisti, quod & armorum consuetudine, & cursuum tolerantia belli simulacrum representet, & magnificentia, & splendore apparatus potentiaë deorum simile uideatur, præterea & spectatu iucundissimum sit, & è plurimis uarijsque generibus constet, & ingentia præmia merito consequatur. Præter enim ea quæ tribuuntur, ipsa etiam exercitatio, et tam præclarum studium, non paruum præmium homini uel mediocriter uirtutis studioso, uideatur. Quod Homerici carminis testimonio uel imprimis comprobatur, in quo & Græcos & Barbaros tanta mole gessisse bellum fecit inter sese. Præterea etiam hodie Græcarum urbium non abiectissimis, sed maximis, in certaminibus uti eo familiare est. Quia uerò putas nihil prodesse rerum pulcherrimarum desiderium, aut corporis ad omnia habilitatem, nisi & animus probè esset exornatus: laborum tolerantiam statim in gymnasijs ostentatam, nec in factis sefellisti: reliquum autem ingenij tui splendorem, animique robur in certaminibus potissimum declarasti. De quibus etsi ordiri uereor, metuens ne quæ tum gesta sunt, oratione non assequar: tamen neque prætermittam. Nam turpe fuerit, quæ nos spectantes exhilarant, ea nolle commemorare. Ac si omnia certamina

mina

ἀδελφών τε.

Colloquia.

αἰὸς ἀντὶς ἐξ
ἀπερὶ τοῦ τοῦ
ἐπιγνώσει γεννητοῦ.
Fortitudo.Deligendæ
exercitationis
prudentia.Aurigationis
per collationem
laudatio.

mina referre uellem, ultra modum fortasse nobis extenderetur oratio: u-
 nius autem, in quo multum excelluisti, facta mentione, & reliqua indica-
 ro, & auditorum benignitate non abutar. Emissis equis, atq; alijs lōgijs
 euectis, alijs subsequētib; prae utrisq; ut decuit, uictoriam obtinuisti,
 talem coronam adeptus, in qua cum ipsa uictoria praecleara sit, tamen eua-
 sisse incolumem, praeclearius uidebatur, & admirabilius. Nam aduersario-
 rum curru contra te ruente, cunctisq; putantibus equorum uiolentiam
 non sustineri posse, quanquam uideras eorum aliquos nullo etiam ingru-
 ente periculo, mirifice angere: minimè perterritus es, aut refugisti, sed & bi-
 garum impetu fuisti superior: & aduersarios, qui secundo cursu, nec in-
 interrupto usi fuerant, anteuertisti. Quo ita mutasti animos hominum, ut
 cum multi iactent in ludis equestribus nihil esse perinde iucundum, atq;
 naufragia curruum, ueraq; dicere uideantur: de te contra spectatores om-
 nes, solliciti ne quid tibi tale accideret, formidarent. Tantam beneuolenti-
 am & studium in eorum animis natura tua excitarat, neq; id iniuria. Cum
 enim pulchrum sit, ob unum aliquod ornamentum esse conspicuum: qua-
 to pulchrius est omnia complecti, quae homo prudens laudi sibi duxerit.
 Id quae inde perspicitur: Aeacum & Rhadamantum propter iustitiam;
 Herculem, Castorem, & Pollucem propter fortitudinem: Ganymedem,
 Adonim, & eius generis alios propter pulchritudinem à dijs adamatos
 esse reperiemus. Quare non miror eos qui amicitiam tuam expetunt, sed
 illos, qui non eodem modo erga te afficiuntur. Si qui enim singulis dun-
 taxat horum quae diximus bonorum praediti, conuictu deorum sunt di-
 gnati, nonne ei: homo qui natus sit, optabile fuerit, eius amicum fieri, qui il-
 la uniuersa in sua potestate habeat: Praedicanda igitur tui & patris, & ma-
 tris, & caeterorum propinquorum felicitas, quod aequales tuos tantum uir-
 tute uincas. sed horum multo magis, quos tu tam praestantibus dotib; or-
 natus, delectu habito ex omnibus, amicitia tua dignaris. Nam illos fortu-
 na tecum coniunxit, hos sua uirtus tibi commendauit, qui haud scio ama-
 tores ne, an soli ueri iudices sint nominandi. Nam mihi uidetur initio
 fortuna contemptis improbis, honestorum uirorum mentes irita-
 re uolens, naturam tuam fecisse formosam, non quo facile ad uolupta-
 tem decepta prolaberetur: sed ut amplexa uirtutem, felicitate potiretur.
 Quanquam autem multo plura de te commemorare possem: hic mihi fi-
 niendam esse puto laudationem, ueritus, ne mea tui praedicatio naturae
 humanae limites excedere uideatur. Nam usque adeo dicendi uis ab aspe-
 ctu uincitur, ut his quae sub sensum oculorum cadunt, fidem esse abrogan-
 dam nemo putet: eorundem uero laudes etiam iusto minores, non esse
 ueras opinentur. Iam igitur omisis his, ea tibi praecipere conabor, per
 quae uitam tuam honoratiorem efficias. Te uero uelim ea quae dicentur,
 non obiter animaduertere: neq; existimare, me ostentandi potius ingenij q̄
 tui iuuandi studio, his uerbis esse usum: ut nec à ueritate aberres, nec pro
 optimis obuia quaeq; amplexus, peius tibi cōsulas. Etenim quorum obscu-
 ra & humilis natura est, hos nec si quid non recte fecerint, obiurgamus. At
 quorum laus, ita uti tua, in illustri loco sita est, his honestissimarum rerum uel

Curule certa
mē Epicratis.

Confociatio
uirtutum lau-
dabilior.

Explicatio est
occupatione.

Alter pars o-
rationis suaso-
ria.

Captatio at-
tentionis.

neglexisse aliquid, probro datur. Præterea qui in alijs orationibus iudicandis hallucinantur, una tantum de re non optimè statuunt. Qui uerò consilia de uitæ officijs non rectè accipiunt, aut contemnunt, erroris sui per omnem secum ætatem monimenta circumferunt. A quib. omnibus te alienum atq; immunem esse decet, ac prouidere, & perspicere, quid maximam in rebus humanis uim obtineat: & quo rectè feliciterq; constituto, maximos in uita fructus percipiamus: quo item neglecto, aut deprauato, in acerbissimas calamitates incidamus. Neq; enim obscurum est eius rei curam in primis esse suscipiendam, quæ plurimum in utramq; partem momenti & uirium habet. Mentem autem humanarum rerum omnium esse moderatricem reperiemus, quam sola philosophia & rectè erudire, & exercere queat. Eius ergo te non expertem esse oportere censeo, aut ab ea sectanda laboribus, quib. ea paranda est, deterreri. Cogitandum potius, per ignauiam & socordiam facilima quæq; etiam non posse comprehendi: tolerantia autem & industria nihil in rerū natura esse bonorū quin cōparet. atq; omniū esse absurdissimū, parandarū opū, augendiq; roboris, & rerū similiū ardere cupiditate, proptereaq; multas grūnas perpeti, quæ omnia mortalia sunt, mētīq; seruire consueuerūt: ut uerò ipsa mēs, quæ cetera gubernat, quæ nunq; deserit, quæ totius uitæ dux & magistra est, excolatur, nō elaborare. Præclarū sanè & fortunæ beneficio, inter præstantissimos esse admirationi: sed multo præclarius est, suapte industria, quicquid eximiū sit, esse assecutū. Nā illa, etiam improbis non rarò sese offert: hæc uerò nemini adest nisi uirtute præstantissimo. Ac de philosophia quidem differendi accuratius, alio tempore nobis occasiones opportuniore dabuntur opinor. Sed breuiter eam attingere, nunc etiam nihil prohibebit. Illud autem in primis est diligenter animaduertendum: cum omnem disciplinā & scientia & exercitatione quadā cōtineri, tū philosophiā magis etiā cæteris. Nā quāto diligentiores, prudentioresq; magistros habet, tāto pulchrius esse constitutā par est. Atqui cum & in dicēdo & in deliberādo mētis uerſet officiū, philosophia aut huius utriusq; rei peritiā tradat: cur eā disciplinā, quæ nos horū utriusq; cōpotes facit, persequi nolimus? Tū enim consentaneū est, & rei nostræ familiaris maxima fore incrementa, adeoq; totā uitā fore cultiorē, cū & quæ doceri queūt, artis adminiculo, et cætera exercitatione quadā, & assuefactiōe obtinuerimus. Neq; enim hoc dici profectō potest, nihil esse in sciētia momēti ad hoc, ut alijs præstemus alij sapiētia. Nam cum omne ingeniū, si apta institutio accedat, fit melius: tum uerò ea multo maximè, quæ à primo statim ortu dexteriora cæteris extiterunt. Illa enim sese duntaxat uincunt: hæc etiam alijs antecellunt. Ne uerò dubita quin agendo parta peritiā, nec sine periculo contingat, & ad reliquā uitā sit inutilis: philosophica autē institutio ad hæc omnia opportunè temperata. Etsi autem quidam propter felices rerū successus, fortunæq; fauorē in admiratione fuerūt: eos tamē te contēnere & tui ipsius curā gerere decet. Nec enim maximæ res temerè inuadendæ, sed certa ratione scienterq; suscipiendæ sunt: nec in ipso demum gerendarum rerum articulo meditari, sed ea scientia te institutum esse decet, ut quicquid o-

pus

Mēs humana
rum rerū sum
ma.

Mens liberali
doctrina ex-
colenda.

Non fugien-
dus discendi la-
or.

Collatio eru-
ditionis cū ex-
ternis rebus.

Omnis scientia,
& discipli-
na quadam et
exercitatione
continetur.

Mentis officiū
in deliberādo
& eloquēdo.

Utilitas erudi-
tionis.

Doctrina ex-
coluntur inge-
nia.

Doctrinæ
postponenda
experientia.
Nihil fortune
cōmittendum.

pus fuerit, bene administras. Existimabis autem cum omnem eruditionē, si quis utatur, prodesse multum: tum uerò eam doctrinam, quæ quid in Re publica & agendum, & dicendum sit, in primis. Nam geometriæ ac similibus artium esse rudem, turpe id quidem est: sed earum summum fieri artificem, infra excellentiæ tuæ dignitatem. At in illa excellere facultate, præclarum: non esse institutum, prorsus est deridendum. Quod & ex multis alijs rebus intelligitur, & ex eo, si illustres ante tuam ætatem uiros spectes. Nam & Periclem, cuius sapientia temporibus illis præ omnibus celebrata est, familiarem fuisse Anaxagoræ Clazomenio, atque illo doctore uim eam consecutum esse audies: & Alcibiadem ingenio quidem ad uirtutem multo deteriore, qui partim superbè, partim abiectè, partim libidinosisi me uiuere instituerat, reperies propter Socratis institutionem, multa in sua uita correxisse, cætera magnitudine rerum gestarū occultasse. Quod si ueteribus commemorandis immorandum non est, cum recentiora exempla in promptu sint: tum Timotheum non ijs rebus, quibus adolescens studuit, sed propter ea quæ post institutionē Isocratis gessit, & summam gloriam, & amplissimos honores meritò esse consecutum deprehendes: tum Architam, qui Tarentinam Rempublicam, summa rerum ad ipsum delata, adeò præclarè & humaniter administrauit, ut eius memoria passim celebretur. Is igitur cum sperneretur initiò, è Platonis congressibus tantam auctoritatem est adeptus. Neque horum quicquam sine ratione factum est: imò lōgè esset absurdus, si ad parua quædam perficienda nobis artis atque exercitationis opus esset adminiculis, res uerò maximæ nullā artem, nullum huiusmodi studium postulerent. Ac de his quidem plura dicere, non uideo quorsum attineat. Neque enim initiò sic in hanc mentionem sum ingressus, quasi tu ea prorsus ignorares. Sed huius generis exhortationibus ignaros excitari, scientes inflammari putabam. Ne uerò putes, me, quod ista dixerim, de me polliceri tibi doctrinam harum rerum. Nec enim me fateri pudet, ipsi mihi adhuc multa esse discenda, atque ipsum rempublicam gerere, quam alijs eam doctrinam tradere malle. Neque hæc sic accipi uelim, quasi asperner eam, quæ sapientiæ & eloquentiæ magistris proposita est, gloriā. Sed quia id quod dico, uerum est. Scio enim multos ex obscuris & contemptis, per eam professionem illustres esse factos, ac Solonem & uiuentem & mortuum maxima gloria floruisse, cui reliqui honores negati non fuerunt. Nam & fortitudinis suæ, tropæum de Megarensibus, monumentum reliquit: & consilij, Salaminis recuperationem: & cæteris in rebus sapientiæ, leges, quibus etiam hodie pluri mi Gregorum constanter utuntur. Qui, quanquam tot ornamenti cum latus, tamen nihil perinde studuit, atque ut in septem sapientum numerum referretur: sapientiæ studium non probro cuiquam, sed laudi omnibus esse dandum existimans, in quo equè rectè sensit, ut in cæteris, in quibus excelluit. Atque ego nec ipse aliter sentio, & tibi philosophandum censeo: nec obliuiscendum, quantis te bonis natura & fortuna cumularit, quæ hanc ipsam ob causam ego quoque orationis initiò commemorauit, non tam quidem, ut laudatione ingenij tui, animum tuum mihi conciliarem, quam

Pericles.

Alcibiades.

Timotheus.

Architas.

Studium maximum in rebus plurimum ualere.

Occupatio. Non præceptor, sed hortator.

Occupatio. Sapientiae profectores non esse contemnendos.

Solon.

Adhortatio ad philosophiam. Consilium atque egregiæ laudationis.

quam

Ad summa esse enitendum.

Vel propter rempublicam opera danda philosophiæ.

Maturè meditata quæ fieri sine periculo aut dedecore nequeunt.

Amicitia officium ad uirtutem incitare.

quàm ut te ad philosophiam adhortarer: ut & eam non parui duceres, nec præsentibus bonis elatus, ea quæ restant, negligeres. Neque uerò si ijs præstas, quibus cum uiuis, studere alijs esse præstantior nolis: sed existimes, eximium esse excellere in omnibus: magisq; expedire, ut ei rei studere uidearis, quàm ut in uulgaribus emineas, aut ingenium tuum dedecores, aut eorum qui sibi de te magna pollicentur, spem frustreris: imò tuis uiribus uincere studebis beneuolentissimorum desiderium, atq; existimabis reliquas orationes, si mediocriter placeant, oratoribus esse glorię: præceptiones autem ijs qui pareant, & usui esse, & honoris iudicia de alijs rebus animi nostri sensum ostendere, studiorum delectum, totum nostrum ingenium aperire, de quibus interim dum iudicas, ab omnibus de te fieri iudicium expecta: & mihi, qui te ita laudarim, pro eo ac specimen de te præbueris, certamina fore sine mora sustinenda. Quas ob res, & te hisce laudibus uideri dignum, & mihi tui amorem fraudi non esse oportebit. Te uerò non ita promptè ad philosophiam adhortaremur, nisi nec aliud munus amicitia nostra magis dignum, me tibi posse conferre arbitrarer: & rempublicam uiderem, dum penuria honorum uirorum, quibusuis mandatur, ob horum delicta maximis cladibus affici. Ut igitur & ipsa tua uirtute, & tu ipsius honoribus perfruaris, studiosius te sum hortatus. Neq; enim penes te futurum esse, ut priuatam uitam agas, sed tibi publicum ali quod munus mandatum iri puto: et quo maior est ingenij tui præstantia, eo tibi maiores dignitates obuenturas, eo que maturius tui periculum factum iri. Expediet igitur nunc ita esse animo præparatum, ut tunc nihil de linquas. Mei itaque officij est, explicare quæ à te fieri utiliter existimant: tui, de eis deliberare. Decet autem etiam ceteros, qui tuam familiaritatem expetunt, non breues & leues uoluptates, atque colloquia magnifacere, neque ad ea te prouocare, sed elaborare, studiose que cogitare, de uita tua quàm illustrissima efficienda. Sic enim & ipsi maximas laudes assequent, & in te maxima beneficia conferent. Ac tuorum sodalium nunc etiam ne minem reprehendo. Nam in reliquæ felicitatis tuæ parte & hoc esse uidetur, quod in nullum illaudatum incideris amatorem: sed eorum tibi familiaritas contigerit, quibus meliores ex omnibus æqualibus deligi non possint. Proinde suadeo, ut te erga illos omnes comem præbeas, & facilem: sed eorum tamen prudentissimis obsequaris, ut & ab his ipsis, & à reliquis ciuibus melior iudiceris. Vale.

FINIS TOMI PRIMI.